

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

obor sociální a kulturní ekologie

Bc. Anna Lapková

PŘÍPAD NÁRODNÍ PARK KŘIVOKLÁT

Případová studie

Diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. Ivan Rynda

Praha 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila pouze uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato práce byla zpřístupněna v příslušné knihovně UK a v elektronické databázi vysokoškolských kvalifikačních prací a v souladu s autorským právem používána ke studijním účelům. Zároveň potvrzuji, že tato práce nebyla použita ku získání jiného než akademického titulu.

V Praze dne 7. ledna

Bc. Anna Lapková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu mé odborné diplomové práce PhDr. Ivanu Ryndovi, za jeho odborné poznatky ke zpracování této práce. Cení si jeho věnovanému času a trpělivosti, nad poskytováním podnětných připomínek v rámci nápomocných konzultací. Dále bych tímto chtěla vyjádřit poděkování všem respondentům za věnovaný čas a poskytnutí cenných informací k rozhovorům, které jsou přínosem pro výzkumnou část této diplomové práce a zároveň přínosem k poznání Křivoklátské oblasti.

V Praze 7. ledna

Bc. Anna Lapková

Abstrakt

Hlavním tématem této diplomové práce je zmapování průběhu převádění nejcennější části CHKO Křivoklátsko do režimu ochrany v podobě národního parku, a to od počátku debaty o vyhlášení národního parku do konce roku 2022. Téma zahrnuje i zobrazení všech střetů, ke kterým v průběhu této doby došlo.

Pokusím se o nalezení důvodů, proč se záměr dosud nepodařilo uskutečnit, a to z pohledu všech zúčastněných stran.

Tato práce se skládá ze dvou částí, které nazývám teoretická a empirická. Protože je případová studie v empirické části zaměřena na odbornou diskusi v oblasti ochrany přírody, věnuji se v teoretické části vymezení pojmů souvisejících s tímto výzkumem, zejména z oblasti udržitelnosti, udržitelného rozvoje území, přírody a jejích složek, rozdílů v přístupu k ochraně přírody a významu chráněných území s ohledem na benefity, které z nich vyplývají pro přírodu a lidskou společnost.

Empirická část práce obsahuje samostatný výzkum. Pro účely práce jsem použila metodu případové studie, která je pro tento typ výzkumu vhodná. Všechna nashromážděná data od respondentů byla podrobena rámcové analýze. Nejprve se zabývám vývojem situace od začátku uvažování o vzniku Národního parku Křivoklátsko až po současnou situaci, tedy ke konci roku 2022. Následně shrnuji a interpretuji veškeré získané poznatky od respondentů. Na závěr mé práce v diskusi nabízím vlastní zjištění vycházející z teoretických poznatků a položených výzkumných otázek.

Klíčová slova

Případová studie, Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko, Lesnický park Křivoklátsko, národní park, Biosférická rezervace Křivoklátsko

Abstract

Main topic of this thesis is the process of converting the most valuable parts of PLA Křivoklátsko into a national park. The thesis covers the timeline since the start of this debate up to end of 2022 and includes all the conflicts, which transpired during that time.

I'll try to identify the exact reasons why the idea wasn't yet realized, including the points of view of all interested parties.

This thesis comprises of two parts, denoted as a “theoretical” and “empirical”. Because the case study is focused on the expert discussion in the field of nature protection, the theoretical section of this thesis deals with defining and explaining the terms that are relevant for this research, specifically in the areas of sustainability, sustainable area development, nature and its parts, the differences in approach to protection of nature, and the significance of protected areas with regards for the benefits they provide for nature and society.

The empirical part of this thesis contains independent research. I used the case study method for the purpose of this thesis, which is suitable for this type of research. All collected data were subjected to Frameanalysis. First, I explore the evolution of the problem since the conception of the idea about instituting the national park Křivoklátsko, up to a present day, that is the end of 2022. Then I summarize and interpret all information I gathered from the respondents. The thesis concludes in a discussion that presents my own findings, that are based on from theoretical findings and research questions.

Key words

Study Case, Krivoklatsko Protected Landscape Area, Krivoklatsko Forestry Park, national park, Biosphere reserve Krivoklatsko

Seznam zkratk

AOPK – Agentura ochrany přírody a krajiny

CHKO – chráněná krajinná oblast

CHÚ – chráněná území

CNPPA – (Commission on National Parks and Protected Areas) – Komise pro národní parky a chráněná území

EVL – evropsky významné lokality

EU – (European Union) – Evropská unie

EUROPARC – (Federation of Nature and National Parks of Europe) – Federace přírodních a národních parků Evropy)

IUCN – (International Union for Conservation of Nature) – Mezinárodní svaz ochrany přírody

MaB – (Man and biosphere) – Člověk a příroda

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

MZCHÚ – maloplošná zvláště chráněná území

NP – národní park

NPR – národní přírodní rezervace

NPŠ – Národní park Šumava

OSN – Organizace spojených národů

PP – přírodní památky

PR – přírodní rezervace

UNESCO – (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu

VLS – Vojenské lesy a statky, s. p.

VZCHÚ – velkoplošná zvláště chráněná území

ZCHÚ – zvláště chráněná území

ZOPK – Zákon ochrany přírody a krajiny č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

ZSK – Zastupitelstvo Středočeského kraje

WCED - (World Commission on Environment and Development) – Světová komise pro životní prostředí a rozvoj

WCS – (World Conservation Strategy) – Světová strategie ochrany přírody

WWF – (World Wildlife Fund) – Světový fond divočiny

Obsah

1	Úvod	14
2	Metodologie	16
2.1	Případová studie a výzkumné cíle	16
2.2	Motivace pro výzkum.....	17
2.3	Výzkumný problém a výzkumné otázky.....	18
2.4	Výběr výzkumného vzorku	20
2.5	Metody sběru, vyhodnocení a interpretace dat.....	21
2.6	Polostrukturovaný rozhovor	22
2.7	Etické otázky výzkumu	24
2.8	Role organizací v případě	24
2.9	Představení aktérů a jejich funkcí v případě	25
2.9.1	Státní správa	25
2.9.2	AOPK ČR – Správa CHKO	26
2.9.3	Lesy ČR.....	27
2.9.4	Vojenské státní lesy.....	27
2.9.5	Samospráva	28
2.9.6	Soukromý sektor	29
2.9.7	Lesnický park	29
3	Teoretická část.....	31
3.1	Pojem udržitelný rozvoj	31
3.2	Ochrana přírody.....	35
3.2.1	Formy ochrany přírody.....	36
3.2.2	Ekosystém a ekosystémové služby	38
3.2.3	Rozdíly v přístupu k ochraně přírody.....	41
3.2.4	Rozdíly v managementu ochrany přírody	42
3.3	Územní ochrana přírody na mezinárodní úrovni.....	43
3.3.1	Vývoj ve světě	44
3.3.2	Kategorizace chráněných území (CHÚ) podle IUCN	47
3.3.3	Biosférická rezervace	51
3.4	Územní ochrana přírody v ČR	53
3.4.1	Vývoj v ČR.....	53
3.4.2	Přírodní stanoviště.....	56
3.4.3	Kategorizace CHÚ podle české legislativy	57
3.4.4	Chráněná krajinná oblast.....	60
3.4.5	Národní park.....	62
3.5	Lesní hospodaření a jeho vývoj u nás	65
3.6	Vztah práva ochrany přírody k lesnímu právu	68
3.7	CHKO Křivoklátsko.....	69
3.7.1	Geologické a geomorfologické vymezení	70
3.7.2	Přírodní hodnoty.....	71
3.7.3	Lidské zásahy do přírody	77
3.7.4	Lovecká lokalita a lesnické obory	79
3.7.5	Zonace	79
4	Empirická část	81
4.1	Předešlé záměry vyhlášení NP	81
4.1.1	Myšlenka návrhu NP Křivoklátsko (1992)	82
4.1.2	Příprava a prověřování možnosti vyhlásit NP (2001-2008).....	84
4.1.3	Jednání s veřejností o návrhu NP (2008)	85

4.1.4	Oficiální započítání příprav návrhu NP (2009)	86
4.1.5	Návrh územního vymezení NP a nové vedení MŽP (2010).....	87
4.1.6	Založení Lesnického parku a reakce odpůrců NP (2010-2012)	89
4.1.7	Pád vlády a konflikt NP Šumava (2013-2015).....	93
4.1.8	Zahrnutí NP Křivoklátsko v novele ZOPK (2015-2017)	95
4.1.9	Novela zákona o NP a socio-ekonomická studie (2017-2020).....	97
4.1.10	Lesy ČR – socio-ekonomická studie	99
4.2	Současný záměr NP	100
4.2.1	Usnesení zastupitelstva střečdočeského kraje (červen 2021).....	101
4.2.2	Zahájení jednání kraje a Lesní strategie EU (červenec/ prosinec 2021)	104
4.2.3	Deklarace vyhlášení v Programovém prohlášení vlády ČR (leden 2022).....	107
4.2.4	Tisková zpráva MŽP (leden/únor 2022).....	108
4.2.5	Vyjednávání a komunikace v obcích se samosprávami (únor 2022)	109
4.2.6	Vyjádření nesouhlasu obcí k NPK (duben 2022)	115
4.2.7	Rozhodnutí o odkladu zahájení procesu (květen/červen 2022).....	119
4.2.8	Oficiální zahájení procesu projednávání záměru (září 2022).....	120
4.3	Případová studie NP Křivoklátsko	122
4.3.1	Průběh výzkumu	122
4.3.2	Analýza rozhovorů s aktéry případu NPK.....	123
5	Závěr	144
6	Seznam respondentů	148
7	Literatura.....	149
8	Internetové zdroje	152
9	Přílohy.....	156
9.1	Oznámení záměru vyhlášení NPK v roce 2010.....	156
9.2	Podklady kraje pro dotřené obce – FAQ v rámci výjezdů 2022	159
9.3	Stanovisko k vyhlášení NP Křivoklátsko – Důvodová zpráva z 2021	163
9.4	Raport – týdeník pro Rakovnicko a Novostrašecko	164
9.5	Mapa OZCHP, vymezení území NP Křivoklátsko, 2022.....	170
9.6	Mapa AOPK, mapový podklad pro MŽP, 2021	170
9.7	Projekt Diplomové práce	171
9.8	Informovaný souhlas předkládaný respondentům při rozhovorech.....	175
9.9	Struktura rozhovoru	176

1 Úvod

„Od okamžiku, kdy bylo jasné, že se do jedné lidské lebky všechno vědění nevejde, se vzdělání odborníků a vědců zpravidla soustřeďovalo buď na jednu hemisféru naší planety, tedy na přírodu, nebo na druhou, společnost. S výjimkou sebe sama ani nic jiného nemáme. Celý vtíp sociální a kulturní ekologie pak spočívá v tom, že se zabývá oběma hemisférami a jejich vzájemnými vztahy.“

PhDr. Ivan Rynda

Žijeme v době neustálé interakce člověka s přírodou, kdy lidé zásadním způsobem pozměňují přírodu k obrazu svému a z druhé strany příroda mění ne-li větší mírou život na planetě, například ve formě probíhajících změn klimatu.

Ačkoliv se ochraně přírody člověk začal věnovat už v době romantismu, tedy 19. století, teprve až v nové unijní *Strategii ochrany biodiverzity do roku 2030* jsou národní chráněná území považována jako jeden z relevantních nástrojů péče o přírodu při strategii zmírňování dopadů klimatických změn a k zajištění globálně životodárných biosférických systémů a celosvětově cenných míst na planetě.

Esenciální hodnotu ochrany přírody můžeme spatřit v souvislosti ke vztahu k přírodnímu rozvoji území. Samotná příroda dokáže existovat bez zásahu člověka, ale skutečný rozvoj lidské společnosti není možný bez zdravé a v dostatečné míře přirozeně fungující přírody a s tím spojené ochrany životního prostředí a krajiny. Tato úvaha se zásadním způsobem promítá do praxe využívání ochrany přírody, krajiny a životního prostředí. Všeobecně přijímaná, dostatečně široká definice této ochrany je známá: *„Ochrana je takový způsob managementu (obsahující inspekci, výzkum, záchranu, využívání) ovzduší, vody, půdy, minerálních zdrojů a živých systémů včetně člověka, aby byla dosažena nejvyšší udržitelná kvalita života.“* (Světová strategie ochrany – World Conservation Strategy, IUCN, UNEP, WWF 1980). (Rynda, 2020)

Oblast navrhovaného NP Křivoklátsko, na kterou jsem se ve výzkumu zaměřila, tvoří naprosté jádro cenného a mimořádně rozsáhlého komplexu nížinných smíšených lesů, jejichž ochrana sahá až do 12. století. Díky oblibě českých panovníků si území uchovalo přirozené ekosystémy. Rovněž je ale vysoká biologická rozmanitost na území spjatá s lesním hospodařením a, byť nízkým, přesto aktivním managementem do krajiny.

Ochranou těchto složek se můžeme věnovat buď zachování nebo obnově původních ekosystémů z minulosti, nebo k zachování stávajících ekosystémů pro budoucí generace.

K naplnění těchto všech složek se přistupuje na pomyslné úsečce ohraničené těmito dvěma extrémy, totiž kde a kolik hektarů lesa uvést na trajektorii směřující k ponechání oblasti samovolnému vývoji bez zásahů člověka, tzv. bezzásahovosti nebo naopak kvůli ochraně ohrožených druhů intenzivně hospodařit aktivním managementem, který je často motivovaný návratem k tradičním formám lesního hospodaření. Jejich vzájemný cíl je zachování funkčnosti ekosystémů i v budoucnosti, ale způsob dosažení cíle je protichůdný. Obě metody jsou důležité, neboť pro plnění dlouhodobých cílů udržitelného rozvoje je třeba území umět správně diferencovat a funkčně doplňovat. A proto se může stát, že ačkoli se dvě strany shodují v potřebě chránit některá území, mohou mít zcela odlišné představy ve způsobu této ochrany.

Pro nalezení východiska z takových situací je třeba se věnovat odborným debatám, kde se jednotlivé subjekty snaží naleznout konsenzus v otázkách určení koncepcí plánu péče ochrany přírody, způsoby managementu, definování předmětu ochrany a způsobu využívání území. Z nějakého důvodu se ale na Křivoklátsku nepodařilo ani po více jak 10 letech dospět k uzavření případu a nalezení shody mezi odpovědnými orgány a aktéry v tomto případě. Rozhodla jsem se proto najít hlavní důvody, které jsou příčinou tohoto stavu, a svým pozorováním poskytnout jiný pohled na danou problematiku.

2 Metodologie

Teorie v následující kapitole nám objasní význam ochrany přírody a krajiny pro lidskou společnost. Seznamuje čtenáře s formami této ochrany, a to především u velkoplošných zvláště chráněných území včetně problematiky při jejich vyhlášení. V této fázi jsem čerpala z odborné literatury v oblasti ochrany přírody a krajiny. Zejména se jedná především o Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále ZOPK) a jeho novelu – zákon č. 123/2017 Sb., která vymezuje národní parky. Vycházela jsem i z odborných publikací a internetových stránek AOPK a Ministerstva životního prostředí a ze zahraničních institucí světových i evropských.

V empirické části tyto prezentované poznatky konkretizují na zkoumanou oblast, tedy na případ procesu ustavování CHKO Křivoklátsko, a povahu a role aktérů v rámci snahy o její částečnou přeměnu na národní park. K tomu využívám dostupné dokumenty a rozhovory s experty v návaznosti na předem položené výzkumné otázky. Pomocí nich se snažím odkrývat rozdílné zájmy a názory jednotlivých zainteresovaných skupin. Tento princip je jedním ze základních postupů při vytváření a schvalování chráněných území (dále jen CHÚ) dle mezinárodního svazu ochrany přírody. (Dudley, 2008)

2.1 Případová studie a výzkumné cíle

Hlavním cílem této diplomové práce je vytvoření přehledné a ucelené zprávy o situaci týkající se převedení nejcennější části CHKO Křivoklátsko do režimu ochrany v podobě národního parku. Abych tento cíl mohla naplnit, bylo třeba získat značné množství informací z různých zdrojů a kombinací metod zkoumat problematiku do hloubky i v jejím reálném kontextu, tedy jak v čase, tak v prostoru. Zároveň jde o zachycení složitosti případu v jeho celistvosti. To vyžadovalo obeznámit se nejen s probíhajícími vztahy mezi jednotlivými aktéry, ale také se způsoby využívání území a výhodami, které je toto území schopné poskytovat.

Pro naplnění těchto cílů jsem se rozhodla pojmout tento problém jako případovou studii. Protože objektem výzkumného zájmu je území nejcennější části CHKO Křivoklátsko, které lze jak definovat, tak ohraničit v čase a prostoru, mohu jej zkoumat jako případ ve smyslu toho, jak jej definují Miles a Huberman (1994).

Že mé rozhodnutí bylo správné si mohu potvrdit i u jiných autorů. Mayring poukazuje na fakt, že typ případové úrovně zdůrazňuje komplexní povahu zkoumaných fenoménů a zohledňuje souvislosti jednotlivých tematických oblastí (sociální, ekologický,

ekonomický), jichž se případ dotýká. Analýza těchto tematických oblastí v průběhu celého výzkumu umožňuje sledování, popisování a vysvětlování případu v jeho komplexnosti. Můžeme tak dospět k přesnějším a do hloubky jdoucím výsledkům, zároveň máme možnost lépe porozumět jednotlivým vztahům i celkovým souvislostem (Mayring 1989, 1990). Já si za vzor vypůjčuji postoj k případové studii od Roberta Yina (1989), který doporučuje volbu strategie případové studie, pokud výzkumné otázky jsou typu *proč a jak*, a také pokud zkoumaný fenomén je aktuální, v reálném životním kontextu a pokud hranice mezi případem a kontextem nejsou příliš známé a je žádoucí využití více zdrojů důkazů. (Miovský, 2006).

Dále se v odborných publikacích setkáváme s přesnějším dělením případových studií podle sledovaného případu. Dle Hendla (2005; 104-105) by tato studie odpovídala variantě zkoumání organizací a institucí.

Podle jiného dělení vycházím i z úvah Yina (1994; 17), který rozlišuje případové studie v závislosti na požadovaném typu výsledků. Podle jeho dělení by tato práce odpovídala hned dvěma typům. Jedná se o explorativní studii, která má za cíl prozkoumat neznámou strukturu případu a působící vztahy, definovat hypotézy, otázky nebo dokonce navrhnout teorii a připravit tak půdu pro další výzkum. Druhým typem je deskriptivní případové studie, která má dodat kompletní popis jevu. (Hendl, 2005)

2.2 Motivace pro výzkum

Pro objasnění mé motivace pro volbu této diplomové práce bych ráda uvedla můj vztah k území CHKO Křivoklátsko. Moje rodina pochází z vesnice Ryšín, která se nachází na úplném okraji chráněného území v rámci Rakovnického okresu. V křivoklátské přírodě jsem tedy trávila většinu svého dětství. Můj vztah k území se vyvíjel přirozeně skrz akce konané na Křivoklátsku, kterých jsem se jako dítě účastnila. V dospělosti jsem pak pokračovala v sebevzdělávání o této oblasti, a to včetně zapojování se do odborných diskusí.

Když jsem hledala vhodné téma pro svou diplomovou práci, záměrně jsem uvažovala o zvolení si tématu spojené s ochranou přírody a krajiny v CHKO Křivoklátsko. Kontaktovala jsem proto Správu CHKO a navštívila jsem informační středisko na Křivoklátě. Vyptávala jsem se na aktuálnost různých témat, která by mohla být vhodná pro zpracování. Vedoucí Správy CHKO Křivoklátsko mi tehdy řekl něco málo z historie záměru vyhlásit Křivoklátsko národním parkem a zmínil, že možná „*se změnou vedení*

Středočeského kraje bude tato otázka nejspíš znovu otevřena. Jinak je to dnes otázka v politické rovině.“

Jeho sdělení podnítilo moji zvědavost se dozvědět více, takže jsem hledala, zda někdo už podobné téma zpracoval. V této snaze jsem dosáhla pouze částečného úspěchu, neboť sice existují publikace, které uvádějí údaje a záměr vyhlášení NPK, ale žádná z nich se nezabývala otázkou, proč pořád není případ uzavřen. Příklady takovýchto publikací jsou:

- *Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko a její přeměna v národní park* od Kateřiny Pavlišové, 2009;
- *Právní úprava národních parků v ČR* od Pavla Chlíba, 2014;
- *Analýza postojů místního obyvatelstva k vyhlášení Národního parku Křivoklátsko* od Veroniky Sedlákové, 2017;
- *Rozvoj obce v chráněném území: Případová studie Křivoklátsko* od Tomáše Janíka, 2017;
- *Národní parky v ČR a jejich právní úprava* od Klimešové Veroniky, 2020.

Vzhledem k tématu práce považuji za správné přiznat svůj vztah k lokalitě, neboť se může projevit v diskusních částech této práce.

2.3 Výzkumný problém a výzkumné otázky

Výzkum pomocí případové studie se skládá z několika kroků. Prvním krokem je definování případu určením účelu studie a sestavením výzkumných otázek.

„Výzkumný problém tvoří jádro každého výzkumu. Nicméně jakkoli vystihuje podstatu výzkumu, pro samotný výzkum je obvykle ještě příliš obecný. Proto bývají součástí výzkumného problému výzkumné otázky.“ (Novotná, 2019; 53)

Výzkumnými otázkami se snažím odkrývat a pojmenovávat jednotlivé bariéry, které nedovolují uzavření případu přeměny jádrové části Chráněné krajinné oblasti (CHKO) Křivoklátsko do kategorie národní park. Pokouším se konfrontovat už předem získané poznatky s informacemi, které jsem získala od respondentů prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. Během těchto rozhovorů jsem se snažila pokládat otázky respondentům tak, abych zodpověděla už předem stanovené výzkumné otázky.

Výzkumné otázky byly sestavené tak, abych skrze ně mohla identifikovat názory k případu mezi hlavními zainteresovanými stranami, dále odhalit rozdílné zájmy a názory

jednotlivých klíčových aktérů na management území a způsob jeho využívání. Z těchto otázek jsem vytvořila tematické okruhy, v rámci, kterých jsem se poté snažila získat potřebné informace.

V rozhovorech jsem specifikovala, upravovala, či rozšiřovala otázky pro jednotlivé respondenty v závislosti na jejich profesním či osobním působení a pokud jsem dopředu znala jejich výpovědi k případu z médií a jiných publikací. V praxi to znamenalo přistupovat ke každému rozhovoru individuálně. Dopředu si o dané osobě zajistit informace a témata, která bych s danou osobou chtěla probrat.

Otázky před výzkumem jsem stanovila takto:

- Co je na Křivoklátsku podle respondenta to nejcennější a nutno chránit?
- Od kdy se začalo uvažovat o přeměně nejcennější části CHKO Křivoklátsko v NP?
- Jaké jsou vůbec hlavní důvody pro změnu režimu ochrany přírody z CHKO na NP?
- Má být předmětem ochrany ve vymezeném území ochrana ekosystémů, nebo ochrana přírodních procesů?
- Na jakou stranu se staví jednotliví aktéři – kdysi a nyní, změnil se jejich postoj během průběhu plánování přeměny?
- Jaké jsou výhody a nevýhody přeměny části CHKO Křivoklát v NP?
- Mají se nastavená pravidla ochrany přírody v jednotlivých stanovištích týkat všech stejně – místních a turistů?
- Splňuje přeměna nejcennější části CHKO v NP náležitosti a režim vyhovující požadavkům národních i mezinárodních legislativ?

Otázky stanovené v průběhu výzkumu:

- Proč vznikl lesopark Křivoklát a jakou úlohu plní? Dá se hovořit o alternativě k návrhu národního parku?
- Je-li současný status ochrany v podobě CHKO na Křivoklátsku nedostatečný, kde je chyba? Je tato přeměna jediným řešením, které padá v úvahu?
- Jaké jsou postupy při vyhlášení chráněného území, nebo jeho změně, do vyšší kategorie po novele zákona 123/2017 Sb. upravující národní parky?

2.4 Výběr výzkumného vzorku

Principem kvalitativního výzkumu je, že se snažíme získat široké spektrum materiálu, které bude sloužit jako zdroj údajů. Vzhledem ke složitosti a komplexnosti případu využívám kombinaci metod, jak u výběru výzkumného vzorku, tak u metody sběru dat.

Uplatnila jsem strategii výběru vzorku danou primárně výzkumným problémem, a to před zahájením tvorby analýzy dat a to záměrným (účelový) výběrem. Slovy Hedviky Novotné: *„Při přípravě výzkumného projektu výzkumník více či méně explicitně vymezuje, jakou bude mít vzorek povahu. Zvažuje kritéria, která stanovují, na kom/čem bude téma sledováno, takže vymezují charakteristiky vzorku. Účelový výběr se řídí výzkumníkem předem zvolenými kritérii, která by měli aktéři či zdroje dat, jež do vzorku chceme zahrnout, splňovat.“* (Novotná, 2019; 29)

Zvláštním typem účelového výběru je tzv. cílený výběr, který vychází z designu případové studie. Pro tento typ je specifické to, že při zvažování kritérii výběru neuvažujeme primárně na úrovni aktérů či jiných zdrojů dat, ale na úrovni případu. Tento typ jsem zvolila, protože výzkumný problém je přímo vázaný na skupinu aktérů či zdrojů dat, u nichž mohu sledovat daný jev a mohu tím dopředu zvolit kritéria případu na základě výzkumných otázek. (Novotná, 2019).

Miovský tento typ účelového výběru uvádí jako záměrný výběr souboru, kdy *„cíleně vyhledáváme účastníky podle jejich určitých vlastností“* (Miovský, 2006; 135)

Určila jsem si dopředu vhodné vlastnosti, podle kterých jsem jednotlivé respondenty předem zařadila do úzkého seznamu aktérů. První takovou vlastností je příslušnost k určité zájmové skupině či instituci, které mají vliv na sledovaný případ. Druhou vlastností je schopnost aktéra vystupovat jako expert nebo odborník v oboru. Další vlastností je oprávněnost aktéra hovořit i za danou skupinu či instituci. Poslední vlastností je zkušenost aktéra s daným tématem. V ideálním případě vybraný člověk figuroval v kauze už od začátku uvažování o přeměně sledované části CHKO do kategorie národní park. Pokud to nebylo možné, vybírala jsem osoby tak, aby byli v případě angažováni co možná nejdéle.

Touto metodou jsem cílila k vytvoření seznamu klíčových aktérů tzv. hlavních stakeholderů. Ivan Rynda definuje stakeholdera jako konkrétního aktéra v určité situaci, který v něj má „stake“, tedy hmotný zájem nebo podíl. Podle toho za stakeholdera můžeme

označit účastníka, dotčenou osobu, zúčastněnou osobu, zainteresovanou stranu či skupinu. Význam slova můžeme ale i nacházet z gamblerského prostředí od slovního spojení „ten, kdo má něco v sázce“. Na tomto místě je vhodné zdůraznit, že za stakeholdera lze označit i osobu, či podnik, který se podílí na určité investici nebo v otázce rozhodování. (Podklad z oboru sociální a kulturní ekologie, 2021). Na oficiálních stránkách WWF označují za stakeholdery jedince či skupiny kteří (volný překlad):

„... mají přímý nebo nepřímý vliv na daný projekt a/nebo projevují zájem v rámci nějakého projektu a/nebo schopnost ovlivnit ať už pozitivně či negativně výsledek projektu.“

Obecně se tedy dá říct, že tento pojem se vztahuje na všechny jednotlivce, skupiny lidí, či organizace, kteří mají k řešení daného případu nějaký vztah nebo v něm hrají významnou roli a veškeré diskuze o budoucnosti území se vedou mezi těmito subjekty.

V rámci managementu přírodních zdrojů v CHÚ mají rozdílné skupiny rozdílné hmotné zájmy, jak s těmito zdroji nakládat a využívat je, a to v závislosti na tom, jak se tento vztah ke zdrojům historicky vyvíjel (WWF, 2000).

Dopředu jsem účelově mohla podle stanovených kritérií zahrnout pouze úzkou skupinu aktérů, a proto jsem zvolila doplňující metodu techniky tvorby vzorku tzv. ‚nabalováním‘, neboli ‚techniku sněhové koule‘. Dle úvah Hendla (2008) je vhodné při hledání dalších aktérů postupovat tak, že si nejprve vybereme pár respondentů, kteří nám mohou následně na základě vlastních zkušeností doporučit další relevantní osoby ze zainteresovaných skupin. Tuto metodu jsem uplatňovala vždy ke konci rozhovorů s respondenty.

2.5 Metody sběru, vyhodnocení a interpretace dat

V centru mého zájmu, jsou data a jejich výpovědní hodnota k výzkumnému problému a výzkumným otázkám, a to od metodicky vybraných respondentů/odborníků, kteří dobře reprezentují konkrétní postoje zájmových skupin. Z výsledků poté zjistím představu jednotlivých aktérů o ochraně přírody ve zkoumané části CHKO Křivoklátsko. Cílem je tak vytvořit prostor ke zlepšení otevřené komunikace mezi subjekty a k možnosti snížení nejistoty lokálních subjektů o budoucím vývoji území.

Konečné rozhodnutí o formě managementu by samozřejmě mělo být politickou volbou. Nicméně v řadě už proběhlých analýz k záměru vyhlášení NP bylo zřetelně

doporučováno zlepšit komunikaci mezi vystupujícími aktéry a budovat dobré jméno ze strany státních orgánů (zejména budoucí Správy NP).

Data, z kterých jsem čerpala, jsou jak primární (získané prostřednictvím rozhovorů s informátory a průzkumu), tak sekundární (data z jiných výzkumných projektů, studium a analýza historických dokumentů), doplněné o informace z dalších zdrojů (médií a využití virtuálních dat).

Polostrukturované rozhovory, které jsem v průběhu výzkumu pořizovala v podobě audio nahrávek, jsem poté doslovně přepsala. Díky tomuto typu transkripce jsem následně mohla nashromážděná empirická data podrobit analýze. Jelikož v rámci případových studií neexistují jednotné specifické analytické postupy, často se při analýze získaných dat postupuje dle některého z jiných základních kvalitativních přístupů.

Zároveň jsem prováděla průzkum oblasti, kdy jsem se osobně vydávala na území navrhovaného NP. Procházela jsem naučné stezky včetně absolvování návštěvy přírodních rezervací (do míst, kam je to ze zákona možné). Absolvovala jsem terénní průzkum s výkladem uznávaného lesníka o dosavadním hospodaření na území Křivoklátska a přiblížení lesnického řemesla.

Na samotné zpracování a vyhodnocení dat jsem použila rámcovou analýzu, kterou pro tento typ výzkumu shledávám za podstatnou. Tuto metodu poprvé představili výzkumníci Ritchie a Spencer (1994). Její výhoda spočívá v lepším třídění velkého množství dat různého charakteru. Data jsou roztríděna a redukována za pomoci textových tabulek s různými (pod)tématy, které definujeme před výzkumem, v jeho průběhu a při samotném závěru. Tím se dá docílit lepší přehlednosti, kdy lze tabulky sestavit na základě odhalených témat a okruhů těmi, kterými byly už předdefinované (top-down approach) a potenciálně novými tématy, která mohou přirozeně vyplývat z rozhovorů (bottom-up approach). (Hendl, 2008)

2.6 Polostrukturovaný rozhovor

V rámci rozhovorů, které jsem pořizovala s respondenty, byly otázky koncipovány do určitých tematických celků. Znamená to, že jsem nepokládala otázky přesně, jak jsem si dopředu stanovila přísně hierarchicky, ale snažila jsem se flexibilně reagovat na konkrétní situaci daného informátora a nepokládat otázky, které by mohly narušit spontánnost konkrétního rozhovoru. Zároveň jsem však stále měla na paměti, co s informátory chci probrat a kam svými otázkami směřuji.

U rozhovoru s rámcovou tematickou osnovou není pořadí témat neměnné, výzkumník flexibilně reaguje na odpovědi dotazovaného a sleduje linii vyprávění, nicméně obvykle se snaží položit všechny otázky, které si připravil. Připravená osnova pak zajistí, že se výzkumník nezapomene zeptat na nic z toho, co jej zajímá.“ (Novotná, 2019; 322)

Formované rozhovory jsem vedla s odborníky. V tomto případě nebylo třeba tak úzkostlivě hlídat nenávodnost, protože oběma stranám rozhovoru, tedy mně i danému informátorovi, byla zřejmá terminologie jednotlivých témat a mohla jsem se tudíž příměji ptát na jednotlivá témata. V rámci těchto rozhovorů jsem s dotazovanými odborníky probírala otázky a témata věnující se jednotlivým zkoumaným aspektům, především sociokulturním, environmentálním a ekonomickým. Většinou jsem nechávala respondenta mluvit a nepřerušovat průběh řeči. Usuzovala jsem za vhodné vstupovat do rozhovoru v těch případech, pokud se rozhovor neposouval k dalším okruhům nebo se vyvíjel do rovin, které by neměly přínos pro dosažení cíle tohoto výzkumu. Šíře a hloubka jednotlivých probíraných tematických celků se poté odvíjela zejména od odborné specializace konkrétního dotazovaného.

Polostrukturované rozhovory, které jsem v průběhu výzkumu pořizovala v podobě audio nahrávek, jsem poté doslovně přepsala. Díky tomuto typu transkripce jsem následně mohla nashromážděná empirická data podrobit analýze. Na samotné zpracování a vyhodnocení kvalitativních rozhovorů jsem použila rámcovou analýzu. Tuto metodu vyvinuly v osmdesátých letech angličtí výzkumníci Ritchie a Spencer (1994) k usnadnění systematického prozkoumávání kvalitativních dat.

Prvním krokem je organizace materiálu, tedy pečlivé roztřídění a redukce dat. Druhý krok posléze představuje vlastní interpretace těchto dat, která vede k popisné nebo explanatorní zprávě o zkoumané oblasti. (Hendl, 2008).

Rozhovory jsem přepsala a následně promítla do tabulek podle témat (i těch, které vyvstaly během průběhu rozhovoru). Ke každému respondentovi jsem poté vyhledala relevantní část textu rozhovoru. Hendl tvrdí, že text v tabulkách by neměl být ani krátký (aby obsahoval potřebné informace) a zároveň, aby nebyl moc dlouhý (nedocházelo k nepřehlednosti dat). Snažila jsem se proto ponechat takové myšlenky, které by nebyly vytržené z kontextu jednotlivých sdělení a zároveň by obsahovaly hlubší porozumění a výstižný názor jednotlivých respondentů.

2.7 Etické otázky výzkumu

Ještě před samotným uskutečněním rozhovoru jsem každému informátorovi představila sebe. Posléze jsem je požádala možnost si rozhovor nahrávat a seznámila je s předmětem výzkumu, s průběhem a pořízením rozhovoru a jeho následným zpracováním. Neopomenula jsem informátory ujistit, že poskytnutí rozhovoru je zcela dobrovolné a samotné zpracování rozhovoru podléhá informovanému souhlasu respondenta.

Snažila jsem se rozhovor vést tak, abych poskytla respondentům prostor k otevřenosti. Každého z respondentů jsem požádala o jejich subjektivní názor na případ z pozice organizace, kterou zastupují. Cílem bylo zjistit úlohy, postupy a vzájemné vztahy mezi těmito klíčovými organizacemi, a to očima zaměstnanců, kteří v nich na řídicích postech a ideálně i dlouhodobě, působí.

pro vlastní přepis jsem pro zachování nejvyšší míry autenticity použila doslovný přepis (transkripci) rozhovorů s komentáři svých vlastních poznatků (resp. doslovný přepis s komentáři v rámci výzkumného deníku). Tyto přepisy posloužili ke kódování a následnou analýzu. Z důvodů etiky výzkumu jsem pro citace v textu diplomové práce zvolila redigovaný přepis.

2.8 Role organizací v případě

Důležitým tématem ve vnímání sporu a jeho účastníků je zařazení jejich vlastních pozic v konfliktu. Prostor, kde se aktéři navzájem rozřazují na „my“ a „oni“ můžeme označit za společenství. Zygmunt Bauman píše ve svém díle *Myslet sociologicky* o společenství, ve kterém jeho členové sdílejí nějakou duchovní jednotu, jejíž podstatou je schopnost a odhodlání dospět ke společnému cíli – ke shodě. Předchází jim ale řada omezení (nároky kladené na čas, pozornost, názory příslušníků společenství apod.). Takové skupiny se nazývají organizacemi, kde typickým jejím rysem jsou výstupy členů z pohledu, jaké zastávají role. Na jednu stranu se od nich očekává, že přijmou svoje role a postoje organizace a na druhé straně i to, aby se od nich distancovali v rámci své lidskosti. (Bauman, 2004)

Jeden ze zakladatelů sociologie, Max Weber, si všímal růstu počtu organizací v soudobé společnosti, přiklánějící se k racionálním jednáním. Účastníci jednání jasně definují cíl, jehož má být dosaženo, a soustředí své myšlení a úsilí na volbu takových prostředků k dosažení toho cíle, které se zdají být nejefektivnější a nejekonomičtější. Dále ale zmiňuje riziko při osvojování si odbornosti v rychlém a efektivním vykonávání úzce

vymezených úkolů, které nazývá „kvalifikovaná neschopnost“. Ta nastává při postupném ztracení přehledu o širších souvislostech své práce a nevnímání nepříznivých dopadů své činnosti, jež se mění v mechanickou rutinu. Dalším rizikem může být posouvání cíle z původního na nový, jímž bude organizace poměřovat racionálnost svých výkonů. (Bauman, 2004)

Z výše uvedeného, jsem se snažila rozklíčovat přístup jednotlivých aktérů a zda jsou schopni vidět záměr vyhlášení NP Křivoklátsko v širší souvislosti, nebo jen z pohledu činnosti organizace a výkonu jejich práce.

2.9 Představení aktérů a jejich funkcí v případě

Zákon ZOPK v §75 stanovuje orgány ochrany přírody a v dalších ustanoveních jejich působnost, včetně pravomocí.

2.9.1 Státní správa

Vzhledem k tomu, že navrhované území NP Křivoklátsko je z 96 % ve vlastnictví státu, představují orgány státní správy důležitou roli. Státní správu v ochraně přírody a krajiny podle ZOPK vykonávají orgány ochrany přírody a stráž přírody. Orgány ochrany přírody podle § 75 jsou: „*obecní úřady, pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, správy národních parků, Česká inspekce životního prostředí, Ministerstvo životního prostředí, újezdní úřady a Ministerstvo obrany.*“

Státní správu v ochraně přírody a krajiny tedy vykonávají jednak:

- orgány územní samosprávy (obecní úřady a krajské úřady, pokud ovšem nejde o vydávání právních předpisů, které je na úseku přenesené působnosti v kompetenci rady obce a rady kraje), a to v přenesené působnosti (§ 90a ZOPK),
- dále speciální správní úřady (AOPK ČR, újezdní úřady a inspekce),
- ústřední správní úřady (Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo obrany)

Kompetence jsou mezi jednotlivé orgány ochrany přírody (s výjimkou kompetencí České inspekce životního prostředí a Ministerstva životního prostředí) rozděleny na územním principu. Na regionální úrovni v přenesené působnosti vykonávají státní správu orgány kraje, především krajské úřady, které mají své odbory.

Ústředním orgánem státní správy v ochraně životního prostředí je Ministerstvo Životního prostředí (dále MŽP), avšak významné kompetence v ochraně samostatných

složek mají i jiná ministerstva. Ve vztahu k tématu tohoto výzkumu bych chtěla zdůraznit, že za ochranu lesního hospodářství, myslivosti a rybářství na území národních parků odpovídá MŽP a v oblastech mimo národní parky je jím Ministerstvo zemědělství.

Zákonem podrobněji zpracované pravomoci jednotlivých ministerstev spočívají ve:

- vydávání obecně závazných předpisů (vyhlášky k ZOPK vydané MŽP)
- rozhodování ve správním řízení
- rozhodování v konkrétních případech mimo správní řízení
- výkonu vrchního státního dozoru
- vyjadřování se k rozhodování jiných úřadů z pozice dotčeného orgánu státní správy (například v připomínkovém řízení vyhlášení národního parku je dotčenou osobou Ministerstvo zahraničí vůči MŽP)

Pojem dotčených orgánů je obecným pojmem, který definuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů v ustanovení § 136, jako *orgány příslušné k vydávání závazných stanovisek, která jsou podkladem rozhodnutí jiného správního orgánu, a je jim tato pravomoc svěřena zvláštním zákonem.*

2.9.2 AOPK ČR – Správa CHKO

AOPK ČR vykonává státní správu v ochraně přírody a krajiny na území chráněných krajinných oblastí a na území národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a ochranných pásem těchto zvláště chráněných území. Svoji působnost vykonává prostřednictvím regionálních pracovišť Střední Čechy. (KR, 2019)

Plní funkce ve vypracování, projednání a schválení plánu péče na období 10 let pro jednotlivá MZCHÚ. Plnění těchto plánů zajišťuje pomocí finančních nástrojů resortních programů MŽP (Program péče o krajinu, Program péče o majetek státu, Program obnovy přirozených funkcí krajiny a Operační program životního prostředí). Její pole působnosti zahrnuje péči o památné stromy a významnou zeleň, údržbu významných stanovišť, chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů, označování ZCHÚ informačními a interpretačními, případně úředními tabulemi a pruhovým značením, zaměřování ZCHÚ a budování a údržbu naučných stezek.

Správa CHKO Křivoklátsko vykonává činnost odborné organizace ochrany přírody v souladu s ustanoveními zákona o ochraně přírody a krajiny (zákon č.114/92 Sb.) a dále vykonává činnost speciální státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny. Na území

CHKO rovněž administruje program péče o krajinu a pečuje o svěřený státní majetek. V její působnosti je mimo jiné vydávání závazných stanovisek ke schvalování lesních hospodářských plánů (LHP) – viz § 4 odst. 3 a 4 ZOPK. Bez souhlasného závazného stanoviska nelze LHP schválit.

2.9.3 Lesy ČR

Lesy České republiky je státní podnik, který hospodaří s lesy v majetku státu. Lesní správa Křivoklát, kterou spravuje státní podnik Lesy ČR, vznikla v roce 1992.

Tato správa obhospodařuje les o výměře 13 870 ha. (dalšími jsou Vojenské lesy a statky s. p. a Lesní správa Lány (příspěvková organizace Kanceláře prezidenta republiky).

Organizace LČR hospodaří dnes ve všech porostech Křivoklátska trvale udržitelným způsobem tzv. multifunkčním lesním hospodářstvím. To znamená takové hospodaření, které zajišťuje trvale plnění všech funkcí lesa. V praxi to znamená upuštění od velkých holosečí a přechodu k maloplošným obnovným prvkům, obnovování porostů dřevinami, které patří do přirozené druhové skladby místních porostů, a zvyšování podílu přirozené obnovy.

Mimo lesnického a mysliveckého hospodaření poskytuje Lesní správa také služby veřejnosti v rámci Programu 2020. Program slouží především k budování stezek, parkovacích míst, odpočinkových zařízení, opravě studánek, značení cest a podobně. Nedílnou součástí služby pro veřejnost je možnost využít služeb Informačního a vzdělávacího střediska Křivoklát nebo rekreačně naučného areálu.¹

2.9.4 Vojenské státní lesy

VLS (Vojenské lesy a statky, s. p.) je státní podnik, který je účelovou organizací založenou Ministerstvem obrany České republiky. VLS hospodaří na státních pozemcích jak v existujících vojenských újezdech, tak i v některých zrušených vojenských prostorech. Území, které je spravováno VLS ČR s. p., divize Hořovice – LS Nouzov, částečně zasahuje do území navrhovaného NP a je tedy dotčenou osobou, než je tak u Lesní správy Lány jako zařízení Kanceláře prezidenta republiky, která do záměru nespadá.

---

¹ <https://lskrivoklat.lesycr.cz/charakteristika-lesni-spravy/>

2.9.5 Samospráva

2.9.5.1 *Středočeský kraj a Plzeňský kraj*

Vzhledem k tomu, že navrhovaný NP Křivoklátsko leží většinou na území Středočeského kraje, představuje samospráva kraje důležitou roli.² Kraj, jako vyšší územní samosprávný celek, byl vytvořen v roce 2000 na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb. V rámci strategických dokumentů kraje vypracovává koncepty ochrany přírody a krajiny na svém území.

Koncepce ochrany přírody a krajiny pro období 2018 až 2028, která byla schválena zastupitelstvem Středočeského kraje v červnu 2019, má za prioritní cíle zařazeno také opatření *Prosazovat vyhlášení NP Křivoklátsko ve variantě zahrnující 24 % plochy CHKO*. Na základě této koncepce následně krajské zastupitelstvo Středočeského kraje svým Usnesení č. 048-08/2021/ZK ze dne 28.6.2021 deklarovalo zájem posílit na Křivoklátsku ochranu přírody formou zřízení národního parku

Kraj je nadřízený, respektive odvolací orgán, v některých ustanovení přenesené výkonosti státní správy, ale coby do rozhodnutí územních samospráv nadřízený není. Každá obec rozhoduje v rámci svého území o oblasti. Jedná se o 19 obcí na území Berounska, Kladenska, Rakovnicka a Rokycanska.

2.9.5.2 *Dotčené obce*

Proces vyhlášení národního parku je podle zákona třeba projednat dotčenými obcemi, které se mohou vyjadřovat k rozdělení jednotlivých zón parku i klidových území. Území navrhovaného NP částečně spadá do katastru obcí Běleč, Branov, Bratronice, Broumy, Čilá, Horní Bezděkov, Hracholusky, Hřebečnický, Chyňava, Karlova Ves, Kublov, Malé Kyšice, Nižbor, Podmokly, Račice, Roztoky, Skryje, Sýkořice a Zbečno. Kterákoli z těchto 19 obcí může uplatnit námitky k záměru vyhlášení národního parku v připomínkovém řízení v souladu s ustanovením § 37 zákona č. 500/2004 Sb.

Při schválení záměru vzniku národního parku zástupci dotčených obcí budou podle zákona o ochraně přírody a krajiny členy Rady národního parku, která se na rozhodování o podobě parku významně podílí. Obce i kraje po vyhlášení národního parku mají nadále nárok na samosprávu území, a navíc možnost regulovat jeho návštěvnost. Obce v národních parcích

---

² Záměr vyhlášení NP Křivoklátsko bylo projednáváno i se zástupci Plzeňského kraje a točenými obcemi ležícími v Plzeňském kraji

jsou zvýhodněné čerpáním speciálních dotací určených na rozvoj infrastruktury, rekonstrukci veřejného osvětlení, zlepšení vybavenosti a zázemí pro turisty i místní obyvatele, včetně budování odstavných ploch a parkovišť.

2.9.6 Soukromý sektor

Největším českým privátním vlastníkem lesů je Ing. Jerome Colloredo-Mannsfeld. Majitel firmy Lesní rybníční správa Zbiroh a ředitel tamější správy hospodaří v České republice se 17 189 ha lesní půdy v Plzeňském a Středočeském kraji. Na Křivoklátsku hospodaří na polesí Vlastec na 4 321 ha. V případě vzniku NP Křivoklátsko by tyto oblasti byly v bezprostředním těsném sousedství.

Rodina Colloredů pochází ze starého italsko-rakouského rodu, který do země přišel během třicetileté války. Zbirožské panství zakoupili v roce 1879 v dražbě od Vídeňské hypoteční banky. V roce 1942 byl jejich majetek z důvodu protinacistických postojů zkonfiskován ve prospěch Německé říše. Po ukončení války převzal pan Jeroným Colloredo-Mannsfeld svůj majetek a hospodařil na něm až do roku 1948, kdy došlo ke zestátnění. Po vydání majetku v restitucích byla v roce 1993 založena Lesní a rybníční správa Zbiroh a následně v roce 2014 společnost Colloredo-Mannsfeld. Od začátku jsou proti vyhlášení národního parku.

Nepatrná část lesa, který je v záměru NP Křivoklátsko zahrnutý, je v majetku obce Kublov. Je to les, který patří Římskokatolické církvi a obecní zastupitelstvo jeho začlenění v minulosti už odsouhlasilo.

Za soukromý dotčený subjekt by se dal považovat i pan František Beneš, který vlastnil louky kolem Kouřimecké rybníky. Nicméně s plánovaným národním parkem se rozhodl přes AOPK tyto pozemky vyměnit za jiné. V rámci této dohody pak od směny na pozemcích kolem rybníky dále hospodaří v pronájmu.

2.9.7 Lesnický park

Vzniku lesnického parku předcházeli tři konference pořádané základní pobočkou ČLS Křivoklát. První v roce 1996 s názvem *Změna druhové skladby na přírodě blízký model na Křivoklátsku*, druhá v roce 2000 na téma *Přírodě blízké hospodaření v CHKO*

Křivoklátsko a třetí v roce 2010 *Křivoklátské lesnictví ve třetím tisíciletí*, v rámci které byl 13. 5. 2010 založen Lesnický park Křivoklátsko.³

Stalo se tak za plné podpory ministerstva zemědělství z rozhodnutí majitelů a správců lesů.⁴ Záměrem bylo najít alternativní cestu oproti národnímu parku, který ve stejný rok prosazovalo vyhlásit MŽP.

Lesnický park má status obecně prospěšné společnosti, která se věnuje výzkumu, monitoringu, výchově, vzdělávání a propagaci lesnictví i v oblasti vlastní péče o lesní ekosystémy. Řídí se sloganem *Území pro přírodu i pro lidi* tak, aby zůstala zachována rovnováha pilířů trvale udržitelného lesního hospodaření:

- environmentálního (oblast dostatečně zabezpečená současnou legislativou)
- sociálního (zajištěné pracovní příležitosti v lesích, poskytnutá zázemí pro výzkum, vzdělávání a rekreaci)
- ekonomického (oproti národnímu parku bude činnost financována z lesnického hospodaření a nevyžádá si trvalé náklady ze státního rozpočtu, zachována produkce dřeva)⁵

Jedná se o dobrovolný závazek hospodařit na svých majetcích udržitelným způsobem podle *Standardu lesnických parků* tak, aby při zachování hodnot ochrany přírody bylo zachováno i křivoklátské lesnictví jako kulturní dědictví našeho národa. Poukazuje na přístup místních obyvatel k nakládání s celou krajinou a snaží se pokračovat v procesu hospodaření v souladu s tradicemi života na českém venkově.

---

³ <http://www.lpkřivoklatsko.cz/zmena-druhove-skladby.html>

⁴ Zakladateli jsou Jerome Coloredo-Mannsfeld, Lesy ČR, s.p. a Česká lesnická společnost, základní pobočka Křivoklát

⁵ <https://lesycr.cz/casopis-clanek/lesnicky-park-krivoklatsko/>

3 Teoretická část

V této kapitole poskytnu potřebné informace k pochopení významu ochrany přírody z mezinárodního a národního hlediska. Tento výzkum je zaměřen na odbornou diskuzi v oblasti ochrany přírody, a proto se v začátku budu věnovat objasnění následujících pojmů: udržitelnost a udržitelný rozvoj území, příroda a její složky a způsoby ochrany, a význam CHÚ s ohledem na benefity, které z nich vyplývají pro přírodu a lidskou společnost.

Dále objasňuji rozdíly mezi kategorizací chráněných oblastí, a to jak podle mezinárodní klasifikace IUCN, tak i dle české legislativy. Protože se tato práce věnuje chráněnému území s převahou lesních porostů, podstatná část je věnovaná vývoji lesního hospodaření v českých zemích. V závěru zužuji pohled pouze na oblast Křivoklátsko. Zmiňuji podstatu dané ochrany území z hlediska utváření krajiny nejen přírodními vlivy, ale i lidskými zásahy.

3.1 Pojem udržitelný rozvoj

Žijeme v moderním světě, kde přibývá těch, kdo si uvědomují neudržitelný způsob života, sloužící k uspokojení současných potřeb lidské společnosti a zároveň nedbající ohled na generace budoucích. Jsme závislí na přírodních zdrojích, a proto s nimi musíme nakládat hospodárně. Zajistit náš blahobyt, tak, aby se dostávalo i na ty po nás. V souvislosti nutnosti ochrany ekosystému planety před rostoucí populací a zvyšující se životní úrovní se přijala v minulosti opatření, které můžeme zahrnout pod pojem udržitelný rozvoj.

Nejedná se přitom pouze o environmentální pojetí, ale souvisí i s ekonomickými a sociálními dopady na naši společnost. Představuje možnost zamyšlení se nad současným trendem spotřební společnosti a důvodu ochrany biosféry skrze například chráněná území.

Slovo „udržitelný“ pochází skrz anglické „*sustain*“ z latinského slova „*sustinere*“, což v překladu znamená chránit, udržovat, ale i předpokládat. (Castiglioni & Mariotti, 1981). Slovník spisovného jazyka českého uvádí u hesla udržitelný definici „*takový, který má schopnost se udržet*“ spolu s příklady typu „*tento stav není udržitelný, těžko udržitelné podmínky*“.

Význam slova se ale poněkud rozšířil ve spojení trvale udržitelný rozvoj (případně obecněji trvalá udržitelnost) v příručce Nová slova v češtině. Slovník neologizmů pak komentuje udržitelnost takto (Praha: Academia 2004): „*At' se již hovoří o (trvale)*

udržitelném životě či rozvoji, příslovce ,trvale‘, jde o to, jak v daném kontextu nejvhodněji přeložit anglické přídavné jméno ,sustainable‘“. Dle této příručky pochází pojem trvale udržitelný rozvoj z oblasti ekologie a sociologie, který je definován jako „způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací uspokojovat jejich potřeby.“

Tato definice je jedna z prvních a dosud nejcitovanějších, která vychází ze zprávy *Naše společná budoucnost (Our Common Future)* (WCED, 1987, s. 43). Předcházela jí debata na téma udržitelného rozvoje v roce 1983 při zasedání valného shromáždění vedené norskou předsedkyní Gro Harlem Brundtlandovou, kde byla ustanovena Světová komise pro životní prostředí a rozvoj WCED. Přestože má tato definice určité nedostatky, je v ní obsažen základní princip udržitelnosti.

Koncept udržitelnosti není žádnou novinkou a praktikovali ho už i naši předci ve svých každodenních životech. Ti věděli, že pokud budou ke svému statku, půdě, hospodářství, lesnímu pozemku a jiným majetkům přistupovat zodpovědně, budou moci zanechat tento odkaz přinejmenším ve stejné míře i svým potomkům.

Hans Carl von Carlowitz, vedoucí saského vrchního lesnického úřadu, je považován za zakladatele pojmu **trvalá udržitelnost**. V roce 1713 použil pojem *Nachhaltigkeit* (udržitelnost) ve svém díle *Sylvicultura economica* (Carlowitz, 1732). Píše o udržitelnosti na příkladu lesnictví: „*Mělo by se kácet jen tolik dřeva, kolik by se dalo znovu získat prostřednictvím plánovaných projektů zalesňování.*“ Tuto myšlenku rozšiřuje Bolis tvrzením, že jedině na rovnocenném užívání těžby dřeva a obnovou lesa můžeme dosáhnout pozitivních sociálních i ekonomických důsledků současné společnosti. (Bolis a kol., 2014)

Milníkem ve vývoji udržitelného rozvoje v globálním měřítku bylo vydání publikace *Meze růstu* v roce 1972. Tato studie pojednávala o hrozbě nekonečného růstu, který není možný v prostředí limitovaných zdrojů a má katastrofální dopad na životní prostředí. Zároveň nabízela možnosti vytvoření podmínek environmentální a ekonomické stability k zachování lidstva a biosféry. Na rostoucí tlak na přírodní zdroje v souvislosti se zvyšující se populací upozorňovali i manželé Meadowsovi (1972) a před nimi i Rachel Carsonová (1962), která si všimla neblahého dopadu chemického průmyslu na zdraví organismů a s tím spojené i zdraví lidí.

V souvislosti s dramatickým růstem znečištění všech složek životního prostředí se začaly hledat nové způsoby, jak daný problém řešit. V 70. letech minulého století vznikaly oblasti vědy, které se proto začali vyznačovat:

- **interdisciplinárním přístupem** (nacházet řešení v průsečíku mezi dvěma disciplínami, kterou nepokrývá žádná z nich, snaha o sjednocení vědění do většího celku obou participujících disciplín)
- **multidisciplinárním přístupem** (hledat řešení ve spolupráci více odlišných vědních oborů, aniž by se tyto obory vzájemně mísili, či slučovali)
- **transdisciplinárním přístupem** (konstituovat nové disciplíny na ploše, kde se jednotlivé a již rozpracované vědní disciplíny překrývají; jejich témata a principy se vyskytují každý ve více oborech i mimo ně)⁶

Problém vyčerpatelnosti přírodních zdrojů oproti hospodářskému růstu byl předmětem diskuse v roce 1972 na první světové Konferenci OSN o životním prostředí konané ve Stockholmu. Tato konference odstartovala novodobou historii pojmu udržitelného rozvoje. (Kříž, 2013)

Od této první definice uběhlo mnoho let vývoje celého konceptu trvalé udržitelnosti, a proto definice, která popisuje typ rozvoje, který je ohleduplný k těm funkcím přírody, ze kterých má lidstvo prospěch, už nebyla dostačující. Silný antropocentrismus této definice se stal předmětem kritiky, že rozvoj nemusí nutně respektovat vnitřní hodnotu přírody. (Bolis a kol., 2014)

Proto se i jiní autoři snažili vytvořit nové definice trvale udržitelného rozvoje, které by zahrnovaly nedostatky těch předešlých. Za příklad můžeme uvést pojetí Josefa Vavroušky (1994), který se klonil k používání termínu „*trvale udržitelný život*“, neboť rozvoj někdy bývá interpretován mylně jako materiální kvantitativní růst a ve své interpretaci rozšiřuje původní definici o „*ideály humanismu a harmonie vztahů mezi člověkem a přírodou*“ a „*úctu k živé i neživé přírodě*“.

I tato definice přesně nezahrnuje specificky všechny roviny UR (environmentální, hospodářská, sociální a lidská), jak uvádí Ivan Rynda (2005) a jakousi syntézou všech

---

⁶ Např. nová odvětví v ekonomii. tzv. ekologická ekonomie, která považuje za limitní přírodní zdroje, kdy ekonomie by neměla přerůst hranice ekosystému, a tzv. environmentální ekonomie, která považuje za limitní a jediný omezující faktor technologický pokrok a jeho nedostatek.

předchozích definičních snah a pokusem o nestručnější shrnutí celé šíře i hloubky konceptu trvalé udržitelnosti uvádí tuto definici:

„Trvale udržitelný rozvoj je komplexní soubor strategií, které umožňují pomocí ekonomických nástrojů a technologií uspokojovat sociální potřeby lidí, materiální i duchovní, při plném respektování environmentálních limitů. Aby to bylo v globálním měřítku současného světa možné, je nutné nově redefinovat na lokální, regionální i globální úrovni jejich instituce a procesy.“ (Rynda, 2000; 10-11). Slovní spojení „environmentální limity“ je na tomto místě právě ve významu „možností“ pro budoucí generace uspokojovat jejich vlastní potřeby.

Principy udržitelného rozvoje byly rozpracovány na konferenci v roce 1992 v Riu de Janeiro, která je nazývána Summitem Země. V rámci ní bylo přijato 5 dokumentů a to:

- deklarace z Ria de Janeiro o životním prostředí a rozvoji (prvně se použil tzv. ekosystémový přístup)
- ústřední správa o stavu lesů a hospodaření v nich (Forest Principles – FP),
- mezinárodní úmluva o biodiverzitě (Convention on Biological Diversity – CBD),
- mezinárodní úmluva o změně klimatu (Framework Convention on Climate Change – FCCC)
- Agenda 21

V dalších letech za důležité milníky můžeme považovat: Summit tisíciletí, který se konal v roce 2000 v New Yorku. Zde bylo přijato 8 cílů, možná známější pod názvem rozvojové cíle tisíciletí (Millennium Development Goals – MDG's). Jeden z cílů se explicitně týká environmentální udržitelnosti; o dva roky později proběhl světový Summit v Johannesburgu, na kterém byly definovány 3 pilíře udržitelného rozvoje (sociál pilíř, environmentální pilíř a ekonomický pilíř).

Udržitelným rozvojem se zabývá dokument *Česká republika 2030*, ve kterém tematizuje směr rozvoje na následující desetiletí. Dokument cílí na zlepšení kvality života ve všech regionech a na orientaci k udržitelnému rozvoji k zahrnutí všech těchto definovaných pilířů.

3.2 Ochrana přírody

Důležitou součástí této práce je otázka, co je podstatou předmětu ochrany přírody a krajiny na území potenciálního NP Křivoklátsko. Je zde proto na místě vysvětlit základní odborné pojmy, o které se tato práce opírá, a zodpovědět otázky – proč je zapotřebí ochrana přírody a krajiny a kdy v historii jsme tak začali uvažovat.

Ačkoliv se může zdát, že každý přeci ví, co znamená příroda, existují různé sociální vzorce, které nás formují k různému vnímání pojmu příroda. Každý z nás má svoji představu, co všechno znamená příroda a ani dnes neexistuje mezi odborníky shoda na univerzální definici.

Raymond Williams (1983) pojem „příroda“ považuje za pravděpodobně nejkompexnější slovo na světě a při pátrání po významu našel přes 150 definic přírody, a to jenom těch uvedených v anglickém jazyce. (A. Novák, z přednášky o environmentální sociologii)

Ať už chápeme pojem přírody jakkoliv, lze se shodnout na tom, že pod něj můžeme zařadit nejen živé organismy, ale i neživé složky přírody jako horniny a minerály, vody, ledovce, ovzduší a vůbec celý „zemský systém“, který nás obklopuje, ale na jehož tvorbě nemělo lidstvo podíl. V kontextu posledních desetiletí pak začíná být stále jasnější, že je příroda vážně ohrožena lidskou civilizací a je nutné ji proto chránit. (Moldan, 2020)

Základním právním předpisem, který upravuje obecnou ochranu přírody a krajiny v České republice je zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (ZOPK). Sice zde chybí vymezení přírody, nicméně zde můžeme nalézt definice pojmů krajiny a ochrany přírody a krajiny.

Pojem krajina nalezneme v zákoně § 3 odst. 1 písm. m) ZOPK. Krajina je zde vymezena jako: *„část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky“*. Definice krajiny lze naléznout i v Evropské úmluvě o krajině z roku 2000, kde je krajina definovaná jako: *„část území, tak jak je vnímána lidmi, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů“*.

Klíčové bylo rozhodnutí, že seznam oblastí, které je potřeba chránit před průmyslovým rozmachem, bude zahrnovat oblasti přírodního i kulturního rázu, přičemž základním kritériem je vzácnost dané oblasti, nebo její důležitost pro zachování lidstva. Ochrana přitom nespočívá jen k zachování populace organismů, ale také v ní jsou zahrnuté i neživé složky přírody. Příkladem jsou například Skryjská jezírka na území CHKO Křivoklátsko.

Ochrana přírody a krajiny je definována v § 2 odst. 1 ZOPK jako: „*péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny*“.

Až už se jedná o všechny součásti přírodního prostředí, všechny živé i neživé složky přírody, či tvárnost krajiny samotné, jsou naším národním bohatstvím. Aby toto bohatství jsme mohli předat i příštím generacím, je třeba uchovat jej a zabezpečit před nepříznivými vlivy. Těmito vlivy jsou především lidské činnosti související s civilizačním rozmachem. Měli bychom tak konat z morální povinnosti, ale můžeme i využívat účinnějších a efektivnějších nástrojů, které jsou zakotveny v právních předpisech.

Jeden z důležitých předpisů v rámci ČR představuje dílčí koncepční dokument, který je akčním plánem pro plnění cílů a opatření vymezených ve Strategii ochrany biologické rozmanitosti ČR. Stanovuje se vždy po pětileté období a v současnosti se nazývá ***Státní program ochrany přírody a krajiny České republiky***. Program se sestavuje na 5 let a definuje 36 cílů a 120 specifických opatření, jak ve vztahu k ochraně přírodně cenných území a druhů, tak k udržitelnému využívání jednotlivých typů ekosystémů. Některé z nich jsou významné i z hlediska adaptace přírody a krajiny na změny klimatu. (MZP, 2021a)

Pro zkoumaný případ v rámci CHKO Křivoklátsko je důležité zmínit dokument na regionální úrovni, a to ***Koncepce ochrany přírody a krajiny Středočeského kraje***. Sestavuje se na 10 let a hlavním principem současné strategie je skutečnost, že zachování a obnova biodiverzity a ekologické stability je základem udržitelného hospodaření v krajině a předpokladem udržení ekologicky vyváženého stavu s respektováním měnících se podmínek prostředí. Aktualizace koncepce kraje vychází z podrobné analýzy stávajícího stavu přírodního prostředí, jeho příčin a vývojových trendů i s ohledem na již realizovaná opatření v rovině právní, ekonomické a informační. (KR, 24. 6. 2019)

3.2.1 Formy ochrany přírody

Právní ochranu přírody a krajiny lze rozlišit podle dvou základních hledisek, kterými jsou úroveň ochrany a objekt ochrany:

- podle úrovně ochrany na obecnou a zvláštní ochranu přírody a krajiny
- podle objektu ochrany na územní a druhovou ochranu přírody a krajiny

Tyto kategorie můžeme navzájem kombinovat. Druhová ochrana je zaměřena na ochranu biodiverzity a zachování přírodních zdrojů. Zákon 134/1999 Sb. Úmluva o biologické

rozmanitosti, definuje pojmy biodiverzita či biologická rozmanitost jako *variabilitu všech žijících organismů včetně, mezi jiným, suchozemských, mořských a jiných vodních ekosystémů a ekologických komplexů, jejichž jsou součástí; zahrnuje diverzitu v rámci druhů, mezi druhy i diverzitu ekosystém.*

V případě zvláštní druhové ochrany se poskytuje ochrana vybraným ohroženým druhům, poddruhům a jejich populacím, které se legislativně prohlašují za chráněné. Zvláště chráněné rostliny a živočichové se dělí dle stupně jejich ohrožení na: ohrožené, silně ohrožené a kriticky ohrožené. (MŽP, 2021b)

Pro zařazení druhu do kategorie je rozhodující nejen stupeň ohrožení v naší zemi, ale i nezbytné posouzení i v mezinárodním kontextu k čemuž slouží tzv. červené seznamy⁷. V České republice vydává červené seznamy Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK 2021d) z pověření Ministerstva životního prostředí.

Územní ochrana spočívá v ochraně přírodních stanovišť, ekosystémů a krajiny. Obecná územní ochrana stanovuje pravidla ochrany a udržitelného využívání všech přírodních stanovišť, společenstev, ekosystémů a krajiny, a to jak na území jednoho státu, tak i více států nebo oblastí. Zvláštní územní ochrana je založena na zřizování zvláště chráněných území. (Stejskal, 2006, str. 50-59)

V rámci územní ochrany ZOPK rozlišujeme zvláště chráněná území do dvou úrovní dle dané rozlohy. Vyhlášována jsou obecně závazným právním předpisem na přírodovědecky či esteticky významných nebo jedinečných území. Jedná se o:

- velkoplošná chráněná území (VZCHÚ)
- maloplošná chráněná území (MZCHÚ)

Se vstupem do Evropské unie vyvstala povinnost vymezení soustavy chráněných území Natura 2000, která jsou také zakotvena v zákoně.

Za zmínku stojí nedávno otištěný příspěvek RNDr Františka Pelce,⁸ kde vysvětluje, proč jsou pro zachování biodiverzity a přirozených společenstev důležitá jak velká, tak menší CHÚ s důrazem na jasně promyšlený plán péče. Existují ekosystémy, kde je nejlepší (někdy i nezbytnou) variantou ochrany nulová intervence člověka, která je účinná na větší

---

⁷ První červený seznam byl zpracován mezinárodním svazem ochrany přírody (International Union for Conservation of Nature, IUCN) v roce 1964

⁸ Přední český ekolog a politik, ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny ČR

ploše (pro vývoj přirozených lesů), anebo naopak, kdy vzácné druhy nelze udržet bez systematických opatření, byť na menších plochách (sečení a pastva v lučních společenstvech). Na světě je vyhlášeno zhruba 270 tisíc CHÚ různého charakteru na ploše zhruba 16 % zemské souše a jejich počet významně přibývá. S přibývajícím rozlohou chráněných území vyvstává otázka, zda by nebylo lepší zkvalitnit ochranu a péči na již vyhlášených územích, místo dalšího rozšiřování. Přesně taková otázka byla položena v otázce zpřísnění ochrany jádrové části Křivoklátska vyhlášením národního parku. (Pelc, 2022)

3.2.2 Ekosystém a ekosystémové služby

Žijeme v době neustálé interakce člověka s přírodou, kdy lidé zásadním způsobem pozměňují přírodu k obrazu svému, následkem čehož příroda mění život na planetě ve formě probíhajících změn klimatu. Na počátku 21. století, důsledkem těchto vlivů, čelíme několika problémům globálního charakteru, a to nejen v environmentální oblasti. Pokud budeme hledat původ problémů, zjistíme, že vznikají z lokálních a regionálních příčin, jež se v globálním měřítku kumulují nebo vzájemně podporují. (Rynda, 2001)

K vyřešení těchto problémů, k podpoře a regulaci ekologických procesů a pro podporu životadárných systémů naší planety, zaujímají klíčovou roli ekosystémy na těchto územích. Termín ekosystém je definován v Zákoně č. 17/1992 Sb. takto: „*funkční soustava živých a neživých složek životního prostředí, jež jsou navzájem spojeny výměnou látek, tokem energie a předáváním informací a které se vzájemně ovlivňují a vyvíjejí v určitém prostoru a čase*“

Chráněná území, jsou velice významným prvkem k zajištění funkčních ekosystémů na lokální úrovni, které zároveň zabezpečují pro život esenciální přírodní procesy, tzv. **globálně životodárné biosférické systémy (GŽBS)**. GŽBS zahrnují globální systémy klimatu a hydrosféry, fungování stratosférické ozónové vrstvy, globální cirkulační systém atmosféry, hydrologický cyklus a cirkulaci oceánů, světové (tropické deštné) lesy a tvorbu půdy. (Rynda, 2012)

Výše popsaná podstata CHÚ by se dala zařadit pod **ekologické hodnocení území**, které zajišťuje **ekosystémové služby** neboli *užitek plynoucí lidem z ekosystémů mající přímou souvislost s lidským zdravím nebo s ekonomickým blahobytem*. CHÚ jsou zásobárnou uhlíku, který aktivně vstřebávají ze vzduchu, snižují pravděpodobnosti živelných pohrom,

jako jsou sesuvy půdy, hrozby sucha nebo bouře (lesy a luhy chrání lidská sídla jako přírodní hromosvod), nebo zadržují vodu v krajině.

Dalším je **sociálně-kulturní hodnocení**, které determinuje důležitost přírodních ekosystémů a jejich funkcí pro lidskou společnost, zejména pak vyzdvihuje roli přírodních systémů jako základních zdrojů nemateriálního blahobytu. V této souvislosti je území chráněné pro jeho duševní hodnoty, k obdivování kulturního a přírodního dědictví, nacházení odpočinku a klidu, k rekreačním aktivitám, které se jinde vykonávat nedají. (pozorování zvířat, vodáctví, horolezectví apod.)

Posledním typem je **ekonomické hodnocení**, kde se ekosystémy v daném území hodnotí jednak na základě přímé a nepřímé tržní ceny, tak také metodou podmíněného hodnocení. Na základě využívání přírodních zdrojů, které dělíme podle míry spotřeby na ty, které pro uspokojení svých potřeb spotřebováváme (fosilní paliva, dřevo...) a ty, které sice nespotebováváme, ale zato představují nezbytnou podmínku pro obnovu obnovitelných zdrojů a absorpci znečištění, jakým je například půda, biodiverzita apod.

Racionální využívání nespotebovávaných zdrojů tak, aby ekosystémy zůstávaly dlouhodobě zachovány nejen v celkovém objemu, ale i ve vyvážených proporcích, vede k podpoře ekosystémových služeb.

Ekosystémové služby lze rozdělit do čtyř základních kategorií, které znázorňuje následující tabulka (dle Miléniového hodnocení ekosystémů a národní studie – TEEB), jejímž cílem je upozornit na rostoucí náklady způsobené ztrátou biologické rozmanitosti a degradací ekosystémů. (Vačkář, 2014)

Tabulka 1 Miléniového hodnocení ekosystémů a národní studie – TEEB

Služba ekosystému	Popis
Zásobovací služby	
Produkce zemědělských plodin	Rostlinná výroba, produkce potravin včetně produkce krmiv, plodiny pro výrobu koření a nápojů
Produkce technických plodin	Vlákna, olejniny, energetické plodiny
Produkce hospodářských zvířat	Mořské a vnitrozemské rybařství
Produkce dřev	Dřevní hmota, stavební dřevo, palivové dřevo
Nedřevní lesní produkty (NTFP)	Lesní produkty jako zdroj obživy (lesní ovoce, houby, zvěřina)

Genetické zdroje	Geny a genetická informace využívaná při šlechtění živočichů a rostlin a v biotechnologiích
Dodávky vody	Čerpání pitné a užitkové vody, voda pro zavlažování
Regulační služby	
Regulace kvality ovzduší	Kapacita ekosystémů odstraňovat znečištění a toxické látky z ovzduší
Regulace globálního klimatu	Ovlivnění radičního působení zachycováním nebo uvolňováním skleníkových plynů změnami užití ekosystémů
Regulace místního klimatu	Změny užití ekosystémů lokálně ovlivňují místní teplotu, proudění větru, radiaci a rozložení srážek
Regulace odtoku vody	Časování a velikost srážek, záplav a doplňování vody v podzemních zvodních je ovlivněno změnami využití území, především změnami schopnosti systémů zadržovat vodu (například přeměna mokřadů nebo lesů na zemědělskou půdu či zastavení travních porostů městskou zástavbou)
Regulace eroze	Významnou roli v zadržování půdy a prevenci sesuvů hraje vegetační pokryv
Udržování kvality vody	Ekosystémy filtrují a rozkládají organické odpady vypouštěné do vnitrozemských vodních ploch i přímořských a mořských ekosystémů
Zneškodňování odpadních látek/odstraňování živin	Ekosystémy asimilují a detoxikují škodlivé látky, stejně jako recyklují a odbourávají nadměrný přísun živin
Regulace nosičů nemocí	Změny ekosystémů ovlivňují množství patogenů, např. cholery, a mohou změnit množství přenašečů chorob, např. komárů
Regulace škůdců	Změny ekosystémů ovlivňují výskyt škůdců a chorob plodin i hospodářských zvířat
Opylování	Změny ekosystémů ovlivňují rozložení, množství a účinnost opylovačů
Kulturní služby	
Rekreace a cestovní ruch	Přírodní hodnoty jakožto hlavní důvod cestování a rekreace
Estetické hodnoty	Vnímání estetické hodnoty krajiny či ekosystémů
Kulturní dědictví a vztah k místu	Existence tradiční krajiny utvářené specifickým vztahem lidí a přírody (vinohrady, sady, rybníky apod.)
Duchovní a náboženský význam	Významná a poutní místa, posvátná přírodní území
Existenční hodnota	Hodnota přisouzená na základě existence ekosystémů, jejich služeb a biodiverzity
Podpůrné služby	
Podpora životních cyklů	Prostředí pro udržování životních cyklů organismů
Udržování genetické diverzity	Udržování genetické diverzity volně žijících organismů

Půdotvorba	Zajištění procesů obnovy a tvorby půdy
Cyklus živin	Zajištění koloběhu živin

Problematika spočívá v **nezastupitelnosti a propojenosti** ekosystémových služeb. Pokud chceme některou podpořit, o jinou přicházíme a tato změna má dopad na další služby. Příkladem může být výsadba jehličnatých porostů v hospodářských lesích. Podpoříme ekonomickou produkční funkci, ale zabráníme rozpadu biomasy stromů, čímž je podpořeno okyselování půd. Rozpad biomasy je naopak podporován v lesích zvláštního určení.

Proto je důležité zkoumat, jaký dopad bude mít přeměna chráněného území na vyšší kategorii ochrany do podoby národního parku na ekosystémové služby. Posoudit nejenom ekologické charakteristiky území, ale také lidské materiální a nemateriální nároky na území. Vačkář na toto téma píše: „*Ekosystémové služby jsou totiž předně o udržitelných řešeních společensko-ekologických systémů, kde člověk a příroda tvoří dvě strany téže mince.*“ [Vačkář, 2010].

Během let 2001-2005 proběhlo nejrozsáhlejší hodnocení ekosystémů a jejich služeb v projektu *Hodnocení ekosystémů na začátku tisíciletí (Millennium Ecosystem Assessment, MA)*. Projekt se soustředil na schopnost monetárně vyjádřit ekosystémové služby s důležitým přihlédnutím současné i budoucí civilizace a dostatečně informovat vědecky podloženými daty. (Reid, 2017).

3.2.3 Rozdíly v přístupu k ochraně přírody

V hrubém znění můžeme nazvat hodnocení ekosystémů za snahu vyjádřit monetárně užitek přírody pro současnou a budoucí generaci lidské společnosti. V odborných kruzích mluvíme o **antropocentrickém přístupu**, který považuje člověka za východisko každého hodnocení a měřítkem všech věcí. V ochraně životního prostředí tento přístup převažuje. Ochrana přírody ale nespočívá jen v ochraně životního prostředí. Vnímáme-li člověka jako součásti přírody spolu s ostatními organismy, důležitá je pro nás ochrana života v jakýchkoliv formách. V tomto případě hovoříme o **biocentrismu**. Pokud chceme chránit území v jeho komplexnosti, bereme v potaz zájem celku a v odůvodněných případech jej nadřazujeme zájmům jednotlivce, jednáme **ekocentricky**. Takovýchto přístupů bychom určitě mohli nadefinovat i více, ale klíčové je si uvědomit, že se tyto

jednotlivé přístupy liší v tom, co považují za prioritní chránit. Například v územní ochraně se v CHKO vychází z antropocentrického modelu k zachování přírodního a krajinného dědictví stvořené člověkem. Oproti tomu Velkoplošné národní parky staví přístup na ochraně přírodních procesů pro zachování přírodních a přírodě blízkých ekosystémů.

V současnosti je stále obecně přijímán hlavně antropocentrický přístup. Neznalost nebo nepochopení významu ostatních přístupů, často vede k tvorbě některých kompromisů ve stylu "budeme chránit přírodní procesy, ale než se nastartují, tak budeme zasahovat". Případně je chvíli upřednostňován obecný přístup „nezasahovat“, ale když je tlak proti němu velký, vrátí se antropocentrický přístup.

Proto je důležité vést rozsáhlé debaty ve složitém společenském procesu, v různých úrovních odbornosti, k podpoře výchovy a vzdělávání. Nestačí si jen zvolit přístup, ale je třeba se i společensky dohodnout na metodách, jak budeme přírodu chránit. Odůvodnit tato rozhodnutí podstatnými argumenty a stát si za nimi i do budoucnosti.

3.2.4 Rozdíly v managementu ochrany přírody

V anglicky psaných ochranářských dokumentech se velice často objevují dva pojmy uváděné často jeden vedle druhého: *protection* a *conservation*. Přestože tyto pojmy nemají ekvivalenty v češtině a překládáme je v obou případech slovem *ochrana*, jedná se o různě (a někdy zcela) odlišné pojmy, jejichž záměna úplně mění smysl daného textu.

Protection je ochrana přírody ve smyslu restriktivní ochrany. Jedná se o klasickou územní i druhovou ochranu, kdy pomocí právních předpisů a správních a administrativních aktů vytváříme rámec pro zamezení ničení a poškozování hodnot, které jsou předmětem zájmu chránit. Tato ochrana zabraňuje jednotlivcům či společnosti beztrestně poškozovat a ničit ochranářské a často i kulturní hodnoty chráněné oblasti.

Conservation je ochrana přírody ve smyslu odlišení proaktivní péče. Na prvním místě není něčemu *zabránit*, ale naopak něco *podpořit*, *zlepšit*, a tím zajistit dlouhodobou kvalitu. Na některých místech konkrétních stanovišť je hospodaření a zásah člověka nezbytný. V tomto případě mluvíme o **aktivnímu managementu**, kdy je potřebné obnovit nebo nahradit tradiční způsob hospodaření s cílem optimalizace druhové a věkově diferencované skladbě porostu. V určitých případech ale volíme ochranu záměrného nezasahování. V tomto případě se jedná o **pasivní management**, tzv. **bezzásahový režim** s vyloučením vlivu člověka na území, jehož hlavním cílem je ochrana přírodních procesů. (Roth, 2015)

Organizace odpovědné za správu ochrany přírody, jímž jsou státní podnik Lesy České republiky (dále LČR) a Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (dále AOPK ČR) vedou neustálé odborné debaty, k nalezení nejvhodnější kombinace těchto dvou přístupů managementu v naší přírodě a krajině.

Mnohdy ale v těchto debatách vznikne spor o tom, zda vůbec považovat bezzásahový režim za aktivní péči v ochraně přírody. Jak zmiňuje Petr Roth v časopise Fórum ochrany přírody (Roth, 2015; 17): *„Ochranář má na mysli „aktivní péči“, ale pro lesníka to naprosto logicky vyznívá, že území mají být „chráněna“ proti nim, jejich tvůrcům a manažerům. Ještě ve 21. století vedeme (zejména v kvazipolitické rovině) nesmyslné diskuse o tom, zda v rámci „ochrany přírody“ máme u nás nechat, byť na zcela zanedbatelných rozlohách, „řádit“ přírodní procesy. Vždyť nezasahování nemůže být přeci žádnou „ochranou“.*

Polarizace obou zmíněných přístupů (bezzásahovost proti aktivní péči) k ochraně přírody je důležitá. Za řadou nedorozumění a sporů stojí právě to, že v konkrétním případě není výslovně řečeno, jaký přístup je (na dané lokalitě, v určitém území) preferován a proč. V Německu se ochrana typu *conservation* provádí nejen podle plánu péče, ale především na základě každoročně schvalovaných pracovních plánů, a to s konkrétním rozpočtem a jeho zdůvodněním. Při hledání řešení v rámci problematiky ochrany přírody (jakým je definování předmětu, naplnění cílů, zajištění financování apod.) se můžeme inspirovat u našich sousedských států. Zároveň naše země je členem Evropské unie, a tak je v našem vlastním zájmu dbát a naplňovat cíle evropských strategií, které jsou i finančně podporovány.

3.3 Územní ochrana přírody na mezinárodní úrovni

Chráněná území jsou základními stavebními kameny všech národních i mezinárodních ochranných strategií. Jsou klíčovými poskytovateli ekosystémových služeb a biologických zdrojů. Představují důležitý nástroj pro strategii zmírňování dopadů klimatických změn a k zachování celosvětově cenných míst na planetě. Tyto strategie vycházejí z mezinárodních smluv a jsou zahrnuté v evropských právech, které formulují i ty české. V oblasti národních parků jako takových se závazné dokumenty téměř nevyskytují, zato však tradičně vyhlášení NP slouží k realizaci závazků z úmluv na ochranu přírody a také závazků souvisejících s evropskou soustavou NATURA 2000.

3.3.1 Vývoj ve světě

Myšlenka velkoplošných chráněných území se zrodila na území USA a byla realizována 1. března 1872 vznikem Yellowstonského národního parku⁹. Smyslem ochrany bylo vyjmout území z negativního antropogenního vlivu na životní prostředí a nalezení vhodného poměru mezi ochranou přírody a využíváním území lidskou společností. Realizace Yellowstonského národního parku se stala modelovým příkladem, kterým se následně inspirovaly další státy po celém světě.

Ochrana přírody na evropském kontinentu se vyvíjela odlišně z důvodu jiného přístupu i odlišných počátečních podmínek. Prvních devět evropských parků jako velkoplošných chráněných území bylo vyhlášeno 24. května roku 1909 pouze ve Švédsku, které nebylo tak okupované lidmi, jako jiné části Evropy. Na počest tohoto výročí je tradičně, z iniciativy Federace přírodních a národních parků Evropy (dále EUROPARC) tento den slaven jako Evropský den parků.

Vyhlašování prvních chráněných území v Evropě přicházely především „odspodu“, tj. z řad vlivných členů přírodovědných a vlasteneckých spolků. Na základě těchto tlaků vznikaly první odborné státní instituce ochrany přírody, které zajišťovaly zejména odborné řízení ochrany přírody a postupně přebíraly i výkon státní správy.

Mezi válkami nebyl pro ochranu přírody prostor, nicméně po 2. světové válce se státy zpátky k ochraně přírody vracely. Postupně vznikají velkoplošně chráněná území, národní parky a rezervace, které začaly být považovány za inteligentní součást využívání přírodních zdrojů (Gillespie, 2007, str. 7-8).

Tyto instituce ovšem mezi sebou komunikovali z počátku maximálně v dané zemi a chyběla zde mezinárodní nebo přeshraniční komunikace. Každý stát jednal podle svých principů tvorby chráněných území a tím se vzájemné srovnání mezi státy stalo velice komplikovaným, v některých případech dokonce až nereálným. (Hošek, 2013)

To vedlo k založení řady mezinárodních organizací, jejichž primárním cílem bylo zajistit ochranu přírody s přihlédnutím k trvale udržitelnému rozvoji a zlepšit komunikační i profesní platformu. Jedna z nejvýznamnějších mezinárodních organizací v oblasti ochrany přírody je **Světový svaz ochrany přírody** (International Union for Conservation

---

⁹ Myslí se tím vznik kategorizace národního parku jako modelový případ pro tvorbu dalších národních parků v Evropě. Chráněná území byla stanovena už v dřívějších dobách např. Blue Mountains v Austrálii v roce 1866

of Nature – dále jen „IUCN“), jehož myšlenka založení se zrodila ve Francii v roce 1948. Zpočátku svaz sdružoval pouze přírodovědné a ochránářské dobrovolné organizace a státní instituce, které se snažily vyzkoumat dopady lidských zásahů na přírodu. Česká republika je členem od roku 2000 a MŽP je pověřeným orgánem k zajištění plnění závazků vyplývajících z členství.

IUCN je zaměřena na druhovou i územní ochranu přírody. V rámci druhové ochrany vydala v roce 1966 první červenou knihu ohrožených druhů (*Red List of Threatened Species*). V oblasti územní ochrany přírody IUCN zavedla systém klasifikace chráněných území. Jako jedna z mála ekologických a formálně zapojených organizací se podílela při zpracování třech nových **mezinárodních úmluv**:

- Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (1972)
- Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES) (1974)
- Úmluva o mokřadech mezinárodního významu – Ramsarská úmluva (1975)

V roce 1980 ve spolupráci s Programem životního prostředí Spojených národů (*United Nations Environment Programme, UNEP*) a Světového fondu na ochranu přírody (*World Wildlife Fund, WWF*) vydali Světovou strategii ochrany životního prostředí (*World Conservation Strategy, WSC*). Jedná se o první dokument, ve kterém je akceptován pojem udržitelný rozvoj.¹⁰

IUCN disponuje sedmi komisemi, které sledují stav světových přírodních zdrojů a poskytují rady v ochránářských otázkách. Jednou z komisí je Světová komise pro chráněná území (*IUCN World Commission on Protected Areas, IUCN WCPA*) složená z odborníků z celého světa. Založena byla v roce 1962 pod dřívějším názvem Komise pro národní parky a chráněná území (*Commission on National Parks and Protected Areas, CNPPA*). Jejím úkolem je šířit strategie ochrany chráněných území a jejich efektivitu, poskytovat informace a být platformou pro spolupráci v otázkách územní ochrany přírody. Světová komise vytvořila v oblasti územní ochrany přírody rovněž systém klasifikace chráněných území (viz kapitola klasifikace CHÚ). Jednou za deset let pořádá mezinárodní kongresy, na kterých se projednávají aktuální otázky chráněných území, jejich znaky, účel a způsob

---

¹⁰ Dostupné z: <https://www.iucn.org/about/iucn-a-brief-history>

managementu. Poslední kongres byl pořádán v Austrálii v roce 2014 a další se chystá v období mezi 2024 a 2028.¹¹

V roce 1970 byl na generální konferenci UNESCO vyhlášen mezivládní program zvaný *Man and Biosphere (MaB)*, jehož cílem je získat základ pro posílení vztahů mezi lidmi a prostředím, ve kterém žijí. (UNESCO, 2019). Pro naplňování cílů programu MaB byla v roce 1974 vyhlášena území nazvaná **biosférické rezervace**, tj. *reprezentativní území, která kromě cenných přírodních ekosystémů poskytují též příklad harmonických vztahů mezi prostředím a obyvatelstvem na území biosférických rezervací žijícím*. CHKO Křivoklátsko je součástí biosférické rezervace od roku 1977. (AOPK, 2022a)

Další významnou smlouvou je **Úmluva o ochraně biologické rozmanitosti** (*Convention on biological diversity, CBD*) přijatá v roce 1992 na konferenci OSN v Riu de Janeiro zavazuje k vytváření systému chráněných území a v článku 8 stanovuje jisté povinnosti týkající se jejich správy. Státy tak přijaly zodpovědnost za ochranu své biodiverzity a za využívání svých biologických zdrojů trvale udržitelným způsobem.

Na evropské úrovni se do primárního práva dostala ochrana přírody až v roce 1986 *Jednotným evropským aktem* jako součást společné politiky v oblasti životního prostředí. Směrnice Rady 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („směrnice o stanovištích“) a Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES (nahradila směrnici 79/409/EHS), o ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“) vytváří právní základ pro soustavu chráněných území evropského významu známého jako NATURA 2000. *Cílem této soustavy je zabezpečit ochranu těch druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejcenější, nejvíce ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem jen na určité oblasti (endemické)*. (AOPK, 2022e)

Podle těchto dvou směrnic jsou vyhlášovány evropsky významné lokality (EVL) pro vybrané evropsky významné druhy a typy přírodních stanovišť a dále ptačí oblasti (PO) pro ochranu vybraných ptačích druhů. EVL a PO se mohou vzájemně překrývat spolu i s jinými CHÚ¹².

---

¹¹ http://www.iucn.org/about/work/programmes/gpap_home/gpap_wcpa/

¹² Křivoklátsko má 16 evropsky významných lokalit a je ptačí oblastí na rozloze 1481ha (viz. V kapitole o Křivoklátsku)

Dalším významným subjektem z řad nevládních organizací je **federace přírodních a národních parků Evropy** (*Federation of Nature and National Parks of Europe, EUROPARC*), která byla založena v roce 1973. Přes 380 členských subjektů z 37 zemí vzalo za své poslání federace sdružovat instituce ochrany přírody spravující různé typy evropských krajín, podporovat jejich činnost, koordinovat jejich postupy a zajišťovat výměnu informací.

Současným prezidentem Federace EUROPARC se nedávno stal Michael Hošek, který zmiňuje zajímavost, že až v nové **unijní Strategii ochrany biodiverzity do roku 2030** se zmiňují národní chráněná území jako jeden z relevantních nástrojů péče o přírodu. Do té doby to byla jen Natura 2000. (Ekolist, 2021)

Tento komplexní a dlouhodobý plán Evropské unie (EU) z 20. května 2020 si klade za cíl chránit přírodu a nastolit zvrát v nepříznivém trendu degradace ekosystémů a obnovit tak biologickou rozmanitost Evropy. (EEA, 2022a). Jedná se o důležitý krok i pro budoucí strategie ochrany přírody na území Křivoklátska. EU vybízí členské státy k implementaci konkrétních závazků, které by rozšířily stávající oblasti sítě Natura 2000 s přísnou ochranou oblastí s velmi vysokou biologickou rozmanitostí a klimatickou hodnotou. Jedním z takových území by se nabízelo i CHKO Křivoklátsko. Mohli by se tak rozšířit oblasti se zvýšenou odolností vůči budoucím hrozbám (dopady změny klimatu, lesní požáry, nedostatečné zajištění dodávek potravin, kůrovcové kalamity)

Česká republika je v rámci plnění této strategie aktuálně pod limitem na 21,90 % celkově chráněných území oproti své velikosti. Pro porovnání naše sousedské státy jsou blízko nebo i nad stanoveným cílem 30 %, a to například Slovensko 37,40 %, Polsko 39,60 %, Německo 37,20 % a Rakousko 29 %. (EEA, 2022)

Ochrana přírodních hodnot se rozvinula v 21. století natolik, že dochází ke v mnoha případech k ochraně dvou či více mezinárodních úmluv a programů na jediném místě. Mezinárodní ochrana některých území je dále posílena účastí i v systémech regionálních úmluv. Gillespie považuje síť chráněných území za velmi složitou až nepřehlednou – hovoří doslova o matrixu chráněných území (Matrix of protected areas). (Gillespie, 2007; 7)

3.3.2 Kategorizace chráněných území (CHÚ) podle IUCN

Když po druhé světové válce byla zřizovaná CHÚ, nepanovala mezi jednotlivými státy mezi sebou komunikace a každý pojal územní OP po svém. Z tohoto důvodu se napříč

zeměmi střetávaly nejen odlišné názvy pro různé CHÚ, ale i s úplně odlišným režimem ochrany. V tomto stavu bylo rozhodnuto, že je třeba najít systém, který by umožnil sjednocení účelu OP a dojít ke konsenzu kategorizaci CHÚ. Tento nelehký úkol přijal IUCN po druhé světové konferenci NP v roce 1972 na druhé světové konferenci NP. Pochopitelně šlo o pokus – omyl při hledání klasifikací, které by měly být schopné odlišit jednotlivé CHÚ na základě toho, za jakým cílem byly vyčleněné, přičemž zejména zpočátku se kladl důraz spíš na účel než na samotné pojmenování. Než byla stanovená současná klasifikace, konala se spousta jednání a debat. V roce 1944 proběhlo Valné shromáždění OSN v Buenos Aires, při kterém bylo stanoveno šest kategorií, založených výlučně na cílech managementu CHÚ, a zároveň poprvé zazněla sjednocená definice CHÚ napříč státy. (Dudley, 2008)

Na kongresu IUCN v Sydney v roce 2014 byly jmenovány čtyři oblasti priorit, které je nutné ve vztahu k chráněným územím v další dekádě dodržovat. Jedná se o priority vizí k zajištění budoucnosti, kterou chceme. Například byly přijaté závazky k čerpání inspirace z úspěšných CHÚ.¹³

3.3.2.1 Zásady IUCN

Podle posledních revidovaných zásad IUCN (Dudley, 2013, s. 20) je CHÚ „jasně definovaný geografický prostor, který je uznaný, specializovaný a o který se pečuje – prostřednictvím právních nebo jiných účinných prostředků – tak, aby dlouhodobě zajišťoval ochranu (uchování) přírody spolu se souvisejícími ekosystémovými službami a kulturními hodnotami.“ (Dudley, 2008)

IUCN považuje CHÚ za základní nástroje pro ochranu biodiverzity a za základní stavební prvky národních i mezinárodních koncepcí ochrany přírody. K jejich ochraně vůči lidským aktivitám se snaží o komplexní, tzv. trojdimenzionální, přístup. To znamená ochranu nejen půdního a vegetačního krytu, ale i zajištění vzdušného prostoru nad CHÚ, stejně jako i půdního fondu pod povrchem.

Kategorie IUCN jsou managementové, tj. definují současný či cílový převažující typ managementu v území. Není povinností závazně aplikovat tento systém v jednotlivých státech, přesto plní alespoň pomocnou funkci. Obecně slouží jako podklad pro národní legislativní rámec, pomocný nástroj pro vytváření rozpočtů nebo při interpretaci OP

---

¹³ <https://www.iucn.org/theme/protected-areas/about/promise-sydney>

veřejnosti (poměrování působení člověka na přírodní prostředí apod.). Dále napomáhají snáze pochopit definice CHÚ a cílového dlouhodobého způsobu péče a jak ho dosáhnout. Tento systém zásad má jednu slabinu – v případě, že se při určení kategorie rozhodne o cílovém, a ne současném způsobu péče, musí být jeho dosažení reálné a proveditelné, přičemž v Zásadách IUCN už nespecifikují, co je reálná proveditelná doba. (Hošek, 2016)¹⁴

3.3.2.2 Klasifikace IUCN

Přesto, že klasifikace IUCN byla zhotovená jako pomocný nástroj správcům území k usnadnění plánování ochrany přírody a regulaci nevhodných činností, stále dochází k jejich zaměňování s definicí ochrany v určitém území dle české legislativy. Každý stát by měl mít pečlivě zvážený vlastní systém CHÚ k úplnému naplňování svých cílů ochrany přírody s jasně zřetelným předmětem ochrany, a teprve potom by měl požádat o zařazení území do odpovídajících kategorií IUCN.

Podle vyhlášky č. 64/2011 Sb. má správce CHÚ v ČR povinnost při zpracování plánu péče uvést, v jaké kategorii IUCN se chráněné území nachází. Pokud bychom zařadili území například do kategorie II. IUCN („národní park“), musí v něm být realizován způsob péče daný Zásadami (popřípadě jasně naplánováno dosažení takového způsobu v závazných dokumentech) a to na minimálně 75 % plochy s cílem ochrany přírodních procesů, tj. bezzásahovost. Je zcela důležité, aby takový cíl byl akceptovaný nejen z hlediska ochrany přírody, ale i vlastníky, správci a místní veřejností. (Hošek, 2016)

Systém kategorizace chráněných území stanovený IUCN užívá kritérium pro (Dudley, 2008):

Kategorie Ia – Přísná přírodní rezervace (Strict nature reserve)

Jedná se o území, která byla z velké většiny nebo zcela vytvořena přírodními silami („...*strictly protected for biodiversity and also possibly geological/ geomorphological features...*“), jejichž primárním cílem je udržovat ekosystémy včetně biodiverzity a eventuálně geologických či geomorfologických celků. Území této kategorie slouží jako srovnávací podklady pro vědecké výzkumy a sledování životního prostředí.

---

¹⁴ pro kategorii II – národní park je těmito kritérii určeno jako cílové dosažení přirozených ekosystémů na 75% rozlohy NP. Plné dosažení tohoto kritéria je v současné době u českých NP s ohledem na procento přirozenosti ekosystémů (zejména u Krkonošského NP, který je v současné době zařazen v kategorii V – chráněná krajinná oblast 11 a též u NP České Švýcarsko) nereálné. (Mazanecká)

Kategorie Ib – Území divoké přírody (Wilderness area)

Jsou to zpravidla rozsáhlá, netočená, či slabě pozměněná území („...*large unmodified or slightly modified areas...*“), která si udržují svůj přírodní charakter, jsou zpravidla bez trvalého nebo významnějšího lidského osídlení a jejichž primární cíl je uchování přírodních podmínek nenarušených žádnými významnějšími lidskými aktivitami.

Kategorie II – Národní park (National park) ¹⁵

Národní parky jsou popsány jako rozsáhlá území přírodního nebo přírodě blízkého charakteru („...*large natural or near natural areas...*“), určená k ochraně velkoplošně probíhajících ekologických procesů spolu s řadou druhů a ekosystémů pro dané území charakteristických. Zároveň poskytují duchovní, vědecké, výchovné, rekreační a návštěvnické plnění cílů, environmentálně a kulturně slučitelných s cíli ochrany území.

Jejich primárním cílem je *chránit přirozenou biodiverzitu spolu s hlavními ekologickými strukturami a souvisejícími environmentálními procesy včetně podpory vzdělávání a rekreace.*¹⁶

Kategorie III – Přírodní památka (Natural monument of feature)

Přírodní památky jsou vymezené (a relativně malé) oblasti s účelem ochrany specifické přírodní památky („...*areas set aside to protect a specific natural monument...*“), kterou může být charakter terénu, podmořská hora či jeskyně, geologický prvek (např. jeskyně) nebo dokonce i živý objekt (např. prastaré háje), a primárním cílem chránit tyto prvky na ně vázanou biodiverzitu a stanoviště.

Kategorie IV – Území pro péči o stanoviště/druhy (Habitat/species management area)

Jsou to území cílené na ochranu druhů a přirozeného prostředí („...*areas to protect particular species or habitats...*“), která je jejich hlavní prioritou. V mnoha chráněných územích této kategorie jsou vyžadovány pravidelné aktivní zásahy nutné k naplnění jejich

---

¹⁵ Návrh NP Krivoklátsko se uvádí možné zařazení do této kategorie II národních parků a je proto v textu více rozpracovaná v dalších kapitolách.

¹⁶ Název „národní park“ nemá žádnou souvislost s jeho managementem a neslouží k záměně do formy národní legislativy ochrany území. Název se zavedl proto, že v mnoha státech se jedná o nejvýstižnější charakteristiku CHÚ kategorie II. (Dudley, 2013)

primárního cíle, kterým je udržovat, chránit a obnovovat populace konkrétních druhů a stanovišť.

Kategorie V – chráněná krajina/mořská oblast (Protected landscape or seascape)

Oblast, ve které dlouhodobou interakcí člověka a přírody vznikla území významné ekologické, biologické, kulturní a estetické hodnoty („...*protected area where the interaction of people and nature over time has produced an area of distinct character with significant, ecological, biological, cultural and scenic value...*“) a kde primárním cílem je chránit a zabezpečit prostřednictvím tradičních managementových postupů tyto hodnoty a na ně navázané aktivní ochrany přírody (viz kapitola 3.2.4 Rozdíly v managementu ochrany přírody).¹⁷

Kategorie VI – Chráněná území s udržitelným využíváním přírodních zdrojů (Protected areas with sustainable use of natural resources)

Tato území uchovávají ekosystémy a přirozená prostředí spolu s na ně vázanými kulturními hodnotami a tradičními způsoby hospodaření. Jsou to velká území, jejichž převážná část je přírodního charakteru („...*they are generally large, with most of the area in a natural condition...*“), přičemž jejich primárním cílem je chránit přírodní ekosystémy a udržitelně hospodařit s přírodními zdroji, slučitelné s ochranou přírody.

3.3.3 Biosférická rezervace

Člověk a biosféra (MaB) je jedním z programů v oddělení ekologických věd UNESCO, který se zabývá udržitelným rozvojem životního prostředí. Jedním ze základních cílů v 70. letech bylo vytvořit vědecké základy pro rozumné a udržitelné využívání a ochranu zdrojů biosféry a pro zlepšení vztahů mezi člověkem a prostředím. Území, které nesou tento koncept programu MaB, se nazývají biosférické rezervace (BR)

"Biosférické rezervace jsou oblasti s terestrickými, pobřežními nebo mořskými, případně kombinovanými ekosystémy, které jsou mezinárodně uznány v programu UNESCO Člověk a biosféra."

Rezervace může být někdy mylně spojovaná se slovem ‚rezerva‘, tedy zahrnující pouze ochránářskou stránku práce BR. Od přírodních rezervací se BR liší tím, že nejsou

---

¹⁷ Z pohledu IUCN je Krkonošský národní park v kategorii V. jako Protected Landscape, který z velké části svého území chrání kulturní krajinu.

zaměřeny pouze na ochranu přírody, ale respektují a podporují ty lidské činnosti v krajině, které vedou k jejímu pozitivnímu trvale udržitelnému využití a rozvoji.

První BR byly vyhlášeny v roce 1974 a v současnosti je vyhlášeno celkově 738 BR ve 134 zemích světa.¹⁸ Na vývoj BR měla vliv řada mezinárodních konferencí. Jednou z těch důležitějších byla Sevillská konference (1995), kde se stanovily dva důležité dokumenty: (Jelínková, 2001)

- Sevillská strategie – jmenuje hlavní úkoly a činnost jednotlivých BR na národní a mezinárodní úrovni
- Rámcové stanovy – uvádí formální definice BR, kritéria a postup vyhlášení BR

BR mají tři hlavní úkoly:

- Chránit biologickou a kulturní různorodost, tj. kulturní a přírodní dědictví
- Být příkladem správného a trvale udržitelného hospodaření v krajině
- Být logickou podporou environmentální výchovy, vzdělávání a výzkumu

Od Sevillské konference je patrný stále prohlubující význam člověka v prostředí, tj. místních obyvatel a společnosti celkově. (Jelínková, 2001)

K efektivnímu plnění úkolů se BR dělí do příslušných třech zón – od jádrové zóny, kde převažuje ochrana přírody a její vědecký průzkum (může jich být víc), přes ochrannou zónu tzv. nárazníkovou, která chrání před negativními vlivy a spolu s jádrovou zónou může být chráněna národní legislativou, až k po zónu přechodovou. To je nejvýznamnější zóna z pohledu spolupráce člověka s přírodou, neboť dává prostor obcím a ekonomickým aktivitám obyvatelstva s důrazem na podporu šetrného hospodaření.

Biosférické rezervace jsou navrhovány národními vládami a vyhlášovány Mezinárodní koordinační radou MaB. Musí splňovat minimálně stanovená kritéria pro jejich přijetí a zároveň jejich vyhlášení musí být podpořeno souhlasem významných subjektů dotčené oblasti (místní samosprávy, podnikatelé, státní správa atd.).

V Česku i ve většině dalších zemí platí pevné zákony o ochraně přírody. Termín biosférická rezervace však doposud není u nás ani ve většině zemí samostatným právním

---

¹⁸ <https://en.unesco.org/biosphere>

pojmem, tj. nemají vlastní legislativu. V ČR je v současnosti šest BR, z nichž pět je řízeno státními orgány OP a má území shodné s některými ZCHÚ.¹⁹

Obyvatelé žijící v BR mohou využívat některých výhod, plynoucích z proximity této lokality. Mezi tyto výhody můžeme zařadit například velké množství informací k šetrnému hospodaření v krajině. Tyto informace mohou existovat jen díky propracované teorii a praxi, která byla spojena s přípravou této BR. Díky těmto podkladům mohou vznikat například marketingové a turistické materiály. Další z výhod může představovat příležitost získat grantové prostředky z projektů v ČR i ze zahraničí.

Za určitou nevýhodu lze považovat viditelnost a možnou negativní publicitu v případě špatně fungující BR, například při špatné koordinaci rozvojových akcí. V krajním případě mohou představitelé programu MaB doporučit Českému národnímu komitétu určitá opatření nebo i k následnému vyškrtnutí ze seznamu. (Jelínková, 2001)

V letech 2003 až 2005 probíhal projekt participativního managementu CHKO k zjištění, zda ochrana biodiverzity není v rozporu se socioekonomickým rozvojem daného místa. Hlavním řešitelem byl Ústav systémové biologie a ekologie AV ČR (dříve Ústav ekologie krajiny) a projekt byl založen jako srovnávací studie hodnotící situaci ve třech vybraných biosférických rezervacích – Šumava, Třeboňsko a Křivoklátsko. V rámci Křivoklátska studie shledala problémem nárůst rekreačního využití území a zvyšující se intenzitu turistiky s ohledem na blízkost hlavního města Prahy, a poukázala na nutnost v budoucnosti řešit tuto problematiku regulací rekreačního a sportovního využití území.

3.4 Územní ochrana přírody v ČR

3.4.1 Vývoj v ČR

Chráněná území představují v dynamicky se měnícím světě významný nástroj péče o přírodní a krajinné dědictví. Na území současné České republiky se ochrana přírody vyvíjela od konzervačního přístupu až k modernímu pojetí. Nástupem romantismu v 19. století se ochrana území nesoustředila jen na lesní hospodaření a udržitelnost přírodních zdrojů jen pro pouhý prospěch člověka, nýbrž právě tato doba přinesla první impulsy ke skutečné ochraně přírody ve snaze chránit přírodu a její prvky pro ně samotné. V roce 1838 byla zřízena první chráněná území tehdejším majitelem Novohradského panství, Jiřím

---

¹⁹ Dolní Morava je spravována obecně prospěšnou společností s účastí zainteresovaných subjektů a obcí a její území není totožné s žádným CHÚ

Františkem Augustem de Langueval Buquoy. Staly se jimi rezervace Žofínský prales a Hojná voda, přičemž cílem této ochrany bylo zachovat tyto pralesovité prostory bez jakéhokoliv zásahu.

V roce 1858 dopomohl kníže Jan Schwarzenberg založit další chráněné území, a to Boubínský prales (dnes národní přírodní rezervace). Další vývoj ochrany přírody se rozvinul až ve 20. století po vzniku samostatného Československa, a to v rámci spíše aktivity jednotlivců a zájmových organizací (např. Svazu českých turistů) než na činnosti státních orgánů.²⁰

Další významnou osobností v oblasti ochrany přírody byl Rudolf Maximovič, československý přírodovědec, který působil v letech 1922–1948 jako první generální konzervátor (nejvyšší představitel ochrany přírody na tehdejším ministerstvu národní osvěty). Přispěl k založení Mezinárodního svazu na ochranu přírody IUCN. (Stejskal, 2012)

V roce 1955 byly vyhlášeny v českých zemích jako vůbec první velkoplošně chráněná území dvě chráněné krajinné oblasti: Moravský kras a Český ráj.²¹ Snahy o vytvoření samostatného zákona o ochraně přírody a krajiny přišly až v polovině 20. století. Tyto snahy byly završeny prvním zákonem na ochranu přírody na území Československa, a to zákonem č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody. Zákon obsahoval územní i druhovou ochranu přírody a definoval kategorie chráněného území. Počátkem 70. let 20. století bylo ale zřejmé, že tato ochrana není schopná zabránit rozsáhlé degradaci přírody a krajiny, při rapidně dynamickému vývoji přírodních stanovišť a ekosystémů v rámci celého území (Stejskal, 2010).

V březnu roku 1992 byl přijat zákon č. 114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny (ZOPK). Tímto zákonem se doplnil dosavadní konzervační přístup v ochraně přírody aktivním přístupem státu i soukromých osob (často vlastníků pozemků či nevládních ekologických spolků). V zákoně nalezneme obecnou ochranu veškeré přírody a krajiny a další ustanovení ohledně specializovaných forem ochrany. To zahrnuje ochranu zvláštní nebo také zvýšenou ochranu vybraných částí přírody a krajiny. Zvláštní ochrana je pak

---

²⁰ http://web2.mendelu.cz/af_291_projekty2/vseo/print.php?page=4138&typ=html

²¹ Ještě před nimi však byl zřízen první národní park v Československu, kterým byl v roce 1949 Tatranský národní park (TANAP). Později, v roce 1963, pak byl na území ČR vyhlášen Krkonošský národní park (KRNAP).

dělena na ochranu územní a druhovou. Z hlediska územní ochrany je vymezeno šest kategorií zvláště chráněných území:

- národní parky (NP),
- chráněné krajinné oblasti (CHKO),
- národní přírodní památky (NPP),
- národní přírodní rezervace, (NPR)
- přírodní památky (PP),
- přírodní rezervace (PR).

V současnosti Česká republika disponuje těmito chráněnými územími:

Kategorie	Počet	Rozloha (ha)	Podíl na území ČR v %
<u>Národní parky</u>	4	119 018	1,5
<u>CHKO</u>	26	1 138 184	14,43
<u>Národní přírodní památky</u>	126	8 273	0,1
<u>Národní přírodní rezervace</u>	110	30 440	0,38
<u>Přírodní památky</u>	1593	33 762	0,42
<u>Přírodní rezervace</u>	818	43 530	0,55
<u>PP, PR, NPP, NPR</u>	2647	116 005	1,47
<u>PP, PR, NPP, NPR na území NP a CHKO</u>	753	48 327	0,61
<u>ZCHÚ celkem</u>	2677	1 324 881	16,77

Tabulka 2 Digitální registr Ústřední seznam ochrany přírody (DR ÚSOP). (2022) Souhrnný přehled chráněných území v ČR. Dostupné z: <https://drusop.nature.cz/ost/chrobjektivsumarizace/>

Se vstupem do Evropské unie byla ČR povinna sjednotit svou právní ochranu přírody s evropskými předpisy soustavy chráněných území (tj. dříve zmíněná Natura 2000). Řada chráněných území se na území ČR vyvinula díky lidskému hospodaření a jejich existence je podmíněna jeho pokračováním (např. kosení, pastva). Cílem soustavy Natura 2000 proto není zcela vyloučit vliv člověka v lokalitách, ale zakázat takové lidské činnosti, které by mohou mít negativní vliv na předměty ochrany. (AOPK, 2022e)

Specifickým nástrojem pro ochranu soustavy je tzv. hodnocení vlivů na lokality soustavy Natura 2000 (tzv. naturové hodnocení) dle § 45i odst. 1 ZOPK (v případě hodnocení lesních hospodářských plánů a osnov se uplatňuje postup dle § 4 odst. 4 ZOPK). Tento proces má za cíl zajistit, aby vlivem realizací záměrů či koncepcí nedošlo k negativnímu ovlivnění předmětů ochrany či celistvosti území soustavy Natura 2000. (MŽP, 2021b)

Zahrnutí dvou hlavních směrnic soustavy Natura 2000 do právního řádu ČR předcházelo kompletní zmapování potenciálního území evropské soustavy na celém území ČR.

Typ území	Počet v ČR	Výměra v ČR (ha)	Podíl na území ČR v %
Ptačí oblasti	41	703 437	8,91
Evropsky významné lokality	1 112	795 640	10,09

Tabulka 3 Natura 2000 na území ČR k 3.1. 2022 (AOPK 2022e)

3.4.2 Přírodní stanoviště

Členění přírody pro účely výzkumu a její ochrany se provádí na různých úrovních. Ve střední Evropě včetně ČR se používá podrobná klasifikace prostředí prostřednictvím biotopů. Termín *biotop* lze chápat dvěma způsoby, a to jako:

- Soubory veškerých neživých (abiotických) činitelů, které vytvářejí na konkrétním místě ve vzájemném působení životní prostředí jedince, druhu společenstva a je zároveň i stanovištěm, které splňuje nároky příznačné pro druhy rostlin, živočichů nebo biocenóz. (Máchal, Husták, 1997)
- Soustava živých a neživých složek zahrnující všechny organismy na určitém území v jejich vzájemných vztazích s fyzikálními a geochemickými činiteli prostředí. Biotopy se vyvíjejí v určitém prostoru a čase a lze je chápat jako konkrétní ekosystém bez hierarchické struktury. Většinou se používá v souvislosti s mapováním pro účely OP.

Vedle přírodních či přírodě blízkých stanovišť mohou být velmi cenná i stanoviště člověkem do různé míry pozměněná, a to především díky výskytu vzácných druhů. Zmiňuji tuto ochranu stanovišť proto, že v dokumentu *Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky na roky 2016–2025* poukazují na nedostatek celoplošně chráněných stanovišť, která jsou chráněna pouze jako předměty ochrany v ZCHÚ a EVL.

Dle této strategie je stav přírodních stanovišť ČR téměř ze 75 % nepříznivý, a to především lidským přičiněním²². Naopak stanoviště běžná mají díky nízkým nárokům na prostředí tendenci se rozšiřovat. Dochází k homogenizaci přírody, kde mizí různorodost a věková struktura. To platí i v lesích, které jsou mezi stanovišti hodnoceny nejhůře. Nutno ovšem podotknout, že současné stavy přírodních lesních stanovišťích nejsou na úrovni ohrožení.

3.4.3 Kategorizace CHÚ podle české legislativy

Právní úprava OP je v ČR založena na obecné (základní) ochraně přírody a krajiny a zvláštní (zvýšené) ochraně jejich vybraných částí, přičemž se snaží v obou případech o komplexní přístup. (Damohorský, 2010; 364)

Územní ochrana je zakotvena v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a jeho prováděcích vyhláškách č. 395/1992 Sb. a č. 64/2011 Sb., zejména obsahuje definici rozdělení ZCHÚ podle rozlohy na velkoplošná zvláště chráněná území (VZCHÚ) a maloplošná zvláště chráněná území (MZCHÚ)²³.

Na rozdíl od obecné ochrany se zde uplatňuje přísnější režim ke konkrétnímu přesně vymezenému území, které nese specifické vyšší přírodní hodnoty.

Pro případ připravovaného vyhlášení NP Křivoklátsko v jádrovém území stejnojmenné CHKO, nás budou zajímat především dvě kategorie spadající do VZCHÚ. Jedná se o kategorie Národní park (NP) a Chráněná krajinná oblast (CHKO). Jaký se zvolí režim ochrany ZCHÚ jednoznačně ovlivňuje návštěvníky území, ale především i místní dotčené subjekty, kteří žijí v bezprostřední blízkosti či uvnitř ZCHÚ, popřípadě na ně mají změny v režimu ochrany přímý vliv.

Jakmile se vyhlásí ZCHÚ, vejdou v platnost základní **ochranné podmínky** stanovené v ZOPK pro jednotlivé kategorie CHÚ (§16 pro NP, §26 pro CHKO, §29 pro NPR a §34 pro PR). Orgán vyhlášující ZCHÚ může při jeho vyhlášení stanovit i zřizovacím předpisem tzv. **blíže ochranné podmínky**. Jedná se o výčet regulovaných

---

²² Již v roce 2009, z celkového počtu 95 stanovišť jich bylo nepříznivě hodnoceno 71, méně příznivě 13 a příznivě jen 11. (Miko, Hošek (eds.), 2009)

²³ Počet MZCHÚ v ČR převyšuje číslo 2 600. Celosvětově se jedná o jedno z nejvyšších čísel v přepočtu na počet obyvatel. To může znamenat i nedostatečně promyšlené a nadměrné rozšiřování soustavy MZCHÚ v kategorii PR a PP a může vést ke ztrátě účinnosti a efektivitu tohoto nástroje. Počet MZCHÚ stoupá od roku 2004 též v souvislosti s implementací soustavy Natura 2000 v ČR, tedy v návaznosti na legislativní požadavek zajistit ochranu evropsky významných lokalit. (MŽP, 2020c)

činností, jež lze v území provádět pouze s předchozím souhlasem orgánu OP. Jsou stanoveny pro každé území individuálně ve zřizovacím výnosu. Je-li třeba zabezpečit ZCHÚ (s výjimkou CHKO) před rušivými vlivy z okolí, může být pro ně vyhlášeno ochranné pásmo, ve kterém lze omezit činnosti a zásahy. Vyhlásit tak lze zákonem s dodržáním předchozího postupu de ustanovení § 40 ZOPK. (AOPK, 2022g)

K označení ZCHÚ v terénu je se dle vyhlášky č. 45/2018 Sb. používá:

- tabule s velkým státním znakem ČR a tabule s označením příslušné kategorie a názvem u NP, CHKO, NPR, NPP,
- tabule s malým státním znakem ČR a tabule s označením příslušné kategorie ochrany a případně i názvem u PR a PP,
- pruhového značení hranic na sloupcích či hraničních stromech u NPR, NPP, PR, PP a I. zóny NP (jedná se o dva červené pruhy 5 cm široké a oddělené 5 cm širokou mezerou, přičemž dolní červený pruh vyznačuje pouze příslušnou výšeč nechráněného území, zatímco horní pruh probíhá po celém obvodu).

Obrázek 1 PR Nezabudické skály, vlastní fotografie

Významnou problematikou bývá vrstvení režimu ochrany, tedy uplatňování několika různých nástrojů ochrany přírody a krajiny. Je důležité stanovit hranice zonací ZCHÚ tak, aby zajistily ochranu všech hodnotných ekosystémů a jejich složek na daném území. Vyhlásování maloplošných zvláště chráněných území v NP a CHKO vede často k nepřehlednosti a vytváří administrativní zátěž pro výkon orgánu správy i k negativnímu přijímání potřeb ochrany přírody veřejností. (Mazancová, 2018)

3.4.4 Chráněná krajinná oblast

„Národní park se zaměřuje více na přírodní procesy a jejich ochranu, a například chráněná krajinná oblast na zachování harmonické přírodní a kulturní hodnoty krajinných celků. Důležité jsou oba přístupy.“

Michael Hošek (Ekolista, 2021)

Podle § 25 odst. 1 ZOPK jsou definována CHKO jako „rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení, lze vyhlásit za chráněné krajinné oblasti.“

S přihlédnutím na výše uvedenou definici lze považovat CHKO za nižší stupeň ochrany především regionálního významu, kde ochrana spočívá v zajištění osobitého krajinného rázu. Jinak řečeno, dané území může být dále využíváno s ohledem na přírodní a krajinné hodnoty a struktury pokryvu, a to včetně stávající zástavby.

3.4.4.1 Zonace

Každá CHKO má vlastní správu, AOPK ČR, která je pověřenou organizací zajišťující odbornou i praktickou péči v oblasti ochrany přírody a krajiny. K bližšímu určení způsobu ochrany přírody CHKO se vymezují zpravidla 4, nejméně však 3 zóny odstupňované OP s tím, že první tzv. jádrová zóna má režim nejpřísnější²⁴.

Na státním majetku se v lese CHKO hospodaří s přihlédnutím k zájmům OP podle zón odstupňované ochrany tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav.²⁵ V první i druhé zóně je zakázáno hospodařit na pozemcích mimo zastavěná území obcí. Zákon nevyjímá ani intenzivní chov zvířat, ani zemědělství s využíváním intenzivních technologií, které by způsobily změny biologické rozmanitosti, narušení ekosystému, či povrchu.

---

²⁴ CHKO na rozdíl od NP, není chráněno ochranným pásmem, v němž by byly regulovány činnosti ohrožující jádrové území této kategorie. Od r. 2009 byl institut ochranných pásem zrušen odůvodněním, že roli ochranného pásma plní u CHKO dostatečně jejich 4. zóna ochrany přírody.

²⁵ Lesy na území CHKO mohou být oproti NP lesy hospodářskými, ale zároveň se stanovují přísná omezení takových činností.

Pozemky na daném území nemusí přímo vlastnit stát.²⁶ Realizace výkupů a převodů pozemku do státního vlastnictví je významným nástrojem a umožňuje správním orgánům (správa NP, AOPK ČR) snadněji realizovat vhodný management dle schválených plánů péče. Zároveň je ale dlouhodobým problémem finanční zajištění vhodného managementu cenných částí VZCHÚ, a to včetně pokrytí nákladů na péči o majetek státu. (MŽP, 2021c)

3.4.4.2 Vyhlášení CHKO

Podle platného znění ZOPK jsou CHKO vyhlášená nařízením vlády, kdežto NP jsou vyhlášená zákonem. Vyhlášení obou VZCHÚ, a to jak nových, tak i pouze „přehlašovaných“, předchází široká společenská diskuse a pluralita názorů dotčených subjektů. Ve fázi projednávání záměru na vyhlášení se změna režimu diskutuje se všemi vlastníky, samosprávami a dalšími dotčenými osobami, a to ve všech fázích legislativního procesu, v němž je projednáván návrh zákona/nařízení vlády²⁷. Jen samotná doba projednávání záměru činí v průměru 2 roky, které jsou následované několikaměsíčním legislativním procesem projednávání návrhu právního předpisu do úrovně schválení návrhu nařízením vládou, resp. Parlamentem ČR. (Mazancová, 2018; 13-14)

Řada stávajících CHKO byla vyhlášena v 60. až 80. letech 20. století. Předmětem diskuse ve státním programu je problematika zastaralých zřizovacích předpisů, které neodpovídají současným požadavkům na tvorbu legislativy a ohrožují efektivní výkon státní správy v OP. Dle jejich úsudku, zatímco ve většině CHKO se daří stav přírody a krajiny minimálně udržet, v případě NP jsou znatelné i postupné trendy ve zlepšování stavu prostřednictvím cílené péče. (MŽP, 2021c).

Největší tlaky na udržení či zlepšení stavu CHKO, vyvíjí postupující urbanizace, opouštění tradičních forem zemědělského a lesnického obhospodařování a vzrůstající tlak na rekreační využívání CHKO navázaný na plošně vzrůstající intenzitu turismu. Usměrnování návštěvníků v rekreačně nejzatíženějších CHKO je problematické vzhledem

---

²⁶ Například italský rod Colloredo Mannsfeld, který pečuje v rámci lesního hospodářského celku Zbiroh (12 380 ha) v rámci CHKO Krivoklátsko

²⁷ V jednotlivých státech se forma vyhlášení VZCHÚ liší. V sousedském Německu jsou například tři kategorie VZCHÚ, a to národní park, biosférická rezervace a přírodní park. NP musí být vyhlášeny a jejich ochranný režim stanoven v souladu s zákonem, naproti tomu přírodní parky a biosférické rezervace mohou mít často volnější ochranný režim než pro tyto kategorie stanoví spolkový zákon. V praxi to znamená, že zatímco v ČR lze vyhlásit CHÚ pouze právním předpisem, v Německu lze jich vyhlásit vedle formy zákona a podzákoného předpisu též formou opatření obecné povahy (třeba nařízením vlády nebo ministerstva ŽP)

k absenci státní služby, kterou AOPK ČR není po personálních redukcích schopna zabezpečovat. (MZP, 2021c)

3.4.5 Národní park

Národní parky jsou ze všech našich chráněných územích nejnavštěvovanější. Pozitivním důsledkem toho mohou být rozvoje obcí, zvedání životní úrovně, ale zároveň vystávají hrozby s vysokým rizikem poškození daného ekosystému. V dnešní době je proto potřeba regulovat tyto činnosti v CHÚ, ale ve vhodné míře, s odůvodněním a ohledem na rovnováhu s jinými zájmy.

Podle ust. § 15 odst. 1 ZOPK, změněného zákonem č. 123/2017 Sb., jsou NP definovány jako *rozsáhlá území s typickým reliéfem a geologickou stavbou a převažujícím výskytem přirozených nebo člověkem málo pozměněných ekosystémů, jedinečná a významná v národním či mezinárodním měřítku z hlediska ekologického, vědeckého, vzdělávacího nebo osvětového.*

Dříve byla národní kategorizace CHÚ založena na tom, jaký typ fenoménu je potřeba chránit (co je předmětem ochrany) teď a tady, na tomto konkrétním místě. Po roce 2017 novelou došlo k upřesnění definice NP za účelem přiblížení se k mezinárodním standardům (kategorizaci IUCN) a stanovení dlouhodobých cílů, jak jich dosáhnout i v praxi.

Byla nově výslovně definována poslání národních parků § 15 odst. 4 ZOPK a to *naplňovat dlouhodobé cíle ochrany národních parků a také umožnit využití území národních parků k trvale udržitelnému rozvoji, ke vzdělávání, výchově, výzkumu a k přírodě šetrnému turistickému využití, a to způsoby, které nejsou v rozporu s dlouhodobými cíli ochrany národního parku.*

Právě zákonným ukotvením dlouhodobých cílů ochrany došlo k významnému odlišení NP od CHKO. V NP je veškerá činnost podřízena k zachování nebo k postupnému zlepšování stavu ekosystémů a přírodních procesů s cílem zachovat schopnost lesa se samovolně obnovovat v jejich přirozené dynamice. Důraz je kladen na trvalou existenci lesních stanovišť s bohatou diverzitou. (Mazancová, 2018)

IUCN má pro NP kategorie II určitá kritéria. Jedním z nich je kritérium alespoň 51 % převažujícího výskytu přirozených nebo přírodě blízkých ekosystémů. Znamená to, aby na převažující ploše existujícího/budoucího NP byla zajišťována péče v souladu se zákonem nově definovaným dlouhodobým cílem ochrany, kterého je třeba dosáhnout

v dlouhodobém horizontu. Dle zákona § 15 odst. 3 a 4 ZOPK je za dlouhodobý cíl ochrany NP definováno *zachování nebo postupná obnova přirozených ekosystémů včetně v zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území národních parků a zachování nebo postupné zlepšování stavu ekosystémů, jejichž existence je podmíněna činností člověka, významných z hlediska biologické rozmanitosti, na zbývajícím území národních parků.*

Ve vztahu k tomuto zákonu mají lesy v NP stanovené dlouhodobé cíle a plní mimoprodukční funkce, tedy lesy na území NP dostávají status lesů zvláštního určení. Hospodaření v lese musí být podle § 15 odst. 2 ZOPK podřízeno zachování jejich ekologicky stabilních přirozených ekosystémů. To znamená, že na daném stanovišti musí být jakékoliv využívání NP, ať už z podstaty ekonomického, produkčního, vzdělávacího či rekreačního apod., v souladu s dlouhodobým cílem ochrany NP.

Je zřejmé že u NP dochází ke střetu požadavků na ochranu lesních komplexů ve smyslu unikátních ekosystémů proti požadavkům na hospodaření v lesích k produkci dřevní hmoty. Zákonem č. 123/2017 Sb. se upravil vztah k ustanovením lesního zákona ve vztahu k lesnímu hospodaření. V aktuálním znění jsou v přírodních zónách a zónách přírodě blízké vyjmuty povinnosti vztahující se na hospodářské lesy, které by tedy neměly být uplatňovány. Vlastník lesa je vykonávat může, pokud se nedostane do rozporu se základními či bližšími ochrannými podmínkami NP. (Mazancová, 2018 s. 25)

3.4.5.1 Zonace

Novelou zákona se změnila i zonace národních plánů a byl ustanoven způsob péče, který má sloužit k naplnění dlouhodobého cíle pro každou zonaci zvlášť. Nově byly zavedené administrativní nástroje tzv. dvojí zonace. První takový nástroj přinesl možnost lepší regulace osob na území NP v reakci na stále se zvyšující turismus. Je jím zavádění tzv. klidových území. Podle § 17 odst. 1 se jedná o *území s omezeným pohybem osob z důvodu umožnění nerušeného vývoje ekosystémů nebo jejich složek, které jsou citlivé na nadměrný pohyb osob a zranitelné vlivem rušivých vlivů s ním spojených.* Klidová území nejsou vázána na zóny NP, tedy nemusí být vymezována pouze v zóně přírodní nebo přírodě blízké (v praxi to tak ale většinou je) a vymezují se výlučně pro zamezení nadměrné návštěvnosti z důsledku citlivosti ekosystémů, některých druhů rostlin a živočichů. Druhým nástrojem k posílení cílů ochrany a stavu ekosystémů se zavedli čtyři zóny a to:

- **Zóna přírodní** (převažují přirozené ekosystémy s cílem je zachovat a umožnit v nich nerušený průběh přírodních procesů)
- **Zóna přírodě blízká** (člověkem částečně pozmeněné ekosystémy s cílem podpory přirozené ekologické stability anebo přirozené biologické rozmanitosti ekosystémů)
- **Zóna soustředěné péče o přírodu** (významně pozmeněné ekosystémy s cílem zachování jejich biologické rozmanitosti nebo postupného zlepšování stavu, existence je podmíněna trvalou činností člověka)
- **Zóna kulturní krajiny** (zastavěné plochy a území obcí určených k jejich udržitelnému rozvoji, lze provádět pouze opatření nebo zásahy, které neohrožují předmět ochrany národního parku a naplňování cílů ochrany národního parku.)

3.4.5.2 *Vyhlašování národních parků*

Vyhlášení nového území do podoby národního parku má stejné kroky jako převedení už již existujícího chráněného území do vyšší kategorie. Národní parky byly do doby nabytí účinnosti ZOPK vyhlašovány vládním nařízením. Od 1.6. 1992 se stanovilo § 15, že „národní parky, jejich poslání a bližší ochranné podmínky se vyhláší tímto zákonem.“

V § 40 ZOPK včetně nadpisu *postup projednávání záměrů na vyhlášení zvláště chráněných území*, jsou rozlišené fáze postupu při vyhlašování NP. Pokud je třeba vyhlásit CHÚ nebo jeho ochranné pásmo, zajistí orgán ochrany přírody zpracování záměru na vyhlášení ZCHÚ nebo jeho ochranného pásma. Příprava záměru vyhlášení přísluší MŽP, kdy tento proces lze být podpořen deklarací zájmu kraje na vyhlášení ochrany formou zřízení národního parku. V záměru je třeba vyhodnotit stav dochovaného přírodního prostředí v území a navrhnout způsob a rozsah ochrany území včetně jeho bližších ochranných podmínek. Posléze MŽP zasílá záměr o vyhlášení NP obcím a krajům, jejichž území se záměr dotýká. V tomto procesu jsou zapojeny všechny dotčené samosprávy, které mohou zcela legitimně uplatnit své zájmy v území v konfrontaci s návrhy ochranných podmínek. Vlastníkům nemovitých věcí dotčených záměrem, zapsaným katastru nemovitostí, MŽP informuje formou veřejné vyhlášky písemné oznámení o předložení záměru k projednání spolu informacemi:

- kde je možno se seznámit s jeho úplným zněním,

- kdo je oprávněn podat k němu námitky,
- kdy uplyne lhůta pro jejich podání

Obce jsou povinny na žádost MŽP návrh zveřejnit na svých úředních deskách, a to do 5 dnů ode dne, kdy jim oznámení bylo doručeno.

Následuje důležitá fáze, během níž mají dotčené obce, kraje a také vlastníci právo podávat námitky, a to po dobu 90 dnů od doručení oznámení veřejnou vyhláškou na portálu veřejné správy, jak stanovuje zákon. V případě NP je cílovým ministerstvem MŽP. K námitkám uplatněným po uvedené lhůtě se nepřihlíží. Ministerstvo má po uplynutí lhůty dalších 60 dnů na to, aby o vznesených námitkách rozhodlo. O námitkách se rozhoduje ve správním řízení a proti rozhodnutí je možné podat rozklad. Ustanovení § 40 odst. 4 pak stanoví, že návrh musí být uveden do souladu s námitkami, jimž bylo vyhověno a o kterých rozhoduje rozkladová komise.

3.5 Lesní hospodaření a jeho vývoj u nás

V 11. až 12. století bylo na území českých zemí zalesněno až 80 % plochy. Tyto lesy už ale z převážné většiny můžeme nazvat lesy kulturními. Lidé v té době žili v řadě osídlení, která nadále rozšiřovali. Pro svoji potřebu významně a intenzivně pozměňovali okolní životní prostředí. Pastevci v lese pásli dobytek, zemědělci káceli les pro tvorbu polí. Stavěly se dřevěné domy a dřevo se používalo na palivo a užitkové předměty.

K dalšímu odlesňování přispěly kolonizace ze západní a severní Evropy, které probíhaly od 11. do 14. století. Vznikla síť obydlí enkláv propojených cestami. Lesy se žďářily a klučily a na jejich místě vznikala sídliště, pole a pastviny. Lze to i odvodit z názvu mnoha obcí (Mýto, Paseka, Klučice, Ždár, Spáleníště apod.). Původní lesy se zachovaly na méně než čtvrtině našeho území, ani ty však nezůstaly bez výrazného vlivu lidské činnosti.

V návaznosti na změnu společenského, ekonomického i kulturního vývoje lidské společnosti se měnily lidské nároky na ekosystémové služby lesa. Vznikala nová řemesla, povolání a činnosti spjaté s lesním hospodářstvím. Některá zůstala známá dodnes, například hajný, lesník, či revírník, zatímco jiná povolání už jsou málo všeobecně známá,

málo zastoupená, nebo dokonce zcela vymizela. Jde o smolaře, dehtaře, baštýře či čihaře.²⁸ (z přednášek sociální a kulturní ekologie, Rynda, 2021)

Již od 12. století stoupla hodnota lesů z důvodu poptávky po stavebním dřevě. Skrze zákony vznikla majetková práva na lesy, která si nárokovali panovníci. Díky jejich vydaným lesním řádům se předešlo řadě vymýcení lesů v Čechách. (Cempírek, 2013; 8)

Také návrh zemského zákoníku Karla IV. – *Majestas Carolina* – se věnoval právní úpravě lesního hospodářství. Panovník chtěl zabránit přesunům královského majetku do rukou šlechty a zároveň posílit svoji královskou moc. I proto chtěl v návrhu zemského zákona „*Maiestas Carolina*“ z let 1350–1351 prosazovat své vlastní zájmy, ovšem musel respektovat názor šlechty a ta v roce 1355 jeho návrh zamítla. Za další pokus můžeme považovat dekret krále Zikmunda z roku 1436 o ochraně zvěře v královských lesích v Čechách. Dekret se přímo vztahoval na lesy Křivoklátska, které byly chráněnými honitbami českých králů. (Machar a kol., 2012; 65)

Další expanze do lesů proběhla v 15. – 16. století s rozvojem hornictví a zpracování rud, která enormně ovlivnila i oblast Křivoklátska. Dřevěné uhlí pro hutě získávali uhlíři pálením jedlového a bukového dříví, které mělo pro pálení nejvhodnější vlastnosti. Např. v Brdech a na Křivoklátsku jsou dodnes vidět plošiny po milířích, uhlí se tam pátilo ještě za druhé světové války. (Ložek, 2001)

Vůbec nejhorší byl jejich stav v době Marie Terezie (1740-1780), a ještě během mapování josefského katastru (kolem 1790-1792). Lesnatost českých zemí činila tehdy pouhých 25 %. Zvyšující se spotřeba a obecný nedostatek dříví přiměl vlastníky lesních pozemků nahrazovat listnaté lesy nesmíšenými borovými a smrkovými porosty, které byly obhospodařovány holosečným způsobem. Nedostatek dříví a snaha produkovat ho vyrovnaně byly hlavní myšlenkou, která u osvícených vlastníků lesů podnítila k vzniku prvních lesních hospodářských plánů (LHP).

Prakticky neexistovaly dřeviny, které by neměly pro člověka využití. Obava z ohrožení celého hospodářství a rozvoje země kvůli nedostatku dříví vyvolaly vydání císařského patentu v roce 1754 za panování Marie Terezie. Sloužil k sjednocení zásad v lesním hospodářství a odstranění nejednotnosti postupů při hospodaření v lese

---

²⁸ Smolař – Získává smoly ze stojících živých stromů. Tento proces se nazývá smolaření. Dehtař – Zabýval se výrobou dehtu, který vzniká v dehtařských pecích. Baštýř – Rybářský pracovník, který se stará o rybníky. Čihař – Čižbař, čižbář: lovec ptáků, na čihadle do pastí, na lep, do sítí.

na jednotlivých panstvích. Hlavním účelem Tereziánského lesního řádu bylo uložit vlastníkům lesů řadu povinností a omezení v zájmu zachování lesa a trvalého výnosu dříví. Zakazoval například stavbu hutí a skláren v oblasti podél řek, zakazoval vyjíždět nové lesní cesty, hrabat mech a odkrývat kořeny. (Žák a kol., 2016; 168)

Ve druhé polovině 18. století byl stav českých lesů velmi špatný, na některých místech dokonce kritický. Rychlý nárůst populace a průmyslová expanze nadále stupňovaly spotřebu stavebního a palivového dříví. Zlom nastal na konci 18. století a začátkem 19. století, kdy se v hojné míře dřevo jako hlavní palivo bylo nahrazeno uhlím²⁹.

Současně ze západu do českých zemí dorazila vlna romantismu, která poptávala ochranu lesů pro zachování estetiky volné krajiny a přírody. V 19. století tak vznikaly chráněné lesy nejen k chovu a lovu často vzácných druhů lovné zvěře, ale i z rozhodnutí ponechat samovolnému vývoji ty části lesa, které jsou původní, či člověkem částečně ovlivněny. Dnes tyto místa známe jako národní přírodní rezervace Žofínský prales, či pralesovitá rezervace Hojná voda a šumavský Boubínský prales. (Vrška; Hort, 2008)

Pro lesní hospodářství byl významný rok 1852, kdy byl vydán první kompletní lesní zákon, který upravil hospodaření v lesích v celém rozsahu. Vycházel již z existujících lesních řádů a byl platný až do vydání nového lesního zákona č. 166/1960 Sb. Do lesního hospodaření přivedl například:

- povinnost ustanovovat státní úředníky nad hospodařením s lesy,
- povinnost zalesnění holin po těžbě do 5 let
- povinnost zaměstnat odpovědného lesního hospodáře
- zákaz přeměny lesní půdy na jiné kultury bez úředního povolení,
- povinnost dodržovat ochranu lesů.

LHP se staly osvědčeným nástrojem lesního hospodaření jak ekonomicky, tak jako prostředek státního dohledu. Postupně v právních předpisech byly zaváděny jako povinné a v dalších letech reformovány. Legislativa se posléze měnila s ohledem na poválečnou situaci zkonfiskovaného majetku a z hlediska vlivu socialistického režimu.

Po roce 1989 došlo k zásadní změně politických, ekonomických i společenských poměrů, a to změnou vlastnické struktury navrácením příslušných lesních majetků jejich

---

²⁹ Zajímavostí je, že ještě v roce 1847 se 90 % veškerého vytěženého dříví spotřebovalo jako palivo.

původním uživatelům. Tyto změny si vyžádaly v listopadu roku 1995 přijetí nového zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (dále LesZ), který v současné době tvoří základ platné lesnické legislativy ČR.³⁰

3.6 Vztah práva ochrany přírody k lesnímu právu

Lesní hospodářství je dlouhodobě postaveno na principech trvalé udržitelnosti a ekologické stability lesních komplexů, jejichž ochrana byla utvářena mnohem déle než ochrana přírody samotné. Přijetím zákona č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody, se začal utvářet vztah zákona o ochraně přírody s již existujícím lesním zákonem, neboť určoval ochranu lesů v podobě ochranných režimů chráněných území, které se z významné části nacházely na lesních pozemcích.

K významné proměně vzájemných vztahů lesního a ochranného zákona nastalo přijetím zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny (ZOPK), který ve znění novel platí doposud. V rovině tzv. obecné ochrany se od roku 1992 všechny lesy staly významnými krajinnými prvky a jako takové získaly zvýšenou ochranu před jejich poškozováním, ničením a ohrožováním jejich ekologické stability.

Zároveň zákon upravil status lesa z hlediska územní ochrany a to tak, zda se les nachází v některém z vyhlášených zvláště chráněných území či v jeho ochranném pásmu. Pokud ano, jsou pro území stanoveny základní a bližší ochranné podmínky, které jsou konkretizovány v plánech péče schvalovaných podle § 38 ZOPK. (LPK, 2019)

Lesní zákon (LesZ) stanovuje předpoklady pro zachování lesa, péče o les a jeho obnovu, skrze využívání lesnického plánování. Vytváří povinnost pro všechny lesní majetky ČR s výměrou více než 50 ha zpracovávat LHP, a to zpravidla na 10 let³¹.

Pomocí LHP se mohou sledovat a ovlivňovat hospodářské záměry a postupy vlastníků lesa – obnova lesa, jeho druhová skladba, rozsah úmyslné těžby, případně některé další ukazatele hospodaření. Zde se prolíná ZOPK, kdy podle § 4, odst. 3 z hlediska zájmů ochrany přírody má pravomoc orgán ochrany přírody zasahovat do podoby LHP vydáváním závazných stanovisek. Orgány ochrany přírody se tak staly od roku 1992

30

https://akela.mendelu.cz/~xcepl/inobio/skripta/Dejiny_lesniho_hospodarstvi_a_drevozpracujiciho_prumyslu_2014_03_31.pdf

³¹ pro majetky s výměrou nižší 50 ha jsou to potom lesní hospodářské osnovy

spoluodpovědné za využití, či naopak nevyužití LHP k trvale udržitelnému lesního hospodaření.

3.7 CHKO Křivoklátsko

'Nad ostrůvkem u řeky stoupala do výšky stráň, a byla to zvláštní stráň, nebylo v ní žádné kamení, jaké v takové stráni bývá, ale hebký vysoký pažit na plošinkách mezi mohutnými duby, sem se chodila pást zvěř a tudy klusala pít k řece. Byla to vlastně krásná zahrada a nebo také zámecký park ...'.

Ota Pavel, Smrt krásných srnců

O Křivoklátsku se často hovoří, jako o malebné krajině, která je také nazývána krajem Oty Pavla a do povědomí české veřejnosti se dostala i díky filmovému zpracování literárních děl tohoto spisovatele. Proto už v době při zřizování CHKO a později v dalších letech se opakovaně vedly odborné diskuze o tom, zda zde není prostor pro vytvoření nového Českého národního parku.

Pro své vysoké přírodovědecké hodnoty byla oblast Křivoklátska dne 1. března 1977 přijata Organizací spojených národů UNESCO za biosférickou rezervaci. O rok později bylo dne, 24. listopadu 1978, rozhodnuto výnosem ministerstva kultury č. j. 21 972/78 zákonem č. 40/56 Sb. o státní ochraně přírody vyhlásit Křivoklátsko chráněnou krajinnou oblastí. Samostatný výnos je shledán obsahově i z legislativního hlediska zastaralý a lze jej napravit jen novým vyhlášením. O této problematice hovoří dokument AOPK ČR *Plán péče o CHKO Křivoklátsko* na období 2017–2026, který je jedním z hlavních zdrojů této práce.

Již v roce 1979 bylo za účasti tehdejšího Botanického ústavu ČSAV, Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody a Správy CHKO iniciováno vytvoření týmu pro komplexní přírodovědný výzkum Křivoklátska. Protože se nepodařilo stanovit společného gestora, byl tento výzkum s různou intenzitou zahájen a realizován v různých výzkumných ústavech. Křivoklátsko patří tak k nejpodrobněji prozkoumaným územím nejen českých zemí, ale i celé střední Evropy. (Kolbek, 1999)

CHKO Křivoklátsko se rozkládá na západním okraji středních Čech cca 50 km západně od Prahy. Rozlohou 628 km² zasahuje do části pěti okresů (Berouna, Kladna, Rakovníka, Plzně-severu a Rokycan). V území se nachází 27 MZCHÚ různé úrovně s celkovou rozlohou 1262,39 ha, což představuje 2 % rozlohy CHKO. Čtyři spadají do

nejpřísněji chráněné kategorie národní přírodní rezervace a celkem zaujímají plochu o rozloze 778 ha.

3.7.1 Geologické a geomorfologické vymezení

Pestrost tvarů povrchu a různorodé složení hornin jsou hlavní příčinou přírodního bohatství a zachovalosti rostlin a živočichů. K pochopení výjimečnosti a rozmanitosti biodiverzity daného území je proto důležité znát nejvýznamnější události vývoje území z hlediska geologického. (Ložek, 2001)

V geomorfologickém pojetí je Křivoklátsko pahorkatinou až vrchovinou ve výškovém rozmezí 217 m n. m. do 616 m n. m. Náleží významné stavební jednotce Českého masivu nesoucí jméno Barrandien, (oblast mezi Prahou a Plzní) k počtě francouzského vědce J. F. Barranda, který výzkumu této oblasti věnoval většinu svého života.

Geologické podloží Křivoklátska tvoří převážně horniny starohor (2,6 miliardy let) a prvohor (Před 600 milióny lety). V období starohor se na dně moře usazovali pískovce a břidlice s pohřbenými pozůstatky tehdejší fauny. Probíhala zde zároveň podmořská sopečná činnost, která vytvořila z lávy čedičové horniny tzv. polštářové lávy. Většinou je můžeme spatřit jako skalnaté výstupy podél řeky, jakým je například jedna z nejvýznamnějších lokalit – PR Čertova skála. (Ložek, 2001)

Na začátku prvohor (kambrium) vznikl v okolí Skryjí a Tyřovic mělký záliv, ve kterém spolu s usazeninami břidlice a pískovce žilo i velké množství drobných živočichů. Tak vznikla světově proslulá naleziště zkamenělin trilobitů, ramenonožců, ostnokožců apod.

Pro konec kambria typické opakující se výkyvy podnebí měly vliv na povrch Křivoklátska, který nikdy nebyl zledovatěn. Docházelo k mohutné suchozemské sopečné činnosti a zesílila erozní činnost řek, které vytvořily hluboká údolí až skalnaté kaňony. Tvarem připomínající “páteř“ vzniklo křivoklátsko-rokycanské pásmo, tvořené kambriky vulkanickými horninami. Pásmo se táhne od Sýkořic až k Rokycanům, je dlouhé 40 km a široké 5 km. Počínaje karbonem došlo k zvrásnění hornin, které způsobilo vyzdvižení celé oblasti a ustoupení moře.

Dnešní podoba Křivoklátska se formovala až v nejmladším období v průběhu čtvrtohor. Řeka Berounka při svém zahlubování vytvořila podél celého jejího toku četné zákruty tzv. meandry a nápadné ploché stupně, tzv. říční terasy. Hluboké údolí Berounky

rozdělilo vrchovinu na severní, levobřežní část – Lánskou pahorkatinu a jižní, pravobřežní – Zbirožskou vrchovinu. Obě tyto části území se díky rozdílnému geologickému podkladu vyvíjeli odlišně.

Zbirožská vrchovina se rozkládá na vulkanických horninách s intenzivně členitým reliéfem. Díky mimořádně pestrému složení hornin, geologické skladbě a reliéfu se zde nachází velké bohatství rostlinných a živočišných druhů. Jedná se o nejhodnotnější jádro Křivoklátska, a právě zde by měl převážně vzniknout zmiňovaný národní park. Lánská pahorkatina je oproti svému protějšku mírně členitá s povrchem starohorních břidlic a teprve až u údolí Berounky přechází do strmých strání s řadou strží a roklí.

3.7.2 Přírodní hodnoty

3.7.2.1 Říční fenomén

Středem Křivoklátska protéká Berounka, která je jedním z posledních říčních toků Čech a Moravy, který si zachoval svůj přírodní charakter (zejména po hlubokém narušení kaňonu střední Vltavy vysokými přehradami). V délce 42 km se line Křivoklátskem v hlubokém kaňonu s údolními zářezy. Právě svým tvarem způsobuje jedinečný říční fenomén.

Říční fenomén zavedli do geobotanické literatury Jeník a Slavíková (1964) na příkladu střední Vltavy. V jejich pojetí byla zahrnuta i specifika dolních toků, akumulární činnost řek, systémy tůň a mrtvých ramen. Jiní autoři se rozhodli definici zúžit, a to na projevy erozní činnosti řeky. Mezi nimi i Vojen Ložek, který v roce 1988 uvedl složky vystihující podstatu říčního fenoménu kaňonovitých údolí takto:

- údolní svahy s četnými skalními výchozy představujícími geologické odkryvy;
- výchozy nenavětralých hornin ovlivňují tvary reliéfu (kaňonovité soutěsky, skalní věže)
- chemismus hornin ovlivňuje pedogenezi;
- místní klima vytváří kontrasty (orientace svahů, usměrnění vzdušných proudů, klimatická inverze a extrémní polohy);
- vysoká stanovištní diferenciaci a pestrost, výskyt extrémních stanovišť s vyhraněnými společenstvy tvořícími mozaiky odpovídající povrchovým tvarům;
- migrační cesta pro šíření druhů oběma směry;

- refugiální výskyt řady reliktních druhů vázaných na skalní typy reliéfu. (Kučera, 2005)

V případě Křivoklátska se jedná o soubor ekosystémů, které vytvářejí charakteristický komplex vázaný na hluboko zaříznuté říční údolí, které bylo vytvořené tisíciletou erozní činností Berounky. Různě zaklesnuté meandry mají za následek časté střídání orientace svahů a v návaznosti na to jsou zde četné klimatické rozdíly mezi severní a jižní orientací svahů se změnou meteorologických a klimatických jevů.

V praxi to znamená, že ač se jedná o oblast mírně teplého a mírně suchého pásma, chod teplot vzduchu je odlišný. Vzdušné proudění, teplotní inverze a různá orientace svahů způsobují, že polohy stinné a vlhké se střídají s plochami extrémně teplými. Zatímco horní polovina svahů a lysých vrcholů jsou podstatně sušší a teplejší, dna údolí pod nimi jsou studená a vlhká. (Kolbek, 1999)

Průměrné roční úhrny atmosférických srážek jsou 500-550 mm, ve vegetačním období však jen 350 mm. Z toho nejvíce srážek spadne v červenci. I přes to, že je oblast suchá a poměrně teplá a nachází se ve srážkovém Krušnohorském stínu, má hustou síť potoků a potůčků. Do Berounky vteče na území Křivoklátska celkem 36 přítoků. (Ložek a kol, 2005; 741-742)

Problémové jsou značně nízké stavy podzemní vody. Může za to kromě nízkých dešťových srážek také přítomnosti nevhodného geologického prostředí (nízká puklinová propustnost). Na území se nachází 340 vodních nádrží. Celková plocha vodní hladiny je 0,65% rozlohy území. (Kolbek a kol., 1999; 35)

3.7.2.2 Biosféra

V rámci středočeských pahorkatin se jedná o nejvyšší stanovištní i druhovou pestrost a vyznačuje se mimořádným bohatstvím flóry a fauny. Tento stav je patrný kromě údolí řeky i na větších přítocích, např. na Zbirožském potoce, Rakovnickém potoce a Klíčavě. (Ložek a kol, 2005; 741-742)

Díky geomorfologické členitosti reliéfu se zde rychle střídají typy stanovišť, a proto na poměrně malé ploše existuje velký počet společenstev. Během systematického terénního výzkumu byla zjištěna přítomnost přibližně 1800 existujících druhů rostlin, což je pro srovnání tolik, kolik jich roste na 2/3 území celé České republiky.

Mezi kriticky ohrožené rostliny patří například kapradinka vratička měsíční, hořeček ladní pobaltský (roste pouze na dvou lokalitách v ČR), kapradinka skalní, koniklec luční český a mnoho dalších. Většina rostlinných společenstev patří mezi lesní, neboť plochu Křivoklátska zaujímají převážně lesy s výskytem více než 80 zachovalých druhů původních dřevin (stromů i keřů). Z 15 typů společenstev křovin rozlišovaných v ČR je jich zjištěno 9 na Křivoklátsku. (Ložek a kol, 2005; 743-745)

Křivoklátsko je také významným ptačím územím vyhlášeným v rámci BirdLife International a bylo také vyhlášeno ptačí oblastí v rámci soustavy Natura 2000. Nařízením vlády 684/2004 Sb. se na území 1481 ha vymezil předmět ochrany ptačích oblastí pro populace a biotopy druhů strakapouda, kulíška nejmenšího, ledňáčka, lejska bělokrkého a lejska malého, včelojeda lesního, výra velkého a žluny šedé.

3.7.2.3 Zemědělství

K rozmanitosti území přispívají velkou měrou i louky, jejichž postupný vývoj a změny způsobené lidskou činností ovlivňovaly jejich druhové složení. Pro Křivoklátsko je charakteristické, že se tu zatravnily úzké pruhy luk zakládané podél potoků a místně zvané „luhy“. Jenom na Křivoklátsku se ve velké míře zachovaly, byť v degradované podobě. Pokrývají prakticky téměř všechny nivní polohy Berounky jejích přítoků.

Na území převažuje půdní typ hnědozemě, která je chudší na živiny. Podíl orné půdy a trvalých travních porostů je na celé CHKO 66,1 % ku 33,9 % a nadále pokračuje trend zvyšování travnatých ploch. V současné době má významný vliv na hospodaření zemědělských subjektů dotační politika státu a EU. Na velkých plochách rostou monokultury řepky a obilovin a dotace zčásti nastartovaly návrat k obhospodařování ploch, které v předešlých letech ležely ladem. V současnosti došlo ke změně trendu v oblasti chovu hospodářských zvířat, zatímco od roku 1989 se stavy dobytka snižovaly až na cca 1/5, v posledním desetiletí již stavy opět narůstají. (PP , 2017)

3.7.2.4 Lesy a bezlesí

„Ve středních Čechách zastihneme hojně dosti přirozená společenstva nebo aspoň původní dřeviny právě v křivoklátských lesích, které jsou proto klíčem k pochopení někdejších lesních poměrů středních Čech“

Prof. Ing. Pravdomil Svoboda

Převážnou část území CHKO Křivoklátska tvoří lesní společenstva. Jedná se o 60-64 % plochy, což vysoce překračuje celostátní průměr lesnatosti v pahorkatině a vrchovině. Pro oblast je i charakteristická značná diverzita biotopů a přirozený výskyt mnoha druhů původních dřevin. Příčinu tohoto stavu lze hledat v absenci osídlení v prehistorii. S výjimkou staršího a středního neolitu zde neexistovalo prakticky žádné osídlení a tento stav se významně nezměnil ani ve středověku. (Kolbek, 1999)

Překážkou trvalému usídlení byla šťastná souhra přírodních činitelů, jmenujme zejména suché teplé podnebí, svébytný geologický podklad a reliéf terénu, i lidského působení, protože se křivoklátské lesy staly oblíbeným místem českých knížat a králů, kteří učinili z lesů královské honitby pro lov spárkaté zvěře, namísto aby je přetvořili na zemědělskou půdu. (Ložek, 2001)

Křivoklátsko má mimořádné předpoklady pro uchování reliktních z různých fází vývoje poledové doby a stěží bychom v současné české krajině našli obdobnou scenérii. Složky současné křivoklátské vegetace, resp. celých biocenóz se v tomto území objevují v různých obdobích. Doubravy všeho druhu a ušlechtilé listnáče jako javory, lípy, jilmy, jasan i olše a zřejmě i muk a břek se rozšířily na Křivoklátsku ještě před obecným nástupem buku a jedle, které později zaujaly největší plochy a zatlačily dub a jeho průvodce buď na sušší vrcholy nebo do nižších teplých a sušších poloh.

Výzkum potenciální přirozené vegetace prokázal, že v nižších polohách se nyní jedná především o dubohabřiny a ve vyšších polohách nebo na severnějších expozicích jsou nahrazeny společenstvy lipových bučin. Borovice, bříza a jalovec, které zde rostly již v pozdním glaciálu, byly zatlačeny na strmé svahy a skalní hrany, rychle se však rozšířily na odlesněné plochy. (Kolbek, 1999)

Během středověku ovšem kraj přišel o původní lesní ekosystémy. Lesní porosty padly za oběť intenzivní těžbě dřeva pro pálení dřevěného uhlí v mlířích, a to i v nepřístupných lokalitách v křivoklátských luzích a svazích nad řekou Berouňkou. Obnova lesa probíhala převážně pařezovou výmladností, kterou doplňovaly nálety dřevin. V roce 1749 proběhlo berní přiznání na celém křivoklátském panství, ve kterém se na celkové ploše 77 954,5 strychů (1 strych = 2 837 m²) uvádí zastoupení holin a pastvin na 45 %, starších porostů kolem 10 %³² a přirozených mlazin a křovin 44 %. (Novák, 1975).

---

³² Starších porostů listnatých 1,4%, jehličnatých 3,8% a smíšených 5,8%

Zajímavostí je podstata smrku v křivoklátských lesů v dobách časného holocénu, kde se setkáváme s vysokou stanovištní diverzitou a mimořádně rozsáhlým zastoupením plášťových zón – ekotonů. Se setím smrku se na Křivoklátsku setkáváme v roce 1785 a se sadbou v roce 1808. Se sběrem borového, modřínového a dubového semene se též začalo v roce 1785. Buk se začal sázet až v roce 1832, do té doby se pouze přirozeně zmlazoval a než měl velkostatek vlastní školky, vyzvedávaly se sazenice z hustých náletů a seteb (Novák, 1975)

Přítomnost smrku je pravděpodobná, avšak jeho podíl v lesních porostech lze jen těžko odhadnout. Nebyl patrně velký, jak lze usuzovat z nepřítomnosti jeho pozůstatků ve fosiliferních uloženinách sousedního Českého krasu.

V dobách historie na lesy působila řada obrovských kalamit způsobených abiotickými i biotickými vlivy³³. Z abiotických to byly zejména sucho, vítr a snůh. Z biotických to byla například mnišková kalamita. Následkem bylo poučení lesníků o zakládání stabilnějších a odolnějších dřevin. Dali tak vzniku genové základny buku, který dodnes je chloubou křivoklátských lesů. (Sloup, 2017)

V první polovině 19. století byli poměrně hojně i rozšířené jedliny v kombinaci s dubem zimním. K jejich masovému úhynu došlo v suchém roce 1947, nicméně v současnosti můžeme spatřit jejich rekonstruování v několika jednotkách. (Ložek, 2001)

Společenstva skalních stepí dnes představují směs druhů buď odolných nebo náročných na teplo (třemdava, dřín). Pro Křivoklátsko jsou v současnosti charakteristické suťové porosty s tisem červeným, kyselá doubrava na silikátových půdách svazu a v údolích potoků to jsou typy olšin a jasanin. (AOPK)

Tato pestrá směs stanovišť na malém prostoru podmiňuje velké bohatství flóry i hospodářsky významných dřevin, kterých se zde běžně nachází 18-20 druhů (na střeoevropské poměry velký počet). Bohatství lesních společenstev potvrdil i dendrologický průzkum, který prokázal výskyt více než 80 druhů původních dřevin, stromů i keřů. (Kolbek, 1999)

Ochranáři provádí v období červen až červenec fytoecologické snímkování a pravidelně odečítají zmlazení, při kterém je vždy na konci sezony na jednotlivých ploškách

---

³³ Existují podrobné záznamy z 19. století, například z roku 1868 s extrémně suchým a horkým létem.

zjišťován počet semenáčků a nárůst výškových kategorií po 20 cm. Výsledky 17 let trvajících experimentu naznačují, že část křivoklátských lesů, udržovaná působením vysokých stavů spárkaté zvěře, zabírají světlé lesy, tj. zejména doubravy a dubohabřiny, které by se po vyloučení jejího vlivu pravděpodobně změnily ve stinné porosty s dominancí habru a dalších stínomilnějších dřevin.³⁴

3.7.2.5 Pleše

Na temenech kopců nad řekou Berouňkou se na některých vrcholů projevuje otevřené bezlesí označované jako „pleše“. Často bývají nepravidelného mnohoúhelníkového tvaru se suchomilnými trávničky a keřovými lemy s bohatým zastoupením mechů a lišejníků. (Ložek a kol., 2005)

Za jednu z původních složek ekosystému jsou považovány velcí býložravci, kteří nepochybně zvyšovali diverzitu oblasti svým vlivem na vegetaci. Okus keřového patra a eliminace semenáčků dřevin podporuje rozvoj bylinného patra a jeho diverzifikaci. Po zákazu pastvy na konci 18. století jejich vliv do jisté míry nahradil člověk a působení spárkaté a černé zvěře.

Problém nastal v druhé polovině 20. století, kdy stavy lesní zvěře začaly prudce narůstat. V důsledku celého souboru negativních vlivů, od necitlivých zásahů lesního hospodářství, přes přemnožení zvěře k účelů lovu a okrajově i zemědělství, po dálkové průmyslové imise, se celková diverzita snižuje a dochází k plošné eutrofizaci prostředí. Správa AOPK vytyčuje výzkumné oplocené a neoplocené plochy stejné velikosti pro dlouhodobý monitoring typické křivoklátské lesní vegetace. Od roku 2004 jsou dvě lokality na polopřirozeném bezlesí křivoklátských pleší a každoročně jsou na konci května provedeny fytoecologické snímky.

Dle výsledků bylo zjištěno, že v oplocenkách dochází k hromadění staré biomasy, náletu a rozvoji keřů. Mimo oplocenky jsou patrné stopy po okusech muflonů, kteří částečně napomáhají udržovat bezlesí. Ochránáři se ale domnívají, že bez nadměrného okusu, který je způsobovaný početnou populací této nepůvodní zvěře, by se xerothermní

---

³⁴ AOPK, <https://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy-chko/monitoring-a-vyzkum/>

trávníky pravděpodobně udržely v pásu na okrajích skal a místa s hlubší půdou by pokryly rozvolněné doubravy.³⁵

3.7.3 Lidské zásahy do přírody

Začátky lidského vlivu na oblast Křivoklátska můžeme hledat už v době bronzové. V pravěku, v lokalitách později budovaných hradů, zde vznikala hradiště. Při výzkumech na hradě Křivoklát bylo doloženo opevnění skládající se z příkopu a hradeb. V období 1. století př. n. l. osídlují Křivoklátsko Keltové. Nejznámějším sídlem v této oblasti je keltského oppidium u Stradonic, známé je ale také hradiště u Branova „Propadlý zámek“, na pravém břehu Berounky proti Nezabudicím. (Žák, 2016)

Po částečném odchodu keltského obyvatelstva dochází k výraznému snížení osídlení území, využívání bohatství a přestavování halštatských hradišť. Oblast zůstala zalesněná záměrně k lovení zvěře a pro obživu ze zemědělství se lesy klučily pouze v blízkosti osídlení.

Ve středověku zde vznikly hrady jako Křivoklát, a mnohá další šlechtická panství jako je Žebrák a Zbiroh. Z roku 1110 pochází první zmínka o Křivoklátu, původně loveckém hradu, který byl za vlády Přemysla Otakara II. přestavěn v rozsáhlý areál a který získal, i přes přestavby v dalších stoletích a rekonstrukce po požárech, dnešní podobu za vlády Jagellonců. Ještě dříve zde pobýval také Karel IV. Ten zařadil ve svém zákoníku Majestas Carolina (Codex Carolinus) hrad Křivoklát mezi jedenáct hradů, které žádný český panovník v příštích dobách nesměl prodat ani zastavit a porušit tak kmenové jmění královské komory (LHP pro LHC Křivoklát 1995–2004, Sloup, 2017)

Jak pravěku, tak v pozdějším věku, nebylo Křivoklátsko nikdy významněji osídleno. Příspěla tomu okolnost, že se tato oblast stala loveckým revírem českých panovníků, a tak byla ovlivněna jen malými sídly. (Kolbek, 1999) Smyslem při zakládání těchto sídel nebylo získávání nové zemědělské půdy na úkor lesů, ale o založení takových sídlišť, která by byla nápomocna provozování myslivosti a k loveckým účelům. Proto osídlování na Křivoklátsku v „době královské“ neprobíhalo tak, jako v ostatních částech naší země. (Sloup, 2017, s. 15)

---

³⁵ AOPK, web <https://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy-chko/monitoring-a-vyzkum/>

V 17. století lesy enormně ubývaly pod tlakem lidských potřeb. V roce 1685 přechází křivoklátské panství do rukou duchcovské větve hrabat z Valdštejna. Omezuje se pastva dobytka volný sběr dřeva v lesích na úkor těžby dřeva pro pálení dřevěného uhlí v milířích. Lesní porosty nejsou kulturně obnovovány není cíleně podporována ani jejich přirozená obnova. (Sloup, 2017, s. 16)

V roce 1735 přechází křivoklátské panství sňatkem do vlastnictví Füstenberků. S novými vlastníky přichází i moderní péče o lesy spolu s budováním mysliven a hájoven na pomezí lesů a lesnických škol. Sice se nevyhnuli některým chybám jako je zavádění velkoplošných smrkových a borových monokultur, na druhou stranu položili základ moderním kulturním lesům. (Sloup, 2017)

V 19. století vznikaly v okolí Křivoklátska železárenské hutě, a tak se muži vydávali pro dřevo do lesů, aby uspokojili nenasytnou poptávku. Výroba probíhala v hutích v Hýskově, Nižboru, Roztokách, či v Novém Jáchymově. Rozsáhlé křivoklátské lesy představovaly téměř neomezený zdroj palivového dřeva a pracovních příležitostí. Přicházelo tolik uhlířů, že se stavěla nová obydlí. Většina obcí nebyla zakládána u řeky, nýbrž na vyšších terasových stupních v dosahu lesa. Takovým obydlím je například Karlova ves.

V 70. letech 19. století železářny kvůli ostré konkurenci musely omezit svoji výrobu. Následná hospodářská krize na přelomu dalšího století zastavila výrobu úplně. Zásadním krokem byla ve 20. století změna těžby dřeva tak, aby byla zároveň vyvažována periodická obnova lesa. Na druhou stranu mluvíme i o době, kdy vznikla také myšlenka na vybudování soustavy přehrad na Berounce za účelem jejího splavnění. Vedla se rozsáhlá jednání na všech možných politických, veřejných i odborných úrovních o tom, jak zásadním způsobem může přehrada pozměnit charakter celé oblasti. Rozkol byl sledován veřejností a média nešetřila prostorem pro tuto otázku obdobně, jak můžeme sledovat nyní u záměru národního parku Křivoklátsko. Poslední slovo padlo v roce 1976, kdy se od budování přehrady na Berounce definitivně upustilo. Další rok v březnu 1977 bylo Křivoklátsko vyhlášeno za Chráněnou biosférickou rezervaci a následně v prosinci 1978 zákonem přiřazeno do sítě CHKO.

Do podoby křivoklátské krajiny i do její funkce se výrazně zapisuje rozvoj chataření. Jeho počátky spadají už do 20. let 20. století, ale největší rozmach byl

zaznamenán v 60. až 80. letech. Chatové osady vznikají zejména na okrajích lesů, ale na pozemcích určených k plnění funkcí lesů. (Sloup, 2017)

3.7.4 Lovecká lokalita a lesnické obory

První zmínky o lovech na tomto území jsou více jak tisíc let staré. V Kosmově kronice se píše o četných návštěvách Přemyslovců, kteří si místní hluboké hvozdy a hojnost zvěře oblíbili. Česká knížata a králové toto místo měli v držení až do roku 1685, kdy bylo celé panství odkoupeno šlechtickým rodem Valdštejnů. Ti se během koupě zavázali, že budou zdejší zvěř hájit a na požádání císařského dvora uspořádají okázalý hon. Právě proto vytvořil Jan Josef z Valdštejna v roce 1713 tzv. Velkou valdštejnskou oboru, která se výměrou téměř 10 tisíc hektarů řadila mezi největší objekty střední Evropy. Obehnaná byla bezmála 47 km dlouhou a z části dřevěnou hradbou.

V roce 1756 se ujal panství kníže Karel Egon I. z Fürstenberka, který si uvědomoval obtížnost udržování stávajícího dřevěného oplocení, a proto o dva roky později započal se stavbou kamenné oborní zdi. Její stavba trvala 10 let a byla dlouhá přibližně 20 km. (Ambrož, 2012, 2013).

Byl to také kníže Karel, kterému roku 1774 přivezl jeden lesník bednu severoamerických semen a od té doby se na Křivoklátsku počaly pěstovat cizokrajné dřeviny (modřín a jiné), takže do tohoto údobí spadají počátky zavádění nových dřevin, i když v bezvýznamném rozsahu. (Skopec, 2008)

Roku 1817 byla nově zřízená menší Lánská obora, která vznikla z části obory valdštejnské. Zahrnovala revíry Lány a Ploskov a byla určená pro intenzivní chov vysoké zvěře. Téhož roku vstoupil v platnost Honební řád Jáchyma z Fürstenberka. Stálo v něm znění o správném chování a hospodaření v nové oboře.

V roce 1731 přešlo celé panství dědictvím do rukou Fürstenberků, kteří zde hospodařili až do roku 1929, kdy odprodali zbytek křivoklátského panství československému státu. Blízkost proslulé obory byla jedním z hlavních důvodů, proč byl v roce 1921 zvolen jako přechodné letní sídlo pro prvního prezidenta T. G. Masaryka právě lánský zámek.

3.7.5 Zonace

Území CHKO Křivoklátsko je odstupňované dle ochrany přírody do čtyř zón, které byly schváleny Ministerstvem životního prostředí dne 13. 8. 1997. První zóna chrání

nejvýznamnější přírodní hodnoty, zejména přirozené nebo málo pozměněné ekosystémy (hlavně lesní) i další mimořádně cenná území, která jsou ve většině vymezena jako maloplošná zvláště chráněná území. Důraz je kladen na přírodní procesy. V nutných případech jsou využívány nejšetrnější formy hospodaření s cílem maximálního omezení lidských zásahů. Podíl této zóny přesahuje 11 % z celkové plochy chráněného území. (PP, 2017)

Zóna II zaujímá 37 % rozlohy CHKO. Zahrnuje tu část území s lesními a zemědělskými ekosystémy, které jsou hospodářsky využívané, dále území s mimořádně dochovanou architekturou (samoty, mlýny, jednotlivé usedlosti apod.).

Největší podíl má III. zóna a sice 48,4 %. Převažují zde člověkem značně pozměněné ekosystémy, které se nejčastěji nachází v okrajových částech území či v mezilesí. Jsou to především intenzivně využívané lesní a zemědělské pozemky se zastavěnými oblastmi s územní rezervou.

CHKO Křivoklátsko má stanovenou i IV. zónu s podílem 3,2 %. Tato zóna zahrnuje člověkem poškozené části přírody a souvisle zastavěná území sídel s územní rezervou. (AOPK, 2022)

4 Empirická část

V této kapitole popisuji záměr vyhlášení národního parku Křivoklátsko v čase a prostoru. Ověřuji správnost a důvěryhodnost získaných informací pro zvolenou kvalitativní metodu. Porovnávám teorii vyslovenou v teoretické části s informacemi získanými od respondentů, abych zjistila, jaké názory zastávají dotčené subjekty k navrhovanému NP Křivoklátsko.

Tyto poznatky rozdělují do dvou podkapitol, přičemž první se zaměřuje na názory spojené s předchozími záměry vyhlášení NP, zatímco druhá představuje odpovědi týkající se současného plánu. Samozřejmostí je uvedení přímých citací od respondentů.

Toto rozdělení umožňuje pochopit, proč doposud není uzavřen případ NP Křivoklátsko v historickém i současném kontextu, což je hlavní cíl této práce. Pro přehlednost zachycuji tento proces v časové ose s důležitými milníky v jednotlivých záměrech vyhlášení NP Křivoklátsko.

Závěr této části je věnován reflexi průběhu výzkumu a analýze rozhovorů s jednotlivými odborníky obohacené vlastním zjištěním.

Respondenti jsou anonymizováni a v textu jsou uváděni popisným označením (např. Lesník3). Seznam těchto osob včetně představení jejich kvalifikace je uveden v kapitole **Seznam respondentů**.

4.1 Předěšlé záměry vyhlášení NP

Možnost vyhlášení NP Křivoklátsko je v odborných ochranářských a přírodovědných kruzích diskutována už dlouhou dobu, přičemž první návrhy se objevovaly od 80. let minulého století. Pro podrobné zkoumání předchozího záměru převedení části území Křivoklátska do podoby národního parku jsem čerpala z různých odborných publikací a internetových zdrojů. Za důležité zdrojové dokumenty bych označila:

- *Záměr na vyhlášení NP Křivoklátsko* (2022)
- *Novodobá historie úsilí o vyhlášení NP Křivoklátsko* (2011)
- *Priority vyhlášení VZCHÚ obecně a ve vztahu k systému Natura2000* (2010)
- *Socio-ekonomická analýza regionu navržené národního parku Křivoklátsko* (2010)

- *Socio-ekonomická studie stanovující ekonomické dopady do regionu Křivoklátska v případě převedení části území do kategorie užívání Národní park (2017)*

Údaje získané v těchto publikacích jsem zároveň porovnávala s výpověďmi od respondentů, abych zjistila, do jaké míry se shodují, a to jak v rámci zdrojů, tak i respondentů navzájem. Zároveň jsou v textu ponechány některé citace respondentů. Učinila jsem tak proto, abych podtrhla správnost údajů, ale i zviditelnila odlišnosti názorů na daný údaj podle úhlu pohledu jednotlivých aktérů, kteří se na dané problematice podíleli.

4.1.1 Myšlenka návrhu NP Křivoklátsko (1992)

Vedoucí úředník MŽP vzpomíná, že o vyhlášení Křivoklátska národním parkem se diskutovalo už v dobách, kdy se vyhlášovalo území CHKO: *„Řešila se otázka, jestli park nebo CHKO, že jo. Ale v té době trošku byly na to jiné náhledy na tu funkci toho chráněného území. Nakonec tam vznikla ta chráněná krajinná oblast. Ale ta myšlenka toho parku aspoň v té centrální oblasti, tak tam v podstatě vždycky byla. Že by alespoň ta centrální část měla mít ten statut toho národního parku.“*

V prosinci 1992 se zpracoval kolektiv pracovníků Správy CHKO Křivoklátsko stručný materiál s názvem „Národní park Křivoklátsko – návrh“, který nebyl dotažený a myšlenka upadla na čas v zapomnění.

„Plány na Křivoklátsko přišly spíš zezdola, ne z ministerstva, protože já si myslím, že asi o tom začala mluvit Správa CHKO Křivoklátsko, která nyní spadá pod agenturu ochrany přírody a krajiny. Tuším, že tu informaci přinesli jako první tehdejší pan vedoucí Štěpánek a jeho zástupce Hůla. Ale jestli tam byla nějaká jiná motivace v těch úplných začátcích, to nevím,“ toto jsou slova úředníka MŽP s kterým jsem vedla rozhovor a který před nástupem na ministerstvo působil v AOPK – Úředník MŽP: *„Povědomí jsem o plánech na vyhlášení národního parku měl, protože to bylo uvedeno i ve státním programu ochrany přírody a krajiny nebo v některých dalších studiích, Takže člověk asi tušil že se něco takového chystá. Ale detaily jsem se dozvěděl až tady.“*

V 90. letech došlo k transformaci lesního hospodářství a v roce 1992 převzal pobočku České lesnické společnosti i s členskou základnou Oblastní inspektorát LČR, který byl zřízen na Křivokláte. Tato pobočka se jako jedna z prvních v rámci LČR začala věnovat tzv. „lesní pedagogice“ křivoklátského lesnictví i lesního hospodářství. Do

celostátního podvědomí se dostala uspořádáním konferencí. První proběhla v květnu 1996 a měla název *Změna druhové skladby na přírodě blízký model na Křivoklátsku*. Při druhé konferenci *Přírodě blízké hospodaření v lesích CHKO Křivoklátsko* v červnu 2000 zazněla v jednom z referátů myšlenka vyhlásit národní park na Křivoklátsku, jak mi sdělil Lesník 3: „*My máme taky ten program, na kterým pracujeme už od roku konference v roce 1996, která se jmenovala Změna druhové skladby na Křivoklátsku. A od té doby už prakticky pracujeme na tom, abychom ty lesy tady změnili. To byla konference, kdy už tam ochranáři jako začali – že by to chtělo ten národní park. A já jsem tam v tom mém příspěvku řekl, že ty lesy... ty ukázky jsou lesnický natolik zajímavý a cenný že by si zasloužily spíš titul národní lesnický park než národní park.*“

Další myšlenka NP se objevila ve Státním programu ochrany přírody, přijatém Vládou ČR usnesením č. 415 ze dne 17. 6. 1998. V kapitolách o ochraně zvláště chráněných území se psalo o *prověření centrální části CHKO Křivoklátsko z hlediska možnosti přehlášení tohoto území jako národní park* s termínem do 31. 12. 2003. Na základě toho zpracovala Správa CHKO Křivoklátsko vyhodnocení území jako potenciálního NP a v letech 1999-2001 předložila dva materiály s názvem „*Studie variantního návrhu NP Křivoklátsko*“ a „*Návrhy variantního řešení NP Křivoklátsko*“. Jednalo se o varianty NP tzv. „minimální“ o rozloze 5500 ha, „střední“ o rozloze 8800 ha a „maximální“ o rozloze 40 000 ha³⁶. Tuto informaci mi potvrdil Zaměstnanec CHKO: „*V 90. letech, kdy já jsem byl na správě, tak jsme připravovali taky takový variantní návrh, za ministerstva Kužvarta tuším. Ten variantní návrh byl tuším trojí – malá, střední a velká varianta, kdy ale se to dál neprojednávalo, byly to tzv. výkřiky.*“

K mediálnímu výkřiku došlo v listopadu 1998, kdy u příležitosti 20. výročí vyhlášení CHKO tehdejší ředitel Správy chráněných krajinných oblastí a současný šéf Agentury ochrany přírody a krajiny František Pelc řekl, že Křivoklátsko má zřejmě jako poslední území v ČR reálnou šanci získat statut národního parku.

---

³⁶ Varianta č. 1 (minimální) Vyloučena z dalšího hodnocení komisí Státního programu. Varianta č. 2 (střední) Výměra: Přibližně 8 800 ha – převážně PUPFL a minimálně luční porosty lesních enkláv. 72 Varianta č. 3 (maximální) Výměra: a) bez zmenšení výměry původního rozsahu CHKO 62 500 ha, z toho cca 40 000 ha NP a 22 500 ha OP. b) při zmenšení výměry CHKO na plochu 54 000 ha, z toho cca 40 000 ha NP, 14 000 ha ochranné pásmo a 8 500 ha zmenšení výměry původní plochy CHKO. (KR, 2019)

4.1.2 Příprava a prověřování možnosti vyhlásit NP (2001-2008)

Rada Stálé konference Státního programu ochrany přírody a krajiny ČR na svém 16. zasedání 14. 9. 2001 tyto materiály posoudila. Ve svém usnesení potom doporučila rozpracovat varianty střední a maximální s tím, že by se měla provést analýza rizik a pozitiv, zajistit finanční prostředky pro zpracování odborných podkladů pro případné vyhlášení NP Křivoklátsko a po výběru konečné varianty zpracovat ekonomickou rozvahu záměru.

Tím bylo motivováno zpracování několika odborných podkladů a dále zpracování podrobného rozboru „*Zhodnocení rizik a přínosů uvažovaného vyhlášení Národního parku Křivoklátsko včetně ekonomického zhodnocení*“ (v rámci úkolu VaV/620/3/03). Přesto, že dílčí kapitoly vyzněly vesměs ve prospěch vyhlášení parku, v závěru se objevilo doporučení park prozatím nevyhlášovat. Argumentem bylo zvolení levnější varianty, která se opírala o domněnku dostatečně zajištěné ochrany přírody v režimu CHKO, která by v případě potřeby byla možná zvýšit úpravou zonace nebo vyhlášováním dalších maloplošných chráněných území.

Projednávalo nebylo jenom území Křivoklátska, ale řešilo se i možné vyhlášení v Jeseníkách, jak mi pověděl Úředník AOPK: „*V rámci CHKO Křivoklátsko a v rámci CHKO Jeseníky se tenkrát vyhodnocovalo, jestli by se tam našla nějaká dostatečně velká část, která by měla parametry na národní park. Posléze z toho vyústil myslím pro Agenturu úkol, asi někdy kolem roku 2007/2008, jako opravdu udělat konkrétní materiál toho vyhodnocení, udělat návrh odkud kam by ten potenciální národní park mohl sahat.*“

Na ministerstvu posléze vedení rozhodlo, že se k NP Jeseníky nebude přistupovat. Následně se otevřel koncept prověřit vyhlášení NP v roce 2006 v Krajské koncepci ochrany přírody a krajiny Středočeského Kraje. V souvislosti s mapováním pro vytváření soustavy Natura 2000 bylo shromážděno velké množství aktuálních poznatků o území uvažovaného NP.

AOPK zpracovala v listopadu 2007 podle zadání MŽP koncepční materiál „*Priority vyhlásování velkoplošných zvláště chráněných území obecně a ve vztahu k systému Natura 2000*“. Tento materiál byl v upravené podobě v červnu 2008 schválen.

V červenci 2008 potom MŽP zadalo AOPK zpracovat „*Vyhodnocení návrhu vyhlásování národních parků*“ (množné číslo zde zahrnuje Křivoklátsko a Jeseníky) a to bylo dokončeno až v listopadu 2008. Podklad pro vyhodnocení Křivoklátska zpracovávala

společnost Ekologické služby, s.r.o. ve spolupráci se Správou CHKO Křivoklátsko formou studie s názvem *Podklady pro návrh Národního parku Křivoklátsko*. Studie vyhodnotila území se závěrem, že splňuje parametry NP podle platné legislativy i mezinárodních kritérií IUCN.

4.1.3 Jednání s veřejností o návrhu NP (2008)

V první polovině září 2008 se v médiích nepříliš šťastně objevila informace o přípravě vyhlášení nových NP, přestože o žádné vyhlášení nešlo, jak mi potvrdil Zaměstnanec CHKO: „*On vlastně ten impuls, proč se ta celá ta záležitost rozjela, byla to, že tehdy František Pelc, ředitel agentury, mluvil s někým z Aktuálně.cz. ... tuším bylo to při nějaké společenské akci a on už říkal, že na národním parku se pracuje. No a když toto vyšlo, tak mi tu začali drnčet telefony a starostové, že národní park se dávno vyhláší a já jsem o ničem nevěděl. Takže během dvou týdnů jsme začali jednat, sezvali starosty a vysvětlovali, že se se nic nevyhláší samozřejmě, ale že se začíná pracovat na přípravě.*

Správa CHKO Křivoklátsko ve spolupráci s MŽP a společností Ekologické služby, s. r. o. zorganizovala dne 23. 9. 2008 v Křivoklátě schůzku starostů, jejichž katastry by návrhem NP mohly být dotčeny. Slova Zaměstnance CHKO: „*Dostali jsme to jako úkol zpracovat celý ten návrh národního parku společně s firmou ekologické služby Hořovice s kolegou Hoškem a podílela se na tom samozřejmě celá správa. Měli jsme nějakou vizi, jak by to území mělo vypadat. Protože jsme očekávali od různých zájmových skupin různé tlaky proti národního parku, a toho jsme se chtěli vyvarovat, tak jsme proto celý ten návrh zpracovali nejdříve po odborné stránce. Zpracovali jsme plán péče pro vymezení území v mapových podkladech a potom jsme to téměř rok před-jednávali na veřejných zastupitelství v těch obcích, které do toho území katastrálně spadali.*“

Úředník AOPK: „*a potom z toho vyústil myslím pro agenturu úkol, asi někdy v roce kolem roku 2007/2008, jako opravdu udělat ten konkrétní materiál toho vyhodnocení, udělat návrh odkud kam by ten potenciální národní park mohl sahat. No a další podkladový materiály k tomu co všechno by mohlo být předmětem ochrany národního parku a tak.*“

Vyhotovily se dokumenty obsahující soupis nejfrekventovanějších otázek obcí a mapové schéma návrhu vymezení území NP. Tyto dokumenty byly následně 25. 9. 2008. zaslány všem dotčeným obcím (které svým katastrem do NP zasahovaly, nebo s ním sousedily). „*No letáky tu v tu dobu od 2008 roznášeli normálně do každého domu. To nosila pošta takovou jako brožuru o návrhu, byl tam popsán nějaký ten záměr snad i*

úryvky z toho zákona. To si jako vybavuji že to určitě chodilo,“ vzpomíná Dotčená obec 1.1

Zároveň bylo odsouhlaseno, že než bude spuštěn oficiální legislativní proces vyhlášení, bude po celou dobu přípravy návrh konzultován s pověřenými zástupci obcí k získání většinové shody.

4.1.4 Oficiální započetí příprav návrhu NP (2009)

Oficiální započetí příprav návrhu NP započalo příkazem č. č.08/2009 ze dne 25. 3. 2009, kdy ředitel AOPK na základě schválených koncepčních materiálů MŽP stanovil za hlavní řešitelské pracoviště Správu CHKO Křivoklátsko. Slova Zaměstnance CHKO: *„Bylo třeba na ministerstvu to zafinancovat a dalo se všechno do pohybu. No a na odboru ochrany přírody tam seděl tehdy pan ředitel, nyní pan stávající náměstek pan Dolejský a ten našel tolik lidské odvahy, že to skutečně do toho projednávání pustil a spustil ten legislativní proces.“*

Byly vyčleněny finanční prostředky pro externí spolupracovníky ke zpracování podkladů pro vyhlášení NP Křivoklátsko. V průběhu roku se upřesňovala hranice navrhovaného NP podle připomínek obcí a připravoval se návrh zonace. Bylo zorganizováno přes 20 veřejných besed a jednání se zástupci obcí za účasti zástupců MŽP.

Pro představitele obcí byla uspořádána návštěva v NP České Švýcarsko a setkání na Křivoklátě s tehdejším ministrem Martinem Bursíkem³⁷.

Dotčená obec 1.1: *„Jestli si to dobře pamatuji, tak nás pozvali ministerstvo. Myslím, že to byl ministr Bursík tenkrát jako první. Ten návrh byl 2008. Čili vlastně to jsme byli na Křivoklátě. Vzali nás na hrad Křivoklát a tam mám vlastně popsali ten záměr k vyhlášení národního parku. Proč jako se to teda vyhláší, aby se zachovalo území. Pochopit, že se to musí víc chránit. Myslím, že už jsme tam tenkrát rozporovali, že jsou tady vlastně národní přírodní rezervace a že to je nejvyšší status ochrany přírody. No, a to byla vlastně jako taková úvodní schůzka.“*

Dotčené obce uskutečňovaly také jednání mezi sebou. Účastnili se jich představitelé obcí, mezi nimi i pozvaní představitelé z obcí z už existujících národních parků a sdělovali svoje zkušenosti:

---

³⁷ V přípravách k vyhlášení pátého národního parku na území ČR pokračoval i jeho nástupce Ladislav Miko od května 2009.

Dotčená obec 1.1: *„Pak se odehrálo něco v Roztokách. Tam byli pozvaní starostové, jestli si dobře pamatují z Modravy pan Šubrt a ten z obce Růžová z Českého Švýcarska. Tam nám to rovnou řekli. Prostě teďka můžete bojovat. Teď můžete zachránit vaše obce a pak už ne. Jo a řekli nám, co hrozí obcím a co se stalo u nich v Českém Švýcarsku. Nárůst turistů, nárůst odpadu, omezení života pro místní občany, kdy byli zvyklí se jít třeba vykoupat do pstruhové řeky, tak se už nesmí. Nesmí se bivakovat, nesmí se trempovat.“*

V srpnu 2009 MŽP poprvé zveřejnilo plánované hranice navrhovaného parku. Rozloha dvou navzájem nepropojených částí sčítala 102 km². Další rok ministerstvo oficiálně zahájilo proces vyhlášení. Na tuto dobu vzpomíná i vyšší Úředník MŽP: *„Zpevněný záměr vyhlášení národního parku vnímám v aktualizaci státního programu ochrany přírody a krajiny z roku 2009. Od toho roku se pracuje s jedním modelem, s tím, který je i dnes na stole, co se týká hranic. Jinak ale se nejedná už aktuální verzi. Už došlo k aktualizaci SPK v roce 2020, kde je zase jasně vymezený úkol vyhlásit Národní park Křivoklátsko.“*

Jak si tuto dobu vybavují i jiní aktéři, jsem se například ptala na Ministerstvu Zemědělství, kde mi bylo řečeno Vedoucím úředníkem ZEM: *„Myslím, že to byla Rut Bízková, která tehdy byla ministryní životního prostředí a v roce 2009 zřejmě dostala výnosem vlády za úkol tenhle materiál připravit. Ten materiál, pokud vznikl, tak nikdo ho nečetl mimo ministerstvo životního prostředí. Takže my nevíme, jestli vznikl. Nevíme, jak vypadal.“*

4.1.5 Návrh územního vymezení NP a nové vedení MŽP (2010)

Oficiálně MŽP oznámilo záměr na vyhlášení NP Křivoklátsko dne 22. 3. 2010 po přijetí návrhu a většinovým odsouhlasení dotčených obcí. Slova úředníka MŽP: *„Když se náš návrh začal vyhlášovat, tak jediná obec vyjádřila zásadní nesouhlas s tím, aby tam byly zahrnuty, a to byl městyš Křivoklát. Ale vzhledem k tomu, že tam problematickou lokalitou bylo několik hektarů luk u Berounky, v podstatě úplně na okraji národního parku, tak jsme to vyřešili tím, že to území bylo z toho vyjmuté. A jakmile se vypořádaly tyto připomínky, tak jsme získali ze všech obcí souhlas.“* K takto předloženému návrhu bylo uplatněno stran obcí a vlastníků pozemků jen minimálně připomínek, které byly podle práva vypořádány a většinou jim bylo vyhověno.

Z hlediska podstaty návrhu NP se jednalo pouze o „kosmetické“ úpravy v řádu tří desítek hektarů. Po vypořádání připomínek se výměra navrženého NP zmenšila z původních 10 224 ha (tj. 16 % území CHKO) na 10 193 ha. Legislativní proces přípravy NP byl ukončen vypořádáním připomínek a návrh byl připraven do mezirezortního projednání. Slova Úředníka MŽP: *„Ještě si pamatuji, že tehdy byl proti ještě starosta obce Běleč, ale obec jako taková připomínku nebo zásadní nesouhlas nevyjádřila, protože tam o tom jednalo zastupitelstvo a jeho názor byl přehlasován. Samozřejmě se objevily i nějaké dílčí připomínky, o kterých jsme tady rozhodovali, ale zásadní nesouhlas byl jenom z toho měštysu Křivoklát.“*

Dále mi respondent vysvětluje, proč se nepokračovalo k uzákonění tohoto záměru. *„V podstatě v červnu 2010 byly parlamentní volby a změnilo se vedení ministerstva. Takže akorát v době v létě, když uplynula ta devadesátidenní lhůta na podávání námitek a připomínek podle zákona a my jsme začali vypořádávat připomínky a vcelku se to dařilo, protože jich nebylo až tak moc. Takže my v tu dobu jsme to měli vypořádány podle zákona, ale tehdejší vedení ministerstva se rozhodlo ten proces v podstatě zastavit.“*

Z iniciativy nového vedení si MŽP nechalo zpracovat další doplňující průzkumy. Na území navrhovaného parku bylo zkoumáno poškození lesa spárkatou zvěří (zpracoval IFER – Ústav pro výzkum lesních ekosystémů), přičemž bylo prokázáno poškození lesa v centrální části Křivoklátska 3–4× vyšší, nežli je celostátní průměr.

Dále byly sledovány socioekonomické důsledky zřízení parku a společenská reflexe záměru v okolních obcích (zpracoval Ekogroup Czech, s.r.o.). Ze závěrů této studie *„Socioekonomická analýza regionu navrženého národního parku Křivoklátsko.“* z listopadu 2010 vyplynulo, že vyhlášení NP Křivoklátsko by mělo mírně pozitivní dopad na regionální ekonomiku a mírné snížení nezaměstnanosti na místní úrovni. Zároveň tato studie poukazovala na nutnost zlepšit komunikaci s klíčovými aktéry a místními obyvateli. Zhruba polovina dotčených obcí byla proti vyhlášení NP, přičemž dle studie vycházejí občané z chybných představ k ochrannému režimu a způsobu hospodaření na území navrženého NP.

O této analýze mi pověděl v rozhovoru Úředník MŽP *„...materiál socioekonomická analýza regionálního národního parku Křivoklátsko, která to v podstatě hodnotila takovým způsobem, že z hlediska celostátní ekonomiky je to záležitost naprosto marginální a z hlediska té lokální, že to může mít mírně pozitivní přínos, protože to ono*

přinese nějaké podnikatelské možnosti, že jo. Z hlediska toho, že ta území národních parků jsou do jisté míry lákadlem pro turisty, pro návštěvníky, takže to je pro ten region řekněme taková možnost toho využít. No ale potom už se ten proces v podstatě neobnovil. A pak jsme... pak se to zahájilo o několik let později.“

Přesto, že vyvstávají oponující argumenty, zejména ohledně nedostatku finančních prostředků, a střety vizí jednotlivých aktérů, MŽP pokračuje s procesem vyhlášení. V první polovině roku 2011 vytvořilo návrh zákona na vznik NP Křivoklátsko, který údajně měl přejít v platnost v průběhu roku 2012. K tomuto kroku nakonec nedošlo, zejména kvůli nestabilní politické situaci a opoziční aktivitě.

Na dobu vzpomíná Lesník 3 jako okamžik intenzivního tlaku prosazování NPK: *„odhadem třetího roku od 2008/2010 ze strany ODS³⁸. tam bylo pár lidí, který prostě podle mého v tom viděli nějakou příležitost a začali to prostě tlačit jako hodně, aby to tady vzniklo.*“ Na situaci kritizuje, že neprávem se hodně používali argumenty proti lesákům ve způsobu jejich hospodaření, že *„že my to tady ničíme. My tady hospodaříme špatně. Devastujeme to a podobný věci. Jo což taky byla jako velká lež.*“ Přiznává, že tam došlo k nepříjemnostem při provozu, které se lesníkům stávají a cíleně pak v debatách tyto chyby byly vyzdviženy. *„Oni nás v tomhle směru jako hodně napadali. My jsme se jim to samozřejmě snažili vyvracet a ta diskuse se furt jako směřovala k těm lesákům. My za to můžeme my to tady ničíme. Jo je to všechno špatně. A to přitom vlastně tady co jsme v CHKO, tak hospodaříme podle nějakého schváleného plánu péče.*“ Vysvětluje mi posléze v rozhovoru, jak lesníci hospodaří podle LPH stanovených na 10 let, což je *„lesnický management na tom daném území a ten vychází právě tady z toho plánu péče. Jo, takže oni ve své podstatě nám nadávali za to, že tam hospodaříme podle nich!*“

4.1.6 Založení Lesnického parku a reakce odpůrců NP (2010-2012)

Myšlenka zakládání lesnických parků jakožto příkladných objektů trvale udržitelného hospodaření v lesích a v krajině měla úspěch u celé lesnické veřejnosti, lesnických institucí i osobností v ČR, včetně obou lesnických fakult. Proto byl v lednu 2010 schválen *Standard lesnických parků* jako koncepční dokument Ministerstva zemědělství.

---

³⁸ Pravděpodobně za doby ministra životního prostředí Nečasovy vlády, Tomáše Chalupy (ODS)

Následně byl dne 13. 5. 2010 slavnostně založen v rámci „Evropského týdne lesů“ první lesnický park – Lesnický park Křivoklátsko. Hlavním důvodem a cílem zřízení bylo zachování přírodních hodnot území Křivoklátska a současně při tom zachovat tradici křivoklátského lesnictví, aniž by bylo nutné zvyšovat stupně ochrany, či vyžadovat další náklady ze státního rozpočtu. (Pecha a kol., 2010)

Někteří z respondentů vnímali založení LPK primárně jako krok vzdorovat záměru vyhlášení národního parku, a že využili postoje tehdejšího ministra, který se stavěl zásadně proti. Úředník SK: *„to byla taková truc akce a určitá jako alternativa k tomu národnímu parku, protože ten vzniknul v době, kdy vlastně byl dvojitý ministr Šebesta. To byl ministr zemědělství i životního prostředí. Oni toho využili a vyhlásili lesnický park.“*

Úředník MŽP: *„my na ten lesnický park nahlížíme jako na něco, co tam bylo uděláno jako takový truc podnik, že to tak řeknu proti tomu národnímu parku. A ono do jisté míry to tak je, protože v podstatě u nás u nás je Lesnický park teď nevím, jak se jmenuje, myslím že se jmenuje Ralsko a vznikl přesně v době, kdy ministerstvo chtělo rozšiřovat chráněnou krajinnou oblast Kokořínsko do té oblasti a vznikl tady lesnický park.“*

Vedoucí úředník ZEM si nemyslí že tehdy za vznikem LPK bylo primárním důvodem zamezit vzniku národního parku: *„Neuměl bych říct nebo asi bych se nehlásil k tomu, že to vzniklo jako proti. Byť jsem to mnohde slyšel. Ale spíš bych řekl, že to bylo jako vzedmutá nějaká hrdost nebo aktivita těch lesníků tam, aby poukazovali na to, co to je to lesnictví. Protože o něm se tam mluvilo do té doby jako o tom, co vlastně se musí odstranit, aby to Křivoklátsko prostě dále vzkvétalo a oni to ucítili jako křivdu.“*

Přidávám i argumenty od respondentů – osobností, kteří se významně podíleli na založení LPK, s nimiž jsem vedla rozhovor a sice Lesník 3: *„Ten lesnický park vůbec nebyl stvořený kvůli tomu, aby na něj přešly nějaký pravomoci ve smyslu hospodaření v tom území ať už v lese, myslivosti nebo prostě v čemkoliv. Vznikl dobrovolnou vůlí majitelů a správců, teda těch pozemků s tím hospodařit nějakým způsobem, podle nějakého toho standardu lesnického parku a dát do toho i třeba něco víc, než se dává v normálních hospodářských lesích.“*

Lesník 1: *„V tom roce 2010 se vymyslela ta alternativa toho tzv. lesnického parku. Jo, kde jsme chtěli ukázat, že vlastně tím hospodařením, který tady ten lesák dělá, tak tu krajinu prostě tvoří a nějak to vypadá. Že to není o nějakých devastacích.“*

Domnívat se, že by lesnický park mohl konkurovat Národnímu parku je podle některých respondentů chybné, a ve svých výpovědích vysvětlují proč. Současně i poukazují na vliv zakládajících členů na veřejnou společnost v otázce vzniku NPK.

Úředník SK: *„Lesnický park je v podstatě platforma, kterou založili Lesy ČR, Colloredo Mansfeld a tuším Česká lesnická společnost a ...nemá oporu v zákoně. Oni se dohodli, že budou hospodařit na tom území, který vymezili podle nějakých současných lesnických principů a standardů. Ale .... tak to jako je snad samozřejmý, že by tak měli hospodařit trvale udržitelně, aby zaručili trvalé využívání toho území s produkční schopností a zajistili ty mimoprodukční funkce, jenže ty budou pořád na druhém místě.“*

Vyšší úředník MŽP: *„Vznik Lesnického parku Křivoklátsko...to nepochopíte institucionálně ze zákona. Takže my se domluvíme a vyhlásíme zítra lesnický park na kousku lesa. Jenomže pracují samozřejmě s příspěvků Lesů České republiky roky, i na té propagandě a tam je zásadní ovlivnění toho veřejného mínění.“*

Úředník MŽP: *„Obecně ten lesnický park zase není nikde jinde zakotven. Ten lesnický park tehdy to deklarativně tam to upřesnil ministr zemědělství. A není to nikde prostě zakotveno. Takže já, když budu mít někde prostě se u sebe na chalupě na zahradě, tak na pěti stromech můžu vyhlásit lesnický park teoreticky a druhý den ho zrušit.“*

O vzniku LPK se vyjádřila řada osobností, mezi nimi i tehdejší prezident Václav Klaus, který kritizoval postupy MŽP *„V prvé řadě pro mě člověk není něčím, před čím by měla být příroda chráněna, člověka považuji za její přirozenou součást. Navíc jsem přesvědčen, že o jakémkoliv území by si měli rozhodovat především sami občané, kteří v něm žijí, a nikoliv od místa odtržení úředníci často s extrémními názory v oblasti ekologie.“*

Dne 22. června 2011 nabylo právní moci usnesení Krajského soudu v Plzni o zapsání obecně prospěšné společnosti *Lesnický park Křivoklátsko, o.p.s.* Oficiálně se tak stala zastřešující společností (nikoliv správou) pro lesní hospodářství i aktivity působící na území s celkovou plochou 16.994 ha, z toho 12.887 ha lesů.

Dne 26. května v rámci mezinárodní konference Modelový les Česká republika byl LPK zařazen do mezinárodní sítě modelových lesů (International Model Forest Network). Tato asociace sdružující partnery z celého světa, kteří pracují na společném cíli udržitelného hospodaření v lesích a krajině, podporuje hospodaření s přírodními zdroji udržitelným způsobem a s důrazem na potřeby místních komunit i řešení globálních problémů. Myšlenka modelových lesů vznikla v Kanadě.

Úředník MŽP: „*Lesnický park deklaruje své zapojení do té mezinárodní sítě modelových lesů, což zase... ta mezinárodní síť modelových lesů je prostě úžasná věc, ale ne úplně tady u nás,*“ v rozhovoru dále vysvětluje, že takové lesy najdeme v jihovýchodní Asii nebo Střední a Jižní Americe, kde ten přístup byl hodně ovlivněn antropocentrickým vykácením pralesů, a proto se snaží tam teď cílit na trvale udržitelného hospodaření, které by ovšem v Evropě mělo být už zajištěné: „*Ale u nás ve střední Evropě, kde máme opravdu dlouhodobý - dlouhodobě lesní hospodaření, které má prostě nějaký odborný background a je legislativně zakotvený, tak tam si myslím že toto není potřeba. Tam v podstatě, když budu dodržovat náš zákon o lesích jako vlastník lesa, tak prakticky už tím splňuji podmínky nějaké trvalé udržitelnosti na tom hospodaření.*“

4.1.6.1 Co se dělo dál po vyhlášení Lesnického parku?

MŽP i přes vyhlášený LPK schválilo změnu statutu Křivoklátska z CHKO na pátý národní park a hodlalo záměr předložit k projednání do vlády. Proto odpůrci NP sestavili petiční výbor v čele s předsedou Karlem Breníkem, který v roce 2012 předal Petičnímu výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR petici proti vzniku parku se 14 tisíci podpisy. Důvodem byla:

- obava šíření kůrovce v bezzásahových zónách (s přirovnáním k problematice ochrany přírody na Šumavě a kůrovcovým kalamitám);
- kritika zrušení soukromých honiteb a změny těžby dřeva. Zrušení tak příjmu do státního rozpočtu v době, kdy obývá nedostatkem financí v jiných odvětví;
- dostatečně už zajištěná právní ochrana ve formě CHKO a nově vzniklého LPK.

Vedení CHKO se proti petici ohrazovalo neobjektivním jednáním ze strany mysliveckých sdružení. Iničiátoři petice naopak tvrdili, že kromě myslivců jsou to podpisy i z řad zájmových skupin a řadových občanů.

Ministerstvo zemědělství se tehdy přiklánělo k vyhlášení NP, stejně tak i Středočeský kraj³⁹. Tehdejší ministr zemědělství Petr Bendl mluvil o problematice s přemnoženou zvěří a prosazoval změnu zákona o myslivosti, která by uvolnila pravidla pro odstřel lesní zvěře. Vyšší úředník MŽP: „*Vypořádání ze strany MŽP bylo komfortní, protože z Ministerstva*

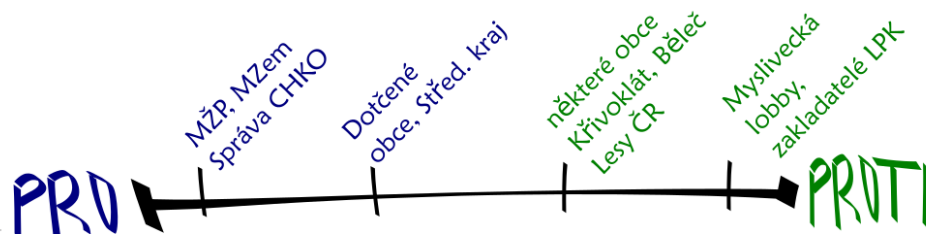
---

³⁹ Ministrem zemědělství se stal Petr Bendl od října 2011. Zřízení parku podporoval Středočeský kraj za hejtmana Davida Ratha, v roce 2010 radní myšlenku podpořili.

zemědělství nepřišly zásadní rozpory. To je ta konsekvence personálního usazení. Takže pan ministr Bendl byl jedním z jaksi hnacích motorů, nikoliv oponentem.“

Názory dotčených subjektů a klíčových aktérů k vyhlášení národního parku, jsem k lepší přehlednosti použila v úsečkovém znázornění (jedná se pouze o subjektivní názor):

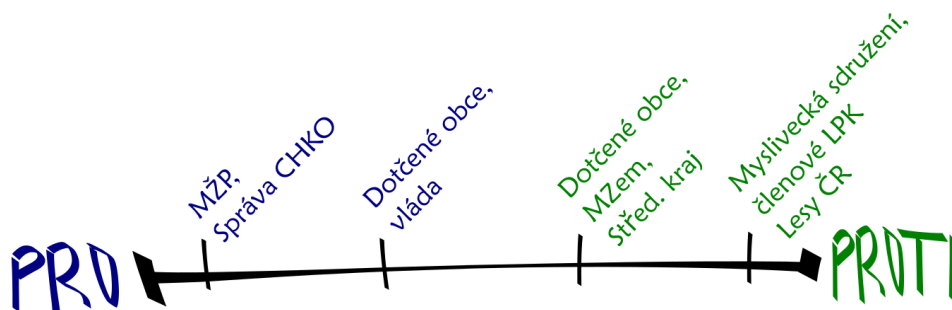

Obrázek 2 Názory aktérů k vyhlášení NP v roce 2010, vlastní zpracování

4.1.7 Pád vlády a konflikt NP Šumava (2013-2015)

Proces vyhlášení přes vypořádání připomínek k návrhu vyvrcholil předložením návrhu zákona vládě, navzdory řadě překážek ze strany odpůrců NP. Situaci nepolepšila ani výměna ministrů na MŽP a MZem a vedení kraje.⁴⁰

Úředník MŽP: „Tam to bylo takové že opravdu to záleželo zrovna kdo tam dělal radního pro životní prostředí. Čili ten Středočeský kraj to bylo takové že chvílku byl souhlas, potom tam byl nesouhlas.“

Obrázek 3 Změna názorů aktérů k vyhlášení NP v roce 2013, vlastní zpracování

⁴⁰ tehdy se Ministr zemědělství Miroslav Toman následně postavil proti zřízení NP, stejně tak i radní Středočeského kraje po příchodu nového hejtmána Josefa Řiháka (ČSSD) v květnu 2013.

Odpůrci NP žádali o pomoc prezidenta ČR Miloše Zemana, který podepsal petici proti zřízení NP. V otevřeném dopise panu prezidentovi upozorňovali na způsob vedení kampaně MŽP pro zřízení NP. Ve svém zasedání vláda z listopadu 2009 sice schválila aktualizaci programu státní ochrany přírody a krajiny, která obsahovala vyhlášení NP Křivoklátsko, ale znění příslušného odstavce změnila na: *vyhodnocení současné účinnosti ochrany území CHKO Křivoklátsko a prověřit možnost vyhlášení Národního parku Křivoklátsko s termínem plnění: rok 2014*. Chtěli tudíž po MŽP vysvětlení, proč místo prověřování účinnosti ochrany zahájilo proces vyhlášení Národního parku Křivoklátsko.

V té době se vyhlášení oddalovalo také proto, že se ve stejnou dobu v parlamentu prioritně projednával speciální zákon o Národním parku Šumavy (NPŠ). Za iniciativou stáli především starostové obcí NPŠ a regionální politici, kteří si přáli obejít zákon ZOPK, protože neposkytuje dostatek prostoru pro rozvoj obcí v NP⁴¹. Výsledný text byl vlastně provozním předpisem pro správu NP. Obsahoval i zonaci, vymezení cest nebo způsoby hospodaření v jednotlivých zónách. Po právní stránce šlo o špatný a vadný předpis, jak konstatovala i odborná komise Legislativní rady vlády ČR protože:

- obsahoval detaily obdobné jako v plánu péče, které vydává Správa NP;
- zavazoval správu NP k plnění kroků na příštích 45 let;
- Šumava by vypadla z mezinárodní kategorie národních parků podle IUCN, protože I. zónu by tvořilo pouze 22,6 % území (16 000 ha).

Vláda ovšem speciální zákon na jaře 2013 schválila a v Poslanecké sněmovně byl přijat v prvním čtením s tím, že dojde k pozměňovacím návrhům, ke kterým ale nedošlo. Všechno se změnilo dnem 17. června 2013, kdy vláda Petra Nečase podala demisi. Zákon vyhlášení NP Křivoklátsko proto také nebyl projednán a byl ponechán jako jeden ze zdrojů pro přípravu nové předlohy.

Úředník MŽP: „*Když jsme skončili někde ze začátku roku 2010 tu intenzivní komunikaci, tak pak prakticky ta komunikace z naší strany (MŽP) jako neexistovala. Logicky, protože už to nebyla prioritou, ta byla jinde. Ta komunikace se objevila řekněme ze strany odpůrců toho národního parku, kteří měli dost možností ovlivňovat ty obce.*“

---

⁴¹ Týkalo se to developerských projektů, rozvoji infrastruktury, lanovek, cyklostezek, výstavbě rekreačních zařízení v I. zónách NP.

Trvalo další dva roky, než se opět otevřela debata Křivoklátska. Způsobila to dlouhotrvající pře v otázce budoucnosti Národního parku Šumava, která následně i ovlivnila rozhodnutí o plánování NPK. O znovuootevření návrhu o NPŠ se v dubnu 2014 pokusila skupina senátorů, která předložila návrh zákona o NPŠ a o změně zákona ZOPK, na němž pracoval ministr životního prostředí úřednické vlády Podivínský. Vychází ale z návrhů Nečasovy vlády a zastupitelstva Plzeňského kraje. Přesto, že řada odborníků kritizovala tento návrh, většina senátorů ho podpořila v prvním čtení při svém jednání 23. dubna. Návrh ale dál neprošel.⁴²

Mezitím MŽP pracovalo na novele ZOPK a také na návrhu plánu péče NPŠ 2014–2017. Projednávat se začala verze návrhu zonace z května 2014, přičemž připomínkové řízení začalo 21. 5. 2014 uveřejněním *"Oznámení o předložení Návrhu na vymezení zón ochrany přírody NPŠ"*. Tato iniciativa vedla spolu se změnou postu ředitele NPŠ k výraznému oživení diskuse o Šumavě a vzniku nových petic a sdružení. V rámci připomínek byla podána celá řada návrhů, které obsahovaly podrobnou analýzu předkládaného plánu péče a ukázaly hrubé vady celého dokumentu.⁴³

Pět obcí dokonce podalo žalobu na MŽP, že plán nebyl zhotoven v souladu s platnými právními předpisy ČR a že byl přijat v jiném znění, než bylo dohodnuté se zástupci obcí v radě NP. Pražský soud jim vyhověl a ministerstvu nařídil, aby plán péče znovu projednalo.⁴⁴

4.1.8 Zahrnutí NP Křivoklátsko v novele ZOPK (2015-2017)

Na dobu obměny vedení vzpomíná úředník MŽP: *„Potom v roce 2014, po tom, co sem přišlo nové vedení, pan ministr Brabec a tady k nám pan náměstek Dolejský, tak se zase řešilo, co s Křivoklátskem. Takže jsme k tomu poskytli nějaké informace a proběhly k tomu na to i nějaká jednání. Tehdy v tu dobu ministerstvo nebo tehdejší vedení ministerstva rozhodlo. A asi z mého pohledu vcelku logicky že nebudeme dělat speciální zákon o NPŠ, který dlouhodobě všichni před tím prosazovali, ale že se udělá právě ta novela zákona o*

---

⁴² Proti se tehdy stavilo MŽP, řada vědců a ekologů i z vedení NPŠ. Podle kritiků zákon kladl stejný důraz na rozvoj obcí jako na ochranu přírody, čímž se rozcházel s principy národního parku.

⁴³ Byla vypracována odborná analýza *Rozbor návrhu zonace Národního parku Šumava z května 2014*. Zpracovala ji Správa NPŠ ve spolupráci (pod garancí) MŽP. Problém byla fragmentace území I. zóny (která měla představovat 51,9 % území) a vymezení III. zóny pouze na lokality bez zástavby.

⁴⁴ uložil, aby pokračovalo v projednávání návrhu Plánu péče o NPŠ na období od roku 2014 až do roku 2028, který schválila rada národního parku 20. června 2013. Později v novele ZOPK, byl vložen postup projednávání zásad péče o NP tak, aby se podobným situacím předcházelo.

ochraně přírody a krajiny, která je v té kapitole o národních parcích. A my, když jsme tu novelu začali připravovat, tak se dokonce počítalo s tím, že tam bude NP Křivoklátsko do toho zahrnuto.“

Ministerstvo pracovalo s dvěma varianty novely zákona o národních parcích s rozdílem, zda bude s již existujícími čtyřmi NP zahrnuto i Křivoklátsko. Úředník MŽP: *„Dneska máme přílohy 1. až 4., kde jsou národní parky a ta ustanovení § 15 A až D. Takže se počítalo s tím, že se tam přidá paragraf 15 E a další příloha a bude tam Křivoklát. Tehdy to bylo možné, protože my jsme to měli projednané z toho roku 2010 podle § 40. Projednáno to bylo podle zákona a mohli jsme s tím v rámci legislativy jít rovnou do mezi-resortu, do rady vlády a podobně.“*

Proč se dál neprojednávalo vyhlášení NP Křivoklátsko a nepracovalo se s variantou jeho začlenění v rámci novely ZOPK, jsem se snažila zjistit dál z rozhovoru s úředníkem MŽP: *„A pak v podstatě někdy tuším začátkem roku 2015 nebo asi už konec roku. Když už se potom nějakým způsobem dokončovala ta novela zákona tak se rozhodlo z pozice asi... a to nevím, jestli z pozice pana ministra, protože nám se to dostalo přes našeho tehdejšího a současného pana náměstka, ale přišel pokyn z toho to Křivoklátsko vyjmout. No asi tehdy panovala obava, že to byl poměrně konfliktní zákon, ta novela.“*

Vyšší úředník MŽP se na rozhodování začlenění Křivoklátska přímo podílel: *„Protože by to z našeho pohledu mohlo zkomplikovat projednání a přijetí novely o národních parcích, o což jsme hodně stáli. V té době nemuselo být hlasování tak jednoznačné, protože my jsme to Křivoklátsko na těch mítincích neprezentovali, že ho začleníme. My jsme měli jako variantu, kdyby se k tomu přihlásil region nebo by došlo ke konsensu ve vládě, zvolání ,a tak my tam chceme to Křivoklátsko!‘ ... ale my jsme nezaznamenali že by tam ta objednávka pro Křivoklátsko byla.“*

Hejtmanem Středočeského kraje v té době byl Miloš Petera, který se snažil obnovit myšlenku návrhu vyhlášení NP Křivoklátsko a žádal po ministrovi, panu Richardu Brabcovi, aby MŽP vyvolalo další jednání. Ti ale byli názoru, že iniciativa musí přijít odjinud. Vyšší úředník MŽP: *„S panem ministrem Brabcem byla dohoda od začátku taková a myslím si, že bude dobře když bude i do budoucna, že úředník musí identifikovat tu společenskou objednávku těch, vzniků velkoplošných území v rámci ochrany přírody. Mám na mysli asi ne každou rezervaci, to by nešlo. Ale tyhle ty zásadní celky. A to tam nebylo v průběhu toho projednávání.“*

Ministerstvo nechtělo vyhlásit NP za každou cenu, ledaže by převládal zájem ze strany starostů a regionu. Ten tam ale dle výpovědi vyššího úředníka MŽP nebyl: „*Tam právě nedošlo k formulaci objednávky ze strany kraje. Já jsem byl občas na jedné konferenci, možná to bylo na půdě sněmovny nebo Senátu dokonce a tím to skončilo. To bylo velice málo. To tam byl pokus oživit ze strany asi i tím, že se u nich měnilo personální obsazení pozice hejtmana. Ale ze strany teda Středočeského kraje – ČSSD, kterou prezentoval pan hejtman Petera tehdy, tak na té politické úrovni v rámci vládnoucí koalice nedošlo k tomu upřesnění, že do novely má být navíc zahrnuto Křivoklátsko.*“

Ze strany resortu MŽP tedy bylo deklarováno, že zájem na vyhlášení NP na Křivoklátsku přetrvává, ale z hlediska veřejné poptávky však byly řešeny přednostně jiné priority, a tak se na přípravě zatím nepokračovalo.

4.1.9 Novela zákona o NP a socio-ekonomická studie (2017-2020)

Prioritně MŽP šlo o to, zastřešit legislativně všechny národní parky pod jeden zákon, a tak předejít vzniku speciálních zákonů pro jednotlivé NP. Novelu připravilo MŽP už v roce 2014 a vláda ji předložila k projednání sněmovně o rok později. K rozhodnutí a schválení ve sněmovně došlo až po skoro třech letech od začátku příprav.

Vyšší úředník MŽP: „*V té novele v jedné variantě byly NP jako znovu vyhlášeny se tomu dá říct...řádně vyhlášeny. Tam nešlo o to, že by se zlegalizoval vůbec vznik nějakého parku, což se snažili někteří oponenti nebo odpůrci tam hledat, ale šlo skutečně o formálně – tady ten termín se usadil – o přihlášení. Tím, že budou všechny vyhlášeny a opakovaně, aniž by se zpochybňovalo jejich první vyhlášení. Hlavně šlo o sjednocení pravidel. Za prvé – pro všechny národní parky a potom šlo v druhý rovině o to, přihlásit se k modernímu pojetí evropských národních parků.*“

Cílem novely bylo také nastavit moderní pojetí ochrany přírody v nejcennějších území tak, aby se přiblížili mezinárodním standardům stanovených pro národní parky. Vyhlášení předcházela řada předjednání, protože se jednalo o poměrně složitý zákon.

Úředník MŽP: „*ten zákon opravdu byl složitý. Tehdy to bylo tak, že v podstatě to poprvé sněmovna schválila. Šlo to do Senátu, ten to vrátil s pozměňovacími návrhy, které byly z našeho pohledu z velké části neakceptovatelné. Pak Sněmovna ten senát přehlasovala, pak to vetoval pan prezident a sněmovna ho znovu přehlasovala. Takže ten zákon se opravdu projednával přes dva roky v té sněmovně a bylo to poměrně velice...*“

Jestli si dobře pamatují, tak jednak kvůli němu dokonce byl pan prezident sám dvakrát ve sněmovně.“

Prezident Miloš Zeman vetoval zákon s důvodem, že málo respektuje speciální postavení Šumavy. Přimlouval se za přijetí senátní předlohy, která by zvýšila práva obcí a zrušila část o 15letém moratoriu na změnu zonace.

Poslanecká sněmovna dne 4. dubna 2017 přehlasovala prezidentovo veto a definitivně se schválila nová pravidla pro české národní parky. Pro změnu hlasovalo 117 poslanců a proti zákonu bylo jen 18 zákonodárců.

Vyšší úředník MŽP: *„Ta novela byla předjednáвана. Probíhalo kolo předjednávání, výjezdy do toho parku. Ted' myslím tu parkovou novelu, která začala 2014 záhy po příchodu a došla k výsledku hlasování tuším 123 ku 22, což byla drtivá většina a velký úspěch v tom dubnu, 4. dubna, jestli si pamatují 2017, s účinností od pololetí. Stejně byla zaparkovaná jako extrémně dlouho a čekala na pořadí k projednání.“*

Dne 1. června 2017 nabyla účinnosti novela zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (zákon č. 123/2017 Sb.), která zavádí legislativní úpravu procesu vyhlášení národních parků (více zmiňuji v kapitole národní parky).

Vyšší úředník MŽP hovoří o pozitivních dopadech po nabytí novely: *„zklidnilo to atmosféru. A to třeba i jeden bod v obsahu. Té novely zonace. Což dělalo problém velký, než se tam dal ten prvek stabilizace. Ted' se dohodneme, protože zonace se dohoduje, že ta divočina bude v takovém procentu. Na Šumavě to zůstalo na oněch 27 % a tak to bude patnáct let. Každý by jinak s tím mohl zahýbat rychlou akcí. Že by ze sedmadvaceti někdo udělal sedmapadesát že jo. Takže takhle je to zafixovaný ze zákona. Samozřejmě... přijde někdo bude chtít udělat novelu a vyhodí tenhle ten paragraf. Ale to skoro nejde předpokládat, že by to někdo chtěl udělat.“*

Pro MŽP to znamenalo velké vítězství, které ale, jak mi dál Vyšší úředník v rozhovoru popisuje, přineslo spoustu práce s přípravou nových dokumentů:

- zásady péče (dříve plán péče);
- nová zonace (nově stanovit čtyři zóny namísto tří);
- debata o vymezení klidových území apod.

Tyto dokumenty *„jsou zpracovávány od 2017 a dohadovaný v radách. Většinou to tak je, až na jednu výjimku. Nepodařilo se ted' dohodnout zásady péče o jeden hlas na*

Šumavě. Bohužel, jinak v každém parku už jsou některé z těch dokumentů. Není to všechno uzavřené, protože ta práce na tom je poměrně náročná a neřeší se to v měsících ale letech.“

Vyptávala jsem se úředníka MŽP, zda se dalo uvažovat o vyhlášení NP Křivoklátsko po sjednání novely: *„My jsme si tím v podstatě zabili tu možnost využít toho předchozího předjednáním před tím. Jak se celá ta problematika NP změnila, tak už jsme nemohli využívat toho z minula, co jsme měli. My jsme měli projednaný plán péče a projednanou zónaci a s tou novelou najednou plán péče už neexistoval. Zavedl se nový instrument – zásady péče. Zonace místo původních třech zón měla nově čtyři zóny, které byly definovány úplně jiným způsobem. Takže prakticky už se to nedalo.“*

Dále hovořil o tom, že pokud by ministerstvo dostalo úkol zahájit projednávání vyhlášení Křivoklátska národním parkem, jak to bylo v roce 2010, muselo by vypracovat úplně nové podklady. *„My jsme tehdy projednávali návrh zákona o Národním parku Křivoklátsko, protože takto to bylo podle té právní úpravy před tím prvním červnem 2017. Ale nově už bychom museli projednávat návrh novely zákona o ochraně přírody a krajiny. Takže už v podstatě to padlo a bylo jasné, že to Křivoklátsko se musí dělat znovu.“* Domnívá se, že se nevyvíjela aktivní osvěta vzniku NPK ze strany MŽP i proto, že pořád převládal v tu dobu názor, že obce jsou jako takřka nakloněny nebo vědělo se asi jak uvažují, když 2010 začala ta zmínka o národním parku. “

4.1.10 Lesy ČR – socio-ekonomická studie

Tím, že MŽP z výše uvedených důvodů pozastavilo práci na vypracování nového záměru k vyhlášení Křivoklátska národním parkem, Lesy ČR přebraly iniciativu pro vypracování odborné studie, která by zahrnovala dopady případné přeměny části CHKO Křivoklátsko na národní park, zhodnotila současný stav a předpokládaný vývoj na dotčeném území ze sociálně-ekonomických hledisek včetně ekologických a širších environmentálních.

Studie byla zpracována na základě výsledku soutěže na podání nabídky na řešení výzkumného projektu pro vyhlášené téma v rámci výzvy Grantové služby LČR (podzimní výzva 2015). Publikována byla v únoru 2017 pod názvem *Socio-ekonomická studie stanovující ekonomické dopady do regionu Křivoklátska v případě převedení části území do kategorie užívání „národní park“.*

Na základě analýzy shromážděných podkladů se snažila zviditelnit možné přínosy, či případné ztráty v případě zřízení NP ve srovnání se současným stavem, v souvislosti se

změnami v hospodaření, v organizaci a správě daného území a užívání společenských funkcí lesa. Řešení projektu bylo realizováno v roce 2016. Prováděla se:

- sociologická šetření na vybraných souborech samospráv a obyvatel v daném území;
- sociálně-ekonomická analýza možného využívání základních společenských funkcí lesa;
- analýza historického vývoje a příčin stávající existence unikátního polyfunkčního lesního ekosystému na daném území
- analýza a vyhodnocení vlastních ekonomických dopadů navrhované změny ochrany území formou NP v daném regionu.

Součástí studie jsou i stanoviska některých významných subjektů, jedná se například o:

- vyjádření Dipl. Ing. J. Colloreda-Mannsfelda k založení LPK ze dne 27. 12. 2016;
- stanovisko Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR k vyhlášení nových národních parků ze dne 25. 4. 2013;
- stanovisko Komise pro mimoprodukční funkce lesa pro jednání Odboru lesního hospodářství ze dne 6. 4. 2010

Je možné, že vyhlášením chráněné krajinné oblasti Brdy od 1. ledna 2016 přešla pozornost z Křivoklátska jiným směrem. Faktem je, že až do roku 2021 se neprojevoval zájem společnosti o vyhlášení NPK, a tak Křivoklátsko stále čeká na výraznější posun. Sám ředitel AOPK, František Pelc řekl v rámci rozhovoru pro časopis Týden ze září 2018: *„Před pár lety už to vypadalo, že se tam národní park vyhlásí. Uvidíme, co bude dál. Osobně doufám, že se v dohledné době k unikátnímu území podél Berounky zase brzy vrátíme a že tam jednou národní park skutečně bude. Jenže taková diskuse může trvat klidně deset patnáct let.“*

4.2 Současný záměr NP

Pro popsání současného záměru NP Křivoklátsko jsem využívala interních materiálů, které jsem získala přímo od respondentů. Dále jsem čerpala i z veřejně dostupných materiálů a internetových zdrojů, a to v průběhu výzkumu. Významnou pomocí ověřování informací je platforma *Otevřené Křivoklátsko*. Zároveň i zde uvádím citace od respondentů anebo od osob, jejichž projevy jsou zveřejněny.

4.2.1 Usnesení zastupitelstva střeđočeského kraje (červen 2021)

Aktuální snaha vyhlásit NP Křivoklátsko byla zahájena schválením Usnesením č. 048-08/2021/ZK ZSK ze dne 28. 6. 2021, které vyjádřilo tomuto záměru podporu a tuto věc následně projednalo s vedením MŽP. Hlasování se zúčastnilo 49 zastupitelů (39 bylo pro, 3 proti a 7 se zdrželo) a celý záznam⁴⁵ je uveřejněný na stránkách Střeđočeského kraje.

Pokusím se vytyčit jednotlivé a podstatné argumentace, které napříč debatou se nejvíce opakovaly a na které mluvčí dávaly ve svém projevu důraz:

Vystupovala paní radní Skopalíková, která ze začátku záměr představila, v rámci důvodové zprávy zpracované AOPK ČR z pověření MŽP. *„Ve zprávě se píše, že nadále převládá odborný názor, že tak jak byl zpracován návrh na vyhlášení Národního parku v letech 2008–2011, vyhovuje v současnosti základní vymezení území i odstupňované podmínky ochrany. Z hlediska vývoje legislativy je však nutné podklady dopracovat a aktualizovat. Nový pohled na ochranu lze jistě chápat i v kontextu měnící se politické významnosti opatření, která reagují na klimatické změny.“*

Po paní radní si vzal slovo pan zastupitel Karel Bendl, který zmínil jednomyslné přijetí usnesení Výboru pro životní prostředí ze 6. výjezdního zasedání, konaného v Pískách u Křivoklátu.⁴⁶

Mluvila jsem s respondentem Úředník SK, který se 6. výjezdního zasedání účastnil: *„bylo výjezdní zasedání včetně exkurzí, kterou jsme připravili. Té jsem se zúčastnil já, zúčastnil se jí i pan doktor Obermajer, ředitel Pelc a potom i na odpolední jednání přijel pan náměstek Dolejský. Výbor doporučil zastupitelstvu. Pak to ještě prošlo radou. Rada schválila jednomyslně. Zastupitelstvo schválilo hlasování většiny. Úloha toho Střeđočeského kraje v současné době, tak si myslím, že se posunula do takový roviny mediátora / prostředníka.“*

Ve svém projevu dále pan zastupitel zmínil, že se jedná o politický proces, o němž v konečné fázi rozhoduje až poslanecká sněmovna změnou zákona č. 114, nicméně v jeho zahajovací části je role ZSK naprosto zásadní. *„My tady národní park nevyhlašujeme, není to naše kompetence, ale my můžeme zahájit ten proces, kdy vyzveme Ministerstvo životního*

---

⁴⁵ Jedná se o hodinovou diskusi v časovém úseku 3:32:59 – 4:30:32

⁴⁶ Seznam přítomných a hostů je veřejně přístupný a také je uveden seznam témat k přípravám vyhlášení NP Křivoklátsko (včetně bodů o kterých následně Výbor diskutoval), které představil a okomentoval RNDr. Jaroslav Obermajer.

prostředí, aby učinilo patřičné úkony, pověřilo Agenturu přírody a ochrany krajiny, aby zahájila změnu a přípravu a úpravu těch podmínek pro zřízení NP. “

Z řad těch, kteří jasně a dlouhodobě hájí režim CHKO oproti záměru vyhlášení NP Křivoklátsko vystoupili páni Pechovi. Pan Miroslav Pecha ml. mimo jiné ostře kritizoval diskreditaci práce lesníků a nepřesné či dokonce záměrně lživé údaje uvedené v důvodové zprávě k počtu druhů dřevin, které by měly dosahovat až *100 druhů dřevin a jsou výsledkem práce mnoha generací lesníků, kteří o zdejší lesy pečují více jak 300 let.*⁴⁷

Ve svém projevu se Miroslav Pecha st. vyjádřil k činnosti Lesnického parku Křivoklátsko a k proběhlým anketám ke zjištění názorů občanů dotčených obcí a k pochybnostem, kdo NP opravdu chce slovy: *„V současné době nevidíme důvod, proč by rozlehlý krajinný celek, který plní všechny funkce a je ekonomicky výnosový, měl být převeden do režimu závislého na státním rozpočtu, navíc bez jakékoliv osobní i politické zodpovědnosti za další vývoj tohoto území. Neexistuje ani společenská objednávka na úrovni křivoklátských obcí, a dnes jsme svědky pokusů o umělé vytvoření společenské objednávky na úrovni kraje. “*

Ke společenské objednávce se vyjádřilo více lidí, například zastupitel pan Robert Bezděk, který v důvodové zprávě (*„který má sám o sobě tři stránky, ani ne“*) postrádá jasný důvod, proč nestačí současná ochrana, tak, jak je dána zákonem 114, o ochraně přírody a krajiny. *„Tady nejde o to, jak říká krásně politicky pan poslanec Jakob, otevřít diskusi, ale vytvořit to, co tady řekl myslím mladší předřečník, vytvořit uměle společenskou objednávku. A já si myslím, že je to špatně. Dle jeho názoru tento materiál vůbec není dostatečně propracovaný a neuvažuje o vlivu na okolní oblasti i mimo národní park. „Já se domnívám, že ten materiál by neměl být předkládán v této podobě na zastupitelstvo a pokud chceme vést jakoukoli širší diskusi, po které volal třeba pan náměstek anebo pan poslanec, tak by to nemělo být v této podobě.“* Ve svých dalších projevech navrhuje rozšířit diskusi na Křivoklátsko a jako zastupitelé mluvit s lidmi přímo a na místě

Ke společenské objednávce přispěl svými slovy i zastupitel pan Dan Jiránek: *„Já chci tu společenskou objednávku, nejsem tady primárně kvůli lesům, ale také kvůli*

---

⁴⁷ Domnívám se, že jde o tiskařskou chybu než skrytý úmysl. V důvodové zprávě AOPK je opravdu údaj *více jak různých 50 druhů dřevin*, zmiňován s údaji přisuzované k celému území Křivoklátska. V dalších pasážích se mluví už konkrétně k návrhu území NP *...s 13% zastoupením jehličnanů (na území navrženého národního parku k roku 2010... “*. Z června 2022 na nově vytvořených stránkách AOPK se píše o počtu zachovalých původních dřevin na území Křivoklátska více než 80 druhů dřevin, včetně keřů.

bezlesím. “ Dle něj se nehospondaří správně z hlediska myslivosti, kdy původní genofond jelena evropského je ohrožen zvyšující se populací jelena siky. Regulace zvěře se neobejde bez příkazů a zákazů. Z dlouhodobého hlediska ten stav není udržitelný, a to nejen primárně kvůli lesnictví, ale kvůli všem vlivům dohromady ve vztahu ke zvyšující se počtem obyvatel na Berounsku, Kladensku a Rakovnicku. Řešením by pro něj představoval „jiný režim pro ty lidi, kteří tam žijí, kteří by to nadále měli užívat s minimem omezení, a chci jiný režim pro lidi, kteří tam přijdou jenom na návštěvu.“

Zmínila jsem tato tvrzení při neformálním rozhovoru s členem Výboru pro životní prostředí a zemědělství – Středočeský kraj, který mi odvětil, že *„To byla snaha v tom roce 2013 vyjít vstříc místním lidem, že by pro ně neplatila určitá omezení z návštěvního řádu, ale to legislativně neprošlo. Ale kupodivu na to ty lidi slyší.“*

Citovala jsem text pana zastupitele Dana Jiráňka v rozhovoru se Zaměstnancem CHKO, který se domnívá, že to v současné situaci uskutečnit nejde. Navíc už tato myšlenka byla v minulosti probíraná. *„Otázka je po tom, aby to šlo v souladu s tou legislativou, že jo. Protože oni potom právníci to vidí jinak a on to vidí jako politik. Ale ono to není tak jednoduchý. Protože je tady ústava a jsou tady nějaký obecně platný věci přístupu. Jednomu dovolíte tady, že bydlí zrovna v Karlovi vsi, a tak může chodit támhle do Týřovský rezervace.“* Dodává ale, že by s jeho výroky souhlasil, že by vyhlášení národního parku mělo mít nějaký benefit pro místní obyvatelstvo, ale na druhou stranu dodává, *„že množství zde žijících lidí, kterých by se to nějakým způsobem dotýkalo, je naprosto marginální z hlediska přesahu a významu toho území ať už národního nebo mezinárodního.“*

Účastníci v diskuzi se vyjádřili i k mysliveckému hospodaření. Jak funguje vysvětlil pan Lukáš Vápeník ve svém projevu. Zmiňuje, že kromě režijních honiteb se ostatní honitby komerčně pronajímají lidem za astronomické částky. *„Za pronájem výkonu práva myslivosti za rok platí od půl milionu do 700 až 800 tisíc, bez DPH. S vědomím toho, že si pronajali honitby, kde se maximální počet spárkaté zvěře, tzv. normované stavy, pohybují do 12 kusů na 1000 hektarů, se v těch honitbách loví 40 i více kusů jelení zvěře, a ne jenom jelení zvěře, ale i mufloní, srnčí, dančí zvěře a prasat divokých. To není normální stav! A to se odráží na stavu celého biotopu, celého ekosystému Křivoklátska.“* Dodává, že v NP právo myslivosti by se nepronajímalo, přešlo by pod správu národního parku a vykonávalo by se ve vlastní režii.

V reakci na připodobňování území k veřejně známým dopadům bezzásahového režimu na Šumavě oponuje slovy: *Co se týče srovnání Šumavy a Křivoklátska, oni to kolegové lesníci velmi dobře vědí, srovnávat klimatické a vůbec geo-biocenózní podmínky Křivoklátska a Šumavy, to prostě nelze. I struktura, i ta mozaika lesních porostů je daleko, daleko jiná. Neexistují několika set hektarové smrkové monokultury stejnověké.*“

4.2.2 Zahájení jednání kraje a Lesní strategie EU (červenec/ prosinec 2021)

Dotčená obec 3: *„Ta otázka už je otevřená strašně dlouho strašně dlouho se táhne. Už to vypadalo že už se na to zapomnělo a znovu se to po letech zase obnovuje. A myslím, že to byla velká chyba. Proč se to neřešilo hned někdy před třemi dvanácti lety.“*

Středočeský kraj v červnu 2021 podpořil proces deklarací zájmu na vyhlášení ochrany formou zřízení národního parku a jako dotčená samospráva vyššího územního celku zahájila koordinační roli při vypořádávání požadavků samospráv v rámci projednávání návrhu na vyhlášení národního parku. Z rozhovoru úředníka SK, který se účastnil jednání Středočeského kraje: *„je sice hezký to, že se domluvilo objíždět nějaké obce, ale že tím, že to podpořili, tak začali jednat hodně narychlo a já jsem jim říkal: nedělejte to, ale to už bylo mimo moji moc to zastavit. Protože pak bylo jednání na MŽP, kde se ustanovilo, že se obce objedou, ale to mělo být v tom duchu: „Ano, kraj to tady teďka podpořil, tady je nějaká vize, pojďme se o tom bavit“... a všechno se to zvrhlo o tom: „my teď budeme vyhlášovat národní park a řekněte nám, co chcete.“*

Nezávisle na místním dění vydala v červenci Evropská komise návrh *Nové lesní strategie EU do roku 2030*. Tento právně nezávazný dokument je jednou z vlajkových lodí iniciativy *Zelená dohoda pro Evropu* a staví na *strategii EU pro biologickou rozmanitost do roku 2030*. Cílem je vytvořit určitý společenský rámec či jednotnou politiku, která:

- Pomůže synchronizovat rozdílné situace v lesnictví v jednotlivých členských státech Unie⁴⁸ a umožní lepší koordinace kroků v této oblasti ke zlepšení stavu evropských lesů;
- bude v souladu s evropskou klimatickou politikou a v koordinaci s dalšími strategiemi jako je např. *Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti*

---

⁴⁸ Jedná se o stav legislativy, úroveň ochrany lesních ekosystémů, míru zalesnění území, způsoby hospodaření v lese a těžbu, lokální dopady klimatických změn nebo výzkumná činnost apod.

Se zaměřením na případ NPK je asi nejdůležitější ta část v dokumentu zaměřující se na ochranu lesů a lesních ekosystémů, kde:

- se Evropská komise bude snažit o tvorbu společné definice pro původní lesní porosty (dle odhadů se jedná pouze o 3 % zalesněné půdy EU)
- je třeba provést revizi legislativy k monitorování nelegální těžby a obchodu se dřevem a prosazování právních předpisů
- v rámci Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 se vytvoří právně závazný nástroj pro obnovu ekosystémů (vztahuje se především na ekosystémy s největším potenciálem pro ukládání uhlíku a přecházení dopadu přírodních katastrof).

Tento návrh předala komise ke schválení Radou a Evropským parlamentem. Zároveň Komise zmiňuje postup uvolnění finančních prostředků, které pomohou strategii realizovat, a vyzývá členské státy, aby daly prostor zúčastněným stranám vést diskuzi o dalším směřování lesnictví na vnitrostátní i evropské úrovni.

Tento návrh se samozřejmě dotýkal i NPK, ve věci čehož během podzimu probíhala informační kampaň s dotčenými obcemi, jak mi potvrdili i na MŽP a AOPK z řad úředníků. Úředník MŽP: *„Připravili jsme ve spolupráci s agenturou nějaký slušný materiál do porady vedení a poté na podzim probíhalo nějaké v uvozovkách před-jednávání, který vedl převážně Středočeský kraj a chodili na něj zástupci AOPK.“* Zmiňuje dále roli Středočeského kraje, která má sice významný politický vliv na vznik národního parku, ale nehodí se na oficiální před-jednávání. *„Ta jeho podpora je samozřejmě podpora politicky významná, pokud by tam národní park měl vzniknout. Ale nemůže to projednávat nějak moc, oficiálně už vůbec ne. A proto i to před-jednávání je asi ideálnější, když se to děje ze strany ministerstva“.*

Rozhovor se Zaměstnancem CHKO jsem vedla zrovna v této době výjezdů zástupců Středočeského kraje: *„ted' je to ve fázi, kdy ředitel regionálního pracoviště Dr. Obermajer objíždí se zástupci Středočeského kraje právě ty starosty, aby je s tím seznámil. Tak by to teda mělo fungovat. Ale až dostaneme nějaký zadání, abychom zpracovali něco dalšího, tak potom teprve bude nějaký další materiál.“*

Později jsem se ptala Úředníka SK, co stálo za neúspěchem této kampaně a odpověděl mi slovy: *„Celý to bylo o nepochopení a ty obce začali reagovat naprosto přehnaně a ministerstvo zaspalo.“*

Za příčinu kritiky způsobu jednání zástupců SČK ze strany obcí, můžeme považovat i vliv médií ve schopnosti rychlého informování obyvatel dotčených obcí. Jeden z příkladů uvádí Dotčená obec 1.1: *„Všechno to vzniklo strašně špatně letos, protože v červnu vlastně se něco usneslo na kraji a my jako starostové jsme se to dozvěděli téměř jako poslední. To ty lidi vlastně to věděli doma dřív protože se to odvysílalo v televizi a já zase tak často na to nekoukám. Já jsem to vůbec nevěděla a druhý den mi volali nějakí novináři, že se podpořil záměr. A už to tady zase jelo že jo. Takže první to, co bylo. Zase se něco dělá bez nás. Já jsem jí to tady taky řekla že (myšleno paní Skopalíkové). Možná by bylo slušnost poslat jednu větu v e-mailu: Budeme schvalovat záměr, otevřela se otázka národního parku, ať tady potom všichni nečumíme jak telata.“*

Dotčená obec 2: *„Už jenom třeba jak to začalo. Tady ta schůzka prostě úplně špatně vymyšlená. Že nejdřív od léta šly nějaké informace do tisku. V listopadu už nás to přestalo bavit, protože vlastně už se psalo o tom, že už je park vyhlášený, a ještě nebyla ani nová paní ministryně a vlastně bylo teprve po volbách.“*

Co v té době řešilo MŽP mi přiblížil Vyšší úředník MŽP: *„... odstartovala fáze vyjednávání. To je fáze, v které jsme teď. Začne se vyhlášovat, tedy oficiálně projednávat podle zákona, jen tehdy, když jaksi bude zřetelná ta objednávka. Ta objednávka přišla. Přišla za prvé ze Středočeského kraje v červnu, kdy zastupitelstvo převážnou většinou říká „ministerstvo konejte“. Takže my jsme začali pracovat na podkladech a čekali jsme, zda ta objednávka bude ještě významnější v tom smyslu že – volby, nová vláda. No a je tady programové prohlášení, kde čtete v jednom z bodů úkol vyhlásit Národní park Křivoklátsko.*

Sice tedy přišlo zadání od Středočeského kraje „konat“, ale vyhlášení případného NP přísluší ministerstvu životního prostředí, které začalo opravdu jednat až v lednu, jak mi z rozhovoru sděluje úředník MŽP: *„Čili ministerstvo jako řeklo ano, připravím nějaké podklady. Pojdme tady o tom diskutovat, ale nebyli jsme v tu dobu pověřený opravdu s úkolem – začneme vyhlášovat Národní park Křivoklátsko. To začalo až tím, než přišla nová paní ministryně současná a objevilo se to v tom programovém prohlášení vlády. No tak samozřejmě logicky v reakci na to, se to začalo řešit tu na vedení. Týž pan náměstek Tesař, který původně byl tady náměstkem na tuhle sekci a Libor Ambrozek jako poradce, který v té ochraně přírody má taky blízko. Takže se to začalo řešit z pozice toho nejvyššího vedení.“*

4.2.3 Deklarace vyhlášení v Programovém prohlášení vlády ČR (leden 2022)

Úsilí o vyhlášení NP se objevilo i ve volebních programech hlavních politických stran a hnutí pro parlamentní volby v říjnu 2021, které vyvrcholilo v lednu 2022. Záměr vyhlásit NP Křivoklátsko byl uveřejněn v bodu ochrany přírody v Programovém prohlášení vlády ze dne 6. 1. 2022. Stalo se tak až po 6 měsících od usnesení ZSK.

11.1.2022 se proti programovému prohlášení vlády vytyčil výbor České lesnické společnosti na svých stránkách. Prohlášení vnímají za silně ekologicky a environmentálně zaměřené s vynecháním sociálních a ekonomických aspektů. Zdůrazňují důležitost zachování konkurenceschopnosti trvale udržitelného lesního hospodaření do budoucnosti pro další generace. „*Musíme zkonstatovat, že ty poměrně základní rysy dlouhodobě fungujícího lesnictví u nás zcela v prohlášení ustupují.*“

S bodem vyhlášení NP Křivoklátsko nesouhlasí z důvodu dostatečně už zajištěné ochrany přírody, a to nejen různými režimy ochrany (CHKO, BR UNESCO, NATURA 2000), ale i dobrovolným závazkem vlastníků lesa a místních občanů dodržovat vyšší ochrany přírody založením Lesnického parku. „*Lesní hospodaření na Křivoklátsku plní všechny tři základní pilíře – ekonomický, ekologický, sociální. Vyhlášení národních parků by pro tyto fenomény neznamenovalo vyšší stupeň ochrany. Na rozdíl od stávajícího hospodaření je strategií národních parků naopak upuštění od hospodaření, které by nepochybně vedlo ke změnám v dochovaném stavu tak, jak jej známe v současnosti. Křivoklátsko je z hlediska sociálního velice citlivý venkovský prostor a každé tlumení hospodářské činnosti se promítá do života místních lidí.*“⁴⁹

Stejně tak v lednu se zrodila Občanská iniciativa *Otevřené Křivoklátsko*, a to během příprav petice *Nesouhlas s vyhlášením Národního parku Křivoklátsko*. Cílem zakládajících členů⁵⁰ se stalo iniciovat veřejnou diskusi o tom, zda je ochrana přírody formou národního parku pro Křivoklátsko vhodná a zda je citlivá vůči kultuře zdejšího kraje. Žádají vládu České republiky, aby od záměru upustila.⁵¹

---

⁴⁹ <http://www.cesles.cz/254-stanovisko-cls-k-programovemu-prohlaseni-vlady>

⁵⁰ Zakládajícími členy jsou Jakub Majer, Marian Beke, Iveta Kohoutová, Libuše Vokounová a Tomáš Hradečný.

⁵¹ <https://www.otevrenekrivoklatsko.cz/lide/>

My, níže podepsaní občané,

nesouhlasíme se vznikem Národního parku Křivoklátska a prostřednictvím této petice žádáme vládu České republiky, aby od tohoto záměru upustila, a to z následujících důvodů:

1. Křivoklátsko je rozsáhlé území kulturní krajiny s převažující rozlohou hospodářských lesů, které budovali po staletí generace zdejších lesníků a obyvatel. Jedná se tedy o území dlouhodobě ovlivňované lidskou činností.
2. Národní parky jsou rozsáhlá území s převažujícím výskytem přirozených nebo člověkem málo pozměněných ekosystémů (§ 15 zákona č. 114/1992 Sb.). Základní podmínka daná zákonem o ochraně přírody a krajiny tedy není naplněna.
3. Ochrana přírodních hodnot Křivoklátska je dostatečně zajištěna stávajícími kategoriemi zvláště chráněných území, to znamená chráněná krajinná oblast (CHKO) spolu s dalšími kategoriemi maloplošných chráněných území (NPR, PR) a ostatními kategoriemi (Ptačí oblast, biosférická rezervace UNESCO, EVL atd.).
4. Výhledové převedení velké části území navrhovaného národního parku do bezzásahového režimu (minimálně 75% plochy dle strategie IUCN pro národní parky).
5. Zřízení další státní instituce – správy národního parku – hrazené z našich daní, tj. další zatížení státního rozpočtu v době, kdy je tento již extrémně zatížen.
6. Zachování stávající plnohodnotné samosprávy místních obcí a příslušných krajů.
7. Křivoklátské lesy by měly dále poskytovat místním lidem práci, obživu, dřevo do kamen a prostor pro relaxaci.
8. Zachování lesů zelených a otevřených pro všechny k lesu a přírodě šetrné aktivity v rámci platných regulí chráněné krajinné oblasti. Lesů svobodně využívaných rodinami s dětmi, houbaři, turisty, fotografy, cyklisty a všemi milovníky volné přírody bez ohledu na to, jestli se jedná o místní obyvatele, chataře, chalupáře nebo návštěvníky z jiných oblastí ČR.
9. Zachování křivoklátské přírody v duchu desetiletí fungujícího Lesnického parku Křivoklátsko jako "Území pro přírodu i pro lidi".

Na základě výše uvedených argumentů žádáme, aby vláda České republiky neusilovala o vyhlášení Národního parku Křivoklátska a zachovala ochranu celého území v současné kategorii CHKO.

Obrázek 4 Petice Nesouhlas s vyhlášením národního parku Křivoklátsko. Zdroj: Otevřenékřivoklátsko.cz

4.2.4 Tisková zpráva MŽP (leden/únor 2022)

31. ledna 2022 vyšla tisková zpráva MŽP, ve které se zmiňuje, že ministerstvo v nejbližší době zahájí proces vyhlášení Národního parku Křivoklátsko. Zpráva uvádí 16 % převedení nejcennější části stávající CHKO Křivoklátsko. Ministryně životního prostředí Anna Hubáčková se vyjadřuje k důležitosti a roli místních občanů v chráněných území a hodlá se účastnit setkání s dotčenými obcemi. „*Jsem připravena se vydat do obcí, kterých se to přímo dotkne. Chci s nimi mluvit o tom, že je důležité vážit si toho, co máme, a umět to chránit. Věřím, že se nám v průběhu vyhlášení podaří projednat a racionálně vysvětlit nejasnosti a výhrady a že spolu se starosty nad upřesněným návrhem najdeme řešení, které bude pro většinu přijatelné.*“ Ke konci zprávy je zmíněno, že ministerstvo bude dopracovávat podkladové materiály a vlastní návrh, který by měl být projednáván dle stanoveného legislativního procesu, jehož zakončením je schválení návrhu formou zákona a zveřejňuje soubor *orientační návrh vymezení hranic NP Křivoklátsko (pracovní verze)*.

Úředník MŽP odpovídá na odezvu od některých dotčených obcí v jednání MŽP, že zveřejňují tiskovou zprávu o před-jednávání záměru, a přitom k nim zatím nikdo z ministerstva nezavítal, aby se jich zeptal na názor: „*No nevím nakolik si obce vzaly nebo nakolik se těch obcí dotklo, že tady v podstatě byla publikována tisková zpráva na webu*

ministerstva o tom, že ministerstvo má zájem to ten národní park vyhlášovat, a poté jsme je teprve svolali na to jednání s paní ministryní. Nevím, jestli tohle je nějak zaujalo... ale samozřejmě zase to, že my jsme tenhle krok udělali, tak zase logicky vyplývá z programového prohlášení vlády. Protože v tom programovém prohlášení vlády se ze šestého ledna letošního roku jasně vyplývá, že je jedním z úkolů a z cílů v ochraně přírody vyhlášení Národního parku Křivoklátsko. Takže ministerstvo v podstatě jednalo na základě tohoto.“

V rozhovoru zdůrazňuje, že byť ten oficiální proces nezačal, tak zástupci kraje a zástupci agentury už objížděli všechny obce a k následujícím jednáním pořád zastávají důležitou roli: *„Když se to teďka znovu začalo o tom jednat, že znova se do toho procesu bude vstupovat, že se pak znova bude ten návrh na vyhlášení národního parku připravovat. A zase, když je někde nějaký jednání, tak tam jede zástupce ministerstva vysvětlovat, jede tam zástupce agentury, obvykle ten místní, protože ten – nebo obvykle – vždycky ten místní, protože ten je schopen říct i odpověď na detailní otázky na konkrétní území.“*

4.2.5 Vyjednávání a komunikace v obcích se samosprávami (únor 2022)

Další odezva na tiskovou zprávu přišla 9. února 2022 od starostů a místostarostů obcí na Křivoklátsku. Zmiňují, že v tiskové zprávě MŽP uvádí iniciativu Středočeského kraje se starosty jednotlivých obcí a potvrzují návštěvu zástupkyně kraje, radní Jany Skopalíkové a zástupce AOPK, ředitele odboru Střední Čechy RNDr. Jaroslava Obermajera. Nicméně zdůrazňují, že na jednáních neobdrželi žádné podklady s výjimkou letáku s obrysovou mapkou vnější hranice parku, informací o celkové rozloze parku a možnostech čerpání dotací. Domnívají se, že se proto nedá v takové situaci mluvit o zahájení procesu vyhlášení. Stejný podíl informací zřejmě proběhnul i na správě Lesy ČR, jak mi v rozhovoru se svěřuje Lesník 1: *„Já jsem ten návrh teďka ani neviděl. Oni, když tady chodili, tak se mně dostal do ruky pouze ten leták, jeden papírek, kde byly... prostě takový nesmyslnými argumenty.“* A dále pokračuje: *„tam je ten návrh namalovaný jako větší. oni tam přidali. Já nevím. Tisíc dva tisíce hektarů lesa ještě na té straně u toho Nižboru. Jo tam k těm vojákům. Takže ten návrh je větší. Jo ale co se týká toho vnitřku prostě nikdo to neviděl. Nikdo ani ty starostové.“*

O komunikaci zástupců ze strany MŽP a kraje, která v tu chvíli panovala, jsem hovořila s některými představiteli dotčených obcí: Dotčená obec 1.2: *„Oni o tom nevěděli*

vůbec nic. To je můj osobní názor. To, co se naučím nazpaměť, tak vám o tom budu mluvit dokolečka.“

Dotčená obec 2: „Paní Skopalíková, ta to umí krásně. Ta to přehrává, jak gramofonovou desku furt dokola. Jak je to pro nás důležitý, co si ty obce myslí, že jsme je objeli všechny a zjistili jsme si ty připomínky a že jsme se všema v kontaktu. A ono to působí tak jako hrozně hezky. Prostě jsme si tak jako řekli, poplácali jsme se. Ale to, jakej byl ten výstup! To, jak se začaly ty obce bouřit už jenom po této schůzce! Jak byla prezentovaná, tak to už neříkají že jo. Takže to je takový jako zvláštní.“ V rozhovoru zmiňuje, že by Středočeský kraj měl alespoň respektovat místní samosprávy, což veřejně není vidět.

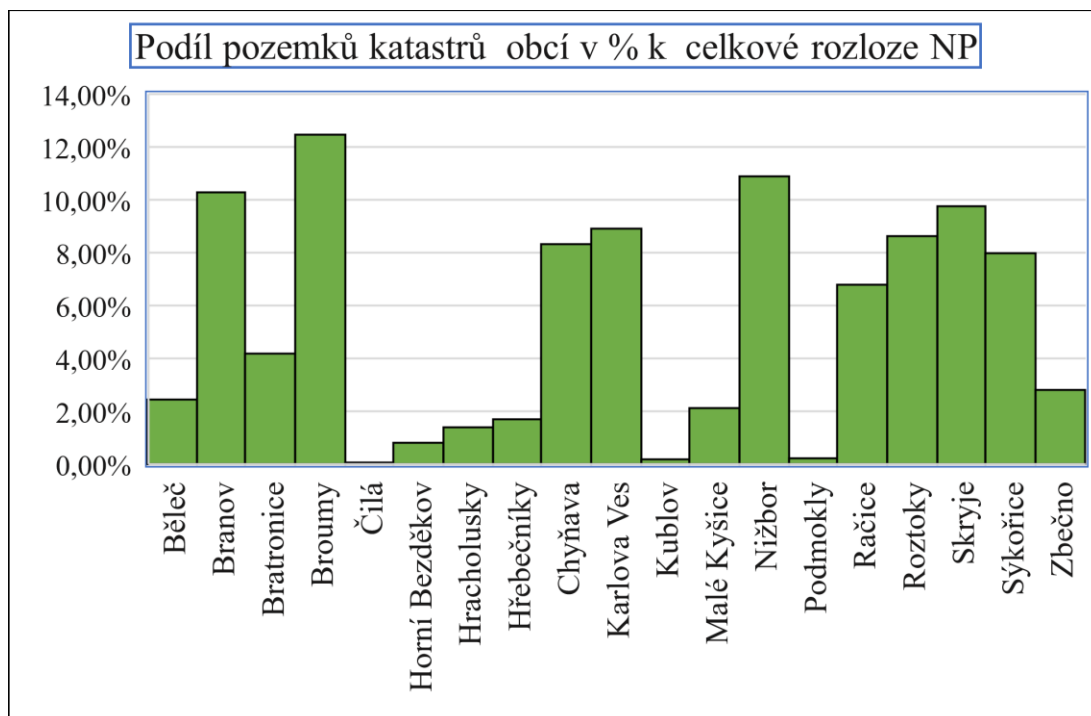
Dotčená obec 1.1: „Nejvíce s námi komunikoval pan Obermajer z AOPK. Protože to je vlastně odborník. Já ho znám dlouho. Tak si myslím že jako on pro tu přírodu žije a není fanatikem. Ale co se týká zástupců radních Středočeského kraje, tak si myslím že paní Skopalíková to dostala jako úkol a možná si tak o tom něco přečetla a tím to skončilo. Nevím, to je můj osobní názor.“ V rozhovoru zmiňuje, jak měla připravené tři konkrétní dotazy a na žádný z nich nedostala jasnou odpověď: *„Oni řekli, že nám k tomu stejně nemůžou nic říct, že oni nám to nemůžou ani slíbit, protože oni neví. Vlastně oni sami nevěděli, co nám k tomu mají říct. Řekli: my vám to z naší věci řekneme takhle ale nemusí to tak být (smích). Nemusí se to tak uskutečnit tak, jak vám to tu říkáme, tak nám to řekli narovinu.“*

Tým pracovníků Středočeského kraje byl i během výjezdů upozorňován na konkretizování odpovědí, co by místní potřebovali slyšet. *Dotčená obec 3: To bylo takové, že objížděli. Ale to si já neberu zase za relevantní informaci. To počítám s tím, že bude něco podrobnějšího k tomu vzniku toho, co to obnáší. A jsem upozorňoval, když to objížděl ten tým pracovníků toho kraje, že už musí mít připravený odpovědi na otázky, který se dají předpokládat právě ohledně toho chození do lesa, sbírání hub, ježdění na kole a na to už musí mít připravený odpovědi. Jo, protože na to se lidi budou ptát.“*

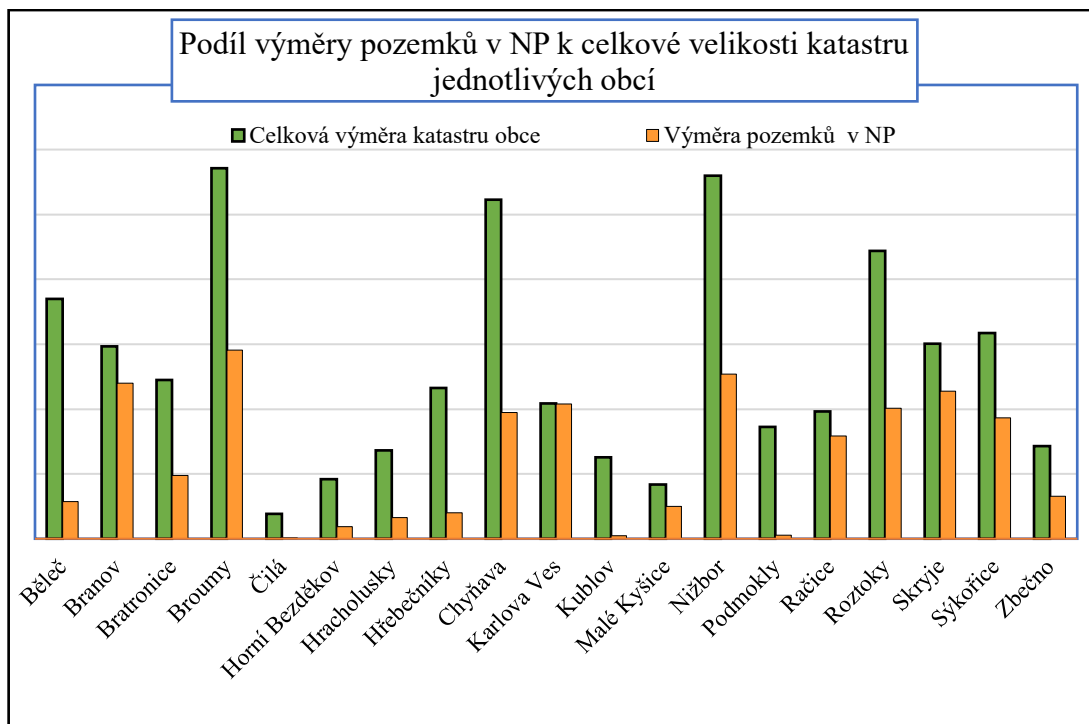
Ministerstvo plánovalo zahájit proces vyhlášení NPK k červnu 2022 a účastnit se debat se zástupci obcí z regionu plánovaného parku. Za asi hlavní a zahajovací debatu, lze označit tu, která proběhla 24. února v Bělči. Na setkání přijeli představitelé MŽP, AOPK ČR a radní Středočeského kraje, kteří prezentovali záměr vyhlášení NPK. V prezentaci byla obcím vysvětlena legislativa související s vyhlášením národních

parků dle platné novely z roku 2017. Dále se prodiskutovaly omezení a přínosy obcím, které souvisí s národním parkem a jak se mohou obce podílet na budoucím režimu.

Obsahem prezentace byly dva přehledné grafy, zobrazující o kolik procent výměry pozemků katastrů jednotlivých obcí se dotkne vyhlášení národního parku. Prezentace je veřejně dostupná, a proto sem oba dva grafy vkládám:

Graf 1 Podíl pozemků katastrů obcí v % k celkové rozloze. Zdroj: Návrh NPK – Předběžné představení, setkání se starosty v Bělči 24. 2. 2022

Graf 2 Podíl výměry pozemků v NP k celkové velikosti katastru jednotlivých obcí. Zdroj: Návrh NPK – Předběžné představení, setkání se starosty v Běleči 24. 2. 2022

Po jednání v obci Běleč se paní ministryně životního prostředí Anna Hubáčková vyjadřuje slovy: „Křivoklátsko je unikátní komplex lesů, který díky zdejší specificky utvářené krajině nemá obdoby v celé České republice. Právě proto si zaslouží nejvyšší stupeň ochrany velkoplošného území. Jako bývalá starostka zároveň rozumím obavám místních obcí z toho, co jim tato změna přinese. Jsem proto ráda, že se nám dnes podařilo zahájit debatu a rozptýlit alespoň některé obavy ještě před samotným zahájením procesu vyhlášení národního parku,“

Jak ale situaci vnímali ostatní účastníci debaty, jsem se pokoušela zjistit z rozhovorů. Dotčená obec 2 zmiňuje v rozhovoru, že ještě před zahajovací schůzkou s ministerstvem a s krajem byla v plánu jiná beseda. „Prvotní cíl bylo udělat jí tady pro naše občany a měla být jenom malá. My jsme měli zajištěný vlastně ty starosty z Šumavy, kteří sem přijeli a mohli nám co říct no. A do toho se to pak vlastně spustilo a zvrhlo se to něco v trošku jiného.“

Tato situace nastala, protože se debata kvůli covidu posunula, a tak se konala až po první schůzce s paní ministryní. Proto se beseda rozšířila o ostatní starosty a občany z dalších obcí. „ostatní vlastně přijeli z okolí a přijeli i zdaleka. Vlastně přijel autobus z Karlovy vsi, z Křivokláta. Přijeli lidi ze Skryjí, Broum, takže i z těch vzdálenějších oblastí a byly to ty lidi, které je zajímalo, co se bude dít a jak to bude probíhat. Protože tyto lidé

neměli možnost se účastnit té schůzky s paní ministryní. Ta byla uzavřená,“ dokončuje Dotčená obec 2.

Co se týče té schůzky v Belči s paní ministryní, tak Dotčené obci 1.1 vadilo, že *„furt nadhazovali, že lesy jakoby hospodaří špatně. Až potom teda ten pan Obermajer řekl, že nemá nic proti práci tady těm lesníkům,*“ a dodává, že ti, kdo mluví o špatném hospodaření, by si měli uvědomit historii lesa, který *„tady v té podobě vysázeli tihle lesníci za Karla IV. nebo ten Fürstenberg už jo. Že za tu dobu se o ten les starali Křivoklátská lesníci, takže ten les se stával jejich domovem, jejich péčí a teďka co chtějí chránit, tak jenom díky tady těm lidem.*“

V rozhovoru s Dotčenou obcí 2, jsem získala informaci, že i tito zástupci mluvili v obecné rovině, což nepůsobilo věrohodně. *„Tak odpovídal nám pan náměstek Dolejský, a i pan Obermajer. Pan Obermajer to hodně vykládá z té strany ochrany přírody. Přesně, že potřebujeme tam ty brouky zachraňovat a nechat tam rozpadat to dřevo. A to bylo asi stejný, jak v Bělči, tak i ve Zbečně. Teda pan náměstek Dolejský byl jenom ve Zbečně. Tam je znát že... nebo já to tam tak vidím, že všechno se řeší strašně obecně.*“

Toho si všiml i respondent Dotčená obec 3: *„tady vidím trošku chybu, aby to nemohlo být vykládáno ten vznik národního parku, že je to vyloženo tlačeno silou a že někdo se rozhod – a bude park a hotovo. A vy si s prominutím tam povídejte, co chcete. To by také bylo špatně. Měli by pokračovat to vysvětlování, ale ne v nějakých obecných věcech, ale konkrétně. Jak to bude v tom případě zdejšího parku, jak to s námi myslí opravdu s tou turistikou, cyklistikou, a tak s tou návštěvností toho lesa. A to by se mělo těm lidem vysvětlovat,*“ v rozhovoru dále zmiňuje, že je umírněný příznivec národního parku, nicméně dává za pravdu odpůrcům v jednání kraje, že *„tu spanilou jízdu po těch obcích nelze považovat za poskytnutí dostatečných informací a že na ty informace furt čekáme a podle toho se rozhodneme,*“ dále mi ale popisuje situaci po skončení schůze, kdy *„i když bylo slíbeno že ty informace budou následovat – tak oni už věděli hned po skončení toho jednání, že oni jsou proti a hned tam snad něco podepisovali, což je takový divný že jo. Když si řekneme – teďka se rozejdeme, s tou elitou se domluvíme, že nám něco o tom potom řekne. – Jo a já zajdu potom za roh a rovnou napíšu, že jsem proti. Bez ohledu na to, že jsme se dohodli že počkáme na nějakou informaci.*“

Starostové ten den ještě vydali tiskové prohlášení k zasedání s paní ministryní Hubáčkovou v Bělči. Konkrétně 16 představitelů obcí z Křivoklátska odmítlo záměr MŽP.

Starostové se v prohlášení shodují na názoru, že ministerstvo neposkytlo podklady ani informace, které by dokazovaly nutnost převedení ochrany křivoklátské přírody z režimu CHKO do režimu NP. Zmiňují i nepřesnosti plochy parku 117 km², které neodpovídá 16 % plochy CHKO (z 597 km² je to 19,2 v procentech). Na tento fakt už prý i několikrát upozorňoval respondent Dotčená obec 2: „*A vlastně i zjišťujeme že my máme lepší informace než vlastně to ministerstvo (nechápevě). Kolik jenom se uvádí, že bude národní park procent území? To je základ.*“

Z jednání bylo zřejmé, že většina obcí se záměrem nesouhlasí a tato stanoviska byla paní ministryni Hubáčkové tlumočena. Zprávu ukončuje slovy starosta obce Běleč Lukáš Kocman: „*Z toho, co dnes zaznělo je naprosto zřejmé, že si obce park nepřejí. Pokud od MŽP nezazní, že existuje možnost, že se celý projekt zastaví, bude následné jednání velice komplikované a obce v odporu ještě více posílí.*“

Z rozhovorů s respondenty z MŽP a AOPK, ale i od představitelů obcí jsem vyrozuměla, že obce čekali, že se dozví specifitější a zásadní informace k navrhovanému parku v době, kdy ministerstvo disponovalo pouze materiály z předešlého projednávání záměru z roku 2010 a na nových se stále pracovalo. Vedoucí úředník MŽP: „*Ta celá část zákona, která vlastně řeší problematiku národních parků, je dneska úplně jiná – úplně nová. Tam se to předělalo, bylo předělaný podstatným způsobem, tudíž vlastně ten původní záměr už ani nelze jako na to napasovat a musí se celý předělat. Ted'ka se vlastně předělává úplně do nové podoby, a tudíž jediná cesta je to bohužel znovu projednat. Což samozřejmě v dnešní době jsme někde úplně jinde i jaksi z mnoha hledisek*“

Úředník AOPK: „*Když se o té myšlence vyhlášení národního parku začalo znova mluvit po těch deseti letech, tak tam vlastně to seznámení bylo. Samozřejmě ale když někdo říká – dejte nám ted'ka, když nás tady seznamujete, všechny možný materiály, který jsou s národním parkem spojený – tak ty samozřejmě v této chvíli jako ještě nejsou, že jo. A nedají se dost dobře použít ty předešlé z toho roku 2010. Protože se změnila ta filozofie třeba těch vymezení zón,*“ a dále v rozhovoru zmiňuje, že má informace od kolegů, kteří jezdili na jednání do obcí a vysvětlovali jim, že z hlediska nutnosti zpracování nových podkladů jim nemohou říct konkrétní údaje. Nerozumí také tomu, proč se obce ptají na informace, které budou teprve probírány až ve budoucí správě národního parku: „*oni čekají na informace, které ale dostanou až ve chvíli, kdy tam ten národní park bude, a bude se vlastně třeba o tom vymezení zón jednat ve spolupráci s tou radou národního parku, nebo to vymezení těch klidových území....Já jako na jednu stranu chápu, že někdo říká – no dyť nám tady*

dáváte jenom hranici vymezení a nic víc nám k tomu neříkáte – ale zase kam a jakým směrem tu půjde, to už se jako říká. A hlavně se říká – vždyť o tom budeme s vámi jednat. Respektive bude s vámi jednat ten, kdo bude ve Správě, pokud vznikne park.“

Navíc právě komunikace s dotčenými obcemi se zhoršila oproti předchozím ročníkům, jak si všímá Vyšší úředník MŽP: *„Těch dezinformací je tam poměrně dost. Jak jste říkala, jezdil jsem tam podobně v tom roce 2009... Já jako úředník musím zůstat asertivní v tom hodnocení. A je tam opravdu horší situace teď, než byla před těmi deseti a více lety.“* Za příčinu zhoršení považuje právě dlouhou neaktivitu ze strany ministerstva, kdy nějaká osvěta probíhá až teď na jaře: *„To se děje až teď. Takže se tam bolestně střetávají ty názory, které my dovedeme sice podložit exaktně a věcně, ale potom jsou tam ty iracionální jako spíš pocitový věci.“* Zároveň popisuje, jak nelehký úkol pro některé představuje komunikace s obcemi v okamžiku, kdy se teprve seznamují s novými podklady nebo jsou v časové tísní: *„My s těmi věcmi děláme každodenně, takže je nám všechno jasné. Ale už třeba jako lidi, který nejsou z ministerstva a pracují v resortních organizacích, tak tu problematiku národních parků, legislativu a podklady tak nemají pod kontrolou. A taky se to musí znovu... teď agentura prostě dělá podklady poprvé pro ty národní parky. Zonace nová, zásady péče a klidová území. Ty lidi, co tam jsou, a i předtím tam fungovali, tak měli na to vypracování dva až tři roky. A my to teď vyžadujeme do roka a do dne a chceme po agentuře.“*

4.2.6 Vyjádření nesouhlasu obcí k NPK (duben 2022)

Další beseda se uskutečnila v Broumech 12. března pro širokou veřejnost a podobného ducha se vedla i v Račicích, na které byl pozvaný i Vyšší úředník MŽP: *„...tak třeba ty Račice, tam z těch deseti vystoupení bylo jako sedm vstřícných, náročných anebo jako lehce asertivní a tři byly takový... a bohužel převážně, že to byli senioři a seniorky, kteří říkali: Ten náš park, my ho chceme.“* Jak vnímá situaci při budoucích jednání, mi v rozhovoru sdělil: *„mně to ale vychází jako docela zajímavě po těch návštěvách, že tam úplně takový ten blok nepředpokládám. Po těch setkání. Teď žejo budeme ještě celý duben a květen tam vyjíždět. Paní ministryně se ještě potom na závěr chce se všemi sejít i. Takže myslím si že tím, že tam jsme začali možná vyjíždět, tak se taková ta první vlna jako utlumila.“*

4. dubna ministerstvo tiskovou zprávou zveřejňuje odpovědi na nejčastější dotazy na svých stránkách, ale ve výjezdech za obcemi se vydá následně až 28. dubna opět do

Broum, čehož si všímá i Dotčená obec 3: „*Pokud jde o ty odpůrce. Zrovna jsem si tam četl na mailu, že bude další shromáždění v Broumech nebo že tam vzniká petice proti parku a je tam podepsaných hromada obcí. A opravdu je zajímavý že řada z těch obcí vůbec neví, že se jich ten národní park nedotýká.*“

Na besedě v Broumech byli přítomni jak zástupci Středočeského kraje, AOPK a MŽP, tak i zástupci České lesnické společnosti, České zemědělské univerzity Fakulty lesnické a dřevařské nebo Lesní a rybniční správy Zbiroh. Podle svědectví některých zúčastněných, s kterými jsme následně i hovořila, si účastníci besedy přišli poslechnout názory druhé strany, ale tato debata se posléze prohlubovala do názorového konfliktu přesvědčit druhou stranu o své názorové pravdě až do konce jednání. Někteří představitelé obcí usoudili v tomto bodě, že jednání na besedách jsou zbytečná, protože místní samosprávy nemají možnost mluvit na nich k těm lidem, který mají vliv na před-jednávání záměru, viz, Dotčená obec 2: *Já si myslím že ty besedy samozřejmě jsou zajímavý, ale v tuto dobu už je to absolutně zbytečný. Teďka co může fungovat, už jenom teda my jako místní samosprávy. A bud' nám se podaří přesvědčit ty lidi, který opravdu mají ten vliv, nebo se nám to nepodaří.*“

Úředník SK při rozhovoru vzpomíná na článek z novin ke konané besedě v Broumech. Po přečtení obsahu nabral dojmu, že účastníci besedy asi netušili, s jakou osobností se setkali: „*oni si myslí že, prostě pan náměstek Dolejský je nějaký... vidlák, který (checht) vůbec neví o čem mluví. A přitom vůbec neví, že mají před sebou naprosto erudovaného odborníka lesníka, myslivce, který dělal od vedoucího lesní správy po generálního ředitele Lesů ČR. Takže opravdu tento člověk je jako hodně schopnej a má cenné zkušenosti. Dokonce řídil školní lesní podnik ve Křtinách v Brně u fakulty.*“

V tomto měsíci i Spolek Otevřené Křivoklátsko na svých internetových stránkách zveřejnilo, že k 11. dubnu podepsalo už 5000 občanů petici *Nesouhlas se zřízením Národního parku Křivoklátsko* z 18. 1. 2022.

Ptala jsem se na názor k vnikajícím peticím proti vzniku NPK Vyššího úředníka MŽP: „*Ta petice podobná tam byla i myslím v roce 2012. A myslím si, že ten počet petentů, kdo ji podepíše, tak se nebude příliš lišit. Já sleduji tu petici, která vznikne na podporu a věřím, že jestliže tady bude těch deset tisíc hlasů jako měli v těch 2012 proti vzniku parku, tak že bude statisíce na straně těch, kteří budou podporovat Národní park. Samozřejmě se budou rekrutovat méně z těch místních a víc z toho regionů nebo z celého území že jo. Ale*

to proto, že je to ta celospolečenská objednávka. Národní park nevyhlašujeme na vaší obecní půdě. tam je 97 % území státu, a to není nikde v žádném parku tak dominantně.“

Petice pro vyhlášení NPK vznikla 4. dubna 2022 pod názvem *Křivoklátsko si národní park zaslouží* s důvody podpory:

My, občané České republiky, občané obcí Křivoklátska, majitelé nemovitostí, návštěvníci a přátelé tohoto jedinečného a krásného regionu, podporujeme zřízení NP Křivoklátsko v nejcennější jádrové části CHKO podle návrhu Ministerstva životního prostředí ČR

Důvody podpory:

1. **CHKO Křivoklátsko je jedinečnou, přírodně neobyčejně pestrou a ve svém jádru unikátní oblastí, svými hodnotami a ekologickým významem přesahující hranice ČR.**
2. **S postupující klimatickou změnou a zvyšujícím se tlakem na krajinu se důležitost zřízení nejvyššího stupně ochrany přírody v jádrové části CHKO stává stále důležitější.**
3. **Dosavadní stupeň ochrany přírody, tedy CHKO, nezaručuje zachování podmínek potřebných pro účinnou a efektivní ochranu vysokých přírodních a ekologických hodnot podle mezinárodních i státních standardů a metodik.**
4. **Zvyšující se tlak na užívání přírody ohrožuje uchování její schopnosti přirozené obnovy a snižuje naději na její zachování pro budoucí generace.**
5. **Přírodu nemáme zděděnou po předcích, ale vypůjčenou od svých potomků!**

Obrázek 5 Petice pro vyhlášení NPK. Zdroj: www.is-krivoklat.cz

Zároveň v tomto měsíci starostové obcí Křivoklátska zaslali vyzývající dopis členům horní a dolní komory Parlamentu ČR a předsedům politických stran. Pod názvem *Velikonoční výzva starostů obcí Křivoklátska* ze dne 19. dubna se vyjádřili k nekoncepčnímu záměru v jednání s obcemi. Ač se vláda opakovaně vyjadřuje k nelehkému legislativnímu procesu, který je třeba kvalitně a transparentně komunikovat s veřejností, dotčenými obcemi a jejich samosprávami, namísto přesvědčivých argumentů jsou obcím poskytovány deset let staré materiály a obecná tvrzení.

V textu uvádějí dvě citace dopisů⁵² jako důkaz nepřipravenosti resortu životního prostředí na vládní iniciativu. Zmiňují, že podle navrženého harmonogramu se sice začalo na přípravách nezbytných podkladů od března a má se na nich pracovat až do května 2022.

---

⁵² Z úřadu vlády ČR starostce Karlovy Vsi Ivetě Kohoutové z 18. března a z Ministerstva životního prostředí zastupiteli Nového Jáchymova Václavu Vackovi z 15. března. Celé znění je možné si přečíst na stránkách www.otevrenekrivoklatsko.cz

Nicméně ani v dubnu nemělo ministerstvo dokončeny podkladové materiály, které by mohlo zástupcům samospráv prezentovat, ani nekonalo žádné jednání s obcemi.

Za příčinu nekonceptnosti záměru považují absenci komplexní přípravy. Připomínají, že vyhlášení NPK není zahrnuto ani v těchto dokumentech⁵³:

- plán péče CHKO Křivoklátsko na období 2017-2026;
- Státní program ochrany přírody a krajiny na období 2020-2025;
- 6. aktualizace Zásad územního rozvoje Středočeského kraje;
- územní plány kterékoli z dotčených 19 obcí.

Na závěr vyzývají vládu, aby upustila od záměru vyhlásit NPK. Vyslovují podporu programovému prohlášení koalice ve snaze nabytí souladu resortů životního prostředí a zemědělství ve způsobu hospodaření v krajině, který zajistí potřebnou míru její ochrany. Jsou proto přesvědčeni, že není třeba upravovat stávající legislativní rámec.

V dubnu jsem absolvovala rozhovor i s vyšším úředníkem MŽP, který se na otázku, jak se daří zpracovávat podklady pro záměr vyhlášení NPK, vyjádřil takto: „...*my finišujeme teď, a do půlky května budeme mít ty podklady, které jsou nutné ze zákona, a to je vymezení území, předmět ochrany péče a bližší ochranné podmínky, tak ty tři podle §40 od 1. 6. je oznámíme. A tam teprve začne to vyhlášení. Teď vysvětlujeme, předjednáváme. Já jezdím po večerech do těch vsí a vedeme tu debatu.*“

Dále jsem se ptala i na sestavení týmu z AOPK, která je pověřena tvorbou koncepčních materiálů pro záměr NPK.

Vyšší úředník MŽP: „...*samozřejmě pan doktor Obermajer je hlavou týmu, který připravuje ty podklady, a dokonce to není jenom jeden tým tady ze středočeské regionální agentury a v CHKO Křivoklátsko, které vede právě zmíněný Petr Hůla. Tam také komunikují, samozřejmě specialisti, odborníci i z jiných odborných pracovišť. Víím, že tam byl kolega z Národního parku Podyjí, který je jako chován v té problematice, popisu stupňů, přirozenosti lesů. Například tam byl i kolega z VÚKOZU.*⁵⁴ *Komunikují se všemi stávajícími parky o té problematice, aby se dostali do takové kondice a zvládli v extrémně*

---

⁵³ Pouze v Rozboru udržitelného rozvoje území Středočeského kraje z podzimu 2021 je uvedený návrh na zřízení NPK ve SWOT analýze.

⁵⁴ pozn.: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví

rekordně krátkém čase – jak jsem řekl, od 1. 6. chceme oznámit – mít ty podklady. To je práce, která by se dala dělat i delší čas.“

4.2.7 Rozhodnutí o odkladu zahájení procesu (květen/červen 2022)

V květnu se konala uzavřená **schůze několika odborníků na půdě MŽP**, kde se debatoval mimo jiné způsob ochrany Křivoklátska, jak mi i prozradil v rozhovoru Vyšší úředník MŽP: „...do té doby se sejdeme s vědeckou obcí, kde si potřebujeme ověřit, že ten, který podporuje tu druhou ochranu což jsou vědci, kteří ji mají rádi na celé ploše to chráněné území v managementu, a ne tu divočinu, takže se navzájem pochopí s těmi, kdo už prosazují ty přírodní procesy. I v té vědecké obci mohou být někdy odlišné názory, jak postupovat.“

Zároveň došlo z iniciativy starosty Běleče Lukáše Kocmana k dalšímu setkání zástupců starostů obcí Křivoklátska ministryní životního prostředí paní Annou Hubáčkovou a to 5. května. Starostové hned ze začátku zdůrazňují, že všechny čtyři konané veřejné debaty zástupců ministerstva a Středočeského kraje s obcany (Běleč, Zbečno, Račice a Broumy) byly pokaždé iniciovány samotnými obcemi. Starostové na této květnové schůzce vyjádřili obavy z nedostatku informací, které by měli sloužit jako základ pro možnost obcí se adekvátně vyjádřit vůči diskutovanému záměru, zejména když podle plánu se počítalo se zahájením procesu realizace daného záměru už následující měsíc. Starostové pak sdělili paní ministryni rozhodnutí místních samospráv a výsledky z usnesení Zastupitelstev obcí a požádali o změnu harmonogramu celého procesu tak, aby mohl vzniknout prostor pro jednání s obcemi na základě relevantních a komplexních materiálů.

Toto setkání s paní ministryní zřejmě nebylo dostačující k vyřízení položených námitek, a proto se dne 25. května starostové a zástupci obcí (co nesouhlasí s dosavadním postupem MŽP ve věci uvažovaného NPK) rozhodli napsat otevřený dopis panu premiérovi, ve kterém vysvětlují své námítky a zároveň se snaží poskytnout i alternativní řešení. Jedním z navrhovaných řešení bylo místo zákona o národním parku Křivoklátsko jít alternativou lesního zákona 289/1995 Sb. a zařadit lesy do kategorie lesů zvláštního určení. Cílem tohoto návrhu bylo, že místo problematického vyhlášení národních parků za nevyjasněných kompetencí a odpovědnosti, se mohlo jít reformou sladění zájmů resortů životního prostředí a zemědělství. Starostové v otevřeném dopise také připomínají, že

právě pro způsob hospodaření, péči o krajinu a zachování kulturních a společenských hodnot, bylo Křivoklátsko vyhlášeno za Biosférickou rezervaci UNESCO.

4.2.7.1 Odezva na dopisy zastupitelů obcí

V červnu se samosprávám obcí dostalo odpovědí na jejich námitky, a to jak od paní ministryně, tak senátu, a nakonec i od pana premiéra. Dne 6. června paní ministryně Hubáčková vyhověla obcím a odložila datum oficiálního zahájení procesu vyhlášení NPK. *„Po zralé úvaze jsem se rozhodla určit datum oficiálního zahájení procesu vyhlášení Národního parku Křivoklátsko tak, aby se vytvořil prostor pro plnohodnotné zapojení obcí (a všech ostatních účastníků) bez uvedených komplikací, s dostatečným prostorem i po komunálních volbách – tedy v září 2022,“* jak napsala v dopise starostům. Původně měl proces začít 9. června.

Dne 8. června 2022 se Výbor pro územní rozvoj a životní prostředí Senátu PČR vyjádřil k Velikonoční výzvě starostů Křivoklátska. V usnesení konstatuje, že *„v demokratické a občanské společnosti není vhodné rozhodovat o zřízení národního parku bez souhlasu zásadních partnerů, především dotčených samospráv,“* a proto žádá po MŽP, aby zlepšilo komunikaci s dotčenými obcemi a aby zpracovalo podklady, kde:

- bude na základě věrohodné analýzy doloženo proč je nutné přistoupit ke zřízení národního parku a zrovna v do kategorie II podle parametrů IUCN;
- využije jistých analýz k zjištění, proč zřízení nových parků bude ekonomicky, sociálně a environmentálně výhodnější a vhodnější, než jiné varianty řešení;

Dne 13. června pan premiér potvrzuje v dopise starostům Křivoklátska odložení celého procesu vyhlášení NP Křivoklátsko z června na září 2022 a slova ministryně životního prostředí.

4.2.8 Oficiální zahájení procesu projednávání záměru (září 2022)

Ještě před oficiálním zahájením procesu přijal Evropský parlament usnesení ze dne 13. září o nové *Lesní strategii EU do roku 2030 – udržitelné obhospodařování lesů* v Evropě. Z mnoha výroků tohoto usnesení se některé týkají i probíhajícího případu NPK. Z usnesení vyberme tyto výroky:

- Souhlasí, že vzhledem k cílům *Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030* a to *„definovat, zmapovat, monitorovat a přísně chránit všechny“*

zbývající primární a původní lesní porosty EU,“ je ochrana lesů pro zachování biologické rozmanitosti a zmírnění změny klimatu zásadní;

- zdůrazňuje, že lesy EU se vyznačují rozmanitými přírodními podmínkami, modely vlastnictví a formami správy, kde většina z nich byla utvářena po staletí lidské interakce, zásahů a řízení, a jsou tedy formou kulturního dědictví;
- konstatuje, že nedotčené ekosystémy mají větší schopnost vypořádat se s environmentálními stresovými faktory, včetně změn klimatu než ekosystémy narušené (lepší schopnost adaptace);
- zdůrazňuje, že aby bylo možné plnit různé cíle této strategie, musí být její provádění vhodné pro dané účely na regionální a místní úrovni a přihlížet k sociálně-ekonomickým dopadům, které s sebou může nést (zohlednit místní podmínky, zkušenosti, vědecká poznání a tradiční znalosti)

Tyto výroky jsem vybrala, abych ukázala na fakt, že trend EU nyní směřuje k dosažení cílů týkající se vyšší biologické rozmanitosti, ale zároveň je kladen i důraz na úlohu lesníků a kulturních aspektů v rámci celého lesnického hodnotového řetězce.

V rámci politiky EU v oblasti životního prostředí jsou stanoveny sdílené pravomoci a odpovědnosti členských států v souvislosti s lesy, nicméně politika v oblasti lesnictví je v pravomoci členských států. Z tohoto důvodu je zřejmé, že strategie, vedoucí k naplnění cílů strategie týkající se hospodaření v lesích, je třeba upravit na národní a regionální úrovni prostřednictvím přístupu zdola nahoru. Stejnou informaci mi potvrzuje v rozhovoru i úředník MZem, když připadla řeč na mezinárodní dokumenty: *„je třeba říct, že lesnictví nemá společnou evropskou politiku na rozdíl třeba od zemědělství nebo od jiných oblastí.“* Zmiňuje i přihlášení ČR k řadě mezinárodních aktů, kdy asi nejdůležitější pro tento případ hodnotí konferenci v Riu de Janeiro a konferenci v Helsinkách v roce 1992. *„Co je ale důležité pro nás tak je, že se vyhlásily principy trvale udržitelného lesnického hospodaření. Na tom je postaven i vlastně ten lesnický legislativní nebo ten komplex legislativy lesnický v České republice, kde vlastně základním principem je respekt nebo vytváření trvale udržitelné hospodaření na třech rovno rovnoprávných plnohodnotných pilířích na ekonomickém ekologickém a sociálním.“*

V této pozici a s tímto kontextem pak pokračoval proces vyhlášení NPK. Oznámení procesu projednávání záměru připadlo na 27. září veřejnou vyhláškou MŽP, kdy podle ustanovení § 79 odst. 1 ZOPK v souladu s ustanovením § 40 odst. 3 zákona, přechází záměr do stádia k projednání. Od tohoto dne běžela 90denní lhůta pro dotčené

subjekty k podávání písemných námitek k záměru. MŽP zároveň na úřední desce zveřejňuje důvody vyhlášení a podrobně zpracovaný záměr na vyhlášení NPK, včetně zákresu jeho hranic.

Zástupci starostů nebyli spokojeni s dobou oficiálního zahájení, protože tvrdili, že po komunálních volbách mají nová vedení obcí omezenější čas na vyjádření se k záměru, protože musí vyřizovat volební stížnosti v zákonem stanovené lhůtě. Nicméně faktem zůstává, že MŽP vůči starostům udělalo vstřícný krok už dříve a v červenci došlo k odkladu záměru i přesto, že ministerstvu (a pravděpodobně dalším institucím s ministerstvem spojených) by se bývalo více hodilo vyhlásit oficiální zahájení už v červnu. Námítky starostů okomentovala ministryně Hubáčková pro Berounský deník ze 1.8. takto: „*jak určit, který termín je nejsprávnější? Každý má svá pro a proti. Nejde vyhovět všem a dotčené obce nejsou jediní aktéři na které je třeba brát ohled.*“

Úředník MŽP: „*Když jsme potom vyhlášovali tři měsíce před volbami i na základě zkušeností třeba z toho z hlediska projednávání té parkové novely tak samozřejmě chápu zájem, že pokud ministerstvo ten národní park chce, tak že je potřeba to začít. Protože pak jako prakticky kdybychom to začali řešit poslední rok před volbami, tak se rozvíjí to, co už se tady stalo, že to prostě nebude, tím že se to zkrátka vyhlášení nestihne projednat, případně to skončí někde neschváleno ve sněmovně.*“

4.3 Případová studie NP Křivoklátsko

4.3.1 Průběh výzkumu

Sběr dat probíhal od listopadu 2021 do června 2022. Během tohoto období jsem absolvovala 17 formálních rozhovorů s respondenty. První z nich proběhl 8. 11. 2021 na Křivoklátsku a poslední 19.4. 2022 v Praze. Při výběru respondentů jsem se držela postupu, který uvádím v metodologické části. Vhodnost respondentů v rámci výzkumu jsem ověřovala při rozhovorech, kdy jsem respondenty požádala o sdělení zkušeností ve své profesi, popřípadě ve vztahu k NPK. Seznam respondentů uvádím v závěru práce spolu se stručným popisem jejich profese. Co se týká pokrytí stakeholderů v případě, věřím, že jsem se přiblížila k získání dostatečného názorového spektra od zúčastněných stran. Rozhovory mi poskytli osobnosti od vysoko postavených představitelů organizací působící ve státní správě, po představitele dotčených obcí až o po jednotlivce z řad místních občanů.

Rozhovory probíhaly po vzájemné domluvě na místech a času vybraných informátory. Většina rozhovorů se konala v místě výkonu jejich práce.⁵⁵ Samozřejmostí bylo získání souhlasu od všech respondentů s nahráváním všech rozhovorů, přičemž nejkratší rozhovor trval 30 min a nejdelší 2h 15min.⁵⁶

Přestože rozhovory měly formální charakter, snažila jsem se o vytvoření příznivých podmínek. Během rozhovorů jsme nebyli rušeni, měli jsme dostatek soukromí, a kde to bylo možné, bylo k dispozici drobné občerstvení.

Z každého záznamu jsem poté vyhotovila doslovný přepis. Abych se dokázala orientovat v nashromážděných datech, využívala jsem metodu rámcové analýzy a kódování dat, jejíž podoba a principy byly představeny v metodologické části.

Během výzkumu jsem s některými z respondentů mluvila i vícekrát. Během těchto následných, tzv. neformálních, rozhovorů, jsem se vyptávala na aktuálnější informace, co se změnilo od našeho posledního vidění. Využívala jsem těchto setkání i na doptávání se konkrétnějších podrobností.

Druhým typem neformálních rozhovorů, byla náhodná setkání v rámci zúčastněného pozorování během mých výjezdů do Krivoklátska. Využívala jsem tyto příležitosti k prozkoumávání okolí, mluvení s místními lidmi nebo návštěvě představitelů dotčených obcí, přestože jsem s nimi nebyla předem domluvená na rozhovoru. Při těchto setkáních jsem si vedla záznam ve formě zapisování si poznámek, které jsem používala během následných formálních rozhovorů.

4.3.2 Analýza rozhovorů s aktéry případu NPK

Po absolvování všech rozhovorů jsem se v průběhu zpracování dat rozhodla, že pro zachování autentičnosti záznamů je zapotřebí výroky anonymizovat a redakčně je nijak neupravovat, a že toho musí být dosaženo i na úkor možnosti uvedení jmen respondentů. K tomuto kroku jsem se rozhodla, aby nedošlo k rozdílné míře důvěryhodnosti výpovědí jednotlivých respondentů. Respektive mezi těmi, kterým byla přislíbena autorizace výpovědí, oproti těm, kteří chtěli zůstat v anonymitě. Ze stejného důvodu jsem také

---

⁵⁵ U dvou respondentů rozhovor proběhl u nich doma na Krivoklátsku, u dalšího v kavárně v Praze.

⁵⁶ V prvním případě se musel rozhovor přerušit a s dotyčnou osobou jsem sjednala pokračování rozhovoru na jiný den. V druhém případě rozhovor byl v jednom dni, ale rozdělen na část, kdy se hovořilo v místnosti a na část, kdy jsme šli do lesa.

ponechala všechny úryvky a citace v doslovném přepisu bez redakčních úprav, tedy v citacích zůstala jak hovorová mluva, tak případné přeřky.

Protože jsem původně nabídla možnost autorizace rozhovoru jednotlivým aktérům, obeslala jsem všechny respondenty s emailem, ve kterém jsem je seznámila se svou situací a rozhodnutím o změně způsobu zpracování rozhovorů. Součástí této změny byl příslib, že z rozhovorů budou zveřejněny pouze relevantní úseky rozhovorů. Všem respondentům jsem dala možnost tuto změnu odmítnout, čehož nikdo nevyužil.

K nalezení příčin, které oddalují uzavření problematiky NPK, jsem výpovědi respondentů rozdělovala do tematických rámců. Protože se snažím odkrýt názory aktérů na vyhlášení NPK, rozdělila jsem výpovědi respondentů podle struktury pilířů udržitelného rozvoje a podle údajů z oficiální dokumentu *Záměr na vyhlášení zvláště chráněného území ze září 2022* (dále *Záměr*). To mi umožnilo jednak rozdělit důvody pro překážky zamezující vyhlášení NPK do kategorií podle motivace (ekonomická, sociální a environmentální). Zároveň mi toto dělení umožnilo porovnat tyto překážky s argumenty podporující vznik vyhlášení Národního parku v rámci environmentálního, sociálního a ekonomického pilíře.

4.3.2.1 Environmentální pilíř

Víceznačnost ochrany přírody vede k řadě problémů již při rozhodování, co má být předmětem ochrany a jakých prostředků a forem uplatňovat pro jeho dosažení.

Proto jsem se u všech respondentů nejprve snažila zjistit, co podle nich zahrnuje předmět ochrany Křivoklátska, respektive zjistit, co je na území tak cenné. Oficiálně je za předmět ochrany dle zářiového dokumentu MŽP *Záměr na vyhlášení NP Křivoklátsko* považován „*rozsáhlý vnitrozemský komplex převážně listnatého lesa nižších poloh s velkým podílem přirozených či lidskou činností málo ovlivněných ekosystémů, s výrazně vyvinutým údolním a vrcholovým fenoménem řeky Berounky a jejích přítoků v různých podobách, a mimořádně vysokou rozmanitostí živé i neživé přírody na všech hierarchických úrovních.*“

Pojďme si rozebrat jednotlivé části předmětu ochrany z hlediska názorů respondentů.

Část 1: vnitrozemský komplex převážně listnatého lesa

V Záměru je zmíněna nutnost vycházet z cílů ochrany převažujících ekosystémů Křivoklátska, pro určení územní ochrany lesních ekosystémů. Je ale potřeba formulovat a hledat prostředky, kterými těchto cílů lze dosáhnout právě proto, že se: „*nedaří s využitím stávajících nástrojů ochrany přírody dlouhodobě na významné ploše dosáhnout dobrého stavu věkové a prostorové struktury lesních porostů s drobnozrnnou mozaikou podmiňující bohatou druhovou, věkovou i prostorovou diverzitu a jejich ekologické funkce*“ (Záměr, 2022; 22)

Protože se jedná o dokument, který byl zpracován organizací AOPK na příkaz MŽP, je patrná shoda mezi respondenty těchto organizací, kteří vycházejí z přírodovědeckých odborných podkladů. Všichni z nich hovoří o jedinečnosti lesního komplexu na poměrně velkém území, kde se zachovala původní dřevinná skladba odpovídající přírodnímu stanovišti.

Dle Záměru lesní ekosystémy zaujímají v ploše navrhovaného národního parku zhruba 98 % a přírodní biotopy s různým stupněm reprezentativnosti a mírou zachovalosti, která představuje odhadem 55 % území okolo 80 druhů původních dřevin.

Za dřevinou skladbu shledává Vedoucí úředník MŽP „*typické pro středoevropské listnaté opadavé lesy s převahou buku jako hlavní dřeviny*“, stejně jako Zaměstnanec CHKO s dřevní skladbou „*ve středním pásmu, v pásmu opadavých lesů, smíšených většinou listnatých*“. Úředník AOPK mluví o lesních ekosystémech „*v podstatě teplomilných doubrav, až po bučiny i s výskytem jedle*“.

Dotčená obec 3 říká ústy svého představitele, že: „*v podstatě ten les má docela jako myslím z hlediska ochrany přírody má docela velkou hodnotu, protože je tam značná část listnáčů a zkrátka stromů 120 let starých*“. Kdežto Dotčená obec 1.1. sděluje, že u nich v obci „*se říká o tom nejcennější vlastně části tady kolem Berounky*“, přičemž zmiňuje také i lesy, ale za nejcennější oblasti jsou dle jejích slov považovány oblasti „*odsud směr na ten Týřov, Emilovnu, na Kouřimec, na Pleše, údolí Úpořského potoka*“.

Právě do kombinace cenností zahrnuje úředník AOPK i různé typy nelesních ekosystémů: „*Možná jste slyšela takový pojem Křivoklátské pleše. To jsou vlastně jako přirozená bezlesí uvnitř lesů na takových mělkých půdách, takových ne přímo kamenitých výchozech. Výchozech, kde jsou mělké půdy, kde vlastně ten les nebyl schopný tu zarůst*“. Slova Zaměstnance CHKO: „*Je tady velice dobře vyvinutý vrcholový fenomén temene*

kopci, to jsou ty tzv. Křivoklátské pleše, které jsou z hlediska biodiverzity nesmírně cenný a důležitý pro to území.“ Vedoucí úředník MŽP podotýká, že z hlediska území se jedná o poměrně malé plochy: „tyto částečně i stepní společenstva které na Křivoklátsku jsou marginální. To jsou takový ty pleše na těch skalkách i ty okraje těch skal, že jo na Týřově a podobně. Ale plošně je to úplně marginální záležitost.“

Dle rozhovoru s ním se domnívám, že větší důležitost přisuzuje lesním ekosystémům, v rámci řazení vegetačního stupně území do třetí a čtvrté úrovně hercynské oblasti: *„To znamená těch typických klasických bučin, těch středně bohatých, který v podstatě jsou typické pro vlastně většinu území České republiky jako typ biotopu. A my vlastně v těch národních parcích tento typ biotopu, který vlastně převládá nebo z hlediska potenciální vegetace převládá na území České republiky tak vlastně v národních parcích prakticky nemáme zastoupení.“*

Úředník AOPK z hlediska zařazení Křivoklátska do vegetačních stupňů hovoří o *„Rozpětí od prvního po čtvrtý lesní vegetační stupeň, i když toho prvního je tam opravdu hodně málo. To jsou jen ostrůvky, ale od druhého do čtvrtého to pokrývá docela dobře.“*

Vedoucí úředník ZEM ale není přesvědčen o tom, že by Křivoklátsko bylo takto výhradně jedinečné území v rámci ČR. *„Dneska existuje dohoda mezi a Agenturou ochrany přírody a krajiny a Lesy České republiky o zřizování bezzásahových území, které jsou právě jako velmi cenné.“* Dodává, že se jedná o území s charakterem větších rezervací, které mají buď velmi přirozenou skladbou nebo se zde dlouhodobě intenzivně. *„právě přesně pro tyhle účely a je to vytipováno tak, aby byly pokryty vlastně nejružnější přírodní podmínky v ČR.“*

Vedoucí úředník MŽP uvádí důvody, proč Křivoklátsko je jedinou oblastí: *„Když se podíváte na mapu České republiky tak buď ty lesní porosty a ty komplexy jsou příliš roztráštěné. Prostě je to opravdu ta mozaika té lesnicko-zemědělské krajiny, té kulturní, kde nějaký ucelený útvar lesní v podstatě jako nejde.“* nebo z biotopového hlediska se jedná o pozmeněné ekosystémy s nepůvodními porosty. *„Takže z těch porostů tady třeba Brdy jsou krásný velký úžasný ucelený komplex lesa ale prostě těch porostů, které by měly jako přirozenou dřevinou skladbu tam najdete pár.“*

Doposud jsem uvedla definici předmětu ochrany z pohledu národního parku. Pro respondenty, kteří se neztotožňují s myšlením vzniku národního parku je namístě uvést definice **předmětu ochrany i z hlediska CHKO Křivoklátsko**. V digitálním registru

ústředního seznamu ochrany přírody definice předmětu ochrany je uvedeno: „*Posláním oblasti je ochrana všech hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků i přírodních zdrojů a vytváření vyváženého životního prostředí; k typickým znakům krajiny náleží zejména její povrchové utváření včetně vodních toků a ploch, její vegetační kryt a volně žijící živočišstvo, rozložení a využití lesního a zemědělského půdního fondu a ve vztahu k ní také rozmístění a urbanistická skladba sídlišť, architektonické stavby a místní zástavba lidového rázu.*“ (DRÚSOP, 2021)

V dokumentu Plán péče o CHKO Křivoklátsko na období 2017-2026 je uvedený dlouhodobý cíl ochrany přírody a krajiny jako „*ochrana všech hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků, zachování ekologických funkcí území a přírodních hodnot. Přitom k typickým znakům krajiny náleží zejména její povrchové utváření, rozvržení lesů a zemědělských pozemků, její vegetační kryt a rozmístění sídel.*“

(PP, 2016; 4)

Z následujících výpovědí respondentů, kteří se přiklánějí k územní ochraně krajiny, je patrné, že pro ně cennost Křivoklátska představuje nejen objektivní shrnutí hodnot ať už přírodních, nebo kulturních, ale v rámci předmětu ochrany je zahrnutý i proces, kterým krajina a příroda v ní se během let utvářela až do současné podoby. Například Vedoucí úředník MZE konstatuje významnost Křivoklátska jako pestrou hodnotnou přírodu, danou geologií a reliéfem a historií vlivů, které ji utvářely až do dnešní podoby: „*To je za mě na tom nejcennější. Když bych to měl rozvést tohle tu svojí jako to konstatování. Co se tam všechno odehrávalo v minulosti.*“ Za příklady zmiňuje významnou pastvu v lese, polaření a jiné užívání lesa jako i činností milířů, z nichž se doposud praktikuje už jen lesnictví. „*Tak výsledkem tohodle všeho, co se tam za těch třeba 500 let odehrávalo je ta krásná krajina. Jsou ty pestrý lesy, že tam je spousta nejrůznějších živočichů, spousta zajímavých vzácných kyttek. To je na tom to nejcennější a měli bychom dobře zvažovat, jestli když změníme násilně ten management, jestli dosáhneme něco lepšího.*“

Pro některé respondenty lesnictví představuje tak nedílnou součást Křivoklátských lesů, která by mohla být zahrnuta i do nehmotného kulturního dědictví. S tím by souhlasil Lesník 3: „*Protože to je dokonce my říkáme že to lesnictví Křivoklátska je kus kulturního dědictví toho Křivoklátska a že vlastně tím že by to spadalo do toho národního parku a přestalo by se tady hospodařit tak vlastně by to kulturní dědictví zaniklo.*“

Lesník 1 z druhé strany hodnotí důkaz cennosti tohoto procesu utváření krajiny a jejího současného stavu v již vyhlášení Křivoklátskem za **biosférickou rezervaci UNESCO**: „*Co už víc by to mělo být! Jo to prostě to je známka jako blázen. To znamená že to je území cenný pro svět, tak proč tam dávat ještě něco dalšího, když vlastně to vyhlásili v době, kdy to bylo v nějakým stavu. Ten stav by se změnil tím zásahem právě toho managementu toho národního parku.*“ Vedoucí úředník ZEM mluví o vnímání estetiky krajiny, která je jedním z důvodů vzniku biosférické rezervace: „*Ty rezervace biosférické nevznikají tam kde člověk nefungoval. Vznikají tam kde fungoval a kde naopak výrazně ovlivnil tu krajinu. A ten výsledek je takový že to dneska má ty hodnoty.*“

Úředník MŽP dává za pravdu, že: „*biosférická rezervace UNESCO je v nějakém řekněme harmonickém soužití člověka v krajině, o nějakém jeho využívání a z hlediska naší legislativy odpovídá lépe kategorii chráněné krajinné oblasti než národního parku.*“ Na druhou stranu ale zmiňuje, že velikost návrhu národního parku představuje jen jednu šestinu současné chráněné oblasti a proto „*na většině území potom samozřejmě může probíhat to hospodaření ve smyslu té biosférické rezervace.*“ Stejnou myšlenku připouští i Úředník SK a nemyslí si, že by tam došlo k rozporu. Stát si to podle něj může dovolit.

Problém by ale představoval, jak uvažuje Úředník MŽP: „*kdyby ten překryv s těmi cíli národního parku byl velkoplošný. Protože ta biosférická rezervace je trvale o nějakém řekněme skloubení vlivu člověka v daném území a v nějakém přírodovědně jaksí šetrném a přírodě blízkém hospodaření v té krajině ať už prostě lesnickém nebo zemědělském, kdežto ten národní park v té kategorii II IUCN je o tom, opravdu převážnou část toho území nechat výhledově samovolnému vývoji. Takže tam se to trochu jako nepřekrývá. No takže je to je to problém jakoby řekněme odborného rázu.*“

Část 2: velký podíl přirozených či lidskou činností málo ovlivněných ekosystémů

Zaměstnanec CHKO říká, že se v oblasti nachází v celkovém součtu „*přes 80 druhů původních dřevin, stromy a keře. To je taková biodiverzita, kterou jinde v Evropě nenajdete. Je tady genetický potenciál pro to, aby tady bylo možné původní stanoviště obsadit původními rostlinami a dřevinami. Samozřejmě na to vázané živočišstvo. Tak v tom je ta největší hodnota území.*“

Stejně tak Úředník AOPK mluví o potřebě změnit pohled na les: „*Cílem není tady jako mít vypěstovat kvalitní dřevo. Ale cílem je, aby ty lesy se co nejvíc přiblížily jakémusi přirozenému stavu, který tady kdysi dávno býval.*“

Lesník 1 ale nesouhlasí, že se jedná o původní les a zmiňuje jakým zásahům v minulosti došlo, že už prakticky se nedá o původním lesu mluvit. „*Ten tu neexistuje, protože kdysi... Já nevím, před 300 lety jo, tak tady byly pastviny. Jo. Vezměte si v Novým Jáchymově byly železářny. Tady se raboval ten les neskutečným způsobem. Bralo se tady dříví na to, aby se pánilo to železo nebo prostě na dřevěný uhlí a podobně. Takže tady to bylo zdevastovaný,*“ a dále pokračuje, že až za Marie Terezie funkce lesníka byla upravena zákony, který daly ten žalostný stav dohromady a dodává, že: „*Na mě to dělá ten dojem, že to chtějí zase dostat do toho stavu, co to bylo předtím. Jo že to prostě...ale tady je to prostě barokní krajina z mého pohledu.*“

Podobně to vnímá Vedoucí úředník ZEM slovy: „*Tady nejsou stanoviště, která by nebyla člověkem pozmeněná, a to, jak dnes vypadají, je souhrou nejrůznější jako jemný síť různých lidských aktivit ať už přímé že, tam ten hajný i ten lesník cokoliv vesnický dělal nebo nepřímý,*“ podle kterého si všichni musí připustit, že existence královské obory, zvěře i různé aglomerace měly vliv na úplnou změnu dřevinné skladby.

Dle výpovědí ostatních aktérů si nemyslím, že by to druhá strana zapírala. Vedoucí úředník MŽP komentuje situaci takto: „*Naopak oni v podstatě hospodařili z našeho pohledu docela dobře,*“ a pokračuje: „*protože oni z toho neudělali ty Brdy, kde místo bukových lesů je dneska smrkový les. Oni z toho oni tam zachovali významnou část těch lesních porostů alespoň z hlediska druhové skladby v té původní podobě. Proto je tam ta biodiverzita, která tam dneska je. Proto tam ty přírodní hodnoty zůstaly alespoň částečně zachovaný, a proto je možno uvažovat o tom území jako o budoucím národním parku.*“

Zaměstnanec CHKO mi v rozhovoru popisuje historii lesního hospodaření, kdy se v 19. století změnila dřevinná skladba ve prospěch monokultur smrku pro potřebu stavebního dříví: „*V tom 19. století oni změnili druhovou stavbu, kdy tady byli listnatý a smíšený lesy zastoupený z nějakých 60 % A jehličnatý, který byli zastoupený převážně jedlí a tisem těch byli 40 % a oni to převrátili – 40% listnáče a 60 % monokultur smrkových a borových monokultur,*“ přesto ale hovoří v současné době o přirozených ekosystémech, které se na řadě míst znovu geneticky obnovily, jak zmiňuje na příkladu: „*když si vezmete ty svahy od Bránova až na Týřovice nebo ke Skryjím, ty byly odlesněný historicky. To existují i dobové fotky, že tam byly třeba pastviny. To byly jedny z nejlepších lesů.*“ A dnes tam vidíme opět lesy, jak zmiňuje: „*jsou suťové svahové lesy, které vznikly přirozenou obnovou ať už výmladkově nebo nějakou sítí. Ale prostě ty lesy se přirozeně obnovily.*“

Proto podle něj se jedná o původní les, který se díky členitosti území a nepřístupnosti nepodařilo úplně změnit.

Část 3: výrazně vyvinutý údolní a vrcholový fenomén řeky Berounky a jejích přítoků v různých podobách

Slova Zaměstnance CHKO: „*Je tady výrazně vyvinutá teplotní inverze. Tj. rostliny a živočichové které potřebují horský a podhorský charakter se tady vyskytují v hluboce zařízlých údolích. Na dně je celoročně poměrně chladno a jsou tu vytvořené horské a podhorské podmínky. Oproti tomu ty temné kopců ty jsou většinou xerothermní a přibližující se podmínkám střední a jižní Moravy.*“

Část 4: mimořádně vysoká rozmanitost živé i neživé přírody na všech hierarchických úrovních.

Z výpovědí respondentů panuje většinová shoda nad pořadím sdělených cenností a hodnot Křivoklátska, kdy z drtivé většiny respondenti nejprve hodnotí podstatu územní ochrany ekosystému a až poté se vyjadřují například k druhové ochraně živočichů a rostlin, které na ekosystém jsou vázány. Dle slov Zaměstnance CHKO je na Křivoklátsku „*genetický potenciál pro to, aby tady bylo možné původní stanoviště obsadit původními rostlinami a dřevinami. Samozřejmě na to vázané živočišstvo. Tak v tom je ta největší hodnota území.*“

Stejně tak Zaměstnankyně CHKO hodnotí za nejcennější flóru a faunu, ale „*názorově jestli je chránit teda samostatně nebo zkoumat to jako dílčí složky anebo to chránit jako ekosystém. Tak jako ekosystém. Protože ty zvířata bez toho nebudou.*“

Následně i oba respondenti z Dotčené obce 1 vnímají Křivoklátsko jako celek než jeho jednotlivé části: „*ano to jsou jako ty jednotlivé části. Ale do vnímání toho Křivoklátska jako celek dohromady. Komplexně.*“

Část 5: Argumenty k vyhlášení NP – Změna lesního hospodaření

Jednou ze změn by bylo zachování vyššího věku dřevinné skladby. Tu Vedoucí MŽP hodnotí současně za vysoce nepřirozenou: „*Tím obhospodařováním já výrazně ovlivňuji tu věkovou a prostorovou strukturu toho lesa. Tím, že je tam nastavený nějaký model hospodaření, který obvykle vede k tomu a v těch našich podmínkách to tak je, že zhruba v nějakém tom věku 100-120 let plus minus jo někde víc někde míň není podstatné, tak prostě jsou ty porosty vlastně smýceny a hospodářsky využity.*“

Lesník 3 v rozhovoru vzpomínal na prvotní plány národního parku, kde se počítalo nadále počítalo s hospodařením s tím, že se tam bude dál hospodařit a dle jeho slov: *„druhovú skladbu se bude převádět na porosty s přirozenou duhovou nebo přirozenou druhovou nebo přírodě blízkou druhovou skladbou. To my jako lesníci umíme. Ale jakmile nastartujeme proces bezzásahové hospodaření tak tohleto všechno opouštím. Moje vize už není a nechávám to na přírodě.“* Co lesníci umí a jejich přístup k lesnímu hospodaření mi pomohl pochopit Lesník 1. Dle něj role lesníků spočívá právě v urychlení obnovy lesa, která probíhá v přírodě a to tak, aby z toho mohl člověk navíc mít užitek. Jak zmiňuje na příkladu smrku: *„Třeba ve 120 letech se kácí normálně. Když si odmyslím ty výchovný zásahy, který se dělají za účelem, aby se vytvořil prostě kvalitní porost pro následnou těžbu, tak prostě ve 120 letech že jo. A něco z toho je. Jo z toho prostě nějaká kvalitní hmota, kdyžto kdybyste to tam prostě nechala déle, tak se to rozpadne. Jo a není z toho není z toho prostě žádný užitek. Takže to je takový ten smysl toho lesníka, že vlastně využívá veškerý potenciál toho lesa.“*

S tímto využitím ale klesá biodiverzita lesa, jak zmiňuje Vedoucí úředník MŽP: *„V literatuře se uvádí že ne jenom na tom tlející dřevě, v lese se vyskytuje zhruba čtyřicet až padesát procent organismů, který tenhle vůbec tvoří dohromady ten ekosystém. To znamená, když já z toho lesa to tlející dřevo odstraním tak v podstatě odstraním téměř polovinu biodiverzity z toho lesa!“*

Dotčená obec 3 si také uvědomuje, že problematika spočívá v přístupu k lesu. *„Oni to dělají dobře v rámci toho, jak mají nastavený své povinnosti. To znamená provozování hospodářský činnosti a účelem je dosazování dosahování zisku,“* a dodává také, že lesníci navíc už pracují i s bezzásahovými oblastmi, ale pořád se jedná o zásahy. Vzpomínala v rozhovoru na slova jednoho lesníka: *„Oni si neuvědomují že pro nás ty stromy je jako obilí pro zemědělce, akorát že je tam delší doba, než ten strom dosáhne toho věku, kdy už se musí porazit, protože by se znehodnotil.“*

Na druhou stranu v přirozeném lese se řada dřevin dožívá věku i kolem 500 let, jak vysvětluje Vedoucí úředník MŽP: *„Buk se třeba dožívá věku mezi dvěma sty až třemi sty lety. Jo jako ty nejstarší jedinci. U cca jedlí, smrků tam ty nejstarší stromy můžou mít i víc než 500 let.“*

Zaměstnanec CHKO se shoduje s Úředníkem SK v tom, že bude zapotřebí značný čas. Zaměstnanec CHKO to komentuje slovy: *„Je to dlouhodobá záležitost, les má obmýti*

na Křivoklátsku 100-120 let jo a u těch dřevin listnatých ještě větší a třeba 140-160 jsou i do 180 let věků a ty se pro nás stávají cenný, ale jsou tady prostě porosty, kteří jsou taky monokulturní což není dobře. Naším cílem je dosáhnout lesa, který je strukturovaný ať už věkově tak z hlediska druhového.“

Úředník SK, když jsem se ho ptala, kdy se mohou dostavit výsledky změny strategie lesního hospodaření, odpověděl: *„To záleží na optimálních přírodních podmínkách. A já si dovedu představit že třeba v těch bezzásahových území, když... To nebude hned.“* Vysvětluje mi, že jedna generace lesa do průměrného obmýetí se pohybuje v ČR kolem 115 let, a to je dlouhá doba na to, aby se dalo určit.

Tento fakt, že neexistuje garance úspěchu, je právě kritizován opoziční stranou, jak popisuje Vedoucí úředník ZEM: *„To je možná ten základní problém, kdy lesníci říkají – my, když půjdeme tímto směrem, tak dřevěná skladba za padesát let, to jsme schopni garantovat, tímto způsobem. A od toho se odvíjejí nějaké fytoecologické aspekty, nějaké složení těch diod a tak dále. To jsme schopni odhadnout podle toho, jak budeme postupovat lesnicky. V momentě, kdy se tady lesnicky přestane pracovat, tak vlastně my nevíme, jak to stanoviště, jak takhle rozsáhlé území na to zareaguje a kam se ty fenomény budou odvíjet.“*

Právě proto se i v národních parcích dělají lesní hospodářské plány, čímž argumentuje Vedoucí úředník MŽP a pokračuje: *„Po deseti letech se prostě ten stav znovu zhodnotí a řekne se – ano tady jsme se přesně trefili, tady jsme se trošku spletli, tady se trošku něco změnilo. Jo přizpůsobí se tomu další postup a pokračuje se dál,“* a tento postup připodobňuje k vývoji ohledně otázky klimatické změny: *„Víme že třeba teď posledních deset let je opravdu hodně teplo. Jo, a to v lese to vidíme všichni, jak ty lesy na to reagují a jaký s tím mají problém. A zase. Nikdo nedokáže odhadnout, jakých budou následujících deset let.“* Zmiňuje ale na příkladu, jak můžeme využívat bezzásahová území jsou ukazatele dopadu klimatické změny na ekosystém. *„V okamžiku, kdy máte území, který je skutečně ponechané samovolnému vývoji a vy do něho nezasahuje, byť tam ty vlivy jsou samozřejmě nějaký spady dusíku a tak dále. S tím se nedá nic dělat, ale ty jsou všude že jo. Tak vám to potom cosi říká o tom, jak reaguje ta příroda a ty ekosystémy společenstva jednotliví druhy na třeba klimatickou změnu.“*

Lesník 3 si ale myslí, že aktivní lesní hospodářství se těmito změnám lépe dokáže přizpůsobit, protože rychleji na změnu může reagovat: *„Využije všech těch vědeckých poznatků a bude vědět že na určitém stanovišti musí včas přijít s jinou dřevinou, protože*

se to klima mění atd. a je schopný toto prostě dlouhodobě a na vědeckých podkladech dělat. “ Lesník 1 nedokáže odhadnout, který režim se by se dokázal s klimatickou změnou vypořádat lépe. „*To těžko říct. Určitě na to nějaké třeba studie jsou... že v té bezzásahovosti je ta druhová rozmanitost taková větší že jo. To si netroufnu říct. Já na to koukám právě z toho pohledu užitečnosti toho lesa.*“ Ve vztahu ale ke klimatickým změnám zmiňuje, že je pro lesníky obtížné například obnova dubu, který tady v minulosti tvořil přirozenou druhovou skladbu ze 45 % a asi ze 30 % to dle jeho slov byl habr. Pokud by se nechali tyto dřeviny samovolnému vývoji tak jak uvádí: „*je naprosto jasný že tady by vyhrál ten habr a ten dub by tam nebyl. Budou tam křoviska a bude tam takovej neudržovaný les, jednoznačně. Takže i druhově by se to prostě hrozně zkrátilo na malý množství těch dřevin.*“

Část 6: Vyřešení přemnožené zvěře

Zvěř obecně do krajiny patří a jak Úředník SK v rozhovoru zmiňuje, „*otázka zní v jakých počtech a na to se vedou polemiky. Tady opravdu z hlediska přirozený obnovy, a i výskytu některých druhů dřevin ale i rostlin je to opravdu zásadní věc.*“ tuto problematiku uvádí na příkladu muflonu, který: „*odhrabává půdu, narušuje ten drn. Pak přijde prudký déšť a dochází k sesuvu těch svahovin, že jo. Takže kdyby tam ten muflon nebyl tak k tomu nikdy nedojde.*“ Nebo jak zmiňuje Úředník MŽP: „*z hlediska třeba populace toho jelena evropského tak je tu neustálý tlak v jelena Siky, který už na tom Křivoklátsku je ohromný a podobně.*“

Lesník 1 vzpomíná, že na dobu z předchozích let, kdy popisuje stav zvěře horší než v Lánské oboře. „*Co tady bylo mufloní zvěře, která sem byla dovezená někdy ve čtyřicátých letech nebo jak to bylo. Té zvěře tady bylo opravdu mraky a na těch porostech to bylo znát a je to znát ještě i teď.*“ Uvádí ale, že za tu dobu se jim podařilo ten stav snížit, což i dokazují některé zpracované studie, ale není to na venek prezentováno: „*všude se mluví o tom, jak je přemnožená zvěř, ale už se nemluví o tom, jak se to zlepšilo.*“ Domnívá se, že momentální stav zvěře se dostal už na nějakou úroveň, která je pro tu přírodu přijatelná. „*Samozřejmě dalo by se ještě něco s tím dělat, to neříkám že ne. Ale není to tak jako to bývalo před těma 10 lety. Proto ten argument taky není na místě.*“

To si ale nemyslí Vyšší úředník MŽP, který říká: „*To, že je tam teď přemnožená spárkaté zvěř včetně té nepůvodní invazní jako mufloni a daňci, tak to je nezpochybnitelný.*“ Dále pokračuje slovy „*neobnovuje se tam to spektrum dřevin, který by*

se blížilo přirozené druhové skladbě a další součásti včetně negativního působení je, když to stádo je moc velký na ten biotop.“ Za další zmiňuje problematiku oplocování, které by dle něj mělo být zakázáno, protože v tom hanebně umírá zvěř: „v Národním parku Podyjí nenajdete oplocenku, tam vůbec nepatří do lesů. To Křivoklátsko je oplocený několikrát. Kolik je tam kilometrů drátěných.“

Na to ale argumentuje Lesník 1, že ty dřeviny se chránit nějak musí: „*To vám sežere 30 kusů jelení zvěře, stejně jako pět. Akorát že těch 5 kusů tam to sežere v delším čase.*“ Na druhou stranu ale také zmiňuje, že se od oplocování už upouští: „*Plánujeme že ty obnovní prvky s tím bukem. Ty stromky prostě už ochraňovat nebudeme oplocečkama apod.*“

K oplocenkám se vyjadřuje i Zaměstnanec CHKO: „*Narážíme na ten limit toho území na tu zvěř, protože vy musíte stavět drahé ploty, aby vůbec jste ten les pěstovala.*“ Pokračuje slovy, že na řadě míst by to místo toho šlo přirozenou obnovou, o což se i snaží zmlazováním přirozenou cestou: „*Takový příklad, když jdete na Týřov, tak vpravo je tam taková oplocenka, kde jsme nechali vyndat část toho modřínu, který je tam vysazený. Dneska je tam deseti-patnáctiletý porost, úplně přirozený směsí listnáče, který odpovídá stanovišti,*“ a dodává že na řadě míst to lze udělat levně, ale jedině v případě dosažení udržitelného stavu zvěře, která dle jeho slov je někde mezi osminásobkem až desetinásobkem počtu, než by měla být, ať už původní nebo ne.

Část 7: Navýšení ochrany přírody z hlediska zonací

Zonace v NP jsou jedny z nejdůležitějších nástrojů, které jsou dle ZOPK rozděleny podle managementových principů s ohledem na naplňování dlouhodobých cílů a poslání, jak nejlépe ochránit stav ekosystémů (míry jejich zachovalosti, či míry jejich pozměnění člověkem). Strávení času nad důkladným promyšlením cílů ochrany a navazujících způsobů managementu v daných zónách určitě usnadňuje přijímání změn stakeholdery a má pozitivní efekt na vyjasnění předmětu ochrany. Přesné vymezení zón je ale prováděno až samostatným procesem v souladu s § 18 odst. 5 a § 71 zákona.

Správa NP na základě zonace pak ponechává část území vlivu působení přírodních dějů a nezasahuje, nebo provádí aktivní zásahy k obnově či zachování ekosystémů a jejich složek tam, kde jejich přežití a fungování závisí na činnosti člověka.

V případě ponechání části území přírodním procesům panuje mezi respondenty shoda ke splnitelnosti cílového stavu 51 % území, která je daná novelou zákona od roku

2017, jak zmiňuje Vedoucí úředník MŽP: „*Pokud chceme někde vyhlásit národní park, tak by to mělo být v území kde cílový stav je minimálně převažující plocha území toho parku budoucího, která by měla být směřovaná k podpoře těch přírodních procesů. To znamená 51 % toho území.*“

Úředník MŽP dodává, že někde ty cíle jsou i ve větším procentuálním zastoupení. Toho si všimá i Lesník 3 se slovy: „*Všechny národní parky směřují v cílovém stavu k velkoplošné bezzásahových území. Všechny naše. Díval jsem se do výročních zpráv Podyjí a ostatních a mají vizi 75 %. To je takový to minimum a mají vizi některý až 80-90 %.*“

Podstatné na tom je, že se jedná o dlouhodobý horizont, jak dál pokračuje Úředník MŽP: „*To nebylo tak, že bychom ihned nebo za deset let chtěli většinu národního parku ponechat samovolnému vývoji. To samozřejmě možné by to bylo ale ani tehdy ani v současnosti to nikdo nenavrhl.*“ Vedoucí úředník MŽP odhaduje, na kolik procent splnitelnosti cíle by disponoval NPK teď: „*v podstatě v té první fázi jako těžko se dostaneme na plochu větší z hlediska toho stavu toho lesa, než je třeba nějakých 20 %.*“ Zaměstnanec CHKO mluví až o 30 % a pak cíleným managementem by se dál přibližovalo k bezzásahovosti.

O tomto procesu je psáno i v lesním zákoně, jak zmiňuje Vedoucí úředník ZEM a dále popisuje: „*má to nějaké fáze. Někde to bude probíhat 20 let, někde možná 100 let a někde se k tomu ani nedoberou.*“ Ve světě je to různé, jak dál vysvětluje, ale v rámci ČR je postup národních parků nastavený a typově stejný jako v Bavorském národním parku.

Změnou novely ZOPK jsme podle slov Vyššího úředníka MŽP: „*Srovnali jsme se na tu nejkvalitnější úroveň z hlediska evropského vnímání ochrany přírody a podpory v procesu.*“ Myšleno podle zásad IUCN, ke by měly být stanovené cíle managementu tak, aby „*pro každou kategorii mohl být stanovený primární cíl aplikovaný na 75 % chráněného území,*“ (Dudley, 2008) „*To je optimální stav,*“ jak sděluje Zaměstnanec CHKO a pokračuje: „*IUCN je nevládní organizace, ta dává pouze doporučení. Záleží poté na jednotlivých státech, jak si nastaví v rámci svojí legislativy hodnoty těch území tak, aby se tomu dalo říkat národní park.*“

Tato představa je pro Lesníka 1 ale nepředstavitelná. „*vyhlašovat nějaký národní park který potom v důsledku já nevím 75 % území tam mají uvedeno, že by bylo prostě bezzásahových. To je pro mě nepředstavitelný. Když si promítnu tu krajinu, jak vypadá, tak hlavně se bavíme o těch smrkových porostech, který tady není málo. Tak pokud by*

zvolili management tak, jak to udělali třeba na tý Šumavě, no tak by to tady bylo strašně znát.“ To popisuje i vedoucí úředník MŽP: „Ten stav toho lesa je takový že to opravdu je záležitost nějaké vzdálené budoucnosti. Musí tam proběhnout velmi intenzivní jaksi přeměna to znamená takové ty nepůvodní smrkové porosty.“

Část 7: Rozšíření rezervací

Respondenti z obcí se shodují na to, že by dle nich řešení naskýtalo rozšířit bezzásahové zóny. *„Klidně ať to střelí do jedné rezervace k Pleši, to jde všechno stmelit. Jo takže to určitě rozšíření o nějaký bezzásahové zóny tady je možnost. S tím bychom. Asi neměli problém.“*

Vedoucí úředník MŽP ale říká, že: *„Ta forma ochrany v podobě rezervace není vhodná, takže protože už to vyžaduje nějakou formu správy, nějakou formu toho jaksi administrativně technického managementu a ty rezervace v zákoně tyto ty nástroje nemají.“* A sám dodává *„otázka může znít: proč nestačí trošku rozšířit ty stávající rezervace a proč tak potřebujeme obrovské zemí. No samozřejmě z hlediska jaksi té biodiverzity a těch organismů který tam potenciálně můžou být anebo nebo jsou a chceme je podpořit. Tak samozřejmě čím větší území, tím lépe že jo protože nejde o jedince ale o populace. Jo a ta populace, aby byla životaschopná tak musí mít nějaký určitý minimální počet jedinců.“*

4.3.2.2 Sociální pilíř

Problematika myslivosti

Podle Záměru je zásadní problematikou současný výkon práva myslivosti a s ním spjaté vysoké stavy spárkaté zvěře a vyplývajícího negativního vlivu na lesní ekosystémy. Řešením by představovalo využití zvláštních ustanovení zákona o výkonu práva myslivosti v NP, kdy držitelé honiteb jsou povinni při výkonu myslivosti postupovat tak, aby neohrozili cíle v NP. Kdežto formou CHKO *„lze pro regulaci početních stavů zvěře aplikovat pouze obecná ustanovení zákona o myslivosti, která však nespádají do přímé působnosti orgánů ochrany přírody.“* (Záměr, 2022; 25)

Na území CHKO vykonávají myslivost buď sami držitelé honitby nebo ti, kteří si je pronajmou. V současné době je na území navrženého národního parku celkem 11 honiteb, z toho jsou tři v režii státních podniků (dvě ve LČR s.p. a jedna VLS s.p.) a

zbývajících 9 je pronajatých ve výběrovém řízení. Částmi do území NP zasahuje 5 společenstevních honiteb, kde hospodaří myslivecká sdružení.

Zásadní je změna subjektu zodpovědného za práva myslivosti na lesních pozemcích v majetku státu v rámci území NP. Stává se jím Správa NP, která zároveň plní všechny funkce výkonu, zodpovědnosti a kontrolu myslivosti, která je podřízena posláním NP a potřebám ochrany přírody. Podle slov Lesníka 3 v tomto případě *„ta myslivost funguje tak, že je tady státní honitba neboli máme velkou státní honitby v centru toho navrženého národního parku a pak je tady řekněme okruh deseti honiteb, který mají pronajatý myslivecký sdružení a nějaký ty nájemci,“* a riziko právě pro něj představuje vydávání povolenek k lovu představitelem MŽP, kdy nebude kontrolováno, kdo tyto povolenky k lovu získá.

I ve Správách NP mají problémy s myslivostí, jak uvádí Zaměstnanec CHKO: *„S tím to vedení mívá taky občas problémy, protože ty lidi nejsou jiní.“*

Důležité ale je, že myslivost se bude provádět s jinými cíli, jak zmiňuje Úředník MŽP: *„Nebude tam prováděna s cíli prostě lovit nějaké trofejní kusy, ale udržovat tam nějaké přiměřené stavy zvěře že jo,“* respektive podle slov Lesníka 3: *„... že oni neprovádějí ty poplatkový lovy jako my. My prostě tu zvěř trofejovou nebo i tu holou, kdy se udělá nějaká akce společná a přijedou na ni hosté a za to lovecký místo zaplatí nějaký peníze.“*

Společenská nebo umělá poptávka

Dotčená obec 1.1 navozuje myšlenku, že poptávka po vyhlášení NP nemusí být motivována ryze ochranářskými motivy: *„Já si myslím že při tom návrhu asi nějaký odborný stanovisko se k tomu dá. Pak záleží na tom, jak se to hodně zfanatizuje a kdo z toho víc utrhne. To si myslím já osobně. že v tom není určitě jenom zájmy ochrany přírody.“*

S otázkou, zda se nejedná o politický záměr, určitě souhlasí. *„Myslím že tady ta vláda už nebude potřebovat ty naše hlasy. Ty půjdou přes mrtvoly. Ty si to prosadí i přes odpor.“* Dle jejích slov je třeba, dříve než dojde k rozhodnutí na vládě, *„ukázat, že nejsme opravdu to stádo, že si tam můžou dělat, co chtějí. No to by bylo... aspoň já to takhle cítím,“* a zároveň vyslovuje nelibost nad arogancí moci, se kterou zástupci vlády na obcích vystupují. Úředník MŽP by ale toto politické rozhodnutí považoval za problematické i hlediska ministerstva. *„Bude to třeba ve sněmovně. A teď po roce projednávání, kdy těsně*

před tím, než by o tom měla sněmovna hlasovat, tak nám soud zruší jedno rozhodnutí a prakticky v tu chvíli bychom se měli vrátet úplně na začátek.“

Status quo

Někteří z respondentů si uvědomují potřebu změny k přístupu ochrany přírody na území Křivoklátska, ale zároveň hledají řešení jinde než v otázce převedení územní ochrany do podoby národního parku.

Jedním z řešení by bylo posílení Správy CHKO, jak uvádí Zaměstnankyně CHKO: *„Kdyby ta správa měla větší pravomoce, tak by to úplně stačilo, posílit jí by nestálo tolik peněz. Jo a opravdu aby se věnovala nejen na tomu kousíčku, ale na celém CHKO. Protože když se podíváte dneska do lesů tak to by člověk brečel.“*

Komunikace s dotčenými obcemi

Vlivem médií se vyvíjí tlak na zrychlenou komunikaci mezi aktéry. Díky rychlosti, se kterou dnes informace putuje mezi lidmi, se často stává, že se důležité sdělení dostane na veřejnost (a tedy i k zamýšlenému adresátovi) dříve, než toto sdělení najde zamýšleného adresáta oficiálními kanály. Takovýto stav pak oprávněně vyvolává v adresátovi rozhořčení, zejména přihlédneme-li k netaktnosti, s jakou může být informace zveřejněna.

Během let, kdy se uvažovalo vyhlášení části Křivoklátska národním parkem se tak stalo několikrát. Například během příprav prvních návrhů záměru KNP do nich byla zahrnuta i část soukromých lesů, která patří Jeromu Colloredo-Mannsfeldovi. Ten ale o tom nebyl řádně informován a dozvěděl se to až z článku z novin. Když poté psal dopis na ministerstvo, tak už zaujal obrannou pozici, která byla reakcí právě na chybu v komunikaci.

Další příklad je z roku 2008, kdy se publikoval článek o možné přípravě vyhlášení nových NP, což přimělo starosty volat na správu CHKO Křivoklátsko a dožadovali se odpovědi, jak je možné, že i přes předchozí ujištění nebyli informováni dopředu. Více o tom, jak probíhala komunikace s obcemi, píšu v jednotlivých fázích procesu vyjednávání.

Komunikace mezi ochranáři a lesníky

Lesník 3 mluví o tom, že všechny rezervace jsou dostatečně chráněné, protože mají zpracované plány péče. Dodává, že: „Celá chráněná krajinná oblast má zpracovaný lesní hospodářský plán, u jehož zrodu jsou zástupci chráněné krajinné oblasti a vyjadřují se k

tomu a mají docela takový jako a až právo Veta tam u některých věcí. Takže ten jejich pohled na hospodaření v lesích je tam dostatečně silně zakotvený,“ a dále hovoří o dalších kontrolních mechanismech od inspekce ŽP až po kontroly plnění plánů EHP.

Zaměstnanec CHKO Křivoklátsko, ale uvádí důvody, proč to takto nefunguje: „Oni mají vlastní hospodářský plán a v něm mají pouze 3 limitující faktory. To je výše ročních těžeb bez ohledu na tom, jestli je to monokultura nebo kde, to si mohou určovat sami. Procento prořezávek a probírek a ten třetí je závazný je ukazatel toho... Jo – podílem melioračních a zpevňujících dřevin, který musí vysadit,“ a dokládá tak, že lesníci nejsou limitováni zodpovědností za to kde, jak a jestli dělají výběrnou těžbu nebo holoseč. Ale také uvádí, že v prvních a druhých zónách ze Správy dbají na to, aby byly zpracovány požadavky, protože „bez našeho souhlasu hospodářský plán nemohou schválit.“

Lesník 1 mluví o příkladech, kdy lesník plní zároveň funkci i ochránáře. Například ze své praxe, kdy uchránil svahy nad Berouňkou od těžby: „*Ty svahy, co tam máte sice jsou teďka hodně mrtvý díky tomu suchu, to jako hodně Křivoklátsko poznamenalo to sucho bohužel. to prostě tak je. Jo, takže tam prostě ty těžby se realizovat nebudou,*“ ale také dodává, že mu zároveň ubyl úkol, který vyplývá z plánu, kolik má vyprodukovat hmoty v území. Ke komunikaci s ochránáři připouští, že bez spolupráce by to nebylo možné a nevnímá z pohledu státní správy za nic konfliktního, co by jim v tom bránilo. „*Snažíme se tam právě najít ten konsensus s tou ochranou přírody. A to je prostě to, co tady teďka je a co chtějí oni chránit, tak to je ten výsledek,*“ komentuje dále současnou situaci a věří, že by se tato spolupráce dala ještě zlepšit, ale jak dodává: „*nikoliv s tím národním parkem. Ten národní park je postavený úplně na něčem jiném, ten je právě jednostranně dělaný právě pro tu ochranu, na managementy těch bezzásahovostí a podobně,*“ a je naopak přesvědčen, že to půjde k horšímu a té krajíně to nepomůže tak, jak příznivci tvrdí.

Vlastnická práva

V navrhovaném národním parku je naprosto převažující plocha lesů ve vlastnictví státním, a to až na 96 % pozemku. Podle zákona s pozemky určenými k plnění funkcí lesa a zároveň i s jiným majetkem souvisejícím s plněním funkcí lesa na území národního parku přísluší hospodařit Správě NP. Jedná se o významnou kompetenci, kde lze lesní hospodaření podřídit cílům NP a kdy, jak v Záměru je psáno: „*i ve vztahu k lesům soukromým vlastníků lesních pozemků a obcí je zákonem upřednostněna jejich mimoprodukční funkce a jsou částečně vyňaty z regulace lesního zákona.*“ (Záměr, 2022;

24) Kdežto v kategorii CHKO je lesní hospodaření se dá upravit pouze základními ochrannými podmínkami. Poněvadž Správa lesních pozemků v majetku státu je na území CHKO svěřena státním podnikům (LČR s.p. a VLS s.p.), je třeba respektovat oprávněné zájmy těchto subjektů.

V původním záměru se ale počítalo i zahrnutí území národní přírodní rezervace Kohoutov, ale jak Úředník MŽP sděluje: „Nakonec to bylo vyjmuto, protože jsou to nestátní lesy, protože to jsou lesy Coloreda-Mansfelda a zkrátka velké rozlohy nestátních lesních pozemků v národních parcích prostě nejsou úplně ideální nebo protože samozřejmě ten vlastník lesa má své oprávněné zájmy, jak s tím lesem hospodařit,“ a dále vysvětluje, že často tyto zájmy bývají v rozporu se zájmy ochrany přírody. Z toho vyplývá, že se nepřibližuje k cílům tak, jak by bylo optimální a za další důvod uvádí: „stát generuje ohromné finanční náklady, které tomu vlastníkovvi vyplácí ve formě úvěrů.“

O jakou částku se jedná má přehled Lesník 3. Při vzpomínání na okamžik zařazení těchto pozemků do návrhu národního parku, si vybavuje, jaká kompenzace byla Coloredo-Mansfeldovi státem nabídnuta ročně: *„Několika milionovou (Ale to bylo hodně. Okolo dvaceti milionů se mluvilo) rentu za to, když jim to území do toho parku prostě jako vloží a on přesto s tím nesouhlasil se zařazením do toho parku. Takže to bylo vyjmutý nakonec. Ale celý to území vložil do toho lesnického parku.“*

Úředníka SK nepřekvapuje, že odmítl: *„Z hlediska historického vlastnictví toho majetku, jako je asi nesmysl. To by asi nikdy neprodal anebo by si za to řekl takovou cenu, kterou by stát nemohl zaplatit.“*

Oni jako vystupují proti národnímu parku z logiky věci, protože mají obavu, že ten majetek bude sousedit nebo sousedí vlastně s tím navrhovaným územím toho národního parku

Úředník SK nevidí důvod, proč by lesnický park nemohl dál pokračovat. Problém ale představuje záruka lesnického parku, která nezmůže to, co národní park. *„Lesy v národních parcích jsou nezcizitelný. Zůstávají státu. Tečka,“* a vybavuje si záměry vybudovat přehradu, to samý ve stejném duchu. K otázce lesnického parku říká: *„já ho respektuji. Vnímám, tu činnost, kterou provádí. Myslím si, že ji nedělají špatně ale, nelze hospodaření v lesnickém parku srovnávat s úplným národním parku.“* Oba mají nějaký nástroje k nastavení managementu toho území, ale jen národní park je má v zákoně.

Lesník 3 zmiňuje historickou roli lesníků ve vztahu ať už ke královskému, církevnímu nebo obecnímu majetku kdy si ti majitelé najímali lesníka, aby jim vychovával les, tak jak majitelé si přáli, a to většinou pro jeho zhodnocení: „*Každý ten majitel chtěl, aby mu ten les v tom cílovém stavu nějak jim prostě aby mu zhodnotil ten majetek aby mu dal nějaký výnos, aby mohl znovu ten les obnovit a zase prostě ho pěstovat a aby měl jako nepřetržitou produkci,*“ a dodává, že tam taky bylo, ale jen pár, osvícených, kteří ten majetek chtěli zachovat, a tak vznikaly první rezervace: „*Žofínský prales, a i třeba ten Boubín anebo tady je Kohoutov.*“

Vliv zahraničních programů

Vedoucí úředník ZEM hovoří o vzniku institutu European Forester Forest Institut EFI, „to je to mezinárodní nezávislá nevládní organizace kde se vlastně tyhle ty poznané přínosné principy nebo ty přírodní procesy nějakým způsobem promítají do té lesnické praxe na základě nějakých projektů.“ Dál zmiňuje že ta konkrétní iniciativa EFI přinesla program Integrated Plus, kde: „to Integrate znamená, že se vlastně ty přírodní procesy integrují do toho do toho lesnického hospodaření.“ Načež vznikl projekt, který je právě zasazen na Křivoklátské plochy. Vysvětluje, že se jedná o model, který je postavený na principu, kdy „*stromy mají v podstatě dvě hodnoty, jedna je ekonomická a jedna je biologická. Každý strom si nese obě ty hodnoty a z pohledu lesníka by mělo být důležité z toho lesa si brát jenom ty stromy kde převažuje ta ekonomická hodnota nad tou biologickou.*“

Úředník MŽP mluví o zasazení oblasti do Biosférická rezervace: *To je v podstatě něco, co vychází z nějakých mezinárodních dohod, ale u nás na rozdíl od některých zemí tak u nás biosférická rezervace nemá žádné právní jakoby právní podložení nebo není nijak kompatibilní ze zákonem a nejsou tam žádné právní limity. To znamená, že z hlediska legislativního narušení tam není problém.*“

Úředník ZEM také zmiňuje slovy důležitý fakt, že: „lesnictví nemá společnou evropskou politiku na rozdíl třeba od zemědělství a od jiných oblast.“ Dále hovoří o důležitých mezinárodních aktech, kdy za důležitou považuje konferenci v Riu de Janiro a konferenci v Helsinkách, které se odehrály v 1992. „*tam se vyhlásili principy trvale udržitelného lesnického hospodaření a na tom je postaven i vlastně ten lesnický legislativní nebo ten komplex tý legislativy lesnický v České republice, kde vlastně základním*

*principem je respekt nebo vytváření trvale udržitelné hospodaření na třech rovno
rovnoprávných plnohodnotných pilířích na ekonomickém ekologickém a sociálním.“*

Změna rekreačních příležitostí

Podmínky a omezení například s pohybem osob v jednotlivých zónách ve smyslu turistických, rekreačních a dalších aktivit specifikuje Národní řád a ochranné podmínky NP uvedené v zákoně § 16. Například se jedná o vymezení tzv. klidových území.

Dotčená obec 1.1 vzpomíná na páleníště dřevěného uhlí, které zaniklo nebo vzpomíná na „projekt na postavení výchovného areálu pro ty mladý lesníky s tím, že budou moci sázet stroměčky, vznikne budova i tady pracovní příležitost třeba pro místní občany že jo. Třeba do té kuchyně a takovýhle. Ale zamítlo se to. Správa ochrany přírody to nepovolila, takže se to teďka musí asanovat. Ty budovy se musejí zbourat. Jo, mohlo tady něco bejt a nám by to přineslo to ty pracovní příležitosti třeba.“ Pro rozvoj turismu ale chybí bezpečné komunikace a místa na parkování, jak zmiňuje Dotčená obec 1.1: *“Takže kde to vystavět? To bude jak na Křivoklátu s parkováním. Roztoky neprůjezdný. Žádná obec tady u nás nemá prostě parkovací kapacitu,“* a dále i zmiňuje že v lokalitě není ani dostatek ubytovacích kapacit. Proto obce fungují jako transfery, jak vysvětluje právě příchozí Dotčená obec 1.2: *„Sem přijedou, odstaví auta půjdou se projít na čtyři na pět hodin támhle někam nahoru pak přijdou naskočí, tady vyhodí to, co musí vyhodit a odjedou. Dneska každý je zvyklý zajet s autem až někam na místo. Jdu do lesa a potkám auta v lese.“*

4.3.2.3 Ekonomický pilíř

Financování NP

Úředník MŽP: *„Parky jsou velkým nositelem celé řady projektů ať už z operačního programu z různých projektů prostě a opravdu nezanedbatelnou část prostě čtvrtinu svého rozpočtu prakticky získávají na tu svoji vlastní činnost. Získávají na nějakou svoji odbornou činnost a management právě z různého toho programového financování.“*

Nákladovost správy

Dopředu se počítá, že z hlediska nákladů pro stát, Křivoklátsko po vyhlášení národního parku nebude nadále generovat zisky, naopak bude nákladové, jak vysvětluje Úředník MŽP: *“Něco nás to bude stát. Samozřejmě nejvíc v době toho vzniku, protože*

pokud tam vznikne nějaká správa národního parku tak se nevejde. Nevejde se do té do té budovy ve Zbečně, kde sídlí dneska Správa CHKO, takže se budou muset řešit ještě nějaké prostory, nějaké budovy bude se muset řešit vybavení té Správy,“ a odhaduje, kolik to ročně bude stát v řádu desítek miliónů ročně.

Úředník MŽP: *„V podstatě parky jsou dneska financovány tak, že jsou všechny státní příspěvkovou organizací. Čili oni dostávají na každý rok určitý příspěvek podle své velikosti, že dostávají příspěvek na činnost od ministerstva životního prostředí.“* Správa také generuje část zisků z prodeje dřeva, kde se investice může obrátit. Podle Úředníka MŽP bude záležet na: *„ceně dřeva, protože v době kůrovcové gradace ta cena šla šla strašně dolů a místo 1600 nebo 1800 korun za kubík najednou získáváte 500 nebo 600.“*

Zisk ze dřeva

„Stát se rozhodne buďto tady mít národní park. Anebo se rozhodne že si... že se bude v těch lesích dál hospodařit.“ Konstatuje fakt Zaměstnanec CHKO a pokračuje: *„Myslím si, že ten ekonomický profit, který je ze dřeva tady na Křivoklátsku je naprosto nicotný proti profitu z myslivosti.“*

Úředník MŽP: *Jako příspěvková organizace pak získávají příjmy svojí vlastní činností je z devadesáti procent to jsou prostě je. Je to teda prodej té dřevní hmoty. Co vytěží v tom národním parku, protože hospodaří na pozemcích, co jsou ve státním vlastnictví, jak tam hospodaří správa parku. Čili je to tu to dříví, které se tam těží tak se prodává. Pak se samozřejmě prodává nějaké svoje zvěřinu můžou prodávat prostě nějaké různé knihy publikace a podobně.*

V budoucnu může nastat, že na ekosystém se bude moci dívat antropocentricky i biocentricky, jak v rozhovoru mi sděluje Zaměstnanec CHKO: *„Možná v budoucnu ano nebo to tak bude, protože to lidské myšlení se posouvá, a dokonce jsou hospodáři, kteří tvrdí že trvale udržitelná způsob lesa je i pro ně výhodný, ale bohužel ty velký státní podniky na to hledí bohužel stále jen na to ekonomiku a konkurenceschopnost. Ono něco jiného je když jste malý lesní hospodář, který to dříví používá pro živobytí své rodiny a něco jiného když konkurujete velkým dřevařským lesnickým firmám. O tom by se dalo debatovat dlouhosáhle. Většina dřeva, která se vytěží v lesích ČR se prodává na pařez.“*

Investice pro obce

Obce jsou zvýhodněny svojí polohou na území NP. Například jejich příjmy výrazně převyšují příjmy obcí ležících mimo území NP

Což Dotčená obec 1.1. hodnotí podle informací z obcí Českého Švýcarska. *„Všechno si to hradí ze svého rozpočtu a přes dotace kraje a rozvoj. Z dotací národního parku udělali informační tabule.“* Více proto než podpoření do infrastruktury chodníků, které si mohou zafinancovat ze svých rozpočtů, by potřebovali investiční náplast ve formě čističky. *„Chybí nám dešťový kanalizace chybí nám přivaděče vody. ale my jsme tak malý že i ta spoluúčást obcí je prostě pro nás hodně vysoká. Já když budu žádat na čističku komplet tak tam vám bude stát 40 milionů a já musím mít 10 % a to jsou čtyři miliony a rozpočet mám tři miliony.“* A to jsou věci, které by se měli změnit dříve, než se vyhlásí NP.

Co se týče investic z cestovního ruchu, tak ty podle Dotčené obce 1.1 budou *„jednodenní záležitostí. Tady nejsou věci tak, že by sem někdo přijel, ubytoval se, jeden byl tam, druhý támhle a šel by do hospody, utratil by peníze. Tady na to nejsme připravený. Tady nejde nic. V Roztokách není pořádná hospoda, na Křivoklátě je uzavřený hotel, jeden funguje, ale ubytovací kapacity nejsou. Jo, takže pro ten region úplně nevím, jestli to jako přinese.“*

5 Závěr

Úvodem mých závěrečných myšlenek bych chtěla poukázat na to, že člověk si stále více uvědomuje cennost přírodních společenstev, která v současné době mizí takřikajíc přímo před očima. Důvodem pro tento úbytek není pouze antropocentrická činnost, ale i klimatická změna, která v současnosti probíhá a při které se posouvají vegetační pásma. To nám připomínají i nejvyšší orgány EU, které nám předkládají strategie pro zajištění přísnější ochrany těchto přirozených a přírodních lesů. Tyto snahy dávají smysl, když uvážíme, že jich v Evropě zbyla pouhá 3 %. Jednotlivé členské státy se tyto strategie snaží implementovat do svých legislativ. Jednou z možných implementací požadavků této strategie je vznik dalších národních parků, což oživilo dlouhodobé plány na prohlášení CHKO Křivoklátsko za národní park. Tato myšlenka se v našich dějinách objevuje opakovaně s jistou periodičností, jedná se tedy spíše o další pokus než o zcela novou myšlenku. Jako v předchozích iteracích však plány narážejí na problémy.

Hlavním cílem této diplomové práce bylo vytvoření zprávy, která by poskytovala přehledný souhrn událostí, které ovlivňují stále trvajícím záměrem převést environmentálně nejčinnější částí CHKO Křivoklátsko do režimu ochrany v podobě národního parku.

Protože jsem se snažila zachytit nesoulad zájmů při vyhlásování NP, zasadila jsem celou problematiku do časové osy a hledala jsem začátek diskuzí o prohlášení Křivoklátska za národní park. Výpovědi respondentů mi pomohly odhalit, že když se rozhodovalo o ochraně přírody Křivoklátska, už tenkrát zaznívalo množství argumentů pro vyhlášení jak CHKO, tak NP. Zásadním argumentem bylo vyhlášení území za Biosférickou rezervaci UNESCO, což nakonec způsobilo, že převládl názor, že je potřeba podpořit jedinečné kulturní aspekty, a bylo rozhodnuto o prohlášení Křivoklátska za CHKO, a to od roku 1978. Tento bod tedy značí začátek rozsah této práce. Protože celý proces ještě není uzavřen, stanovila jsem arbitrární konec rozsahu této práce, a to k 1. 1. 2023.

Zásadní otázkou této diplomové práce byla tato: **proč se tento proces po tak dlouhou dobu neuzavřel?** Přeci jen od vyhlášení CHKO uplynulo už přes 45 let, během kterých se i přes dílčí neúspěchy strany prosazující NPK nikdy nerozhodlo, že NPK nebude, a tak se tedy tento nápad periodicky vrací do veřejné debaty.

S přihlédnutím k mému výzkumu, hlavní překážku uzavření této debaty spatřuji **v nedostatku politické shody a v legislativním procesu vyhlásování NP s přihlédnutím k volebním obdobím.**

Národní parky se vyhláší zákonem, kde podle novely ZOPK z roku 2017 je třeba nejprve vyhodnotit stav z přírodovědeckého hlediska, navrhnout způsob a rozsah ochrany území, včetně jeho ochranných podmínek. Dalším krokem MŽP zasílá záměr o vyhlášení NP obcím a krajům, jejichž území se záměr dotýká. Vlastníkům nemovitých věcí dotčených záměrem, zapsaným katastru nemovitostí, MŽP informuje formou veřejné vyhlášky písemné oznámení o předložení záměru k projednání. Následuje proces podávání námitek od dotčených obcí a poté co uplyne – nabude fáze, kdy MŽP se snaží námitkám vyhovět. O námitkách se rozhoduje ve správním řízení, neboť návrh musí být podle § 40 odst. 4 v souladu s námitkami.

Už z tohoto popisu je zřejmé, že se jedná se o dost obsáhlý proces, který zejména v našem legislativním procesu nemůže být ukončen rychle. Když k přihlédneme k faktu, že toto téma vyžaduje umožnit odbornou diskuzi mezi zúčastněnými stranami, díváme se na časový rámec několika let. To má za následek, že tento projekt prakticky nemůže být vyřešen v jednom volebním období. Změna volebního období vždy pozastaví minimálně legislativní kolo v parlamentu, ale pokud dojde k výrazné změně zastoupení, může dojít i ke změně politické vůle vůbec daný návrh prosadit. K tomuto došlo kolem roku 2012, kdy

j jsme mohli sledovat zejména „zvlažnění“ postoje ministerstva zemědělství a zastupitelstva Středočeského kraje.

A přestože se dřívější návrhy, jako ten z roku 2010, odehrávaly podle starší verze vyhlášení NP, na složitosti procesu to neubíralo. Během procesu vyjednávání se obměnily posty ministrů a zástupců Středočeského Kraje s najednou opačným stanoviskem k návrhu. Ten ale i přes prosazení se určitých lidí prošel až do mezirezortního řízení do sněmovny, ale vlivem pádu Nečasovy vlády v roce 2013 se dál neprojednal. Dalším příkladem zdržení z politických důvodů je situace ze současného návrhu, kdy bylo oficiálního vyhlášení přeloženo z června na podzim, aby se vyhovělo dotčeným obcím, které čekaly komunální volby. To se stalo i přesto, že z pohledu ministerstva jako aktéra, by byl vhodnější původní termín.

Už z výše uvedeného je zřejmé, že vyhlášení nového národního parku je časově extrémně zdoluhavý proces, který, pokud nefunguje jako hodinky, může velmi rychle dosáhnout časového rozmezí kolem deseti let jen na základě neustále se proměňující politické krajiny. Záměr NPK ovšem trápí i další aspekty.

Jedním z těchto aspektů je i to, že zaujaté strany **nedokáží shodnout na tom, co je na Křivoklátsku to, co by se mělo chránit.**

Právě tato víceznačnost ochrany přírody působí řadu problémů při rozhodování, co má být předmětem ochrany a jakých prostředků a forem by se mělo uplatňovat pro dosažení žádoucí míry ochrany pro tento předmět. V průběhu svého výzkumu jsem se ptala na tuto otázku, abych zjistila, jaké jsou hodnotové názory jednotlivých respondentů. Pro všechny respondenty panuje shoda, že je třeba přírodu chránit, ale podle oboru jejich činnosti se neshodují v tom, jak toho dosáhnout. Typicky se názory jednotlivých aktérů opírají o jejich současnou funkci a pozici, tedy lesníci spíše zaujímali stanovisko pro aktivní péči a zachování udržitelné lesnické komerční aktivity, což je možné v CHKO, zatímco ochranáři přírody se snaží prosazovat bezzásahovost a prosazují vyhlášení NP.

Postoje jednotlivých aktérů jsou pochopitelné, a přestože bylo některými aktéry prezentováno, že po odborné stránce je předmět ochrany už vykomunikován, v průběhu výzkumu jsem dospěla k názoru, že se tak stalo pouze z jedné strany odborníků a to těch, kteří se podíleli na zpracování dokumentu Záměr ze září 2022, tedy úředníků z MŽP a AOPK. K tomuto závěru mě vede fakt, že vnímání nejcennějších hodnot Křivoklátska respondenty z ministerstva, je s oficiálním předmětem ochrany prakticky stejné.

Vznikem Národního parku správci a uživatelé z řad lesnických organizací ovšem ztrácejí to nejcennější, co pro ně Křivoklátské území představuje. Pro ně předmět ochrany je samostatný proces péče o dotčené území. A tato újma jim dle jejich pohledu nemůže být kompenzována.

Vzhledem k neshodám nad předmětem ochrany probíhají další obstrukce, deklarace a boj o veřejné mínění, což komplikuje další dohodu, a ještě více tak prodlužuje diskusi o vyhlášení NPK.

Jakási shoda panuje snad jen nad jádrem Křivoklátska, kterým je vnitrozemský komplex listnatého lesa. Zcela odlišně je ale chápán význam přirozených či lidskou činností málo ovlivněných ekosystémů. Dle úvah lesnické správy se nedá hovořit o původní lesy, neboť byly člověkem v minulosti významně pozměněny. To ale zastánci NPK nepopírají ba naopak zdůrazňují, že lesním hospodářstvím se docílilo současného stavu s geneticky stabilní dřevinnou skladbou a to natolik, že se v současné chvíli dá hovořit o původních lesních ekosystémech. Tyto dva názorové proudy jsou vzájemně prakticky neslučitelné, a tedy bude muset být rozhodnuto „na sílu“ ve prospěch jedné ze stran. Vzhledem k celému zákonnému procesu se dá očekávat, že strana, jejíž názor nebude respektován, využije všech zákonem garantovaných opravných prostředků, což opět prodlouží už tak dlouhý proces. V případě územní ochrany je ovšem spolupráce obou aktérů a jejich rolí zásadní.

Zde se můj výzkum dostává do současnosti. Nyní se Záměr nachází ve fázi, kdy jsou ze strany MŽP vypořádávány připomínky od dotčených aktérů – obcí, institucí a ministerstev. Přes meziresortní připomínkové řízení bude návrh projednán ve vládě a v obou komorách Parlamentu ČR, kdy bude učiněno rozhodnutí. Národní park lze vyhlásit přes odpor obcí, ale jaké to bude mít následky je na posouzení politické reprezentace.

Na úplný závěr bych ještě ráda zveřejnila můj osobní názor na vyhlášení NPK.

Vlivem mého dětství stráveného v lokalitě a zaměření mého oboru jsem z počátku zaujímala stanovisko, že vyhlásit NP je správné. V průběhu rozhovorů se pak tato má pozice změnila a začala jsem více rozumět argumentům protistrany. Na konci výzkumu je mým osobním názorem, že NPK by měl být vyhlášen, ale vzhledem k již probíhajícím úkonům je o věci téměř jistě už rozhodnuto a koneckonců cílem této práce nebylo vydat doporučení, ale poskytnout pohled do procesu.

6 Seznam respondentů

1	Úředník AOPK	dlouhodobý úředník působící i na vedoucích pozicích na ústředí Agentury ochrany přírody a krajiny, a to už přes 15 let. Uznávaný poradce a odborník v oblasti plánu péče v chráněných krajinných oblastech a tvorbě koncepčních materiálů které souvisejí s CHKO
2	Lesník 1	uznávaný lesník a řadu let působící zaměstnanec správy Lesy ČR. Znalec Křivoklátských lesů a šetrného lesního hospodářství, který má i v režii dvě honitby na Křivoklátsku
3	Zaměstnankyně CHKO	zaměstnankyně Správy chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko s 25 let zkušeností v oblasti turistiky, pedagogiky a osvěty ochrany přírody a krajiny
4	Podnikatel	soukromník, zemědělec a podnikatel na území Křivoklátska, působící v myslivecké a lesnické činnosti
5	Úředník MŽP	dlouholetý úředník působící na Ministerstvu životního prostředí už od roku 2007, bývalý zaměstnanec Agentury ochrany přírody a krajiny, specialista na způsob péče o národní parky a správu národních parků
6	Vyšší úředník MŽP	dlouhodobě působící úředník na vyšších pozicích na Ministerstvu životního prostředí, zároveň dříve působil i na vedoucích pozicích v organizacích Lesy ČR a České inspekce životního prostředí, vystudovaný lesník a specialista na lesnické hospodaření v rámci ochrany přírody a krajiny
7	Zaměstnanec CHKO	Řadu let působící zaměstnanec Správy chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko působící i na vedoucích pozicích. Uznávaný ochránář a odborný poradce v oblasti managementu ochrany přírody
8	Dotčená obec 1.1	Starostkyně obce z ORP Rakovník
9	Dotčená obec 1.2	Zástupce starostkyně obce z ORP Rakovník
10	Dotčená obec 2	Starosta obce z ORP Kladno
11	Vedoucí úředník ZEM	působící úředník na Ministerstvu zemědělství na vedoucí pozici odboru, erudovaný specialista v oblasti lesního hospodářství a ochrany lesních porostů, řadu let pracoval jako lesník i na vedoucích pozicích v organizaci Lesy ČR
12	Dotčená obec 3	Starosta obce z ORP Beroun
13	Lesník 2	uznávaný lesník a myslivec, který dlouhodobě působí jako lesník více jak 30 let na Křivoklátsku, zaměstnanec Lesů ČR a příznivec Lesního parku Křivoklát
14	Lesník 3	vysloužilý vzdělaný lesník a myslivec, který působil v lesnických i ochránářských pozicích na Křivoklátsku. Pracoval jako lesní pedagog, příznivec Lesního parku Křivoklát
15	Úřednice SK	Senátorka působící v Praze, zastupitelka Středočeského kraje, členkyně Výboru pro životní prostředí a zemědělství, dlouholeté zkušenosti ve samosprávě obcí
16	Vedoucí úředník MŽP	řadu let působící pracovník Ministerstva životního prostředí i v pozici ředitele odboru, erudovaný úředník v oblasti

		zvláštní územní ochrany přírody a krajiny, a to od roku 1999, předtím působil ve Správě CHKO
17	Úředník SK	uznávaný úředník ve veřejné správě regionálního přesahu, člen Výboru pro životní prostředí a zemědělství, lesník, ochranář a myslivec z lesnické rodiny

7 Literatura

AMBROŽ, R. 2012. *Lánská obora – 300 let*. Lány (Lesní správa Lány, Kancelář prezidenta republiky).

AMBROŽ, R. 2013. *Historie lánského revíru*. *Myslivost*, 1. 22-30 s.

AMBROŽ, R. 2014. *Lánská obora jako místo významných lovů a politických setkání*, In Steinová, Š. (ed.), *Prameny studie: Obory a bažantnice v kulturní historii*. Praha (NZM v Praze), 1 atlas, mapových listů. 53 s.

BANAŠ, MAREK a kolektiv. 2010. *Socioekonomická analýza regionu navrženého národního parku Křivoklátsko: Závěrečná zpráva*. Dolany u Olomouce: Ekogroup czech s. r. o. 147 s.

BAUMAN, Z.; MAY, T. 2004. *Myslet sociologicky: netradiční uvedení do sociologie*. Praha: Sociologické nakladatelství, ISBN 8086429288.

CEMPÍREK, M. 2012. *Vývoj lesního zákonodárství s akcentem na zákon lesní z roku 1852*. Rigorózní práce. Brno: Masarykova univerzita. 117 s.

ČECHURA, J. 1999. *České země v letech 1310-1378. Lucemburkové na českém trůně*. Praha: Libri. ISBN 80-85983-73-7

DAMOHOŘSKÝ, M. a kol. 2010. *Právo životního prostředí*, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 364 s.

DUDLEY, N. (Editor), 2008. *Guidelines for Applying Protected Area Management Categories*. Gland, Switzerland: IUCN. x + 86pp. WITH Stolton, S., P. Shadie and N. český překlad Praha 2013, RNDr. Petr Roth, CSc. 978-80-87457-72-6

DUDLEY. IUCN WCPA. 2013. *Best Practice Guidance on Recognising Protected Areas and Assigning Management Categories and Governance Types, Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 21*, Gland, Switzerland: IUCN. 978-2-8317-1636-7

GILLESPIE, A. 2007. *Protected Areas and International Environmental Law*. Martinus Nijhoff Publishers Leiden/Boston.

- HOŠEK, J. a kol. 2008. *Podklad pro návrh NP Křivoklátsko*. Hořovice: Ekologické služby s. r. o. 47 s.
- HOŠEK, M. 2013. *Kdy je národní park národním parkem?* Světová kategorizace chráněných území v tuzemské praxi. *Ochrana přírody* č. 2. 25-28 s.
- HŮLA, PETR; HOŠEK JAN. 2011. *Novodobá historie úsilí o vyhlášení Národního parku Křivoklátsko. Recent efforts to establish the Křivoklátsko National Park*. Bohemia centralis, Praha, 31 s.
- IUCN/UNEP/WWF. 1980. *World Conservation Strategy*.
- IUCN/WCMC. 1994. *Guidelines for Protected Area Management Categories*, Gland and Cambridge: IUCN.
- JELÍNKOVÁ, E.; JENÍK, J. 2001. *Biosférické rezervace a program UNESCO – člověk a biosféra*. *Geografické rozhledy*, 10(4). 86-87 s.
- KREČMER, VLADIMÍR; MRÁČEK, JIŘÍ. 1975. *Význam lesa pro lidskou společnost*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1975. 255 s. ISBN: 07-081-75
- KOLBEK, JIŘÍ a kol. 1999. *Vegetace Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. ISBN 80-86064-35-2.
- KOLBEK, Jiří a kol. 1999. *Květena Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. ISBN 80-86064-36-0.
- KŘÍŽ, RADKO. 2013. *Udržitelný rozvoj a veřejná správa*. Žilina: GEORG. ISBN 978-80-8154-047-9.
- KUBÍKOVÁ, JARMILA; LOŽEK, VOJEN; ŠPYŇAR, PAVEL. 2005. *Střední Čechy: Chráněná území ČR*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. ISBN 80-86305-00-7.
- KUČERA, T. 2005. *Koncept ekologických fenoménů v interpretaci středoevropské vegetace*. *Ecological phenomena concept: the interpretation of Central European vegetation*. *Malacologica Bohemoslov*. 47–77 s.
- LOŽEK, V. 2001. *Chráněná území ve světle své krajinné historie – Křivoklátsko – královský les ve středu Čech*. Praha: *Ochrana přírody* 56/4. 103-107 s.
- MACHAR, IVO; DROBILOVÁ LINDA a kol. 2012. *Ochrana přírody a krajiny v České republice: vybrané aktuální problémy a možnosti jejich řešení*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 416 s. ISBN 978-80-244-3041-6

- MAZANCOVÁ, EVA. 2018. *Velkoplošná územní ochrana přírody v České republice a vybraných evropských zemích z právního pohledu*. České právo životního prostředí: vědecký časopis. Praha: Česká společnost pro právo životního prostředí, z.s, č. 48, 11 s. ISSN 1213-5542
- MÁCHAL, A; HUSTÁK, J. 1997. *Malý ekologický a environmetální slovníček*. Rezekvítek Brno.
- MEADOWS, D.H.; MEADOWS D.L; RANDERS, J.; BEHRENS, W.W. *The Limits to Growth*. Universe Books. New York. 1972
- MIKO, LADISLAV; HOŠEK MICHAEL (ed.). 2009. *Příroda a krajina České republiky. Zpráva o stavu 2009*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. ISBN 978-80-87051-70-2.
- MIOVSKÝ, M. 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*, České Budějovice: Grada.
- NOVOTNÁ, HEDVIKA; ŠPAČEK, ONDŘEJ; ŠTOVIČKOVÁ JANTULOVÁ, MAGDALÉNA (ed.). 2019. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. 1. vyd. Praha: FHS UK. 495 s. ISBN 978-80-7571-052-9.
- MOLDAN, BEDŘICH. 2020. *Životní prostředí v globální perspektivě*. Karolinum. 113 s. ISBN 978-80-246-4678-7
- NOVÁK, A. TLAPÁK, J. 1975. *Vývoj lesa a lesního hospodářství na Křivoklátsku*. Bohemia centralis č. 4. 3-51 s.
- PECHA, MIROSLAV a kol. 2010. *Křivoklátské lesnictví ve třetím tisíciletí: sborník referátů : 13.-14. května 2010, Roztoky u Křivoklátu*. Praha: Česká lesnická společnost. 80 s. ISBN 978-80-02-02227-5.
- REID, WALTER V. 2005. *Ekosystémy a lidský blahobyť: syntéza: zpráva Hodnocení ekosystémů k miléniu*. 3. vyd. Praha: Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy. 138 s. ISBN 80-239-6300-7.
- RYNDA, IVAN. 2000. *Trvale udržitelný rozvoj*, Geografické rozhledy, 10/1. 10-11 s.
- RYNDA, IVAN. 2001. *Světové zdroje, trvale udržitelný rozvoj a Česká republika*. In: Hák, Tomáš; Rynda, Ivan (ed.) *Lidé a ekosystémy: sborník přednášek*. Praha: Univerzita Karlova. ISBN 80-902635-6-9.

RYNDA, IVAN. 2005. *Udržitelný rozvoj, jeho ohrožení a kvalita života*, Životní prostředí, Revue pro teorii a starostlivost o životní prostředí 6/2005, str. 324–328.

SLOUP, ROMAN; ŠIŠÁK, LUDĚK; PULKRAB, KAREL; RIEDL, MARCEL; HÁJEK, MIROSLAV; BUKÁČEK, JAN; DUDÍK, ROMAN. 2017. *Socio-ekonomická studie stanovující ekonomické dopady do regionu Křivoklátska v případě převedení části území do kategorie užívání "národní park"*: výzkumné projekty Grantové služby LČR. 2017. Praha: Lesy České republiky, s.p. Edice Grantové služby LČR. ISBN 978-80-86945-33-0.

SKOPEČEK, JAN. 2008. *Dynamika a příčiny hospodaření s křivoklátskými lesy od poloviny 18. století do roku 1939*. Diplomová práce na katedře sociální a kulturní ekologie Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze. In: Svoboda, Pravdomil. *Křivoklátské lesy, dějiny jejich dřevin a porostů*. Praha: Klub mladých čes. botaniků, 1943. 228 s., 2 mapy.

STEJSKAL, VOJTĚCH. 2012. *Vývojové tendence právní úpravy ochrany přírody*, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 53 s.

STEJSKAL, VOJTĚCH. 2006. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*, Linde Praha, a.s. 50-59 s.

VACĀŘ, DAVID. 2010. *Ekosystémové služby: globální pohledy, indikátory a příklady*. *Životní Prostředí*. 44(2). 65-69 s. ISSN 0044-4863.

VACĀŘ, DAVID. 2014. *Metodologický rámec integrovaného hodnocení ekosystémových služeb v České republice*. Pro MŽP.ČR.

ŽÁK, KAREL; MAJER, MARTIN; HŮLA, PETR; CÍLEK, VÁCLAV. 2016. *Křivoklátsko: příběh královského hvozdu*. Praha: Dokořán. 316 s. ISBN 978-80-7363-762-0.

8 Internetové zdroje

AOPK. 2022a. *Charakteristika oblasti*. [online]. [cit. 2022-05-22]. Dostupné z: <https://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/>

AOPK. 2022b. *Agentura ochrany přírody a krajiny*. [online]. [cit. 2022-05-22]. Dostupné z: <https://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/>

AOPK. 2022c. *Obecná ochrana přírody a krajiny*. [online]. [cit. 2022-05-22]. Dostupné z: <https://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/>

AOPK. 2021d. *Druhová ochrana*. [online]. [cit. 2022-05-22]. Dostupné z: <https://www.ochranaprirody.cz/druhova-ochrana/>

- AOPK. 2022e. *Natura 2000*. [online]. [cit. 2022-06-18]. Dostupné z: <https://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/natura-2000/>
- AOPK. 2022g. *Územní ochrana*. [online]. [cit. 2022-06-10]. Dostupné z:
- AOPK ČR. 2021h. Otevřená data AOPK ČR. [online]. [cit. 2022-06-22]. Dostupné z: <https://gisaopkcr.opendata.arcgis.com/>
- AOPK ČR. 2022. *Zonace CHKO Křivoklátsko*. [online]. [cit. 2022-06-22]. Dostupné z: <https://krivoklatsko.nature.cz/web/chko-krivoklatsko/zonace-chko>
- DUCRAME. Frédéric, Couvet, Denis. *What does 'nature' mean?* Palgrave Communications [online]. 6.14.2020 [cit. 2022-05-22]. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/s41599-020-0390-y>
- EEA. 2022a. *Nationally designated protected areas*. EC. Biodiversity strategy for 2030, European Commission. [online]. [cit. 2022-05-22] Dostupné z https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_en
- EEA. 2022b. *Natura 2000 terrestrial protected area coverage*. EC. Biodiversity strategy for 2030, European Commission. [online]. [cit. 2022-05-22] Dostupné z <https://dopa.jrc.ec.europa.eu/kcbd/dashboard/>
- EKOLIST. 2021. Ekolist: Zprávy o přírodě [online] [cit. 2022-06-09]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/publicistika/rozhovory/podporujeme-procesy-ktere-napomahaji-stavu-evropske-prirody-rika-novy-prezident-federace-europarc-michael-hosek>
- DRUSOP. 2021. Digitální registr ústředního seznamu ochrany přírody. *Předmět ochrany CHKO Křivoklátsko*. [online]. Praha [cit. 2022-12-09]. Dostupné z: https://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/zchru/index.php?SHOW_ONE=1&ID=2326
- HOŠEK, M. 2016. *Zásady pro používání kategorií chráněných území IUCN opět na stole*. Jak by měly být Aplikovány v našich podmínkách. Fórum ochrany přírody. [online]. [cit. 2022-05-22] Dostupné z: <https://www.casopis.forumochranyprirody.cz/magazin/analyzy-komentare/zasady-pro-pouzivani-kategorii-chranenych-uzemi-iucn-opet-na-stole>
- LESY ČR. 2022a. *O společnosti*. c2022 [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://lesy-cr.cz/o-nas/profil-firmy/>
- LESY ČR. 2022b. *Lesní správa Křivoklát*. c2022 [cit. 2022-09-03]. Dostupné z: <https://lskrivoklat.lesy-cr.cz/>

LP Křivoklátsko. 2022 *Lesnický Park Křivoklátsko*. Zbiroh: LPK [online]. [cit. 2022-12-06]. Dostupné z: <http://www.lpkřivoklatsko.cz/>

LPK, 2019. Výzkumné projekty grantové služby LČR. *Pařezinové hospodářství Lesnického parku Křivoklátsko* [online]. [cit. 2022-11-19]. Dostupné z: https://lesy.cz/wp-content/uploads/2017/07/ZZ_pareziny_krivoklatsko_3_2017.pdf

KR. 2019. Středočeský kraj. *Koncepce ochrany přírody a krajiny středočeského kraje*. [online]. [cit. 2022-06-14]. Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/zivotni-prostredi/kopksk20182028>

MAJER, J. a spol. 2022. Otevřené Křivoklátsko [online]. [cit. 2022-11-22]. Dostupné z: <https://www.otevrenekrivoklatsko.cz/>

MZP. 2021a. Ministerstvo životního prostředí. *Platná právní norma*. [online] [cit. 2022-05-13] Dostupné z: <https://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/%24%24OpenDominoDocument.xsp?documentId=58170589E7DC0591C125654B004E91C1&action=openDocument>

MZP. 2021b. Ministerstvo životního prostředí. *Obecná ochrana přírody a krajiny*. [online]. [cit. 2022-06-10]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/obecna_ochrana_prirody_krajiny

MZP. 2021c. Ministerstvo životního prostředí. *Státní program ochrany přírody a krajiny České republiky pro období 2020–2025* [online] [cit. 2022-05-13]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/program_ochrana_prirody_2020_2025

MZP. 2016. In: Mach, J., Pojer, F., Plesník, J., Hošek, M., Dušek, J., Trubačiková, R. (eds.) *Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky 2016-2025*. 136. ISBN: 978-80-7212-609-5. [online] [cit. 2022-05-13]. Dostupné z: na [https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/4A46CA81084E521FC1258050002DAE0C/\\$file/SO_BR_2016_web.pdf](https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/4A46CA81084E521FC1258050002DAE0C/$file/SO_BR_2016_web.pdf).

PELC, F. 2010. *Poznámky k lesnickému parku Křivoklátsko*. Rakovnický deník. [online]. [cit. 2022-06-10]. Dostupné z: https://rakovnicky.denik.cz/zpravy_region/poznamky-klesnickemu-parkukrivoklatsko20100303.html

PELC, F. 2022. *Zachraňovat přírodu něco stojí*. Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody 3/2022 [online] [cit. 2022-05-13]. Dostupné z:

<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/kuler-zpravy-aktuality-zajimavosti/zachranovat-prirodu-neco-stoji/>

PP. 2017. Plán péče o CHKO Křivoklátsko na období 2017–2026. AOPK ČR. [online]. [cit. 2022-05-22]. Dostupné z: <https://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/ke-stazeni/>

STEJSKAL, V. 2010. *Principy právní úpravy ochrany přírody a krajiny, Dny práva – 2010*, 1. ed. Brno: Masaryk University, [online]. [cit. 2022-06-10]. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/content/cs/proceedings/>

ROTH, P. 2015. *Ochrana versus ochrana. Aneb proč je (také) dobré rozumět cizím jazykům*. Fórum Ochrany přírody 01/2015 [online] [cit. 2022-09-13]. Dostupné z: <http://www.casopis.forumochranyprirody.cz/uploaded/magazine/pdf/1-2015.pdf>

UNESCO. *Man and the Biosphere (MAB) Programme*. [online]. [cit. 2022-01-19] Dostupné z: <https://en.unesco.org/mab>

ÚHUL. 2021. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem. *Oblastní plán rozvoje lesů. Přírodní lesní oblast 8 – Křivoklátsko a Český kras*. [online]. [cit. 2022-01-03] Dostupné z: <https://www.uhul.cz/nase-cinnost/prirodni-lesni-oblast-c-8-krivoklatsko-a-cesky-kras/>

WWF. PIF Stakeholder Analysis. [online]. [cit. 2022-06-10] Dostupné z <https://wwfgeftracks.com/pif/stakeholder-identification>

WWF. 2000. Stakeholder Collaboration: Building Bridges for Conservation. Ecoregion Conservation Strategies Unit, WWF-US, Washington, DC, USA. [online]. [cit. 2021-01-03] Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/18836/120006570.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

ZÁMĚR. 2021. Ministerstvo životního prostředí. *Záměr na vyhlášení zvláště chráněného území. Národní park Křivoklátsko*.

9 Přílohy

9.1 Oznámení záměru vyhlášení NPK v roce 2010

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Předpokládaný termín vyhlášení národního parku je dne 1.1.2011. Územní vymezení národního parku bude po vyhlášení zaznamenáno v katastru nemovitostí.

Část II

Oznámení návrhu na vymezení zón ochrany navrhovaného Národního parku Křivoklátsko

Ministerstvo životního prostředí jako ústřední orgán státní správy ochrany přírody podle ustanovení § 79 odst. 1 zákona oznamuje návrh na vymezení zón ochrany národního parku vyhotovený podle ustanovení § 40 odst. 1 zákona.

S návrhem vymezení zón odstupňované ochrany přírody navrhovaného národního parku Křivoklátsko včetně zakresu hranic jednotlivých zón v katastrálních mapách (1:10 000), je možné se seznámit a nahlédnout do něj na Ministerstvu životního prostředí – odboru péče o národní parky (Vršovická 65, 100 10 Praha 10), v pracovních dnech (pondělí – čtvrtek v době od 8.00 do 16.30 hod., v pátek od 8:00 do 15:00) a dále na Správě CHKO Křivoklátsko (Zbečno č.p. 5).

Část III

Podle § 40 odst. 3 zákona mají dotčené obce a kraje právo uplatnit k návrhu na vyhlášení nového zvláště chráněného území nebo návrhu na vymezení zón ochrany přírody navrhovaného NP Křivoklátsko námítky, a to do 90 dnů od doručení oznámení o vymezení zón. Vlastník je oprávněn uplatnit námítky jen proti takovému navrženému způsobu nebo rozsahu ochrany, jímž by byl dotčen ve výkonu svých práv a povinností. Námítky se uplatňují písemně u Ministerstva životního prostředí - odboru péče o národní parky v Praze (Vršovická 65, 100 10 Praha 10), které je povinno včas uplatněné námítky posoudit a vydat o nich rozhodnutí ve lhůtě do 60 dnů a s rozhodnutím seznámit toho, kdo je podal. K námítkám uplatněným po uplynutí této lhůty nebude přihlédnuto. Pokud námítky nebudou uplatněny má se za to, že dotčený subjekt s předloženým návrhem souhlasí.

V souladu s ustanovením § 40 odst. 3 zákona žádáme jednotlivé obce o doručení tohoto oznámení o předložení návrhu k projednání veřejnou vyhláškou podle § 25 správního řádu společně s informací o tom, kde se lze seznámit s úplným zněním návrhu, kdo je oprávněn podat námítky a kdy uplyne lhůta pro jejich podání.

2/3

Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10, (+420) 26712-1111, www.mzp.cz, info@mzp.cz

Dle rozdělovníku

Věc: Oznámení návrhu na vyhlášení Národního parku Křivoklátsko a návrhu na vymezení zón ochrany navrženého Národního parku Křivoklátsko

Část I

Oznámení návrhu na vyhlášení Národního parku Křivoklátsko

Ministerstvo životního prostředí jako ústřední orgán státní správy ochrany přírody podle ustanovení § 79 odst. 1 zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), oznamuje návrh na nové vyhlášení zvláště chráněného území vyhotovený podle ustanovení § 40 odst. 1 zákona.

Území nově navrhované k zvláštní územní ochraně ponese název „**Národní park Křivoklátsko**“ a bude vyhlášeno v kategorii **národní park** ve smyslu ustanovení § 15 zákona. Jedná se o nové vyhlášení zvláště chráněného území. Celá plocha navrženého území je v dnešní době součástí Chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko.

Předpokládaná celková výměra navrhovaného národního parku je **10 224 ha**.

Vymezení hranic národního parku je zakresleno v příložené orientační mapě a v katastrálních mapách.

K zabezpečení národního parku před rušivými vlivy okolí se speciální ochranné pásmo nevyhlašuje, úlohu ochranného pásma bude zajišťovat Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko.

S podrobně zpracovanými podklady pro vyhlášení **Národního parku Křivoklátsko** podle § 40 odst. 1 zákona, včetně zakreslu hranic národního parku v katastrální mapě, je možné se seznámit a nahlédnout do něj na Ministerstvu životního prostředí – odboru péče o národní parky (Vršovická 65, 100 10 Praha 10), v pracovních dnech (pondělí – čtvrtek v době od 8.00 do 16.30 hod., v pátek od 8:00 do 15:00) nebo na internetových stránkách Ministerstva životního prostředí (www.mzp.cz) v kapitole „Služby/úřední deska“ a dále na Správě CHKO Křivoklátsko (Zbečno č.p. 5).

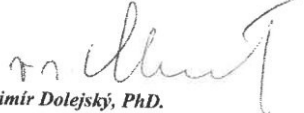
Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Přílohy:

Návrh na vyhlášení NP Křivoklátsko
Návrh na vymezení zón

Přílohy: CD nosič

Parcelní vymezení navrženého NP
Mapa vymezení NP a zón odstupňované ochrany přírody

Ing. Vladimír Dolejský, PhD.
Ředitel odboru péče o národní parky

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
100 00 PRAHA 10, Vršovická 65
52

3/3

9.2 Podklady kraje pro dotřené obce – FAQ v rámci výjezdů 2022

Středočeský kraj

OTÁZKY A ODPOVĚDI KE ZVAŽOVANÉMU VZNIKU NP KŘIVOKLÁTSKO

Proč má být z části Křivoklátska národní park?

Středočeský kraj vnímá Křivoklátsko jako jedinečné přírodní území. Chceme zajistit pro současné i budoucí generace, že zdejší unikátní příroda zůstane zachována. Její ochranu nejlépe zajistí vyhlášení národního parku, který by byl jediným na území Středočeského kraje. Statut národního parku by získalo nejcennější cca 116 km² Křivoklátska, tedy 16 % stávající chráněné krajinné oblasti. Hranice je, pokud to lze, vedena tak, aby nebyla do parku zahrnuta zastavěná území sídel či větší zemědělsky obhospodařované plochy. Na území navrhovaného národního parku by ležela jen jedna obec – Karlova Ves. Národní park poskytuje území nejvyšší stupeň ochrany a zamezí tak rozsáhlým projektům, které by celou oblast nenávratně poškodily. Národní park je vyhlášen zákonem, celý proces má na starost ministerstvo životního prostředí.

V čem je lepší národní park než chráněná krajinná oblast?

Národní park se zásadně liší v přístupu k užívání lesa. O les v národním parku pečuje správa parku a hlavním cílem je ochrana přírody a zachování lesních ekosystémů. Lesy ČR, které spravují státní lesy v chráněných krajinných oblastech, postupují jako podnikatelský subjekt v rámci zákona. Do rozhodování o dění na území národního parku se zapojují i obce, protože ze zákona musí být součástí Rady NP. Národní park chrání přírodu na velké ploše na rozdíl od dnešních menších přírodních rezervací v chráněné krajinné oblasti.

Co získají obce, potažmo lidé, díky NP?

Trvale zajištěnou ochranu jejich prostředí. Díky účasti v Radě parku dané obcím ze zákona se jejich zástupci mohou zapojovat do jednání např. o klidových územích, cestách a trasách navržených k vyhrazení a podobně. Obce také získají přístup k fondům – v rámci Národního programu Životní prostředí existuje speciální část Podpora obcí v národních parcích. V současnosti je tak například vypsána výzva, kde mohou obce žádat na infrastrukturu a vybavenost, a to až o 4 mil. Kč, takže lze financovat například nové parkoviště, aby řidiči neparkovali v obcích „na divoko“, ale také spolufinancovat další projekty, jako je například vybudování vodovodu či kanalizace.

Významným přínosem jsou také nové podnikatelské příležitosti díky zvýšenému zájmu turistů. Šetrná turistika umožní poznávání unikátní přírody. Zkušenosti z jiných oblastí České republiky i ze zahraničí ukazují, že národní parky přinášejí ekonomickou vzpruhu celému regionu. Díky mezinárodnímu věhlasu totiž území získává výhody před dalšími podobnými místy. Turisté v regionu využívají nejrůznějších služeb. Vyhlášení národního parku může přinést pracovní místa nejen přímo v samotné Správě parku, ale i formou zakázek privátním subjektům.

www.kr-stredocesky.cz

Středočeský kraj

Bude to znamenat nějaká omezení?

Pohyb lidí v národním parku není nijak omezen s výjimkou klidových území, kde se chodí po vyznačených cestách. Klidová území se vymezují v dohodě s obcemi a návrh na Křivoklátsku předpokládá, že nepřesáhne rozlohu dnešních národních přírodních rezervací, v nichž zákaz vstupu mimo značené cesty platí minimálně od roku 1992. Vyhlášení národního parku tedy nepřinese pro veřejnost omezení vstupu oproti stávajícímu stavu.

Mohou obce ovlivnit budoucí nadměrný zájem turistů?

Nadměrný zájem turistů není primárně vázán v České republice na národní parky, ale na turistickou atraktivitu cílů, které se v národních parcích i jinde v přírodě nacházejí. Obce mají obecně možnost vytvářet předpoklady pro udržitelnou turistiku s pomocí územních plánů, ale také přípravou projektů s promyšleným budováním zázemí a služeb pro turisty, včetně parkovišť, ubytovacích služeb, organizace veřejné dopravy, regulace individuální automobilové dopravy. Obce mohou využít i finanční podporu kraje na takové projekty.

Co trasy pro turisty a cyklisty? A vodáctví?

Co se týká turistiky, ta šetrná do národního parku patří. Stávající síť turistických tras bude zachována a doplněna. Po dohodě s obcemi vznikne návštěvní řád, který upraví i pohyb cyklistů. Lidé se tak budou moci pohybovat na kole všude tam, kde jsou zvyklí. Většina úseku řeky Berounky leží mimo území navrhovaného národního parku a tak pro vodáckou turistiku na Berounce budou platit stejná pravidla jako dnes.

Jak je to v národním parku se sběrem lesních plodů nebo palivového dřeva?

Na území národního parku je možný sběr lesních plodů i klestí tam, kde není zakázáno vstupovat mimo cesty. Klidová území NP znamenají omezený pohyb osob pro nerušený vývoj ekosystémů nebo jejich složek. Předpokládané vymezení klidových území na Křivoklátsku nepřesáhne rozlohu dnešních národních přírodních rezervací, v nichž zákaz vstupu mimo značené cesty platí minimálně od roku 1992.

Bude možné těžit dříví místními při samovýrobě?

Velká část území NP bude vyžadovat opatření, při kterých bude zachována těžba dřeva. Samovýroba představující citlivou těžbu bude preferována. Většina křivoklátských lesů bude ležet mimo NP, kde se nepředpokládá žádná změna v hospodaření.

Sežere křivoklátské lesy kůrovec?

Kůrovci jsou skupinou brouků žijících v lýku a dřevě stromů. K druhům působícím kalamiťní rozšíření a následné odumírání lesů patří především lýkožrout smrkový, který způsobuje odumírání smrkových porostů. Protože ty jsou na Křivoklátsku v menšině a tvoří nesouvislé porosty, nemůže dojít k plošnému rozpadu lesa jako například v poslední době na Českomoravské Vysočině.

www.kr-stredocesky.cz

Středočeský kraj

Budou postihováni lidé, kteří budou v národním parku volně nocovat?

Nocování jako takové není v národních parcích obecně zakázáno. Tábořit lze však jen na místech k tomu určených.

Jak to bude s myslivostí?

Území navrhovaného národního parku je tvořeno převážně státními pozemky. Proto zdejší honitby provozuje nyní státní podnik Lesy České republiky buď jako vlastní honitby, ve kterých myslivecky hospodaří sám, nebo jako honitby, které pronajímá. Na území parku se bude i nadále myslivecky hospodařit, toto hospodaření přejde na státních pozemcích pod správu národního parku. Myslivecké hospodaření v národních parcích nelze zajistit pouze vlastním personálem, proto se na něm podílí i místní záměrci o myslivost.

Mohou obce ztratit možnost samosprávy a budou omezeny při územním plánování?

Právo na samosprávu omezení vyplývajícími z vyhlášení národního parku dotčeno není, správa národního parku nemá právo do samosprávy zasahovat stejně jako žádný jiný státní úřad. V územním plánování jsou omezení spojená s využitím území daná tím, že naprostou převahou většinu pozemků tvoří les v majetku státu.

Území navrhované jako národní park je kulturní krajinou formovanou člověkem a nemá již přírodní hodnotu. Proč z něj tedy má být národní park?

Stav přírodovědeckého poznání území dokládá jeho vysokou přírodní hodnotu i přes to, že se jedná území činností člověka dotčené. Některá lesní stanoviště však nebyla nikdy pro svou nedostupnost nebo vysoké těžební náklady hospodářskou činností dotčena vůbec, nebo relativně málo. Právě tato stanoviště dnes patří k významným nositelům zajišťujícím kontinuální přežívání řady druhů reprezentujících zdejší přírodní lesy.

Proč se téma Národní park Křivoklátsko znovu otevírá, když už při minulém navrhování byly obce proti?

Význam Křivoklátska jako málo dotčené přírody je trvale znám, a proto je trvalá i snaha zajistit co nejlepší ochranu tohoto společného přírodního dědictví. V minulosti nedošlo k žádnému rozhodnutí, které by na základě nesouhlasu některých obcí rozhodlo o tom, že národní park nemá být vyhlášen.

Jak je to s přehradou, o které se dříve uvažovalo? Není NP rozdělen na dvě části kvůli tomu, že se s tím stále v budoucnu počítá?

V místech, kde je navrženo oddělení dvou částí parku, přehrada plánována nikdy nebyla. Naopak vyhlášení národního parku by do budoucna vytvořilo zásadní překážku pro prosazení záměru přehrady na Berounce.

www.kr-stredocesky.cz

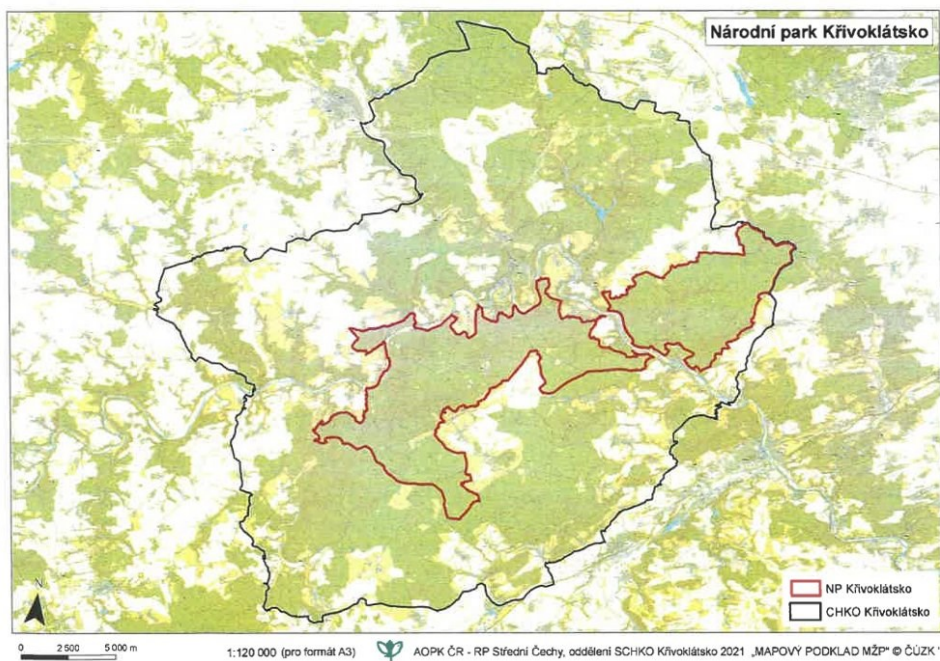
Středočeský kraj

Jak je to s povolováním staveb?

Omezení se stavební činnosti nedotkne, protože naprostá většina zastavěného a zastavitelného území se nachází mimo navržené území parku. Uvnitř navrhovaného parku se nachází jen obec Karlova Ves, která by byla součástí tzv. zóny kulturní krajiny, kde je režim stejný, a v některých ohledech dokonce mírnější, než v současné CHKO.

Jak bylo vybráno území pro vyhlášení národního parku?

Při úvahách o prostorovém vymezení území NP se vychází ze znalostí o přírodním významu území a jeho zachovalosti. Území bylo vybíráno i s přihlédnutím k co nejmenšímu zásahu do práv občanů i samospráv. Rozloha je cca 11 600 ha, což představuje zhruba 16 % současné CHKO Křivoklátsko. Většinovým vlastníkem pozemků je stát (96 % výměry). Území NP se dotýká katastru 19 obcí, z nichž pouze 8 obcí má v NP více než 50 % svého katastru.

Připravil Středočeský kraj ve spolupráci s AOPK střední Čechy a s využitím veřejné prezentace MŽP

www.kr-stredocesky.cz

9.3 Stanovisko k vyhlášení NP Křivoklátsko – Důvodová zpráva z 2021

48. Stanovisko k vyhlášení NP Křivoklátsko
Tisk č. 0486(2021)

USNESENÍ č. 048-08/2021/ZK ze dne 28.6.2021

K tomuto bodu vystoupili občané Křivoklátska: Ing. Miroslav Pecha st., Miroslav Pecha ml. a Bc. Lukáš Vápeník.

Zastupitelstvo kraje po projednání

I. podporuje

záměr na vyhlášení Národního parku Křivoklátsko a prostřednictvím Ministerstva životního prostředí České republiky iniciaci dopracování odborných podkladů, přípravu návrhu na jeho vyhlášení a zahájení jednání o připravovaném návrhu s dotčenými samosprávami

NÁRODNÍ PARK KŘIVOKLÁTSKO?

ANKETA

**Václav Kinkor,
chalupář v Branově**

Jednoznačně říkám to mutno záměru ne, současný stav plně vyhovuje. Národní park znamená další omezování výstavby a jakékoliv stavební činnosti na jeho území. Tedy celkové umrtvení současného stavu obcí bez možnosti dalšího rozvoje. S národním parkem je totiž spojená stavební uzávěra. Hlavně se ale podivuji nad tím, že se to teď znovu otevírá, když před dvěma roky proběhla ohromná kampaň a dělaly se průzkumy ve všech dotčených obcích. Závěr byl jednoznačný: že si to nikdo nepřeje.

**Oldřich Staněk, Týřovice,
zemědělec**

Na levém břehu Berounky mám několik polí, kde střídavě pěstuji obiloviny

a kam by podle mě národní park nezasahoval. Takže by se to týkalo možná jednoho pole, ale ani s tím bych neměl problém. Maximálně bych z něj udělal louku, které se, pokud vím, v národním parku preferují. Park by mě snad nijak neomezoval ani jako občana Týřovic. Na houby nechodím, a pokud si někdy vyšlápnu na hrad Týřov, tak předpokládám, že po vyznačené cestě to půjde stejně jako dnes.

Luboš Abrahám, Křivoklát

Jako milovník přírody a fotograf se často toulám krajinou Křivoklátska a nemám pocit, že by zde docházelo k nějaké devastaci lesů. Zato, když jsem jel nedávno na Lány a viděl jsem, co se děje s lesy v obou, tak to mně bylo do pláče. Takže vytvořit místo CHKO jinou institucí ochrany krajiny mně připadá jako mrhání státními prostředky. Z mých osobních zkušeností je CHKO dostatečně kompetentní

institucí, aby dokázala přírodu Křivoklátska ochránit. Co mě mrzí, je, že se někdy sami coby návštěvníci k této krajině chováme neohleduplně. Vidět je to na často navštěvovaných místech a vyhlídkách nad Berounkou.

**Pavel Hejda,
předseda MO ČRS Rakovník**

Naši hospodářskou činnost by to nejspíš nijak neovlivnilo. Dotčení by byli řadoví rybáři, kteří jsou již na Berounce omezení dost. Revír Berounka 6 má po celé pravé straně až do Nezabudic zamezený přístup, tedy lov. Může se tam jen z loděk, takže rybáři sedávají pouze po levém břehu. Už teď musejí rybáři dodržovat pravidla CHKO, jako je zákaz vjezdu na určitá místa a podobně, a s vyhlášením národního parku by to bylo ještě horší. Vznik národního parku by si měli rozhodnout lidé, kteří na Křivoklátsku žijí a o tu krajinu se starají.

**Libuše Vokounová,
starostka obce Křivoklát**

Křivoklát by byl sice až v posledním stupni ochrany, ale ani tak se vznikem národního parku nesouhlasíme. Já si myslím, že vyhlášení národního parku žádnou vyšší ochranu přírody nepřinese, jen to způsobí problémy občanům, stavebníkům a turistům. To, že je tady příroda taková, jaká je, je podle mě výsledek péče generace lesníků, kteří by se o ni měli starat i nadále a nepředávat ji do správy někomu jinému.

**Jaroslav Jirásek,
starosta obce Městečko**

Doufám, že nás se to nedotkne, přesto nějaký dosah bude také. Ale nikdo s námi nejednal, oficiálně nevím ani to, že se o tom jedná, dozvěděl jsem se to z doslechu, a to mě dost mrzí. Já osobně na tom pro nás pro obce nevidím nic pozitivního. Pokud o tom někdo rozhoduje, měl by se nejprve zeptat nás. Na vznik národního parku má spousta lidí různé názory, ale z hlediska občana žijící v jeho blízkosti to přináší spíše strasti.

O nás bez nás

KOMENTÁŘ

Zastupitelé Středočeského kraje na svém červnovém veřejném zasedání schválili podporu staronového záměru na vytvoření Národního parku Křivoklátska. Jeho vznik by pak muselo ministerstvo životního prostředí vyhlásit zákonem. Jenže naši krajské zastupitelé schválili záměr, ale už se nějak zapomněli zeptat dotčených obcí, občanů a firem, zda s tímto záměrem souhlasí. Když jsme tvořili anketu s názorem občanů a starostů z Křivoklátska, nejednou jsme slyšeli „Rozhodli sice o nás, ale bez nás.“ Mnozí se informací o schválení záměru dozvěděli od známých, jiní z médií. A to je hned na začátku takto velkého a zásadního záměru, který by ovlivnil život místních obyvatel, docela problém. Problém, který je v naší republice už tak nějak zajetý.

Další velké mínus tohoto záměru je jeho načasování a to jen pár měsíců před volbami do poslanecké sněmovny. Vznik národního parku se řeší už od roku 2008. Mimochodem, poprvé to bylo také před volbami,

a to do zastupitelstev krajů. Takže možná to je pro mnohé dotčené jen jedno velké politické lobby a doufají, že po volbách záměr zase utichne.

Ale co když se tak nestane? Jak se změní život místních? Velice zásadně. Už tak přísná pravidla na život v chráněné krajině oblasti se se vznikem národního parku ještě zpřísní. Postavit tu dům nebo jen přistavit pergolu pak bude velký problém. Ale možná jen pro někoho, jak už jsme mohli na Křivoklátsku několikrát vidět.

Tvůrci návrhu slibují, že místní budou moci okolní přírodu využívat stejně jako dosud. Ale kdo a jak jim zaručí, že budou i nadále moci chodit do lesů na houby nebo sbírat borůvky?

Za přírodu na Křivoklátsku jsme všichni z Rakovnicka moc rádi a asi málo kdo by chtěl, aby zanikla. Ale kde je hranice mezi ochranou přírody a životem místních? A je vůbec stávající ochrana nedostatečná?

Osobně si myslím, že na všechny tyto otázky měli znát místní odpověď ještě před tím, než krajské zastupitelé vyslovili záměr podporu. A především, protože jsou to zastupitelé pracující pro nás – pro Středočechy, měli chtít znát názor těch, který se tento záměr nejvíce dotýká.

Renáta Fryčová

Středočeští zastupitelé se zapomněli zeptat místních S NÁRODNÍM PARKEM VĚTŠINA OBCÍ NESOUHLASÍ

KŘIVOKLÁTSKO. V minulém čísle Reportu jsme psali o tom, že středočeští zastupitelé na svém červnovém veřejném zasedání schválili podporu staronového záměru na vyhlášení Národního parku Křivoklátsko. Ptali jsme se proto dotčených obcí a organizací, jaký na to mají názor.

Návrh počítá s vyhlášením parku o rozloze 102 km², což je přibližně 16 % území dnešní chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko. Nejvíce by se tento záměr měl dotknout obce Karlova Ves, částečně Skryj, Týřovic nebo Račic. Dotkne se také katastru Hřebečnicků, Křivoklátska nebo Roztok. V ohrožení je ale i Lesní park Křivoklátsko, který by při vyhlášení národního parku přišel o své nejvýznamnější území.

Karlova ves jako součást turistické zóny

Z obcí na Rakovnicku by se vyhlášení národního parku nejvíce dotklo Karlovy Vsi. Park se nebude dělit jen do jednotlivých stupňů ochrany, ale také do několika zón. A jedna z nich by měla úzce souviset s obcí. „Pro nové vyhlášení je nutné podle současné právní úpravy nahradit návrh 3 zón návrhem vymezujícím zónu přírodní, zónu přírodě blízkou, zónu soustředěné péče o přírodu a zónu kulturní krajiny. Lze předpokládat, že zóna kulturní krajiny bude vázána na území obce Karlova Ves a ostatní zóny budou zastoupeny rovnoměrně,“ stojí na webu Středočeského kraje.

Vyřešte raději kůrovce

A co na návrh říká starostka Karlovy Vsi Iveta Kohoutová? „My jsem se vyslovili proti národnímu parku, protože si myslíme, že jsou v současné době důležitější oblasti, kde jsou peníze potřebnější. Navíc je Křivoklátsko zasaženo kůrovcem. Takže by bylo asi nejlepší nejprve vyřešit tuto kalamitu a pak teprve řešit, jestli je ještě co chránit. Nemyslím si, že když se dá někde cedule národní park, že se lidé k přírodě budou chovat jinak. Řešení je podle mě v přirozené výchově k ochraně přírody, ne vynucením nebo příkazem,“ vysvětlila starostka.

Informace z médií

„Někdo mi mrzí, že se o podpoře záměru došlo hlavně v médiích, a ne od zástupců kraje,“ říká Kohoutová. „Mám rád, když se záměr podpoří. Na tom se shodují všichni starostové dotčených obcí i ředitelství místních organizací. „Nikdo se

nás na názor nezeptal, dozvěděla jsem se to z médií, která nás oslovila, a to se nám nelíbí,“ rekla starostka.

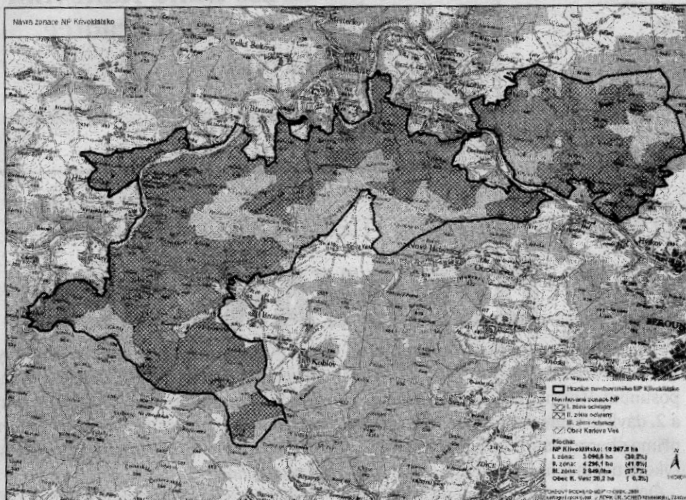
Na další turisty nejsou připraveni

Další problém vidí v tom, že obec ani okolí není na nápor dalších turistů připraveno. „Náš region není připraven infrastrukturou na další nápor turistů. Nejsou tady obchody, restaurace. Už teď je to špatně. O víkendu je kolem Berounky narváno, silni-

Také ona se informací o podpoře návrhu dozvěděla z médií. „Potřebovala bych více informací a času na prostudování, abych mohla vyslovit svůj názor,“ dodala.

Lesnický park v ohrožení

Vyhlášení národního parku by se dotklo také Lesnického parku Křivoklátska, který by tak přišel o většinu pozemků. „Ve své podstatě bychom přišli o lesnický nejvýznamnější část lesnického parku. Právě v centrálním Křivoklátsku se zachovaly

Mapka území Národního parku Křivoklátsko při posledním návrhu. Foto archiv redakce

ce na to nejsou uzpůsobené, cyklistů je tu spousta, nedá se předjíždět a bezpečnost je narušena. Vzrůstá objem odpadu a souvisejí s tím i další problémy,“ vysvětlila Iveta Kohoutová.

Omezení pro místní

Navíc místní mají obavu, co by pro ně vyhlášení národního parku vlastně znamenalo. „V návrhu NP bylo dané, že místní obyvatelé by neměli být v lese omezeni, ale teď je otázka, jak se to bude kontrolovat. Lidi s sebou na houby nenosí občanku, aby dokázali, že jsou z Karlovy Vsi,“ podotkla.

Stejnou obavu mají i ve Skryjích. „Máme obavy z toho, že nás nepustí do lesa. Že vlastně budeme ještě více omezeni, než jsme byli. Stejně to bylo s památkovou zónou, kdy nám tvrdili, že se nás to nijak nedotkne, a ve výsledku kvůli této zóně museli místní řešit neskutečně mnoho povolení,“ rekla starostka obce Štěpánka Říhová.

velkoplošné smíšené lesy uměle založené několika generacemi lesníků a majitelů lesů. Pro udržení vysokých lesnických hodnot potřebují trvalou lesnickou péči,“ uvedl ředitel parku Miroslav Pecha.

Ten navíc vidí i několik dalších negativ, které sebou vyhlášení národního parku přináší. A to například zvýšený turistický ruch v celém regionu Křivoklátska, zvýšení dopravní zátěže, zvýšení drobné kriminality a porušování pravidel pro chování v přírodě a především ukončení volného užívání lesů pro turisty, houbaře, fotografy, cyklisty, trempy a podobně. „Také je tu riziko zhroutilí lesních ekosystémů z důvodu širokého spektra škodlivých činitelů, ať už klimatických, hmyzích, houbových i lidských. A v neposlední řadě ztráta zdroje obnovitelné suroviny v roční hodnotě zhruba 60 milionů korun,“ vysvětlil.

Renáta Fryčová

Starostové Křivoklátska navštívili ministryni

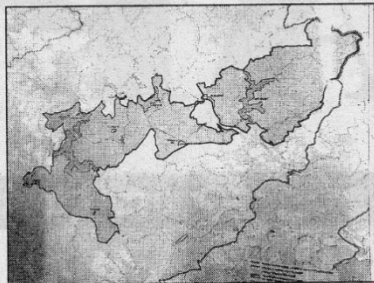
DEBATA NIC NOVÉHO NEPŘINESLA

KŘIVOKLÁTSKO. Přesto, že diskuze ohledně Národního parku Křivoklátsko na konci dubna v Broumech byla velice bouřlivá, rozhodli se starostové svůj boj nevzdávat a vypravili se přímo za ministryni životního prostředí Annou Hubáčkovou.

Kolem 150 občanů Křivoklátska dorazilo na konci dubna do Kulturního domu v Broumech, aby si tu vyslechli argumenty státu a kraje pro vyhlášení národního parku. Ale také proto, aby jim byly zodpovězeny jejich dotazy a mohli vyjádřit svůj nesouhlas.

Jelikož se ale sešly dvě strany, které mají zcela rozdílný názor na věc, debata už od samého začátku byla velice bouřlivá. Nic nového z ní ale nevzešlo, jen další rozčarování ze vzájemného nepochopení. Stát totiž stále trvá na zahájení procesu vyhlášení národního parku, se kterým chce začít už za necelý měsíc. Místní ale nevidí národní park jako vhodnou formu ochrany zdejší přírody.

I když debata nedopadla dobře, rozhodli se zástupci starostů obcí Křivoklátska –

Mapa plánovaného parku Křivoklátsko.

Foto -ref-

Iveta Kohoutová z Karlovi Vsi, Lukáš Kocman z Bělče, Petr Jirka z Broum a za městy Křivoklát v zastoupení Milan Naď, vyrazit začátkem května přímo za ministryni a pokusit se oddálit začátek vyhlášení parku, dokud nebude vyjasněno vše podstatné.

„U stolu sedí dvě skupiny, které sice sdílejí fenomén jedinečnosti Křivoklátska, ale dívají se na něj z rozdílných perspektiv a mají jiný názor na způsob ochrany

křivoklátské přírody,“ napsali starostové v tiskovém prohlášení po uvedené schůzce.

Ministryni upozornili, že nikdy nebyli seznámeni s návrhem NP, ani informováni o návrhu, ale pouze s předběžnými návrhy. Na schůzce bylo také opakovaně zmíněno, že návrh parku není s obcemi projednán. S ohledem na opakovaně zmiňované datum zahájení legislativního procesu k 1.6.2022 se starostové obávají, že prostor k projednání s obcemi v harmonogramu přípravy zákona vůbec není.

„Pozvali jsme paní ministryni k jednodenní návštěvě Křivoklátska, na které bychom jí mohli ukázat region, zdejší přírodu a infrastrukturu ze své perspektivy a pokračovat tak v pozvolna se rodícím dialogu,“ řekli.

Na závěr jednání starostové požádali ministryni, aby byl harmonogram celého procesu pozměněn tak, aby v něm vznikl prostor pro jednání s obcemi, a to na základě relevantních a komplexních materiálů koordinovaně opanovaných mimo resort životního prostředí. **Renáta Fryčová**

I přes veliký odpor občanů a samospráv si vláda trvá na svém ZAČNE PROCES VYHLAŠOVÁNÍ NÁRODNÍHO PARKU

KŘIVOKLÁTSKO. Pomalu se blíží červen a s ním i začátek procesu vyhlášení Národního parku Křivoklátska. I přes veliký odpor místních občanů a samospráv chce vláda Petra Fialy začít s vyhlášením 1. června. Obec se tak upíná k poslední možnosti zvratu – k připomínkování zákona, kterým by byl park vyhlášen.

Či mají obě strany stejný: chtějí ochránit unikátní přírodu Křivoklátska. Ale každý ná pro to jiné řešení. Vláda vidí jedinou možnost ve vyhlášení národního parku. Živisti, lesníci i další odborníci pak chtějí achovat ochranu zdejší přírody v režimu, jakém byla doposud, protože jak je vidět, angovalo to dobře.

Unikátní příroda

Ministerstvo životního prostředí zahájí v nejbližší době proces vyhlášení Národního parku Křivoklátska, který by měl být na 16% nejceněnějšího území stávající chráněné krajinné oblasti. Naprostá většina těchto pozemků je ve vlastnictví státu. Nový národní park by měl chránit zjevně rozmanité lesy, skály a sutoviska, stepi, prostupná údolí, kaňony řeky Berounky, moř desítek ohrožených rostlin a živočichů,“ stojí v tiskové zprávě, která byla ministerstvem vydaná na konci ledna. Jenže starostové dotčených obcí i místní obyvatelé to vidí zcela jinak. Pro to na konci minulého roku také vytvořili petici. „Zažijeme kulturní krajinu Křivoklátska dle zónami přístupnými jen proměnlivě, před necitlivě vyhlášenými bezzápornými zónami a zónami zákazu vstu-

pu, pohybu, průchodu. Ochrana přírody není již popelkou jako před 40 lety, dnes je věci naprosto samozřejmou a veřejnou. Je dlouholetou praxí ověřeno, že k ochranné stačí status CHKO a národních přírodních rezervací. Národní park by zničil práci generací lesníků i ochránců, kteří našli a s životem obyvatel žijících zde celé generace. Za žádného panovníka či režimu nebylo bráněno svobodnému, volnému průchodu územím. To by se s ustavením národního parku změnilo,“ stojí v petici signované Občanskou iniciativou Za Křivoklátsko bez NP.

S novou vládou nové plány

První zmínka o vzniku Národního parku Křivoklátska se objevila už před více než 10 lety. I tehdy se několik obcí, ale zdaleka ne tolik jako dnes, vyslovilo proti parku a z nápadu tak rychle sešlo. Mluví se o něm pak ještě několikrát, ale nikdy nebylo k vyhlášení tak blízko. Jako je tomu nyní.

Samosprávy se zlobí na ministerstvo životního prostředí i na Středočeský kraj, který vyhlášení parku podporuje, za to, že zpráva o záměru vyhlásit na Křivoklátsku

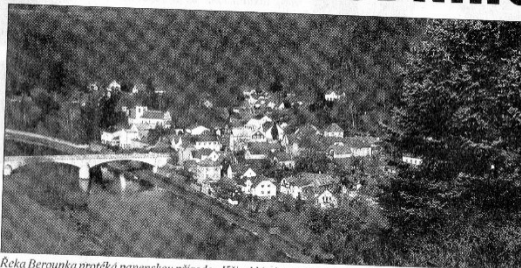
park se objevila nejprve v médiích a až po několika měsících byli teprve kontaktováni samotní starostové.

„Informaci o plánu zahájili proces vyhlášení Národního parku Křivoklátska vítáme. Už od loňského léta, kdy jsme téma znovu otevřeli a zastupitelstvo záměru vyslovilo podporu, jsme začali aktivně jednat. Setkali jsme se se zastupci všech obcí, kterých by se národní park týkal, a v lednu také s paní ministryní Annou Hubáčkovou a jejími kolegy.“

uvvedla začátkem roku radní pro životní prostředí Jana Skopalíková.

Podle starostů tomu tak ale nebylo. „Vydaná prohlášení bereme jako starostově z Křivoklátska za veliký podraz. Z ministerstva říkali, že s námi budou jednat, ale nikdo nejdne. Z kraje u nás byli 3. provincie a dodnes se nám nikdo nezval,“ podotkla začátkem roku starostka obce Skryje Štěpánka Řihová.

A její slova potvrdila i starostka nejzasáhlejší obce národním parkem – Karlovy Vší Iveta Kohoutová. „Kdyby mi nezaavolali z ČTK, tak bych o tiskové zprávě, která

Řeka Berounka protéká panensskou přírodou Křivoklátska. Z chráněné krajinné oblasti by se brzy mohl stát národní park.

Foto - ref

se týká vyhlášení parku, ani nevěděla. Jednají doslova o nás bez nás. My stále trváme na našem stanovisku, že s vyhlášením národního parku nesouhlasíme.“

Emoční debaty nic nevyřešily

Poté se ale jednání rozjela. Nejprve proběhla neveřejná schůzka starostů a zastupců ministerstva a kraje v Bělci. Pak ještě v několika obcích. A asi ta nejmotivnější proběhla na konci dubna v Broumčech. Z debat ale nezvešel žádný výsledek. Obě strany stále trvají na svém a shoda je tak v nedohlednu. „Naše argumenty vůbec neberu v potaz. Stále se jen ohánějí tím, že současná vláda má vyhlášení parku v programovém prohlášení a tím to končí,“ vysvětlila Iveta Kohoutová.

Velikonoční výzva

Starostové Křivoklátska přesto neustávají ve vyjednávání nesusouhlasu k plánovanému vyhlášení Národního parku Křivoklátska. Sepsali proto společně Velikonoční výzvu, kterou adresovali poslancům a senátorům Parlamentu ČR. Ve výzvě starostové upozorňují na nekonečnost celého záměru bez přesvědčivých argumentů. Dále také

to problému informují občani sepsali petici, nashbírali podpisy. Starostka Karlov sem obrátila přímo na premlau. Zástupci samospráv nmanku i samotnou ministry dlatit zahájení procesu na vyl se jim nepovedlo.

Neztrácejte náro

A ani teď, když už je jasné na vyhlášení Národního parku bude zahájen, starostov vají. „Pokud budeme chtit spoň podobu zákona, bude stor dle správního řízení po ce na předložení námitek. Ty do 60 dnů vypořádány. Naké vše v rukou poslanců a prezid kon přijmou či ne. V tomto řvém řízení bude prostor nad třeby občanů, jako je vstup d státické cesty a cyklotrasy,“ řek starosta Jiří Těhan.

To, že by byl park i přes obrn místních občanů a samosprá sí starostově nepřipouští. „K byl park vyhlášen, vrátili bych říct let zpět. Celkem dvaatř vyjádřilo, že s parkem nesouh v obcích jsou negativní. Takže j park vlastně vyhlášovali?“ ptá s ská starostka Libuše Vokouna

Ren

Sešli se na Modravě, aby našli společné řešení STAROSTOVÉ Z NÁRODNÍCH PARKŮ SE SPOJILI

KŘIVOKLÁTSKO/ŠUMAVA (ref). Na šumavské Modravě se v červnu sešlo celkem třiatdvacet starostů, mezi nimi i několik z Rakovnicka, aby sdíleli zkušenosti s řízením obcí ležících v sousedství národních parků nebo jsou jeho součástí. Smyslem setkání bylo najít společnou cestu v komunikaci s úřady a prosazování zájmů občanů.

Z Roztok odjížděl na Šumavu takřka naplněný autobus. Setkání se zúčastnila například starostka Karlovy Vsi Iveta Kohoutová nebo křivoklátská starostka Libuše Vokounová. Přijeli ale i zástupci obcí z národních parků Podyjí a České Švýcarsko.

Důležitá je komunikace

Cílem bylo najít společnou cestu v řešení problémů, které národní park obcím přináší. „Smyslem setkání bylo zahájit užší spolupráci a začít domlouvat společný postup směrem k úřadům. Problémem pro obce přitom není jen mediálně známý kůrovec, ale obecně obtížná komunikace mezi municipalitami, správou parků a Ministerstvem životního prostředí,“ napsali starostové v tiskové zprávě.

Ochrana životního prostředí je pro ně přitom, stejně jako pro stát, prioritou. „Nemáme nic proti rozumným pravidlům, nikdo z nás tady nechce stavět obří resorty, pouštět sem těžaře nebo něco podobného. Potíž je v tom, že komunikace ze strany správy parku je direktivní, pomalá a často nepochopitelná,“ tvrdí Jana Hrazánková, starostka další šumavské obce Borová Lada. Na to poukázala případem, kdy po dlouhých letech nebyl povolen vjezd návštěvníkům každoroční mše na starém německém hřbitově v katastru její obce.

V souladu s přírodou

„Je to velice romantická představa, že v národním parku by mělo zůstat vše bez zásahu a že příroda si poradí, ale tady reálně existují obce, které jsou tu staletí a jejichž obyvatelé tu vždy žili v úzkém kontaktu s přírodou a uměli v sousedství divoké přírody hospodařit. V současnosti je to tak, že pokud má obec část katastru na území národního parku, má prakticky znemožněno nakládat se svým majetkem a zajistit svůj

přiměřený rozvoj,“ říká Jiřina Kraliková, předsedkyně Svazu šumavských obcí a starostka městyse Strážný, která byla jednou z iniciátorek setkání.

Součástí setkání byla i diskuze o aktuálních strategiích ochrany životního prostředí. Na přednášce o úloze vegetace v oběhu vody a lokálním klimatu přizvali organizátoři doc. RNDr. Jana Pokorného, CSc., rostlinného fyziologa, který se touto problematikou zabývá na mezinárodní úrovni dlouhodobě. Slova došla i na kůrovce, který bezzásahové lesy v parcích devastuje.

„U nás to došlo tak daleko, že máme kvůli přístupu správy parku zničených mnoho hektarů našeho hospodářského lesa. Došlo ke škodě na našem majetku, zvažujeme další kroky,“ říká František Moravec, starosta obce Staré Křečany, která leží v oblasti NP České Švýcarsko.

Boj za svá území nevzdávají

Starostové obcí Křivoklátska se pak podělili o zkušenosti s obtížnou komunikací s vládními a ministerskými úředníky. „Každý pokus o diskuzi zatím skončil jednostrannou deklarací, že park bude, protože je to v programovém prohlášení vlády. Území zamýšlené jako národní park se prezentuje jako původní neobydlená divočina, nicméně její části byly obydlené už ve stře-

dověku. Většina lesů je v důsledku historického vývoje hospodářská, s mnohasetletou tradicí citlivého lesního hospodářství, která zahrnuje aktivní prvky ochrany přírody. Od konce 70. let minulého století tu máme chráněnou krajinnou oblast. Dotčené obce nemají žádné podrobnější informace o plánech parku, komunikace je nedostatečná až neexistující. Jsme přesvědčeni, že stávající ochrana formou chráněné krajinné oblasti je vzhledem k situaci jediná vhodná,“ shrnuje v krátkosti Iveta Kohoutová, starostka obce Karlova Ves. Setkání se starosty obcí z již existujících národních parků ji dle jejích slov utvrdilo v tom, že dosavadní postoje mnohých starostů z Křivoklátska i petice Nesouhlas se zřízením Národního parku Křivoklátsko mají smysl.

Setkání na Modravě bylo dle vyjádření zúčastněných starostů důležitým prvním krokem spolupráce a vzájemné podpory mezi obcemi. „Dohodli jsme se, že se chceme propojovat dále, jak mezi sebou, tak s odborníky na životní prostředí. Je nás i s našimi obyvateli sice méně než lidí ve městech, ke kterým se zatím dostávaly jednostranné informace o tom, jak správně chránit životní prostředí, ale jsme to my, na jejichž životy mají nedomyšlené koncepce přímý dopad. A chceme být a budeme slyšet,“ uzavírá Jiřina Kraliková ze Svazu šumavských obcí.

Starostové z obcí v národních parcích se setkali na Modravě.

Foto-ik-

Katastrofální požár v okolí Hřenska pohledem lesnického odborníka Miroslava Pechy

PO DEVASTACI ŠUMAVY A ČESKÉHO ŠVÝCARSKA MÁ PŘIJÍT NA ŘADU I KŘIVOKLÁTSKO?

skazuje krajinou záměrně vyhlášený Národní park Křivoklátsko nám zaslal svůj také Ing. Miroslav Pecha, lesnický odborník bývalý pracovník CHKO Křivoklátsko, kde působil devět let, vystudoval Střední lesnickou školu v Písku a Vyšší školu ekonomickou v Praze. V lesnictví pracuje řadou funkcí od lesníka ředitelce závodů, Pracovník také šest let v lesnickém učňovském školství, Dnes křivoklátsko, aktorní spolupráce s Informačním a vzdělávacím střediskem LČR křivoklátsko a také předsedou o. p. s. Lesnický park Křivoklátsko.

Historie se opakuje
 cích nikože za ne neručí, nikože nezodpoví-
 dá za stav budoucí vývoji obrovského úze-
 ní státního majetku, který jim byl svěřen
 do péče. A to dokonce ani v případě, kdy
 vzniknou nevýsložitelné škody na státním
 i soukromém majetku. A dokonce i usm-
 věrem tvrdí, že to k existenci národních par-
 ků postě patří.

Naše lesy nejsou přirozené
 Lesní porosty, které byly po staletí vycho-
 vávány jako lesy hospodářské, připravené
 ochranné, nelze považovat za lesy přiro-
 zené, i když by byly administrativním rozho-
 dnáním Správy NP zaraženy do bezzáškod-
 ných zón, ponechány přirozenému vývo-
 ji. Mají zjevně odlišnou druhovou skladbu,
 nepouze věkové ani prostorové diferenciace,
 ale mají jinou strukturu, výstavu i jiné so-
 zální hierarchie, jiné bytinné patro. Zkrátka
 nejsou stále ještě všechny znaky hospodář-
 ského lesa a tak se s nimi musí začít zachá-
 zet. Minimálně v oblasti ochrany lesů před
 biotickými i abiotickými ohroženími, mezi kte-
 ré nedejme vzniklou požární nebezpečí.

Požár v Národním parku České Švýcar-
 sko tedy nemůže být považován za přiro-
 zenou součást přirodních procesů, jak se
 tím někteří vědci z akademické sféry ink-
 kerí trendem z resortu MŽP stále zaslá-
 jí. Jedni, kdo uvádí možnost i používají
 zřetelně selský rozum, jsou ústředně obci,
 které se v letech poutaných postelových ko-
 rozovou kalaminou za několik let bezdár-
 ného nasazení vyvolala. Je to časovaná bom-
 ba, která exploduje pak stáčí soudně nako-
 lla dalších příznivých okolností. Když se
 zamyšlíme nad tím, jak všichni z resortu
 ŽP jasně nad lesním požárem v národním
 parku České Švýcarsko, vykřada se otázka,
 jestli nebyl požár dokonce umyšleně zalo-
 žen některým navizivším pracovníkem
 Správy NP anebo některým újpenějšími
 ekologickými aktivisty. Bylo by jim to po-
 dobné a lidé už si o tom sáskají.

K ochráně lesů před požáry nepatří jen
 úřední „čistota lesů“, ale i přítelněná do-
 jechtá obkane po staletí temo krajinný ce-
 lek budování, zvelebování a chránění. Díky
 tomu si ho také váží více, než státem pla-
 cení dřevníci, kterým je osud tohoto území
 zcela lhostejný. Přitom se zaslážíjí Plánem
 péče, který na území NP přebíhá funkce zá-
 kona. Sami si ho navrhli, napsali, schválili, pro-
 vědli, kontrolovali a v případě potřeby mění.
 A hlavně – nikože není za nic zodpovědný.
 Dokonalý sociálněistický projekt.

Časovaná bomba
 Za přetrvání vzniklou požárem nemůže být po-
 važována klimatická změna, geologické
 podmínky, morfologické eróze ani teplo po-
 časí posledních dnů, ale extrémně silná
 vlna sucha, hořlavého materiálu, kte-
 rá se v letech poutaných postelových ko-
 rozovou kalaminou za několik let bezdár-
 ného nasazení vyvolala. Je to časovaná bom-
 ba, která exploduje pak stáčí soudně nako-
 lla dalších příznivých okolností. Když se
 zamyšlíme nad tím, jak všichni z resortu
 ŽP jasně nad lesním požárem v národním
 parku České Švýcarsko, vykřada se otázka,
 jestli nebyl požár dokonce umyšleně zalo-
 žen některým navizivším pracovníkem
 Správy NP anebo některým újpenějšími
 ekologickými aktivisty. Bylo by jim to po-
 dobné a lidé už si o tom sáskají.

K ochráně lesů před požáry nepatří jen
 úřední „čistota lesů“, ale i přítelněná do-
 jechtá obkane po staletí temo krajinný ce-
 lek budování, zvelebování a chránění. Díky
 tomu si ho také váží více, než státem pla-
 cení dřevníci, kterým je osud tohoto území
 zcela lhostejný. Přitom se zaslážíjí Plánem
 péče, který na území NP přebíhá funkce zá-
 kona. Sami si ho navrhli, napsali, schválili, pro-
 vědli, kontrolovali a v případě potřeby mění.
 A hlavně – nikože není za nic zodpovědný.
 Dokonalý sociálněistický projekt.

Miroslav Pecha

Lesní porosty musíme chránit
 Už před padesáti lety v lesnictví škole v Pí-
 sku jsme se v předmětu „Ochrana lesů“ uč-
 li, že bychom měli lesní porosty chránit
 před velkými kalami, ať už bioticky-
 mi (hmyzími) nebo abiotickými (klima-
 tické výkyvy včetně požárů). A pokud k nim ně-
 kdy přece jen dojde, tak bychom si z každé
 takové kalámy měli vzít poučení, které by
 nám v budoucnu pomohlo, jak se jim d-
 ně bránit. Poučení z případu MŽP k hod-
 nocení tohoto katastrofálního požáru ale
 spíš poukazuje k myšlence, že by se u nás
 požáry minimálně na území národních
 parků, ale možná i v ostatních lesích, m-
 ěly stát systémem řízení lesnického hospodář-
 ství. Například při změně druhové skladby,
 zvyšování biotické rozmanitosti, imožení lesních po-
 rostů, a možná i v oblasti péče o zvěř a dal-
 ší částy lesní flory a fauny. Ze přitom vel-
 íka dřev z nich uhoří, to neovadí, přetřísť to
 bohatě nahradí, tvrdí už dnes „odborníci“

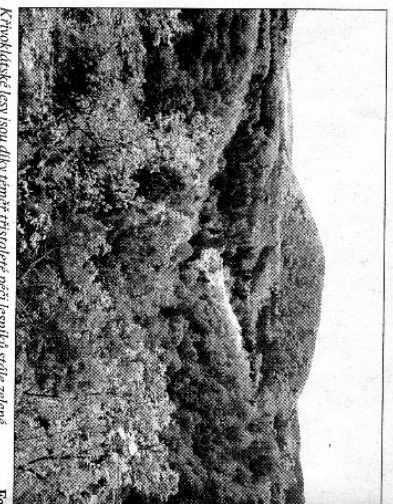
z různých biologických oborů.
 Lesníci i rozumní lidé v obcích, které
 do národních parků zaslážíjí katastrofem
 z různých biologických oborů.

Lesníci i rozumní lidé v obcích, které
 do národních parků zaslážíjí katastrofem
 z různých biologických oborů.

Lesníci i rozumní lidé v obcích, které
 do národních parků zaslážíjí katastrofem
 z různých biologických oborů.

Lesníci i rozumní lidé v obcích, které
 do národních parků zaslážíjí katastrofem
 z různých biologických oborů.

Lesníci i rozumní lidé v obcích, které
 do národních parků zaslážíjí katastrofem
 z různých biologických oborů.

Křivoklátské lesy jsou díky téměř třicetileté péči lesníka stále zelené

anebo s ním sousedí, ale o tlakovém pouče-
 ní nepochybně ani slyšet. A to platí i pro obce-
 my obce Křivoklátska, které by se národním
 parkem mělo teprve stát. Jsou to obkane
 křivoklátských obcí, kteří po staletí svo-
 jí krajinu tvořili a kultivovali. Založili zde
 své domovy a okolní příroda jim poskyto-
 vala vše, co bylo k životu potřeba – obživu,
 dřevo do kamen i místo k relaxaci. Stálo je
 to mnoho potů i krve, ale vydrželi. Není
 tedy divu, že si svoji krajinu obějí udržet
 i do budoucna a že mají k přírodě ve svém
 okolí daleko užší vztah, než pražští úřed-
 níci nebo politici, kteří nevidí v časovém
 horizontu dále než na konec svého funk-
 čního období. Nenechají se tedy za-
 hýbit, kteří v poměření myslí a s
 divočiny nejlepe na celém území C
 publiky budou obhajovat vlastní po-
 akt zrození nové a ještě hravější.
 Místní obkane udělají všechno pro-
 se Křivoklátsko nestalo dalším ob-
 experimentem, při kterém bude p
 ma, úzce zaměřená skupina lidí s
 jak se budou chovat po staletí obh-
 rované lesy, když se v nich přesane
 datí. Rozhodně nechcejí být adap-
 dobných katastrofických událostí,
 dnes ve stávkách národních parků
 hrávají.

Ing. Miroslav

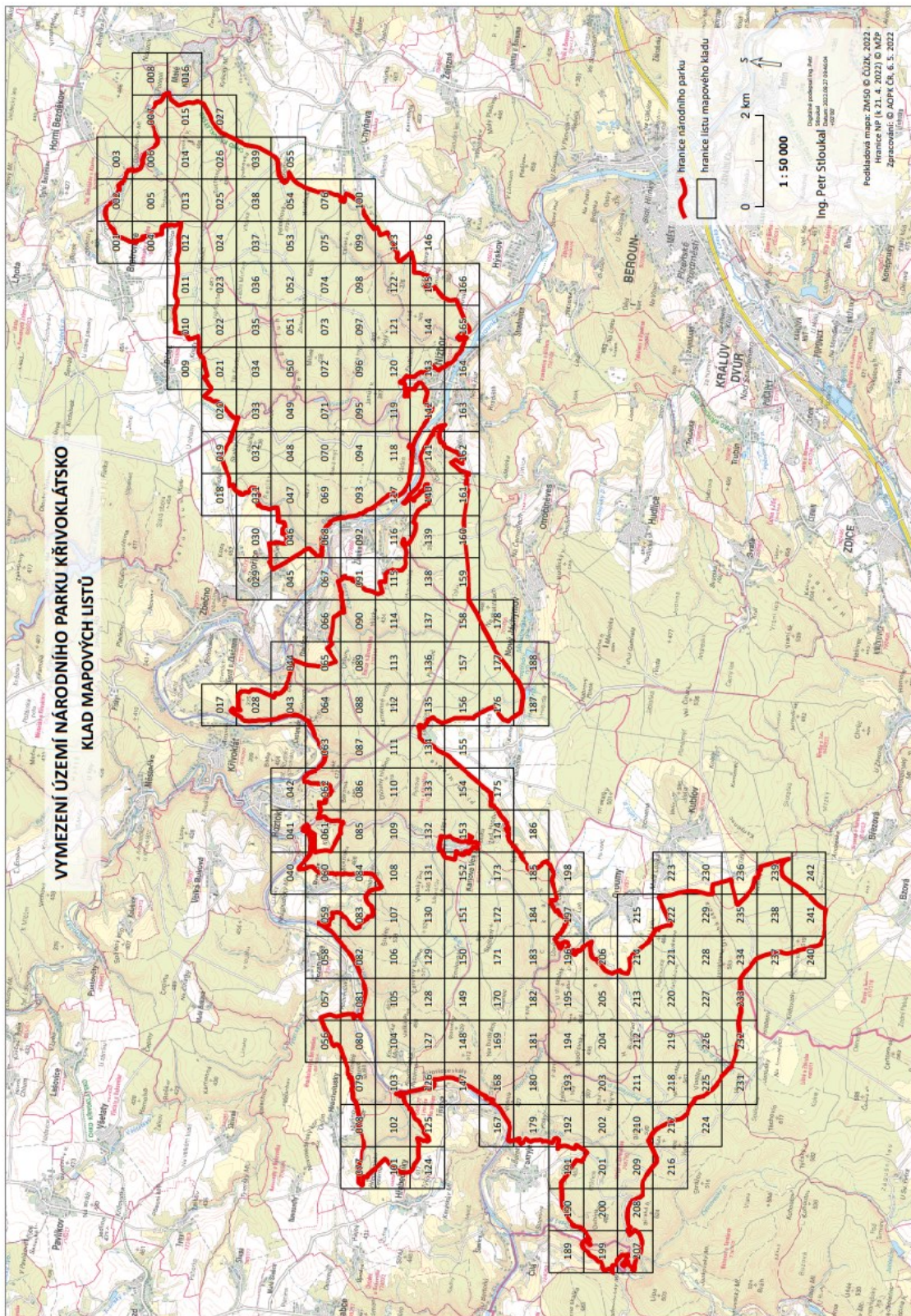
Ing. Miroslav

Ing. Miroslav

9.5 Mapa OZCHP, vymezení území NP Křivoklátsko, 2022

9.6 Mapa AOPK, mapový podklad pro MŽP, 2021

9.7 Projekt Diplomové práce

Fakulta humanitních studií UK
magisterský obor
sociální a kulturní ekologie

Pátkova 5/2137, 182 00 Praha 8 – Libeň

Magisterský obor
sociální a kulturní
ekologie

Projekt diplomové práce (DP) oboru sociální a kulturní ekologie

1. Jméno studenta, tituly: Anna Lapková, Bc.
2. Osobní číslo (UKČO): 62827610
3. Rok imatrikulace na FHS UK (bak. studium, jinak mag. studium): 2019
4. Datum zápisu na obor sociální a kulturní ekologie FHS UK (alespoň měsíc, rok): 25.06.2019
5. Názvy všech předchozích bakalářských (magisterských) prací, škola, obor a rok, kde a kdy byly obhájeny: Návrh a propagace občerstvení u naučné stezky v obci Ryšín
6. Předběžný název DP (česky): Příklad Národního parku Křivoklátsko
7. Předběžný název DP (anglicky): The issue of National park Křivoklátsko
8. Klíčová slova (česky): případová studie, chráněná krajinná oblast, národní park, lesnický park, Křivoklát
9. Klíčová slova (anglicky): case study, protected landscape area, national park, forestry park, Křivoklát
10. Obecný kontext (souvislosti tématu, širší rámec [zasazení „do světa“]): Obecným kontextem práce je problematika vyhlášení velkoplošných zvláště chráněných území (VZCHÚ), která je v rámci ochrany přírody a krajiny (OPaK) známá a má celou řadu konkrétních případů. Jedním z případů je vyhlášení nejcennější části chráněné krajinné oblasti (CHKO) jako národního parku. Práce zahrnuje sumarizaci už provedených výzkumů na toto téma a hledá konsensus mezi ochranáři, lesníky a obcemi a jejich obyvateli v chráněné oblasti.
11. Předmět zkoumání (vlastní předmět práce [zasazení „do vědy“]): Předmětem zkoumání bude průběh převedení nejcennější části CHKO Křivoklátsko do režimu ochrany v podobě národního parku od počátku debaty o vyhlášení, tedy i zobrazení všech střetů, k nimž v průběhu té doby došlo. Pokusím se o nalezení důvodů, proč se záměr nepodařilo dosud uskutečnit, a to z pohledu všech zúčastněných stran, počínaje místními obyvateli až po hlavního aktéra kauzy – Ministerstvo životního prostředí (MŽP).
12. Hlavní vstupní výzkumný problém – výzkumná otázka (výzkumné otázky) – ev. hypotéza (hypotézy): Výzkumným problémem je nesoulad zájmů při vyhlášení NP Křivoklátsko. Výzkumné otázky zní: proč kauza změny CHKO Křivoklát v národní park není doposud uzavřena? Na jakou stranu se staví jednotliví aktéři? Jaké jsou výhody a nevýhody vyhlášení národního parku z pohledu jednotlivých aktérů? Proč vznikl lesopark Křivoklát? Má být předmětem ochrany Křivoklátska ochrana ekosystémů, nebo ochrana přírodních procesů?
13. Metodologický postup: metody a techniky, které budou v práci použity: Práce bude koncipována jako případová studie k danému výzkumnému problému (předvýzkum aktuálnosti případu Národní park Křivoklát s použitím všech dostupných dat, přičemž klíčové budou rozhovory s cíleně vybranými aktéry (stanovení kritérií výběru vzorku s

1 / 4

využitím analýzy aktérů); stanovím výzkumné otázky, výzkumné cíle; následovat bude popis průběhu výzkumu, jeho zjištění, diskuse a závěr).

14. Cíl DP (kromě ověření hypotéz a teoretického přínosu např. praktický přínos, vypracování metodologie, základ pro řešení problémů v praxi atd.): Cílem bude souhrnná zpráva o celém problému v časovém horizontu a uvedení hlavních výhod a nevýhod z pohledu jednotlivých aktérů, nalezení důvodů a příčin, proč k vyhlášení národního parku nedošlo. Tato práce poté může posloužit jako podklad pro další studii mapující uzavření této kauzy.
15. Čím budou rozšířeny dosavadní znalosti (vědecká „přidaná hodnota DP“): Dosavadní znalosti budou rozšířeny o analýzu současných aktérů a jejich výpovědí, které budou získány skrze polostrukturované rozhovory za použití designu případové studie.
16. Jaké bude (bude-li) jejich teoretické zobecnění a přínos: Práce může být malým příspěvkem pro oblast sozologie, k vědeckému uchopení problematiky ochrany přírody a krajiny.
17. Struktura DP (předběžný obsah – názvy oddílů a kapitol):

úvod;

teoretická část – představení klíčových pojmů a teorie pro tuto práci, charakteristika velkoplošných zvláště chráněných území (VZCHÚ) a problematika vyhlášení ochrany přírody a krajiny (OPaK) v rámci těchto chráněných území, nomenklatura Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN) a programu Člověk a příroda (MaB), stručná historie vyhlášení národních parků včetně důvodů vyhlášení;

metodologická část – představení kvalitativního výzkumu – případová studie (výzkumný problém – předvýzkum aktuálnosti případu Národní park Křivoklát z rozhovorů vybraných aktérů, výzkumné cíle – stanovení kritérií výběru vzorku s využitím analýzy aktérů, výzkumné otázky – postup odhalování (ne)skrytých příčin aktérů a jejich postojů;

empirická část – 1. oddíl již obsahuje samotný výzkum, pomocí kterého je analyzován vývoj od začátku uvažování o vzniku Národního parku Křivoklát až po současnou situaci, příp. porovnání se záměrem vzniku Národního parku Jeseníky;

empirická část – 2. oddíl obsahuje shrnutí a interpretaci veškerých získaných poznatků a následnou diskuzi vlastních zjištění v kontextu teoretických poznatků a položených výzkumných otázek.

diskuse

závěr

18. Předběžná bibliografie k tématu:

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, (podle toho jaké publikace od nich budu používat)

Agentura ochrany přírody a krajina České republiky, Správa chráněné krajinné oblasti Křivoklát, (podle toho jaké publikace budu používat)

HENDL, Jan. Úvod do kvalitativního výzkumu. Praha: Karolinum, 1997. 243 s. ISBN 80-7184-549-3.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. 407 s. ISBN 80-7367-040-2.

JENÍK, Jan. Biosférické rezervace České republiky: příroda a lidé pod záštitou UNESCO. Praha: Empora, 1996. ISBN 80-85779-31-5.

JEŘÁBEK, Hynek. Úvod do sociologického výzkumu. Praha: Karolinum, 1992. ISBN 80-7066-662-5

KAUFMANN, Jean-Claude. Chápající rozhovor. Přeložil Marie ČERNÁ. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Studijní texty. ISBN 978-80-7419-033-9.

MIOVSKÝ, Michal. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN isbn80-247-1362-4.

NOVOTNÁ, Hedvika, Ondřej ŠPAČEK a Magdaléna ŠTOVIČKOVÁ, ed. Metody výzkumu ve společenských vědách. Praha: FHS UK, 2019. ISBN 978-80-7571-025-3.

SLOUP, Roman, Luděk ŠIŠÁK, Karel PULKRAB, Marcel RIEDL, Miroslav HÁJEK, Jan BUKÁČEK a Roman DUDÍK. Socio-ekonomická studie stanovující ekonomické dopady do regionu Křivoklátska v případě převedení části území do kategorie užívání „národní park“: výzkumné projekty Grantové služby LČR. 2017. Praha: Lesy České republiky, s.p., 2017. edice Grantové služby LČR. ISBN 978-80-86945-33-0.

STAKE, Robert E. The art of case study research. Thousand Oaks: SAGE Publications, 1995. 175 s. ISBN 0-8039-5767-X

STEJSKAL, Vojtěch. Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. Praha: Linde, 2006, 591 s. ISBN 80-7201-609-1. s. 477-478.

TĚŠITEL, Jan. Lidé v biosférických rezervacích. České Budějovice: Ústav systémové biologie a ekologie Akademie věd České republiky, 2005. ISBN isbn80-239-6987-0.

VODÁKOVÁ, Alena; PETRUSEK, Miloslav. Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.

YIN, Robert K. Case study research: design and methods. 5. vyd. Svazek Applied social research methods series. Los Angeles: Sage, 2009. 219 s. ISBN 978-1-4129-6099-1

ZAHRADNÍK, M., & DLOUHÁ, J. (2016). Metodika analýzy aktérů. *Envigogika*, 11(1). <https://doi.org/10.14712/18023061.527>

Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Přece jen národní park? Kraj jedná o budoucnosti křivoklátských hvozdů. In: ČT24. Česká televize [online]. 2015 [cit. xxxx-xx-xx]. Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1504732-prece-jen-narodni-park-kraj-jedna-o-budoucnosti-krivoklatskych-hvozdu?_ga=2.178292452.1141506952.1546848419-346014380.1466066168>.,

Křivoklátsko –národní park?. In: Česká televize[online]. 2014 [cit. xxxx-xx-xx]. Dostupné z: <<https://www.ceskatelevize.cz/porady/1095913550-nedej-se/214562248410004-krivoklatsko-narodni-park/>>.

VLÁDA ČR. Návrh zákona o vyhlášení Národního parku Křivoklátsko a o změně zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů[online]. 2013. [cit. xxxx-xx-xx]. Dostupné z: <<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=RACK965GV4WB>>.

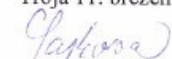
Vyhlášení NP Křivoklátsko se zatím neplánuje, říká hejtmanka. In: Ekolist [online]. 2018 [cit. xxx-xx-xx]. Dostupné z: <<https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/hejtmanka-vyhlaseni-np-krivoklatsko-se-zatim-neplanuje>>.

Zásady pro kategorizaci chráněných území na základě managementu: interpretace a aplikace managementových kategorií pro chráněná území v Evropě. 2. opr. vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2000. Planeta (Ministerstvo životního prostředí). ISSN 1213-3396.

19. Předpokládaný vedoucí DP: PhDr. Ivan Rynda

20. Důvod volby tématu (dosavadní znalosti, zájem, praxe a zájem studenta):¹ Důvodem je bydliště studentky blízké oblasti CHKO Křivoklát, a tudíž i úzká vazba k území a zájem se podílet na její budoucí ochraně.

Troja 11. březen 2021

diplomant/ka

vedoucí DP

zást. garanta SKE pro studijní záležitosti

---

¹ nepovinné

9.8 Informovaný souhlas předkládaný respondentům při rozhovorech

Informovaný souhlas pro rozhovor

Vážená paní, vážený pane,

Jsem studentkou Fakulty humanitních studií UK Magisterského oboru sociální a kulturní ekologie a v současné době provádím výzkum pro účely diplomové práce s názvem:

Případ Národního parku Křivoklátsko

Hlavním cílem výzkumu je:

Vytvoření souhrnné zprávy o celém problému přeměny převedení nejcennější části CHKO Křivoklátsko do režimu ochrany v podobě národního parku od počátku debaty uvažování o vyhlášení.

V této souvislosti se na Vás obracím s prosbou o rozhovor. Předpokládám, že Vaše názory a zkušenosti přispějí k řešení problémů, kterých se výzkum týká. Na Vaše doplňující otázky související výzkumem Vám před provedením rozhovoru ráda odpovím.

Předpokládaná délka rozhovoru: 60 – 90 min.

Rozhovor není zatížen žádným rizikem. Pokud by Vám však některá otázka byla nepříjemná, nemusíte na ni odpovídat. Máte také právo kdykoliv rozhovor přerušit a i bez uvedení důvodů v něm nepokračovat.

Ujišťuji Vás, že rozhovor je důvěrný. Rozhovor bude nahráván, aby Vaše informace, které v něm zazní, mohly být odborně zpracovány. S Vaší identitou budu pracovat v souladu se zákonem o ochraně dat (každý rozhovor bude zpracován pod unikátním kódem).

Výsledky celého výzkumu budou použity výhradně pro vědecké účely a mohou být **anonymně** publikovány.

Informovaný souhlas a přání respondentky / a:

- a) Pro účely analýzy v rámci uvedeného výzkumného projektu – diplomové práce smí být tento rozhovor zpracováván¹:
  - pod mým jménem a kontaktem na moji osobu
  - pod mým jménem, bez kontaktu na moji osobu
  - jen v anonymizované podobě, bez uvedení jména a kontaktu na moji osobu
- b) V případě, že úryvky z tohoto rozhovoru budou součástí publikací nebo veřejných prezentací výsledků výzkumu:
  - souhlasím s tím, aby byly uváděny v souvislosti s mým jménem
  - souhlasím s tím, aby byly uváděny v souvislosti s mým jménem, ale chci takový text předem autorizovat
  - smí být uvedeny jen v anonymizované podobě bez mého jména a souvislosti s mojí osobou

Stvrzuji svým podpisem, že jsem byl/a ústně informován/a o cílech výzkumu. Také jsem měl/a možnost ptát se na všechno, co mě v souvislosti s připravovaným rozhovorem zajímalo.

podpis řešitelky studie

podpis respondenta/respondentky

Datum: .....

¹ vyberte jednu z uvedených možností

9.9 Struktura rozhovoru

STRUKTURA ROZHOVORU

Datum a místo:

délka rozhovoru/specifika (vyrušení, emoce, forma slova,...):

Identifikace respondent: pohlaví/věk/vzdělání/zaměstnání/názor na přeměnu v NP – jeho vlastní zájem

1. **Představení výzkumu – informovaný souhlas, nabytí důvěry**
2. **Základní pasportizace – identifikace účastníka**
3. **Otázky rozhovoru**
4. **Otázky participanta – co nezaznělo, na co se chce zeptat**

STRUKTURA ROZHOVORU #1:

Komunikační partner #1: **Úředník AOPK.**, dlouhodobý úředník působící i na vedoucích pozicích na ústředí Agentury ochrany přírody a krajiny, a to už přes 15 let. Uznávaný poradce a odborník v oblasti plánu péče v chráněných krajinných oblastech a tvorbě koncepčních materiálů které souvisejí s CHKO

A. Představení výzkumu

Dobrý den pane XY, jak se Vám daří?

Na úvod připomínám, že náš rozhovor bude nahrávaný, pro účely zpracování kvalitativního výzkumu. Souhlasíte s nahráváním rozhovoru? Dobře, děkuji. Připomínám, že vzhledem ke specifitě informací v mém výzkumu není možné Vás anonymizovat. Souhlasíte s tím? Dobře

Děkuji, že jste souhlasil s účastí pro tento výzkum. Velice si toho cením. Ve zkratce Vám představím, o co běží. Cílem mého výzkumu je vytvoření souhrnné zprávy o celém problému přeměny převedení nejcennější části CHKO Křivoklátsko do režimu ochrany v podobě národního parku od počátku debaty uvažování o vyhlášení. Současně zpráva bude doplněná o analýzu současných aktérů a jejich výpovědí, které budou získány skrze polostrukturované rozhovory.

Namítám, že neexistují v tomto rozhovoru žádné správné, či nesprávné odpovědi. Odpovídejte podle sebe, jak uznáte za vhodné. Připomínám, že celý rozhovor se nahrává a bude použit jen pro účely zpracování tohoto výzkumu.

Chcete se mne na něco zeptat před zahájením rozhovoru? Je Vám všechno jasné?

B. Úvodní obecné otázky – uvolnění

- Mohl byste mi říct něco o sobě a jak důvěrně znáte oblast CHKO Křivoklát?
- Co je podle Vás to nejcennějšího v CHKO Křivoklátsko a nutno chránit?
- Od kdy se začalo uvažovat o přeměně nejcennější části CHKO Křivoklátsko v NP

C. Konkrétní otázky vztahující se k tematickým okruhům:

1. Míra obecnosti a hranice oprávnění a pravidel podle předmětu ochrany v jednotlivých stanovištích

- Od jaké hranice má být oblast individualizovaná nejen podle přírodních parametrů, ale i podle společenských parametrů? (Když už 300 let člověk hospodář na Křivoklátsku, má nadále i přesto, že míra a způsob hospodaření se zásadně změnil?)
- Má být předmětem ochrany Křivoklátska ochrana ekosystémů, nebo ochrana přírodních procesů?
- Má se nastavená pravidla ochrany přírody v jednotlivých stanovištích týkat všech stejně – místních i turistů?

2. Jaké jsou střety různých zájmů – dopátrat se těch skrytých

- Pokud v minulosti aktér rozhovor/vyjádřil názor, změnil se od té doby jeho názor?
- Jaký má respondent vztah k vzniku NP? Jaké jsou podle Vás výhody/nevýhody přeměny části CHKO Křivoklátsko v NP?
- Proč podle Vás kauza změny nejcennější části CHKO Křivoklát v NP není dosud uzavřena?
- Co myslíte, že nastane při skutečné přeměně nejcennější části CHKO Křivoklát v NP?

3. Kategorizace NP

- Myslíte si, že přeměna CHKO Křivoklátsko v NP splňuje náležitosti a režim vyhovující požadavkům zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, i kritériím IUCN pro národní parky (kategorie II)?
- Proč ano/ne?

D. Otázky k ukončení rozhovoru

4. Jaké jsou Vaše plány

5. Sběr vzorku metodou Sněhové koule

- Koho jiného by mi aktér mohl doporučit, kdo je Stakeholderem?
- Chcete na závěr ještě něco dodat? Například něco, co nezaznělo, popřípadě se zeptat mne?

Poděkování. Pokud budete mít zájem si výslednou práci přečíst, jak bude hotová pošlu Vám ji. Hezký den